M.E.C.D. 2016

14
R 1136

Ynnocen.s 3.
de
Sacrificio
Mises

E_14 Tab. 5.a n.o 7

M.E.C.D. 2016

Innocētij tertij pō tificis Maximi/ de officio Miſſe/ ⁊ ſacramēto altaris: Liber ſane oībus religionis Chriſtiane cultorib⁹ adprime vtilis: nuſq̄ antehac impreſſus/ vna cum ſingulorū notatu dignorum in Margine appendicibus: Ac omnium capitum Tabula diligenter collectis.

46
e

¶ Qui cupis ætherei pia noſcere ſacra tonantis,
Quos pariter ritus hoſtia quæq; ferat,

Nondum calcographis expertum ſume volumen,
Sacrorum eccleſiæ quod genus omne docet.

BIBLIOTECA DE [illegible]

Proſtat in Edibus ioannis du pre/ ⁊ Jacobi le meſſier: In vico Olerum/ e regione collegii Cluniaci/ Sancti Sebaſtiani inſigne adpēdēte: Necnō in edibus Egidii Gourmontii in via Jacobea ſcuto trium Coronarum Colonie indice.

Cum Gratia ⁊ priuilegio

inocent3 · de oficio miſſe

R. 1136

M.E.C.D. 2016

Extraict des regiſtres de parlement.

Veue par la court la requeſte a elle baillee par Jehan du Pre/et Gilles de Gourmōt/libraires demourans en ceſte ville de Paris/par laquelle ilz requeroient inhibitions et deffenſes eſtre faictes aux autres libraires/imprimeurs/et toutes autres perſonnes de ne imprimer ou faire imprimer/vēdre ou achater iuſques a troys ans vng liure par eulx imprime de nouuel a grans fraiz miſes et deſpens. Ceſtaſſauoir vng liure intitule Innocētij tertij de officio ꝛ myſterijs miſſe. A ce que ce pēdāt led tēps leſd du Pre et de Gourmōt ſe puiſſent rēbourſer deſd fraiz miſes ꝛ deſpēs. Veuz auſſi pluſieurs arreſtz ꝛ ordonnances de lad court/dōnees en pareil cas et tout cōſidere. Lad court a deffendu et deffend a tous libraires/imprimeurs/ꝛ toutes autres perſonnes quelzcōques de ne imprimer ne faire imprimer/vendre ou achater aucuns deſd liures iuſques a deux ans prochainement venant a compter du iour quilz ſerōt paracheuez dimprimer/ſinon de ceulx qui ſerōt imprimez reſpectiuement par leſd du Pre et de Gourmont/ſur peine de cōfiſcation deſd liures et damēde arbitraire. Faict en parlement le.xvj.iour de Feurier Lan mil cinq cens et.xvij. Ainſi ſigne

Robert.

LECTORI FOELICITATEM.

QVI TRECENTIS FERME ANnis veternoſo in ſitu tinearũ comes hactenus fuerat (candidiſſime lector) grat⁹ hominũ cibus, nec paruo labore, ab omni Teredinum morſu vindicatus iamiã efficitur. Is ſane Innocẽtius tertius eſt, qui ſingula ſacrę inſtitutionis (quã miſſam dicunt) officia, tam exacte & vſq₃ adeo miſtice pertractat, vt omnia queq₃ & veteris & nouę legis ſancita, quæ ad ſacrum id munus facere potiſſimum viderentur, complectatur ſimul & colat. Liber quidem paruus eſt (fateor) vt q pugno fere claudatur: ſed illi vis maior, & qui niſi diuino comprehẽdatur ingenio. Quem ad communem Chriſtianę religionis vtilitatem, religioſiſſimus, nec minus literarum amantiſſimus Carthuſię Parrhyſinę Prior, his typicis caracteribus nuper reponendum duxerit: Maiora lõge tibi & antiquiora poſthac impartiturus, ſi quicq̃ frugi huic tam fertili agro adtuliſſe, plane reſciuerit. VALE.

M.E.C.D. 2016

¶ Sequuntur tabule capitulorum in hoc volumine contentorum. Et primo de capitulis primi libri.

DE. vj. ordinibus clericorū quos roman⁹ pōtifex ſecū habet in miſſa. Capitul. j. folio. j.
De primicerio et cantoribus. cap. ij. fo. ij
De accolitis. cap. iij. fo. ij.
De ſubdiaconis. cap. iiij. fo. ij.
De diaconibus. cap. v. fo. ij.
De maiorib⁹ ⁊ minorib⁹ ſacerdotib⁹ q̊rū differentia tā in veteri q̄ȝ i nouo dicitur teſtamento. cap. vj. fo. iij.
De ſignificatione nominū epi et preſbiteri. cap. vij. fo. iij.
De priatu romani pōtificꝭ. ca. viij. fo. iij.
De differētia ⁊ cōueniētia poteſtatū int episcopos ⁊ preſbiteros. cap. ix. fo. iiij.
De cōib⁹ ⁊ ſpūalib⁹ īdumētꝭ pontificū et ſacerdotum. cap. x. fo. v.
De legalibus indumentis ſcd̄m hiſtoriam. cap. xi. fo. v.
De typo legalium indumentoruȝ ſcd̄m allegoriam. cap. xij. fo. vj.
De veſtimentis legalibus ſcd̄m tropologiam. cap. xiij. fo. vj
De linea. cap. xiiij. fo. vj.
De zona. cap. xv. fo. vj.
De tunica. cap. xvj. fo. vj. ⁊ cap. xxvij. fo. ix. et cap. xliij. fo. xij.
De ſuperhumerali. cap. xvij. fo. vj.
De rōnali ⁊ q̄dratura rōnalis ⁊ duplicitate: et de quattuor ordinib⁹ lapiduȝ. ca. xviij. fo. vij.
De cydari. cap. xix. fo. vij.
De varietate operis. cap. xx. fo. vij.
De veſtibus euangelici ſacerdotis. cap. xxj fo. xiij.
De pontificalibus indumētis. cap. xxij fo. viij. et cap. xxxvj. fo. x.
De amictu. capi. xxiij. fo. viij. et capit. xxxviij. fo. xj.
De alba. ca. xxiiij. fo. viij. et ca. xl. fo. xj.
De cingulo/ zona/ et ſuccinctorio. capi. xxv. fo. viij. et cap. xlj. fo. xj.
De ſtola ⁊ ei⁹ miſterio. cap. xxvj. fo. viij. et cap. xlij. fo. xj.
De dalmatica. capit. xxviij. fo. ix. et cap. xliiij. fo. xij.
De cyrothecis. capit. xxix. fo. ix. et capit. xlv. fo. xij.
De caſula vel planeta. capi. xxx. fol. ix. et cap. xlvj. fo. xij.
De manipulo. capit. xxxj. fol. ix. ⁊ capit. xlvij. fo. xij.
De mitra ca. xxxij. fo. x. ⁊ ca. xlviij. f. xiij.
De virga. cap. xxxiij. fo. x.
De anulo. ca. xxxiiij. fo. x. ⁊ ca. xlix. f. xiij.
De quinq̄ȝ pſalmis dicendis cū pōtifex preparatur. cap. xxxv. fo. x.
De ablutiōe manuū. ca xxxvij. fo. xj.
Quare roman⁹ pōtifex vł eps poſt albā orale ⁊ crucē aſſumit. ca. xxxix. f. xj.
De baculo. cap. l. fo. xiij.
De pallio. ca. lj fo. xiij.
De armatura virtutum: et quid ſignificāt ornamenta. ca. lij. fo. xv.
De quattuor colorib⁹ pricipalib⁹ quib⁹ ſcd̄m ꝓprietates dierum ſacre veſtes ſunt diſtinguēde. cap. liij. fo. xv.

¶ Tabula ſecūdi libri.

DE acceſſu pontificis ad altare. cap. j. fo. xvij.
De proceſſione romani pōtificis a ſecretario ad altare. cap. ij. fo. xvij.
De duob⁹ diaconib⁹. cap. iij. fo. xvij.
De manipula. iiij. baculis alligata q̄ ſup pōtificē portaꝛ extēſa. ca. iiij. fo. xviij.
De cereis ⁊ incēſo. cap. v fo. xviij.
De igne qui manipulo ſtupe pōtifex apponit in choro. cap. vj fo. xviij.
De primicerio qui pōtificis p̄cedentis dextrū humerū oſculaꝛ. ca. vij. f. xviij.
De trib⁹ ſacerdotib⁹ q̊ corā altari os et pect⁹ pōtificis oſculāꝛ. ca. viij. fo. xix.
De diſpoſitione ꝓceſſionis et ordine. cap. ix. fo. xix.
De confeſſione. cap. x. fo. xix.
De incenſo quod ſacerdos repreſentat in caſula: et episcopus apponit in thuribulo. capi. xj. fo. xix.
De triplici oſculo: ſcȝ altaris/ oris/ et pectoris. cap. xij. fo. xx.
De thurificatiōe q̄ pōtifex incēſat altare et ſacerdos epm. ca. xiij. fo. xx.
De antiphona que dicitur ad introituȝ

E.C.D. 2016

miſſe.cap.xiiij. fo.xx.
De kyrieleyſon.cap.xv fo.xxj.
De Gloria in excelſis.cap.xvj. fo.xxj.
De cādelabris et cruce media que ſuper
altare collocantur.cap.xvij. fo.xxij.
De ſitu orandi.cap.xviij. fo.xxij.
De ſalutatiōe maioris ⁊ minoris ſacer=
dotis ad populū.cap.xix. fo.xxiij.
Utrū ſacerdos minus q̄ꝫ duobꝰ preſen=
tibꝰ debeat celebrare.cap.xx. fo.xxiij.
De orationis cōcluſione ⁊ reſponſione.
cap.xxj. fo.xxiiij.
Quare oratōes dicūtur collecte:⁊ quot
ſunt in miſſa dicēde.ca.xxij. fo.xxiiij.
De extenſione manuum ſacerdotis in
miſſa.cap.xxiij. fo.xxv.
De epiſtola que p̄mittitur in miſſa euā=
gelio.cap.xxiiij. fo.xxv.
De reuerentia quā exhibēt ſubdiaconi
ep̄o poſt epiſtolā.cap.xxv. fo.xxvj.
De graduali.cap.xxvj. fo.xxvj.
De alleluya quare poſt graduale cāta=
tur.cap.xxvij. fo.xxvij.
De verſu q̄lis eē debeat ⁊ q̄re īterponat̄
⁊ de ſequētia:⁊ cur ī officio miſſe triū
linguarum concurrit diuerſitas. cap.
xxviij. fo.xxviij.
De ſacerdotꝫ cōſenſu dū ep̄la legit̄.⁊ q̄=
re ḡduale cātat̄.cap.xxix. fo.xxviij.
De mutatione ſacerdotis ab vna parte
altaris ad aliam cū lecturus eſt euan=
geliū.cap.xxx. fo.xxviij.
Quar̄ diaconꝰ q̄ lecturꝰ ē euāgeliū dex
terā pōtificꝫ oſculat̄.ca.xxxj. f.xxviij.
Quādo manus ⁊ quādo pedes ſummi
pontificis oſculant̄.ca.xxxij.fo.xxix.
De benedictione quā diaconus petit et
accipit.cap.xxxiij. fo.xxix.
De ſuſceptione codicis euangelij.capi.
xxxiiij. fo.xxix.
De his que precedūt diacono cereis et
incenſo.cap.xxxv. fo.xxix.
Quare ſubdiaconus in eundo ſequitur
in redeundo precedit referens euan=
gelium.cap.xxxvj. fo.xxx.
Quare diaconꝰ per vnā ptē aſcēdit ad
pulpitū ⁊ per aliam partez deſcendit.
cap.xxxvij. fo.xxx.
Quare verſus aquilonē legatur euan=
gelium.cap.xxxviij. fo.xxx.
De crucis miſterio et multiplici eius ef
fectu.cap.xxxix. fo.xxxj.
Quomodo crucis ſignū ſit exprimēdū.
cap.xl. fo.xxxj.
De ſalutatione que precedit euangelio.
cap.xlj. fo.xxxij.
De p̄nunētia euāgelij.ca.xlij. fo.xxxij.
Quare poſt euāgeliū liber ⁊ thuribulū
reportatur ad ep̄m. ca.xliij. fo.xxxij.
De ſymbolo quod poſt euangelium de=
cantatur.cap.xliiij. fo.xxxij.
De.xij.ptibꝰ vtriuſq̄ꝫ ſymboli:tā aplici
q̄ꝫ cōſtātinopolitani.ca.xlv.fo. xxxij.
Quibꝰ diebus ſymbolū ſit dicendū : q̄=
bꝰ ⁊ vbi ſit cātandū.ca.xlvj.fo.xxxiij.
Quibus ⁊ vbi ſymbolū ſit cantandum
cap.xlvij. fo.xxxiiij.
De offertorio.cap.xlviij. fo. xxxiij.
De ſilētio pꝰ offertoriū.ca.xlix. f.xxxv.
De ablutione manuuz anteq̄ꝫ ſacrificiū
offeratur.cap.l. fo.xxxv.
De corporalibꝰ.cap. lj. fo.xxxv.
De oblatis ⁊ incēſo.cap.lij. fo.xxxv.
De modo ⁊ ordine ſacrificiū offerendi.
cap.liij. fo.xxxvj.
De patena ſuper quam panis ſacrificiū
offertur.cap. liiij. fo.xxxvj.
De ſacerdotꝫ iclinatōe.ca.lv. fo.xxxvij.
De p̄fatione.cap.lvj fo.xxxvij.
De p̄fatōis expōne.ca.lvij. fo.xxxvij.

¶ Tabula terij libri.

Quid ſignificat ſecretū ſilētiū poſt
p̄fationē.cap.j. fo.xl.
Q̄ꝺ ymago crucifixi dꝫ depigi i
ter p̄fationē ⁊ canonē:et quare canon
incipit in t.cap.ij. fo.xlj
De trina traditōe Jeſu.ca.iij. fo.xlj
De tribꝰ eccl̄ie ſacrificijs.ca.iiij. fo.xlij.
Quibꝰ:⁊ pro quibꝰ:⁊ qualiter:⁊ q̄re ſa
crificiū altaris offerat̄.cap.v. fo.xlij.
In quo loco nomina virorū debēt reci=
tari.cap.vj. fo.xliij.
De tribꝰ donis quibus ſacrificiū laudis
offert̄.cap.vij. fo.xliiij.
Qualiter debemꝰ vota noſtra deo red=
dere. cap.viij. fo.xlv.
De trina cōmemoratione ſanctorū que
fit in ſecreta:et qꝺ ſanctorū ſuffragiū

M.E.C.D. 2016

nobis est necessariū.cap.ix. fo.xlv.
Quare nō fit cōmemoratio sanctorū cōfessorū in canone.cap.x. fo.xlvj.
De duplici spē seruitutis:⁊ de multiplici pace:⁊ quare ter orami⁹ in missa: et cur sacerdos ter osculatur altare. cap. xj. fo.xlvj.
Quare iudas vendidit christum. capit. xij. fo.xlvij.
De sacramēto eucharistie.ca.xiij.f.xlviij.
De signis eucharistie que precesserunt in veteri testamēto.cap.xiiij. fo.xlviij.
Quare sacramētū eucharistie cōstitutū ē fieri i spē panis ⁊ vini.ca.xv. fo.xlix.
Quare panis azim⁹ non fermentatus debet offerri.cap.xvj. fo.xlix.
De trib⁹ verbis que forme cōsecrationis videntur adiecta.ca.xvij. fo.lij.
Quādo crist⁹ tūc confecit:⁊ qñ sacerdos tūc cōficiat.cap.xviij. fo.lij.
De veritate corporis cristi sub specie panis dū totus panis etiaz totū corpus cristi connectitur.cap.xix. fo.lij.
De fractōe panis.c.xx.f.liij.⁊ c.xxj.f.liiij.
Quale corpus dedit cristus in mēsa discipulis suis.cap.xxij. fo.lv.
Utrum iudas acceperit corpus cristi. cap.xxiij. fo.lvj.
De duob⁹ modis eucharistiā comedēdi cap.xxiiij. fo.lvij.
Quid fiat de corpore cristi postq̄ acceptū fuerit.cap.xxv. fo.lvij
De transsubstātiatione corpis cristi qñ vinū mutat᷑ i sāguinē:⁊ panis in carnē: q̄re etiā cū demōstrauit xp̄s cuz dixit: Hoc.e.c.m. mādūcate ex hoc omnes. cap.xxvj. fo.lviij.
Qđ verborū forma nec augeri/nec minui/nec mutari dz.ca.xxvij. fo.lviij. ⁊ cap.xxix.fo.lix.
Utrū panis transsubstātietur in hoiem vel in creatorē.cap.xxviij. fo.lix.
Utrū sanguis sumatur sub specie corporis ⁊ ecōuerso.cap.xxx. fo.lx.
Utrū panis sine vino: vel vinū sine pane possit cōsecrari.ca.xxxj fo.lx.
Cū plures sacerdotes cū sūmo sacerdote ꝟba pronūciant quis eorū cōficiat. ca.xxxij. fo.lxj.

Tabula quarti libri.

Quare post cenā crist⁹ dedit corp⁹ suū discipulis.ca.j. fo.lxij.
Quod xp̄s vno eodē tp̄e tot⁹ est in celo et totus in altari.ca.ij. fo.lxij.
De sacro sāguinis xp̄i.ca.iij. fo.lxij.
Utrū aqua cū vino cōuertatur in sāguinem.cap.iiij fo.lxiij.
Utrū si vinū nō ꝯsecratū ponat᷑ p⁹ cōsecrationē trāseat i sanguinē.c.v.f.lxiij
Utrū solū vinū cōuertat᷑ in sanguinē si aqua nō apponat᷑.ca.vj. fo.lxiiij.
Utrū de pane fermētato possit fieri sacramentū.ca.vij. fo.lxiiij.
Quib⁹ causis xp̄s sub alia specie corp⁹ suū sumēdū instituit.ca.viij. fo.lxiiij.
Quod sacramentū altaris et veritas ē ⁊ figura.ca.ix. fo.lxiiij.
De trib⁹ discretis que sunt in hoc sacramēto:⁊ in q̄bus veritas ecclesiastica cōsistit:⁊ qualiter cristū semp hēm⁹ nobiscū.ca.x. fo.lxv.
Utrū spēs panis sit sacramentū corpis ⁊ vtrū species vini sit sacramentum sanguinis. ca. xj. fo.lxv.
Utrū spēs panis ⁊ ꝟitas corporis sint vnū sacr̄m in diuersa. ca.xij. fo.lxv.
De diuersitate signorū ⁊ que sunt signa sacra ⁊ que nō:⁊ vñ dr̄ sacramētū et i quib⁹ cōsistit. ca.xiij. fo.lxvj.
Pro q̄b⁹ sāguis xp̄i effusus ē:⁊ q̄t modis pctm̄ remittat᷑. cap.xiiij. fo.lxvj.
De discretione que est adhibēda in perceptione corporis xp̄i:⁊ vtrū quotidie sit cōicādū.ca.xv. fo.lxvij.
Quare crist⁹ hoc instituit fieri in suā cōmemorationē.cap.xvj. fo.lxvij.
Quod corp⁹ cristi cib⁹ est animarum:⁊ si q̄re xp̄s carnē suā dedit in edulū:⁊ si digne eā accepim⁹ remissionē pctōruz cōsequimur: et quod cristus scd̄m diuinā naturā trib⁹ modis i reb⁹ existit. ca.xvij. fo.lxviij.
Quod in hoc sacramēto debem⁹ eē memores passiōis cristi/ resurrectionis/ ⁊ assensionis/⁊ de quinq̄ crucib⁹ que in loco fiunt.ca.xviij. fo.lxix.
Quare post cōsecrationē eucharistie signa sup hostiā fiūt.ca.xix fo.lxx.

M.E.C.D. 2016

Quare euchariſtia dr̄ hoſtia pura ꝛ immaculata. ca. xx. fo. lxx.
De figuris noui ſacrificij q̄ ꝓceſſerūt in veteri teſtamēto: et quis hoc in canōe cātari inſtituit. ca. xxj. fo. lxx.
De ſignis que quarto loco fiunt ſup oblatam. ca. xxij. fo lxxj.
De profunda quorūdā intelligētia verborū. ca. xxiij. fo. lxxij.
De memoria defūctorꝫ. ca. xxiiij. f. lxxij.
De ſcd̄a ꝯmoratōe ſctōꝝ. c. xxv. f. lxxiij.
Quare in patre dr̄ eſſe auctoritas/ in filio equalitas/ in ſpiritu ſancto cōitas. ca. xxvj. fo. lxxiij.
De ſignis q̄ quīto loco fiūt ſup corp⁹ et ſāguinē ī latere calicis. c. xxvij. f. lxxiij
De numero ſignoꝝ q̄ fiūt ſup oblatā et calicē: ꝛ q̄re in hoc ſacro quīqꝫ ſēſus corpis exꝑmūr. ca. xxviij. fo. lxx iiij.
De vocis expulſiōe/ ꝛ de pectoris tūſione cū dicit̄: nobis quoqꝫ peccatorib⁹. ca. xxix fo. lxxv
De oratione dñica. ca. xxx. fo. lxxv.
Quot ſunt petitiones orationis dominice. ca. xxxj fo. lxxvj
Captio beniuolētie. ca. xxxij. fo lxxvj.
De triplici malo a quo petim⁹ liberari: ꝛ d̄ triplici timore. ca. xxxiij. fo. lxxvij.
De trib⁹ tētationib⁹ quib⁹ tētat̄ homo. ca. xxxiiij. fo. lxxvij
De trib⁹ debitis q̄ petim⁹ nobis dimitti ca. xxxv fo. lxxviij.
Quot panes ſunt nobis neceſſarij capi. xxxvj. fo. lxxviij.
De dupl̄ci volūtate di. ca. xxxvij. f. lxxix
De triplici regno dei. ca. xxxviij. f. lxxix.
Quot modis nomen dei ſanctificatur. ca. xxxix fo. lxxx.
Recapitulatō orōnis dñice ꝛ q̄s ad miſſaꝫ ꝯſtituit decātari. ca. xl. fo. lxxx
De ſilentio poſt orationem dominicam cap. xlj. fo. lxxx

Tabula quīti libri.

De reſūptiōe patene. ca. j. fo. lxxxj
De fractiōe hoſtie. ca. ij. fo. lxxxj.
Quid ſignificēt tres ꝑtes ille que fiunt de corpore criſti. ca. iij. fo. lxxxj.
Cur tertio agnus dei decantetur. capit. iiij. fo. lxxxj.
De oſculo pacis. ca. v. fo. lxxxij.
De multiplici oſculo ꝛ quid oſculū ſignificat. ca. vj. fo. lxxxij.
Quare ſūm⁹ pōtifex dyacono ꝛ ſubdyacono cōicat euchariſtiā. ca. vij. f. lxxxiij
De ablutiōe manuū poſt ſūptā euchariſtiam. ca. viij. fo. lxxxiij.
Quare ſūm⁹ pontifex cōicando modū obſeruat. ca. ix. fo. lxxxiij.
De antyphona que cātatur poſt cōionē. ca. x. fo. lxxxiiij.
De orōne nouiſſima. ca. xj. fo. lxxxiiij.
Unde dicat̄ miſſa: ꝛ in quib⁹ partib⁹ diuidatur. ca. xij. fo. lxxxiiij.
Quod ſacerdos humerū pōtificis oſculatur. ca. xiij. fo. lxxxv.
De bñdictōe nouiſſīa. ca. xiiij fo. lxxxv
Libelli cōcluſio. ca. xv. fo. lxxxv

M.E.C.D. 2016

OV LOING A LE
FORT DV FEBLE BESOING
TOST OV TARD PRES
Gilles de Gourmont

M.E.C.D. 2016

¶ Innocentiȷ pape tertiȷ de ſacramento euchariſtie/ſeu miſſe officio eiuſqꝫ myſteriȷs Liber incipit. Prologus.

In tribus lex diuina conſiſtit.

TRia ſunt in quibus precipue lex diuina cōſiſtit/mādata/promiſſa/⁊ ſacramenta. In mādatis eſt meritum. In ꝓmiſſis p̄miū. In ſacramētis adiutoriū. Sacramentis enim ad vtrūqꝫ iuuamur/⁊ ad exequēdū mandata/⁊ ad optinēdū ꝓmiſſa. Unde inter oīa ſacramēta cōſtat illud eſſe precipuū: qđ in officio miſſe ſuꝑ menſam altaris ſacratiſſime celebrat̄. Illud eccleſie rep̄ſentās cōuiuium: in quo filio reuertenti pater occidit vitulū ſaginatū: panē vite ꝓponēs: ⁊ vinū qđ miſcuit ſapiētia. Hoc autē officiū ipſe xp̄s inſtituit: cū heredibꝰ ſuis nouū ꝯdidit teſtamētū diſponēs eis regnū: ſicut pater ſuus ſibi diſpoſuit: vt ſuꝑ menſam eius edant ⁊ bibant in regno qđ eccleſia conſecrauit. Cenantibꝰ eñ eis accepit ieſus panē ⁊ gratias agēs/ bn̄dixit/ ac fregit/ deditqꝫ diſcipulis ſuis dicens. Accipite ⁊ comedite. Hoc eſt corpus meū qđ ꝓ vobis datur. Hoc facite in meā cōmemorationē. ¶ Hac igit̄ inſtitutione formati ceperunt apoſtoli ſacroſanctū frequētare myſterium: eam (quā dn̄s exp̄ſſerat) formā ſeruātes in verbis: et materiā tenētes in rebus: ſicut apl's corinthiis ꝓteſtatur. Ego (inq̄t) accepi a domio: qđ ⁊ tradidi vobis: qm̄ dn̄s ieſus in qua nocte tradebat̄ accepit panē ⁊c. Primꝰ ergo beatus Petrus apl's miſſam celebraſſe dicit̄ antiochie: in qua tres tm̄ orationes in primordio naſcētis eccleſie dicebant̄. Cetera vero diuerſis tēporibꝰ ⁊ a diuerſis ꝑſonis legūtur adiecta: ꝓut xp̄iane religionis cultu creſcēte viſa ſunt decētius ꝯuenire. Hoc eñ officiū tā prouida reperit̄ ordinatione diſpoſitū: vt q̄ ꝑ xp̄m geſta ſunt: et ipſum xp̄m ex magna parte cōtineat: ex quo xp̄s de celo deſcendit: ⁊ vſqꝫ ad celos aſcēdit vt ea tā v̄bis q̄ȝ ſignis q̄ȝ admirabili quadā ſpecie repreſentat. Ipſum aūt officiū conſiſtit in quattuor. In ꝑſonis/operibus/verbis/rebus. Tres ſunt aūt ordines ꝑſonaꝝ/celebrātes/miniſtrantes/⁊ circūſtantes. Tres opeꝝ

Xp̄s officiȷ miſſe inſtitutor.

i. ad cor. ij

Petrꝰ primus ātiochie celebrat.

In qbꝰ cōſiſtat officiū miſſe.

M.E.C.D. 2016

ſpecies. geſtus/actus/ꝛ motus. Tres diuerſitates verbo-rum. orationes/modulationes/ꝛ lectiões. Tres item maneries reꝝ/ornamenta/inſtrumenta/ꝛ elementa. Hec oīa diuinis ſuntplena myſterijs/ac ſingula celeſti dulcedine redūdantia. Si tñ diligentē habeāt inſpectorem: q̄ nouit ſuggere mel de petra oleumq̄ꝫ de ſaxo duriſſimo. Quis aūt nouit ordinē celi: ꝛ ponet rationes eius in terra. Puteus altus eſt: in quo hauriā aquā. Non habeo. niſi porrigat ille qui dat affluentur oībus ꝛ non īproperat: vt inter medium montium tranſeūtem hauriā aquā: in gaudio de fontibus ſaluatoris. Ego igiꝉ lotharius diſponēte gratia dictus Innocentius papa. iij. pulſans pulſabo: ſi forte clauis dauid aperire dignetur: vt introducat me rex in cellā vinariā. In qua ſuperū mihi demōſtret exēplar: qđ moyſi fuit in monte monſtratū: quatinus ſacroſanctū altaris officiū eo valeā reuelāte diſſerere: qui linguas īfantū facit diſertas: cuius ſpūs vbi vult ſpirat: diuidēs ſingulis ꝓut vult: ad laudem ꝛ gloriam trinitatis: ad vtilitatē legētiū: et ad meoꝝ veniam ꝛ indulgentiā peccatorū. Si quid ergo dignum in hoc reperiꝉ opuſculo diuine gratie penitus adſcribaꝉ. Nam omne datum optimū: ꝛ omne donū ꝑfectum de ſurſum eſt deſcendens a patre luminum. Si q̄d indignum: inſufficientie deputeꝉ humane. Nam corpus qđ corrūpiꝉ aggrauat animā: ꝛ deprimit terrena inhabitatio ſenſum multa cogitātem. Conſuetudinē autē apoſtolice ſedis: nō illā quā olim legitur habuiſſe: ſed eā quā nūc habere dinoſcitur proſequēdā diſpoſui: que diſponēte domino ceterarum eccleſiarum caput eſt et magiſtra.

Innocēti⁹ iij. antea lothari⁹ dictus.

¶ De. vj. ordinibus clericorum quos romanus pontifex ſecū habet in miſſa: vbi ſenarij myſteriū explicaꝉ. Cap. j.

Cum apoſtolice ſedis antiſtes celebriter agit miſſarum ſolēnia. vj. habet ſecum ordines clericorū: ſcꝫ epiſcopos/preſbyteros/diaconos/ſubdiaconos/acolitos/ꝛ cantores/ipſo numeri ſacramento perfectionē huius officij manifeſtans. Senarius enim numerus perfect⁹ diciꝉ: eo q̄ꝫ reddiꝉ ex ſuis partib⁹ aggregatis: vnde ſexto die ꝑfecit de⁹ celū ꝛ terrā:

Senarij ꝑfectio.

M.E.C.D. 2016

⁊ oēm ornatū eoꝝ:⁊ cū in plenitudīe tēporis ſexta veniſſet
etate ſextoquoqꝫ die ſub hora ſexta genus redemit huma
nū. Sed ⁊.vj.ordīes miſtroꝝ legimꝰ in veteri teſtō/pōti-
fices/ſacerdotes/leuitas/nathinneos/ianitores/et pſal-
tes:quos ex maiori parte diſtinxit. Artaxerxes ī epiſtola
quā Eſdre ſcribe direxit. Notū inqt facimꝰ de vniuerſis Eſdre.i.ca
ſacerdotibus/⁊ leuitis/cantoribus/et ianitoribꝰ/nathin- pite.vij.
neis/⁊ miniſtris domus dei huius:vt vectigal et tributū
⁊ annonas nō habeatis poteſtatem imponēdi ſuꝑ eos.

❡ De primicerio et cantoribus:vbi ꝯtinet quare primi-
cerius in eccleſia medius iter cantores exiſtit. Caplm.ij.

Dauid ꝓphetaꝝ eximius:cultū dei volens ſo-
lēnius ampliare:cantores inſtituit qui coram
archa federis dei:muſicis inſtrumentis ⁊ mo-
dulis:⁊ modulatis vocibꝰ decantarent. Inter
quos ꝑcipui fuerūt heman/et aſaph/⁊ ethan. Sed omniū
primꝰ heman:cuius vicē in eccleſia nūc obtinet primice-
rius q̄ cantoribꝰ eſt ꝑlatus. Unde legit in paralipomenō Parali.li.
Iſti ſunt quos ꝯſtituit dauid ſuꝑ cantores domꝰ dñi:ſtan- i.capi.vi.
tes iuxta ordinē ſuū ī miniſterio. De filijs caaph/heman/
cantor filiꝰ iohel/⁊ a dextris eius aſaph filiꝰ barachie. Ad
ſiniſtrū aūt ethan filij chuſi. Debēt ergo cantores cōſonis
vocibꝰ ⁊ ſua modulatiōe concinere:quatinꝰ audiētiū ani- Quare in
mos ad deuotionem dei valeant excitare. dei tēplo
modulet.

❡ De acolitis. vbi quid ſit miniſterium eoꝝ:⁊ vnde pro-
ceſſerit aſſignatur. Capitulum.iij.

Acoliti vero q̄ latine ceroferarij nūcupant:ab Aarō Acolite ab
⁊ filijs eiꝰ miniſterij ſui ſumere poſſunt exemplum. aarō fluxe
Scriptū eſt eīn in Exodo. Precipe filijs iſrael tibi vt affe- runt.
rant oleū de arboribꝰ oliuaꝝ puriſſimū:piloqꝫ ꝯtuſum:vt Exo.capi.
ardeat ſemꝑ lucerna in tabernaculo teſtimonij:⁊ colloca- xxvij.
būt eā Aarō et filij eiꝰ:vt vſqꝫ mane luceat corā dño. Qđ
ergo tūc agebāt ſacerdotes:hoc nūc acoliti faciūt ī miſte-
rio lucernaꝝ. Multa qppe nō ſolū ī nouo:ſꝫ ⁊ mlta ī vete-
ri teſtō legi moſayce ſuꝑaddita legimꝰ ⁊ īmutata. Uñ dō
ī lib.i.ꝑalipomenō dixiſſe narrat. Nō eſt officij leuitaꝝ vt
vltra portēt tabernaclm ⁊ oīa vaſa eiꝰ ad miſtrādū. Acoliti

M.E.C.D. 2016

cereos ferũt adcenſos: dũ legit̃ euãgeliũ: nõ vt tenebras illuminẽt: ſed vt ꝓximis lucis opa oſtendãt. Hoc officium dñs ſe teſtat̃ habuiſſe cũ dixit. Qui ſequit̃ me non ambulat in tenebris.

¶ De ſubdiaconis vbi traditur qḋ ipſi legẽ continentie debent obſeruare. Capitulum. iiij.

Subdiaco ni a dauid

Nathinei cur dicti.

Subdiaconi nathineoꝝ in eccleſia vices repſentãt. de qb⁹ in eſdra legitur. Qḋ dauid dederat nathineos ad miniſteria leuitarũ. Unde grece dicũtur υποδιακονοι. Hoc ẽ ſubmiſtri: ex quorũ ordĩe fuit nathanael ille quez dñs in euãgelio cõmẽdauit. Ecce vere iſraelita in quo dolus nõ eſt. Nathinei vero dicunt̃. i. in humilitate dño ſeruiẽtes. de quib⁹ recte patrib⁹ placuit: vt q̄ miniſteria ſacra ꝑtractãt: legẽ ꝯtinẽtie debent obſeruare. Sicut ſcptũ eſt i ꝓpheta. Mũdamini q̄ fertis vaſa dñi. Hoꝝ officio dñs vti dignatus eſt qñ facta cũ diſcipulis cena mittens aquam in peluim lauit pedes diſcipuloꝝ ſuoꝝ: ⁊ lintheo quo p̃cinctus erat exterſit.

¶ De diaconibus vbi deſcribit̃ quid ad eoꝝ ſpectat officiũ: vnde leuitaꝝ ordo tam in veteri q̃ in nouo teſtamẽto ꝓceſſerit: et quare diaconus ſupra ſiniſtrũ humerum fert orarium: et quare ducunt diaconi cardinales romanum pontificem. Capitulum. v.

Diaconi ex tribu leui.
Nume. iij.

Parali. xxiij.

Ordo diaconorũ a tribu leui ſumpſit exordiũ. vnde dñs ad moyſem locut⁹ eſt dicẽs. Applica tribũ leui: ⁊ fac ſtare in ꝯſpectu Aaron ſacerdotis: vt miniſtrẽt ⁊ excubẽt et obſeruẽt q̄cq̄d ad cultũ ꝑtinet multitudinis corã tabernac'lo teſtimonij ⁊ cuſtodiant vaſa tabernaculi ſeruiẽtes in miniſterio eius a xx. annis ⁊ ſupra iuſſi ſunt in tabernaculo deſeruire tanq̃ etatis ſufficientis ad onera portanda qui poſſent archã federis/ mẽſaz ꝓpoſitiõis/ vaſa tabernaculi deportare. Qḋ ⁊ in nouo teſtamẽto recolit̃ cũ ⁊ diaconib⁹ ſup ſiniſtrũ humeꝝ ſtola p̃ponit̃: ⁊ in dieb⁹ ieiunij ſupra eũdem humeꝝ caſula cõplicat̃: q͛ q̄cq̄d laboris in hac vita ſufferim⁹: tãq̃

M.E.C.D. 2016

in ſiniſtra portamus: donec a ſiniſtra trāſeamꝰ ad dexterā. In qua requiē habeamus: hinc etiā diaconi cardinales menſam lateranenſis altaris ſup humeros ſuos in die cene deportant et reportant in ſabbato ſemp ipſi ſummum pōtificem (velut archā federis leuite) portātes. Ceterū in nouo teſtamēto ſumpſit exordium ab aplis: q̄ ſeptē viros boni teſtimonij diaconos elegerunt: plenos ſpū ſctō / oratiōe p̄miſſa: p īpoſitiōem manuum ordinātes. Hij ſunt in apocalypſi. vij. angeli tuba canentes: hij ſeptē cādelabra aurea: hij voces tonitruoꝝ q̄ pacem annunciant: p̄dicant euāgelium: menſam cōponunt: offerunt euchariſtiam ꝛc. que licet humiliter tum excellēter ad eoꝝ ptinet officium Hec xp̄s exercuit qū poſt cenā ſacramenta cōfecta ꝓprijs manibꝰ diſpēſauit ꝛ cū dormiētes excitauit apl̄os ad orādum. Uigilate inq̄t ꝛ orate: ne īretis in tēptationem.

¶ De maioribꝰ ꝛ minoribꝰ ſacerdotibꝰ quoꝝ differentia tā in veteri q̄ꝫ in nouo dicit̃ teſtamento. Capitulum. vj.

SAcerdotalis ordis īſtitutio: a veteri lege ſumpſit exordium. ſcdm qd dn̄s moyſi p̄cepiſſe legit̃. Applica īquit Aarō fratrē tuum ad te cū filijs ſuis de medio filioꝝ ſuoꝝ iſrael: vt ſacerdotio fungat̃ mihi. Uerūtn̄ ante legē ſacerdotes fuiſſe legunt̃. Unde melchiſedech ſacerdos dei altiſſimi legit̃ extitiſſe: cui decimas ex oībꝰ ſpolijs abrahā tanq̄ꝫ ſacerdoti pſoluit. Erāt autē multi minores ſacerdotes quos cananeos cōiter appellabant. Unꝰ autē erat ſummꝰ ſacerdos quē vocabant ſpecialiter Arabarchū. Porro dauid. xxiiij ſūmos īſtituit. xvj. de Eleazar. ꝛ. viij. de Ithamar: q̄bꝰ tn̄ oībꝰ vnū p̄fecit quē ſtatuit pricipē ſacerdotū. Singlis aūt p ſortes vicis ſue: diuiſit ebdomadas quaꝝ octaua venit Abie. de cuius gn̄e zacharias pr̄ Joannis baptiſte deſcēdit. Ueꝝ ī nouo teſtō xp̄s ip̄e maiores ſacerdotes īſtituit: videlꝫ. xij. apl̄os / ꝛ miores. lxxij. diſcipl̄os: quos p̄mittebat binos ī oēm ciuitatē ꝛ locū quo erat ip̄e vēturꝰ. Sicut eni pōtifices ſummos regēdis ppl̄is ī lege p̄fecit. Sic ad eoꝝ ſocietatis ꝛ opis adiuumētū ſequētis ordinis viros ꝛ ſedem dignitatis elegit. Nā in Eleazaro ꝛ Thamar filijs

Origo ſacerdotij. Exo. xxviij.

In geneſi.

In parali. vide capi. xxiiij.

Genꝰ ioānis baptiſte.

Numeri.

M.E.C.D. 2016

Aarō paterne trāſfudit plenitudis habūdātiā: vt ad ho-
ſtias ſalutares ⁊ frequētioris officij ſacra myſteriū ſuffice-
Numeri. ret ſacerdotū. Et in heremo p. lxx. viroꝝ prudētiū mētes
moyſi ſpiritum ꝓpagauit: qb⁹ ille vſus ī pplo īnumera-
biles mltitudīes facile gubernaret. Sic et xps aplis ſuis
diſcipl̄os addidit qb⁹ illi totū orbē ſcōis p̄dicatiōib⁹ iple
uerūt. Aploꝝ itaqꝫ vices maiores obtinēt ſacerdotes .i.
epi. minores vero diſcipuloꝝ .i. preſbyteri.

¶ De ſignificatione nominum epi ⁊ pbri. Caplm. vij.

Nomē aūt epi pl⁹ ſonat oneris q̄ȝ honoris. Eps gre-
Ezechie. i ce ſupintēdēs īterp̄taꝛ latine: ſpeculatoris gerēs of-
ficiū. Iuxta qḋ dn̄s inq̄t ꝓphete. Speculatorē dedi te do
Ad thimo mum iſrael: vt plebi ſibi cōmiſſe nō negligēter īcūbat: ſed
theum. iij. diligēter ꝓſpiciat. Ob hoc inq̄t apl's. Si q̄s epatū deſyde
rat/ bonū op⁹ deſyderat: nō dicit honorē ſed op⁹. Cū eps
non tam p̄ſit: ſȝ vt ꝓſit eligiꝛ. Pbr̄ aūt diciꝛ nō ab etate:
ſȝ a prudētia. ſenect⁹ eñ venerabilis eſt: nō diuturna: nec
annoꝝ numero cōputata. Pbr̄ eñ grece: ſenior latine dr̄.
Sapiētie. Sed cani ſunt ſenſus hois ⁊ etas ſenectutis vita īmaculata
Nume. xi. Nā ⁊ dn̄s inq̄t ad moyſem. Cōgrega mihi. lxx. viros de
ſeniorib⁹ iſrl: quos tu noſti q̄ ſeniores ppli ſint ⁊ magiſtri.

¶ De primatu romani pontificis vbi patenter oſtendiꝛ
qḋ xps ⁊ ante paſſionē/ ⁊ circa paſſionē/ ⁊ poſt. petro eccle-
ſie principatum commiſit. Capitulum. viij.

Omnib⁹ autē aplis xps vnū p̄poſuit: videlȝ petrū. cui
toti⁹ eccl'ie p̄ncipatū: ⁊ āte paſſionē/ et circa paſſionē/
⁊ poſt paſſionē cōmiſit. ante paſſionē cū dixit. Tu es petr⁹
et ſup hāc petrā edificabo eccleſiā meam: et porte īfer. nō
Q̄n data ē pre. a. e. ⁊. t. d. c. r. c. Licet eñ oib⁹ aplis cōiter dixerit: quo
ptās petro rū remi. pctā re. eis: et quoꝝ reti. retēta erunt: p̄ncipaliꝛ tñ
āte paſſio- petro ↄceſſit. Q̄cūqꝫ ligaueris ſup terrā erit ligatū ⁊ ī ce-
nem. lis ⁊c. Petr⁹ eñ ligare pōt alios: ſȝ ligari nō pōt a ceteris.
Nā illis ꝑticulariꝛ dictū eſt. Quoꝝ remiſeritis pctā re. eis
Q̄n circa Huic eñ vniuerſaliꝛ. Q̄cūqꝫ li. ſu. ter. e. li. ⁊ ī ce. Circa paſ
paſſionē. ſionē vo cū pluraliꝛ dixiſſet oib⁹. Uos aūt quē me eē dici-
tis. Singulariter dixit petro. Symon ioānis diligis me:
Symō ecce ſathanas expetiuit vos: vt cribraret ſicut tri-
ticū: ⁊ ſinglariꝛ ꝓ petro ſubiūxit. Ego aūt rogaui ꝓ te: vt

M.E.C.D. 2016

nō deficiat fides tua. Statiq̃ꝫ ꝑcepit. Et tu aliqñ ꝯuerſus
ꝯfirma frēs tuos. Poſt paſſionē aūt cū ťtio q̄ſiſſet a petro Dñ poſt
Symon ioānis diligis me plꝰ his. Et ille tertio rñdiſſet. paſſionē.
Dñe tu ſcis q꞉ amo te. Tertio quoq̃ꝫ ꝑcepit. Paſce oues
meas. Statiq̃ꝫ ſubiūxit. Seq̃re me. Petrꝰ aūt ſecutꝰ ē xp̄z:
nō ſolū i gñe martyrij/ſꝫ i ordie magiſterij. Q̄d dñs oſten
dit cum ait. Tu vocaberis cephas. Licet eñ cephas ſcd̄m Cephas.
vnā liguā iterp̄teť petrꝰ. Scd̄z aliā tñ exponiť caput. Nā
ſicut caput i ſe hꝫ plenitudinē ſenſuū: cetera vō mēbra ꝑtē
ſuſcipiunt plenitudis. Ita ceteri ſacerdotes vocati ſunt i
ꝑte ſollicitudis. Sꝫ ſūmꝰ ſacerdos aſſūptꝰ eſt i plenitudie
ꝑtātꝭ. Ad petrū ergo ꝑtiet ceťos ꝯfirmare: tāq̃ꝫ ad mgr̄z
cuiꝰ fides in nulla paſſiōe vel tētatione defecit. Fides eñ
aplīce ſedis ſupra firmā petrā ſtabili ſoliditate firmata et
fūdata: nullꝰ vnq̃ꝫ errorꝫ ſordibꝰ potuit iq̄nari. Sꝫ abſq̃ꝫ ru
ga manēs ⁊ macľa/ pro neceſſitate tēporꝫ a ceterꝭ macľas
deťſit errorꝫ. Hic ē q̄ nō ſine magni myſterij ſacr̄o cū xp̄s
vniūſos iťrogaſſꝫ apľos. Uos aūt quē me eē dicitꝭ. Solꝰ
petrꝰ q̄ ꝑmꝰ ⁊ potior rñdit ꝓ oibꝰ. Tu es xp̄s filiꝰ dei viui.
Cūq̃ꝫ tiore ꝑicľi cūcti exťrerēť aplī: ſolꝰ petrꝰ deſcēdit itre-
pidꝰ: vt ſuꝑ vndas marꝭ ad dñz ābularet. Et cū mľti diſci
pulorꝫ abiſſēt retrorſū dicētes. Durꝰ ē hic ſermo. Dixit ieſꝰ
ad duodeci. Nūq̄d ⁊ vos vultꝭ abire. Rñdit ei ſymō petrꝰ.
Dñe ad quē ibimꝰ. Uerba vite eťne habes. ⁊ nos credimꝰ
⁊ cognouimꝰ/ q꞉ tu es xp̄s filiꝰ dei viui. Cūq̃ꝫ xp̄s reſpexiſ
ſet diſcipľos ait Symōi petro. Si peccauerit i te fr̄ tuꝰ va-
de ⁊ corripe eū inť te ⁊ ip̄z ſolū. Cū petrꝰ dixiſſet. Dñe quo
ties peccauerit i me fr̄ meꝰ dimittā ei vſq̃ꝫ ſepties. Rñdit ei
ieſꝰ. Nō tibi dico ſepties: ſꝫ vſq̃ꝫ ſeptuagieſſepties. Et cū
oēs aplī fugā arriperēt: ſolꝰ petrꝰ educēs gladiū ꝑcuſſit ſer
uū pōtificis: ⁊ dexterā eiꝰ abſcidit auriculā. Cūq̃ꝫ poſt re-
ſurrectōez alij nauigio diſciplī vēiſſēt ad dñz. Petrꝰ ſucci
gēs ſe miſit i mare: vt inť vndas ad ip̄m accederet. Qua-
propť cū ⁊ xp̄s reſurrexiſſet a mortuis: āte petro/ q̄ꝫ ceterꝭ i. ad corin.
oñdit ſe diſciplis. Q꞉ ſcd̄z apl̄z. viſꝰ ē cephe: ⁊ poſt hoc. xi. xv.
deide pluſq̃ꝫ q̄ngētis fr̄ibꝰ ſimul. ¶ De differentia ⁊ ꝯue
niētia poteſtatū inť ep̄os ⁊ pbr̄os: vbi forma ſacerdotalis
ordis exp̄miť ⁊ oſtēdiť qualis debeat eē ſacerdos. Ca. ix.

M.E.C.D. 2016

DIſtat aũt inter ep̃os et p̃br̃os: qđ ad oẽs ſacerdotes
ꝑtinet cõiter/cathezizare/baptizare/p̃dicare/ꝯfice-
re/ſoluere/⁊ ligare. Sed ad põtifices ſpãlr ꝑtinet clericos
ordiare/v̾gies bñdicere/põtifices ꝯſecrare/manꝰ ipõere/
baſilicas dedicare/degradãdos deponere/ſynodos cele-
brare/criſma conficere/veſtes ⁊ vaſa ſacrare. Ungunt̃ aũt
manus p̃bri ab ep̃o: vt cognoſcat hoc ſacr̃o ſe ꝑ ſpm̃ ſctm̃
accipe grãm ꝯſecrãdi. Un̄ cũ eas vngit ep̃s dicit. Conſe

Cur vngã-tur manus presbyteri ab ep̃o.

crare ⁊ ſctificare digneris dñe manꝰ iſtas ꝑiſtã vnctionẽ
⁊ bñdictionẽ nr̃am vt q̃cũq; ꝯſecrauerit ꝯſecrent̃: ⁊ q̃cũq;
bñdixerit bñdicant̃ In noĩe dñi. Ungunt̃ aũt manꝰ p̃ſby
teris: vt op̃a mĩe ꝓviribꝰ ad oẽs debeãt exercere/ꝑ manꝰ
eñ op̃a/ꝑ oleũ mĩa ꝯſignat̃. Un̄ ſamaritanꝰ appropiquãs
vulnerato vinũ ſupinfundit ⁊ oleũ. Uerũtñ ⁊ maiores et
miores ſacerdotes cõiter i q̃buſdã vices gerũt ſũmi põti-
ficis. i. xp̃i: dũ ꝓ pctis obſecrãt/⁊ pctõres ꝑ vẽiã recõciliãt
Un̄ dicit apl̃s. Deꝰ erat in xp̃o mũdũ recõciliãs ſibi: ⁊ po
ſuit i nobis v̾bũ recõciliatiõis. Obſecramꝰ ergo recõcilia
mini deo. Mediatores eñ ſunt ſacerdotes iter deũ ⁊ ho-
mines: dũ ⁊ p̃cepta dei pp̃lo deferũt p̃dicãdo: et vota pp̃li
deo porrigũt ſupplicãdo. Quocirca tales debent exiſtere
ſacerdotes: vt ⁊ deo ſint grati et hoĩbꝰ ſint accepti. Nã vt
inq̃t apl̃s. Mediator nõ eſt vnius: diſcordes eñ recõcilia
re nõ põt q̃ ſimĺ vtriuſq; ſocietatis ⁊ amicitie vicl̃o nõ eſt
ꝯcors. Si eñ is q̃ diſplicet ad itercedẽdum mittit̃: irati

Gregorius

animꝰ ad deteriora ꝓuocatur. Hi poſt inuocatiõem ſpũs
ſcti vtrũq; humerũ ſtolã accipiunt: vt ꝑ hoc itelligãt ſe ꝑ ar
ma iuſticie a dextris ⁊ a ſiniſtris eẽ munitos: quatinꝰ nec
aduerſis fatigẽt̃: nec ꝓſꝑis eleuent̃. Un̄ cũ ſtolã accipiũt
dicit illis ep̃s. Accipite iugũ dñi. Iugũ eñ eiꝰ ſuaue eſt: ⁊
onꝰ eiꝰ leue/ſuaue: videlꝫ in ꝓſꝑis/leue: in aduerſis. Acci
piũt quoq; calicẽ ⁊ patenã de manu põtificis: quatinꝰ his
iſtrumẽt̃ poteſtatẽ ſe accepiſſe cognoſcãt Placabiles ho
ſtias offerẽdi. Un̄ cũ hec ep̃s tribuit. Accipite inq̃t ptãtẽ
offerẽdi ſacrificiũ deo Miſſamq; celebrãdi: tã ꝓ viuis q̃
ꝓ defunctis In noĩe dñi. Officio ſacerdotis vſus eſt dñs
ieſus xp̃s: qñ poſt cenã panẽ ⁊ vinũ in corpꝰ ⁊ ſanguinẽ ſuũ

M.E.C.D. 2016

diuiā ꝟtute ꝯuertit. Accipite inq̄t ⁊ cōedite: hoc eſt corpꝰ meū/ hoc facite ī meā ꝯmemorationē. Excellētiꝰ eñ vſus eſt hoc officio: cū ꝓ pctīs humani generis ſeipſum in ara crucis obtulit. Idem ipſe ſacerdos et hoſtia.

¶ De cōibꝰ ⁊ ſpālibꝰ idumētis pōtificū et ſacerdotū/ vbi q̄ ⁊ quot oſtēdit: ⁊ numeri myſterium explicat. Caplm. x.

Hec aūt cōītas ⁊ ſpālitas poteſtatū īter epōs et pbrōs ipō nūero cōmuniū ⁊ ſpāliū veſtiū deſignat. Sex eñ ſunt idumēta cōia epīs ⁊ pbrīs: videlʒ amictꝰ/ alba/ cigulū/ ſtola/ manipulꝰ/ ⁊ planeta. Q: nimirꝝ ſex ſūt ī qbꝰ cōīs pbrōꝝ et epōꝝ ptās ꝯſiſtit: vcʒ cathezizare/ baptizare/ ꝑdicare/ ꝯficere/ ſoluere: ⁊ ligare. Nouē ſunt ornamēta pōtificū ſpālia: videlʒ caligę/ ſandalia/ ſuccictoriū/ dalmatica/ mitra/ tunica/ cyrotheca/ anulꝰ/ ⁊ baculꝰ. Quia nimirꝝ nouē ſunt ī qbꝰ ſpālis epōꝝ poteſtas ꝯſiſtit: videlʒ clericos ordiare/ ꝟgīes bñdicere/ pōtifices ꝯſecrare/ manꝰ ipōere/ baſilicas dedicare/ degradādos deponere/ ſynodū celebrare/ criſma ꝯficere/ veſtes ⁊ vaſa ſacrare. Palliū aūt qd metropolitanoꝝ ⁊ primatuū ⁊ ꝑriarchaꝝ eſt, ꝓpriū ꝑuilegiatā obtinet dignitatē. Hec eñ tā ī veteri q̄ ī nouo teſtō legit īſtitutū: vt pōtifices ꝑter cōes veſtes habeāt ſpāles. Sʒ ibi quattuor erāt cōes ⁊ quattuor ſpāles. Hic autē ſex ſunt cōes ⁊ nouē ſpeciales. Hoc autē myſtica rō poſtulabat. Nā illa data ſunt carnalibꝰ ⁊ mūdanis. Hec aūt data ſunt ſpūalibꝰ ⁊ ꝑfectꝭ. Quaternariꝰ eñ ꝯuenit carni ꝓpter quattuor humores: ⁊ mūdo ꝓpt quattuor elemēta. Senariꝰ aūt ꝑfectꝭ: q: nūerꝰ eſt ꝑfectꝰ: qñ ex ſuis partibꝰ redit aggregatꝭ: vñ ſexto die ꝑfecit deꝰ celū ⁊ trā ⁊ oēm ornatū eoꝝ. Nouenariꝰ aūt ſpiritualibꝰ: q: nouem ſunt ordies āgeloꝝ: q ſcdm ꝓphetā ꝑ ix. ſpēs lapidū deſignant. xv. eñ ſunt ornamēta pōtificis xv. gradꝰ ꝟtutū ipō numero deſignātia: quas ꝑ. xv. cātica graduū pſalmiſta diſtixit. Veſtes eñ ſacerdotales ꝟtutes ſignificant qbꝰ debent ſacerdotes coronari. Scdm ꝓpheticum. Sacerdotes tui iduent iuſticiā: ⁊ ſcti tui exultent.

Sex cōia ſacerdotū idumēta.
Sex ī qbꝰ cōis ptās ſacer. conſiſtit.
Nouē pontificum ornamenta ſpecialia.
Nouē ſunt in qbꝰ ſpecialis epōrū ptās cōſiſtit.
Attende.
Quaternariꝰ carnalibꝰ
Senarius autem perfectis conuenit.
Nouenariꝰ ſpūalibus.

¶ De legalibus indumentis ſcdm hiſtoriam vbi quot et qualia fuerunt explicat: etiam diuerſa noia ponunt ſcdm

diuerſitates linguarum. Capitnlum.xi.

QUattuor erant veſtimenta legalia: tã minori bus ſa
cerdotibus q̃ƺ principi ſacerdotum cõmunia. Pri
mum dicebat̃ manachaſym. quod grece bracce. latine fe
moralia dici poteſt: de byſſo retorta ꝯtextũ. Scdƺ cetho
mone quod nos lineã ſiue ſubuculã appellam⁹. Sƺ moy
ſes abanech appellauit. Hebrei differẽtes quoqƺ a baby
lonijs emiſaneã vocauert. Eratqƺ byſſinuƺ ꝛ duplex. Ter
tiũ balteus.i.zona vl' cĩgulus latus.q.digitis.iiij.ſit re
tic'lat⁹: vt pellis viperea videretur. Cõtextum de byſſo.
cocco. purpura. ꝛ hyacito. Quartũ thyara. qḋ hebrei ma
niphei. nos aũt ĩſulã appellam⁹. Acydari põtificali plim
differens: quaſi formã rotũde caſſidis repſentans: ſup hoc
quatuor ĩdumẽt ꝓprijs vtebãt̃. Primũ erat tunica hya
cĩthina: quã hebrei dicũt nathir: grece dicit̃ ποδεριο: lati
ne talaris. Habet eñ ꝓ fimbrijs malogranata cũ titinna
bulis aureis interſerta/ſcalari mõ diſpoſita: vt audiret̃ ſo
nus cũ põtifex ingrederet̃ ſanctuariũ: ne forte moreretur.
Secũdũ aũt ephot.i.ſuphumerale de quatuor p̃dict colo
rib⁹ auroqƺ ꝯtextũ/ſine manicis admodũ colobij apturaƺ
hñs in pectore quadratã ad magnitudinẽ palmi: ĩ quo lo
giõ eiuſdẽ mẽſure inſerebatur. In cui⁹ pte ſupiori: vcƺ ſup
humeros infibulati erãt duo lapides onichini auro: q̃b⁹
Duodecim lapidũ nomina. xij. noĩa filioꝝ iſrael erãt inſculpta: ſex vcƺ in vno lapide/
ꝛ ſex in alio. Qḋ aũt ſamuel et dauid ĩduti legunt̃ ephoth
Aliud erat lineũ: ꝛ ꝓprie ephetar dicebatur. Tertium he
braice heſen: grece λογιον: latine rõnale dicebatur. Qua
drangulum duplex de quatuor coloribus auroqƺ cõtextũ:
habens.xij. lapides per ordines quatuor: In primo ſardi
um/topaziũ/ꝛ ſmaragdũ. In ſecundo carbunculun/ꝛ ſa
phirũ ꝛ iaſpidẽ. In tertio ligurium/achatẽ/ꝛ ametiſtum.
In quarto criſolitũ/onichinũ/ꝛ berillum. In quib⁹ erant
ſcripta.xij. noĩa filioꝝ iſrael: in ſingulis ſingula. Erãt etiã
ſcripta hec duo nomina purijm ꝛ tyrim.i. veritas ꝛ doctri
na. Inſerebatur autem logiõ ſup humeralia ſupiori parte
ꝑ duos anulos ꝛ duas cathenulas aureas ĩmiſſas duob⁹
vncinis q̃ duob⁹ p̃dict onichinis ĩ ſuphumerali ꝯtinebã
tur ĩfixi ab ĩferiori pte ꝑ anulos aureos. cũ duab⁹ ĩiũctur

M.E.C.D. 2016

hyacitinis colligebat Ephot. vltimum capitꝭ ornamētū erat cydaris ꝛ mittra in acutū ꝓcedēs. hn̄s circulū aureū cū malogranatis: et floribus de qua ſuper frontē pēdebat lamina aurea quā petalum dicūt admodū lune dimidie. In qua ſcriptum erat anoth adonay. i. ſctm̄ nomē domini tetragramatō. i. iiij. litterarum he. ioth. heth. vaub. Ne vero cum mouebatur pōtifex moueretur lamina. colligebaur intra hyacintina ꝑſpicua. que ſummitates poſterius diffundebat. Noſter autē pontifex ꝓ femoralib⁹ habet ſādalia. ꝓ linea albā. ꝓ baltheo cingulū. ꝓ poderi tunicā. pro ephoth amictū: vel ſtolā pro logiō palliū. pro cydari mittrā. pro lamina crucē. et quedā ex his diuerſaꝫ habent formam ab illis: ſed eandem figuram.

¶ De typo legaliū indumētoꝝ ſcōm allegoriā. Cap. xij. Pōtificis indumēta qd figurabāt allegorice.

His veſtib⁹ ornat⁹ pōtifex. toti⁹ orbis pferebat imaginē. Feminalia nāqꝫ byſſina terram cōgrue figurabant: quia byſſus de terra procedit. balteus cum vittis et naſtulis circūuolutionem oceani deſignabāt. Tunica hyacintina ipo colore aera preferebat. Per tintinnabula ſonuꝫ tonitrui: per malogranata chornſcatiōes fulguꝝ deſignabāt. Quatuor minoris ſacerdotꝭ ꝛ quatuor pōtificis indumenta quattuor microcoſmi et quattuor megacoſmi partes mundi ipſo numero deſignabāt. i. quattuor humores et quattuor elementa. Ephot ſui varietate celū ſydereum oſtendebat. Qō autē auꝝ erat intextum coloribus: figurabat qd calor vitalis penetrat vniuerſa. Duo lapides onichini ſolem ꝛ lunam / vel duo hemiſperia denotabāt. duodecim gēme pectorales duodecim ſigna zodiaci demōſtrabant. Rationale quidē erat in medio: qꝛ ratione plena ſunt vniuerſa: qua terrena celeſtibus herēt. Immo ratio terrenoꝝ ꝛ tempoꝝ ꝛ caloris ꝛ frigoris: et duplex inter vtrumqꝫ temperies de celi curſu et ratione deſcendit. ꝑ anulos cathenulas et vncinos elementorum / humorū / et temporū colligamenta ſignantur. Cydaris celum empyreum. lamina ſuperpoſita deum figurabat omnibus preſidentem. Hanc allegoriam libri ſapientie confirmat auctoritas dicēs. In veſte enim poderis quam habebat: Sapiētie xviij.

M.E.C.D. 2016

tot⁹ erat orbis terrarū: ꝛ parentum magnalia in quattuor ordinibus lapidum erant ſculpta ꝛ magnificentia tua in dyademate capitis illius ſcripta erat.

¶ De veſtimentis legalib⁹ ſcḋm tropologiam: vbi oſtenditur de feminalibus. Capitulum. xiij.

Quid pontificis indumēta tropologice figurent ꝛ prio feminalia.

HIs indumētis legalib⁹ ſacerdos īduebať hoc ordie lotis pri⁹ manib⁹ ꝛ pedib⁹ īduebat manachaſim. i. feminalia ſignificās qḋ ſacerdos mūdatis opib⁹ ꝛ affectib⁹ lachrymis penitentie dꝫ ſibi aſſumere ꝯtinētiā: vt offerat hoſtiā imaculatā/ſctām/deo placētē. Noſter autē pōtifex q꞉ iugē dꝫ hře ꝯtinētiā: nō iduit ī ſacrificio femīalia/ſꝫ ſandalia. Ac ſi dicať. Qui lotus eſt nō indiget niſi vt pedes lauet: ſed eſt mundus totus. ¶ De linea. Caplm. xiiij.

Linea.

SEcundo iduebat cethomone. i. lineā: ſignificās qḋ ſacerdos dꝫ īduere īnocētiam: vt qḋ ſibi nō vult fieri alijs nō faciat. Linea em̄ ꝑpť candorē ſignificat īnocētiā ſcḋm illḋ. Oi tpe veſtiēmta tua ſint cādida. ¶ De zona. Cap. xv.

Baltheus

TErtio cīgebat ſe baltheo ſignificās caſtitatē: q̄ circa lūbos dꝫ accigi: vt reſtrigat ꝯcupiſcētiā Uň vitas ait. Sint lūbi vřī ꝑcicti: ꝛ lucerne ardētes ī manibus veſtris. ¶ De tunica. Capitulum. xvj.

Poderis.

QUarto īduebat tunicā poderi. i. talarē: ſignificās qḋ pōtifex dꝫ īduere pſeuerātiā: q꞉ q̄ pſeuerauerit vſqꝫ ī finē hic ſalu⁹erit. Per talū ei ꝑpť extremitatē pſeuerātia. ſcḋꝫ illḋ deſignať. Ipa ꝯteret caput tuū: ꝛ tu īſidiaberꝭ calcaneo ei⁹. Depēdebāt aūt ꝑ fimbrijs malogranata cū tintinabulis aureis. Per tintinabulū aureū accipiť ꝑdicatio. Per malogranatū itelligiť opatio q̄ duo debēt ī ſacerdote ꝯiūgi: ne ſine illis īgrediēs ſanctuarium moriať. Cepit em̄ ieſus facere ꝛ docere/ſacerdotib⁹ reliquens exēplū: vt ſequanť veſtigia ei⁹ q̄ pctm̄ nō fecit: vt ſit honeſtas in cōuerſatiōe: nec īuēt⁹ eſt dol⁹ ī ore ei⁹: vt ſit vitas ī ꝑdicatōe.

Titinabula. malogranata.

¶ De ſuperhumerali. Capitulum. xvij.

Superhumerale.

QUinto induebat ephoth. i ſupᵬumerale: ſignificans qḋ pontifex debet habere patiētiam: vt in patiētia poſſideat aīam ſuā. Humeris enī onera deportam⁹. ſcḋm illḋ. Suppoſuit humex ad portādū: ꝛ fact⁹ eſt tributis ſer=

M.E.C.D. 2016

uiēs. Habebat enī duas horas cōiunctas ī utroqꝫ latere ſummitatū/ſignificās qꝺ pontifex debet habere arma iuſticie a dextris ⁊ a ſiniſtris: vt nō erigatur ꝓſperis nec deprimatur aduerſis. Habebat autē ⁊ duos lapides onichinos inſertos humeris. ī quib⁹ ſcripta erāt. xij. noīa filioꝝ iſrł. vi. ī vno ⁊. vi. ī alio ¶Per duos onichinos ſignificaꝛ veritas ⁊ ſinceritas. veritas ꝑ claritatē: ⁊ ſinceritas ꝑ ſoliditatē. ꝑ filios iſrael ſignificātur ſctā deſideria ⁊ iuſta opa. Secūdū illud. Maledictus hō qui cōfidit in hoīe ⁊ q̄ nō reliquit ſemē in iſrael. ꝑ ſenariū ſignificatur ꝑfectio. ꝓ eo qꝺ vi. die ꝑfecit de⁹ celū ⁊ terrā ⁊. o. o. or. eoꝝ. Quod ergo vi. nomina filioꝝ iſrł ſculpta erant ī vno lapide ⁊ vi. in alio ſignificatur qꝺ deſyderia ſacerdotis et opa ꝑfici debēt nō in fermento malicie ⁊ ne. ſed ī azimis. ſ. ⁊ veritatis. vt ſinceritas formet ītentionē: ⁊ veritas finē. Habebat ⁊ duas cathenulas puriſſimi auri ſibi inuicē coherētes q̄ duobus inſerebanꝛ vncinis /ſignificās qꝺ pōtifex debet habere duos caritatis affect⁹ ad dñꝫ ſuū ⁊ ad p̄ximū. de q̄b⁹ ꝑcipitur. Diliges dominū ex toto corde tuo ⁊ p̄ximū tuuꝫ ſicut te ipꝫ. Sicut enī aurū p̄minet vniuerſis metallis: ita Charitas ſupeminet vniuerſis virtutibus. De qua dicit appoſtol⁹/ Maior hoꝝ eſt charitas. Duo vncini ſunt intētio ⁊ finis quib⁹ cathenule īſerunꝛ vt tā dominū: q̄ꝫ p̄ximū diligat ex corde puro ⁊ ꝯſcientia bona ⁊ fide nō ficta: ⁊ tā dñm q̄ꝫ p̄ximū diligat ꝑpter beatitudinē: deuꝫ ꝑpter ſe ipm: et proximum propter deum.

De duobus onichinis.

De duabus cathenul.

Luce. x.

De duobus vncinis

¶De rationali et quadratura rationalis: ⁊ duplicitate et de quattuor ordinibus lapidū. Capitulum. xviij.

Sexto induebat legiō ideſt rationale ſignificās qꝫ pōtifex debet induere diſcretionē: ꝑ quā diſcernit īter lucē ⁊ tenebras inꝛ dexterā ⁊ ſiniſtrā q꞉ nō eſt ꝯuentio inꝛ lucē ⁊ tenebras: neqꝫ xp̄i ad belial. Erat autē rationale quadrāgulū: ſignificās qꝺ debet diſcernere inꝛ quatuor: īter verū ⁊ falſū ne deuiet in credendis: īter bonū ⁊ malū/ ne deuiet ī agēdis. Erat ⁊ duplex q꞉ debet diſcernere pro duobus videlꝫ. ꝑ ſe ⁊ populo ne ſi cec⁹ cecū ducat ābo in foueā cadāt. Habebat ⁊ quat

De rationali

Cur rationale quadrangulūꝫ

M.E.C.D. 2016

tuor ordines lapidū: ſignificans ꝙ pōtifex debet habere quattuor ꝑncipales virtutes. Iuſticiā: fortitudinē: tēperātiā: ⁊ prudētiam. In ſingulis autē ordinibꝰ habebat tres lapides. Significans ꝙ pōtifex in populo debet habere fidē: ſpē: et charitatē. In ſcdo debet habere modeſtiā: māſuetudinē: ⁊ benignitatē. In tertio debꝫ hr̄e vigilātiam: ſollicitudinē: ⁊ longanimitatē: ꝑ lapides enī ſignificātur virtutes ſcdm illud. Alius edificat aurū ⁊ argētū ⁊ lapides precioſos.

¶ De cydari. Caplm. xix.

Cydaris thyara.

SUpremum capitis ornamentum erat cydaris vel thyara quā vltimo pontifex aſſumebat. Significās humilitatē de qua dn̄s dicit. Oīs q̄ ſe humiliat exaltabit: ⁊ q̄ ſe exaltat hūiliabit. Hāc gerebat ī capite ſignificans qd pontifex debet habere humilitatē ī mēte exemplo capitis nr̄i dicētis. Diſcite a me qr mitis ſum ⁊ humilis corde. ꝑ caput enī mens intelligit. Scdm illud. vnge caput tuū oleo ⁊ faciē tuā laua. de cydari depēdebat a frōte lamia aurea. ſignificās ſapiētiā ī qua ſcriptū erat nomē dn̄i tethragramatō: ideſt quattuor litterarꝫ. he. ioth. heth. vau. i. principiū vite paſſiōis iſte. ac ſi diceret aptius. ille cuiꝰ pōtifex iſte gerit ꝑſonā. ſ. xp̄s eſt ꝑncipiū: ideſt auctor vite paſſionis ideſt vite reſtaurate per paſſionem q̄a mortē noſtrā moriendo deſtruxit ⁊ vitā reparādo reſtaurauit.

Lamia aurea.

De nomie tetragramaton.

¶ De varietate operis Capitulum. xx.

ERāt autē hec īſtrumēta ꝑ maiori parte ꝯtexta ope polimito. i. vario ꝑpter varietatē virtutū. de qua dicit pſalmographus. Aſtitit regina a dextrꝭ tu. i v. d. cir. varietate. Cōtexta vero de quattuor coloribꝰ purpura. cocco. byſſo. hyacīto. Per purpurā regie dignitatꝭ ſignificat pōtificalis poteſtas: que via regia dꝫ īcedere nec decliet ad dexterā nec deuiet ad ſiniſtrā nec liget dignos nec ſoluat īdignos. Per coccū q̄ coloris ignei dicit. ſignificat pōtificalꝭ doctrīa: q̄ vt ignis lucere dꝫ ⁊ vrere ꝑpter qd bis tīctꝰ eſſe narrat. Lucere dꝫ ꝑpter ꝑmiſſionem vt oīs qui reliquerit pr̄em aut matrē cētuplū accipiet ⁊ vitā eternā poſſidebit. vrere debet propter ꝯminationē vt oīs arbor q̄ nō facit fructū bonū exci

De q̄ttuor coloribꝰ de purpura.

De cocco.

M.E.C.D. 2016

dat᷑ ⁊ i ignē mittat᷑. Per byſſū cādoris eximij ſignificat᷑ ꝑ De byſſo.
claritas fame q̄ dꝫ eē retorta vt pōtifex bonū habeat teſti
moniū ſcḋꝫ aplꝫ ⁊ ab his q̇ ſūt it⁹ ⁊ ab his q̇ ſūt foꝛis. Per De hyacin
hyacithū coloꝛis aeris ſignificat᷑ ſerenitas conſciētie quā tho.
ītra ſe pōtifex dꝫ hr̄e ſcḋꝫ aplꝫ. Gl̄ia nr̄a hec eſt: teſtioniū ij.ad coꝛ.i
ꝯſcie nr̄e. ¶ De veſtib⁹ euāgelici ſacerdotis. Caplm̄.xxi.

Veſtes aūt euāgelici ſacerdot᷑ aliḋ deſignāt i capite ⁊ aliḋ figurāt i mēbꝛis. Nā ⁊ caput ⁊ mēbꝛa ſacerdo
tis noīe nūcupant᷑. Ad caput enī dicit pſalmograph⁹. Tu Ps̄.cix.
es ſacerdos i et̄nū.ſ.oꝛ.mel. Ad mēbꝛa enī dicit apl̄s vos i.Petri.ij.
eſt᷑ gen⁹ electū regale ſacerd. p⁹ igit᷑ exponēda ſūt eoꝝ mi
ſteria iuxta qḋ capiti ꝯgruūt ac deīde ſcḋꝫ ꝙ mēbꝛ᷑ ꝯueniūt

¶ De pōtificalib⁹ idumēt᷑ vbi agit᷑ de caligis ⁊ ſādalijs
de ligulis quoqꝫ q̇b⁹ ſandalia pedib⁹ colligant᷑. Ca.xxij.

Pontifex igit᷑ i altaris officio ſui capitis xp̄i cuius mē
bꝛū eſt repſentās pſonā de pedib⁹ aſſumit ſandalia. Sādalia.
Illud dn̄ice icarnatiōis calciamtū iſinuat. de quo dn̄s di
cit i pſalmo. In ydumeā extēdā calciamētū meū .i.i gēti
b⁹ notā faciā icarnatōez meā. Uēit em̄ ad nos calciata di
uinitas vt ꝑ nob̄ dei fili⁹ ſacerdotio fūgeret᷑. Per ligulas Ligule.
q̇b⁹ ipā caciamēta pedib⁹ ſtrigunt᷑ illḋ idē accipim⁹ qḋ ꝑ
corrigiā calciamēti. Qḋ ioannes baptiſta ſignificauit cū
ait. Nō ſum dign⁹ corrigiā cal.ei⁹ ſol. vnionē igit᷑ ieffabilē
copulā inſolubilē q̇b⁹ ꝟbi diuinitas carni nr̄e ſe ꝯiūxit ꝑ
ſādalioꝝ corrigias ītelligim⁹. Mediātib⁹ aūt caligis pe-
des ſādalijs ꝯiūgunt᷑: qꝛ aīa mediāte/carni diuitas ē vni-
ta. Sicut enī pes coꝛp⁹ ſuſtētat: ita diuitas mūdū guber-
nat. vnde. Adoꝛate ſcabellū pedū eius quoniā ſanctū eſt

¶ De amictu vbi quoqꝫ redditur ratio cur idē in xp̄o per
calciamētū pedis ⁊ amictū capitis deſignat᷑. Ca.xxiij.

Amict⁹ quo ſacerdos caput ſuū obūbꝛat illḋ ſignificat Amictus.
qḋ i apocalypſi deſcribit᷑ āglꝫ dei foꝛtē deſcēdiſſe de Apoca.x
celo amictū nube. Et i yſaia. Ecce dn̄s ſuꝑ nubē cādidā.
veniēs enī ad ſaluationē mūdi dei fili⁹ āgel⁹ magni ꝯcilij
amict⁹ ē nube dū diuitatē abſcōdit i carne. Nā caput viri ad coꝛ.xi.
xp̄s: caput xp̄i de⁹. Hoc ergo carnis latibulum ſacerdotis
amict⁹ ſignificat: quod et per illam ſyndonem expꝛeſſius

M.E.C.D. 2016

deſignat: qua ſummꝰ pōtifex caput obducit. ⁊ pulchre q̄dē qđ ꝑ calciamētū pedū hoc ipm̄ ꝑ amictū capitis deſignatur: qꝛ diuinitas ⁊ ꝑ carnē nobis innotuit: ⁊ in carne latuit. Nā cū notus eēt in iudea deꝰ i iſrl̄ magnū nomen eius in ydumeā extendit calciamētū ſuū: et ante conſpectū gentiū reuelauit iuſticiā ſuam. ¶ De alba. Ca. xxiiij.

Alba lineum veſtimentū lōgiſſime diſtans a tunicis pelliceis q̄ de mortuis aīalibꝰ fiunt quibꝰ adā veſtitꝰ eſt poſt peccatū: nouitatem vite ſignificat quā xp̄s ⁊ habuit ⁊ docuit ⁊ tribuit in baptiſmo de quo dicit apl̄s. Exuite veterē hominē cū actibꝰ ſuis ⁊ īduite nouū hoīez qui ſecunđ deū creatus eſt Et in transfiguratiōe reſplenduit facies eiꝰ ſicut ſol. ⁊ veſtimenta eiꝰ facta ſunt alba ſicut nix: ſemꝑ enī veſtimēta xp̄i mūda fuerūt et candida qꝛ peccatum non fecit nec inuentus eſt dolus in ore eius.

In apoca. ¶ De cingulo et ſuccinctorio. Capitulū. xxv.

Zona ſacerdotalis illud ſignificat qđ. Joannes apl̄s ait. Cōuerſus vidi hominē ſimilē filio hoīs precinctuz ad mamillas zona aurea: ꝑ zonā aureā
Ad chorin. ꝑfecta xp̄i caritas deſignatur de qua dicit apl̄s. Sup eminentē ſcientie caritatē xp̄i feruētem ī corde: radiantem in opere. Cuius ſuccinctoriū illud īſinuat qđ Eſaias loquēs de xp̄o p̄dicit. Erit iuſticia cinguluz lumboꝝ eius: ⁊ fides cinctorium renū eiꝰ. Nā iuſtus dn̄s et iuſticias dilexit: eq̄tatem vidit vultus eiꝰ. Fidelis dn̄s ī verbis ſuis: et ſctūs in omnibꝰ operibꝰ ſuis. Due ſummitates illius due ſunt
Thobia. iiij ꝑtes naturalis iuſticie quā xp̄s ⁊ fecit ⁊ docuit Quod tibi nō vis fieri aliis ne feceris: et quecūqꝫ vultis vt faciant vobis homines: et vos facite illis.

¶ De ſtola et eius miſterio. Capitulum. xxvi

Stola que ſuꝑ amictū collo ſacerdotis incūbit obedientiā ⁊ ſeruitutē ſignificat quā dn̄s oīm: ꝓpter ſeruoꝝ ſalutē ſubiit. Nā cū ī forma dei eēt nō rapinā arbitratus eſt eē ſe equalem deo: ſed ſemetipꝫ exinaniuit formaꝫ

M.E.C.D. 2016

ſerui accipiēs: factus obediens vſqꝫ ad mor. mortem autem crucis: cauſam aūt mortalitatis nec cōtraxit orgine nec commiſit in opere quia quod nō rapuit hoc exſoluit: dedit enī ei calicem pater non iudex amore non ira. volūtate: non neceſſitate. gratia: nō vīdicta. Hic eſt ille iacob qui parēs precepto patris yſaac. et conſilio matris rebecce. ſeruiuit labā vt rachel: ⁊ lyam duceret in coniugium.

Gene.

¶ De tunica. Capitulum. xxvij.

TUnica poderis que hyacinthini coloris erat veteri ſacrificio que tintinnabulis et malis punicis ab inferiori parte cedentibus vt pontifex totus vocalis incederet: celeſtem chriſti doctrinam inſinuat. cuius noticiam habuerūt omnes. quibus dicitur per prophetam. Sup mōtem excelſum aſcende tu qui euangelizas ſyon. precipue tamen hanc tunicam habuit euangelice textrix doctrine ſapiētia dei. chriſtus et dedit illam diſcipulis ſuis. Omnia inquit quecunqꝫ audiui a patre meo nota feci vobis. Hanc ergo ſignificauit illa tunica domini quam noluerunt milites ſcindere eo quod eſſet inconſutilis deſuper contexta per totum damnum fore maxime exiſtimantes. Si qui doctrinā euāgelicam ſcindere moliantur.

Eſa. xl.

Quid inſinuat ꝙ milites non ſciderunt xp̄i tunicā

¶ De dalmatica. Capitulum. xxviij.

SUper hanc tunicam pontifex veſtit dalmaticam q̄ ſui forma latam et largam miſericordiam chriſti ſignificat: quam ipſe pre ceteris et docuit et impendit. Eſtote inquit miſericordes ſicut ⁊ pater veſter miſericors eſt. Beati namqꝫ miſericordes quoniam ipſi miſericordiam conſequātur. Iudiciū ergo ſine miſericordia fiet ei q̄ non fecot miſericordiā. quia miſericordia ſuperexaltat iudiciū. ergo dimittite et dimitteť vobis. Sic (inquit) orabitis. Dimitte nobis debita noſtra ſicut et nos dimittimus. d. n. Hic eſt ergo ſamaritanꝰ ille proximus noſter q̄ fecit nobiſcū miſericordiā ſuperinfundēs vinū et oleum noſtris vulneribus. Nam per viſcera miſericordie dei noſtri in quibꝰ viſitauit nos oriens ex alto: qui non ex opibꝰ miſericordie que fecimus nos: ſed ſcđm ſuam miſericor=

De mīa domini.
Mat. ix.

M.E.C.D. 2016

diā ſaluos nos fecit: pro peccatoribꝰ eñ venit vt de pecca

Mat.ix. toribꝰ veniā indulgeret. Mīam (iq̄t) volo ⁊ nō ſacrificiū.

De cyrothecis. Cap.xxix.

Cyrothece ſunt hedorū pellicule: quas manibꝰ iacob rebecca circūdedit vt piloſe manꝰ ſimilitudinē maioris exp̄meret. Pellis hedi ſimilitudo peccati quā rebecca mr̄.i. ſpſſcti gr̄a manibus.i. operibus xp̄i circundedit: vt ſimilitudinē prioꝛ id eſt ade exprimeret ſecundꝰ: xp̄s eñ ſimilitudineꝫ peccati ſine peccato ſuſcepit: vt incarnationis myſteriuꝫ diabolo celaretur. Nā ad ſimilitudinē peccatorū eſurijt/ ſitiuit/ doluit/ ⁊ expauit/ dormiuit/ ⁊ laborauit. Nā cū ieiunaſſet xl. diebus ⁊. xl. noctibꝰ poſtea eſurijſſet accedens ad eum tentatoꝛ diabolus/ eū ad ſimilitudinē prioris ade tentare p̄ſūpſit. Sꝫ qbꝰ primū vicerat: eiſdē modis victꝰ eſt a ſcdo.

Quare xp̄s ſilitudineꝫ pctī acceperit.

De caſula vel planeta vbi agitur de anteriori et poſteriori parte planete. Caplm.xxx.

Ad gala.3

Caſula vel planeta magni ſacerdotis eſt vniuerſalis eccl'ia: de qua dicit apl's. Quicūqꝫ ī xp̄o ieſu baptizati eſtꝭ xp̄m īduiſtis. Hoc eſt illō aarō veſtimētū/ cuiꝰ ī orā deſcēdit vnguentū: ſed a capite deſcēdit in barbā/ ⁊ a barba defluxit in oram/ qꝛ de plenitudine ſpūs eiꝰ oēs accepimus. Primū apoſtoli/ deinde ceteri. Qd aūt caſula vnica ſit et īegra extēſionē manuū ī anteriorē ⁊ poſteriorē p̄tē quodā mō diuidit/ deſignat ⁊ antiquā eccliam q̄ paſſionē xp̄i preceſſit/ ⁊ nouā q̄ paſſioneꝫ xp̄i ſubſeqt. Nā ⁊ q̄ p̄ibant ⁊ q̄ ſequebant clamabāt. Oſanna filio dauid/ bn̄dictꝰ q̄ ve. ⁊c.

De manipulo. Cap.xxxi.

Quod ſacerdos manipulū portat ī leua: deſignat qd xp̄s brauiū obtīebat ī via. Per manipulū eñ p̄miū deſignat. Juxta qd legit. Veniētes aūt veniēt cū ex. por. m. ſ. Per leuā vita p̄ns accipit. ſcdm qd ſcriptū ē. Leua eiꝰ ſub capite meo ⁊ dex. il. amp. m̄. Xp̄s aūt ſimꝉ ⁊ fruebat ⁊ merebat: fruebat ī p̄ria: merebat ī via: nō ſibi/ ſꝫ mēbris. Nō igr̄ ī quo plenitudo diuinitatꝭ hītabat ſpš eſt datꝰ ad mēſurā. Nā ſimꝉ ⁊ brauiū ꝯp̄hēdebat ⁊ ſtadiū p̄currebat: qꝛ ſimul erat ī p̄ria ⁊ ī via. Nemo (iq̄t) deſcēdit de celo: niſi filiꝰ hoīs q̄ ē in celo.

Xp̄s ſil' viatoꝛ erat et ꝯphēſoꝛ. Joan.iii.

De mitra. Cap.xxxij.

M.E.C.D. 2016

MItra pōtificis illud ſignificat qđ ꝓpheta loquēs de
filio dicit ad prēz Glīa ꝛ honore coronaſti eū do. ꝛc.
Hoc ē itaqȝ nomē qđ ē ſup oē nomē/ vt i noīe ip̄i⁹ oē genu
flectat̄ celeſtiū terreſtiū ꝛ īfernoꝝ. Nā ꝛ lamīa aurea pōti
ficalis Cydaris ſculptū erat nomē dn̄i tethragrāmatō: cu
ius miſteriū ſupi⁹ ꝓlibauim⁹. Mitrā ergo capitis xp̄i ſum
mā illā honorificētiā ītelligim⁹: q̄ ꝓpter diuinitatē debe-
bat̄ humanitati. Nā ꝓpt̄ pedes honorat̄ ſcabellū. adora-
te (iq̄t) ſcabellū pedū ei⁹ qm̄ ſctm̄ eſt. De virga. Ca. xxxiij Ps. xcviii.

VIrga paſtoris. ꝑtātā xp̄i ſignificat. de qua dicit pſal
miſta. Virga directiōis vga regni tui: qꝛ dilexiſti iu
ſticiā et odiſti iniq̄tatē. ꝓpt̄ qđ alibi dicit̄ Reges eos in Ps. xliiii.
vga ferrea. et tāq̄ va. fi. cō. eos. duricies ferri rigorē eq̄ta
tis ſignificat: qꝛ xp̄s tāq̄ vas figuli ꝑctōres cōfrigeret. ve
rum ꝑtās xp̄i nō ſolū eſt virga: ſed bacul⁹: qꝛ nō ſolū corri- Virga pō-
pit ſed ſuſtētat. vn̄ pſalmiſta. virga tua et bacul⁹ tuu⁹ ipſa tificis ꝛ ba
me cōſolata ſunt. ¶ De anulo. Cap. xxxiiij. culus.

ANul⁹ digiti. donū ſpūſſcti ſignificat. Digit⁹ eīm ar- Digit⁹ arti
ticlat⁹ atqȝ diſcret⁹ ſpm̄ſctm̄ inſinuat: ſecūdū illđ. di culat⁹ qđ denotat̄.
git⁹ dei ē hic. Et alibi. Si in digito dei eijcio demonia/ fi Anulus di
lij vr̄i in quo eijciūt. Anul⁹ aūt aure⁹ ꝛ rotūd⁹ ꝑfectionē giti.
donoꝝ ſignificat q̄ ſine mēſura xp̄s accepit: qꝛ in eo pleni-
tudo diuinitatis īhabitauit corporaliter. nā q̄ de ſurſū ve
nit ſup oēs eſt: cui de⁹ dedit ſpm̄ non ad mēſurā. Sup quē
(inq̄t) videtis ſpm̄ ſctm̄ deſcēdētē ꝛ manētē: hic ē q̄ bapti
zat. Nā reqeſcet ſup eū ſp̄s dn̄i/ ſp̄s ſapientie ꝛc. Ipſe vero Eſaie. xi.
de plenitudīe ſua ſcđm differētes donatiōes diſtribuit: a-
lijs ſcđ apl̄z dās ſpm̄ ſapie/ alijs ſpm̄ ſanitatū/ alijs opa- i. ad cor. xii
tionē vtutū ꝛc. Qđ ꝛ viſibilis pōtifex imitat̄/ Alios ī ec-
clīa cōſtituēs ſacerdotes/ alios diacōes/ alios ſubdiac. ꝛc.

De. v. pſalmis. dicēdis cū pōtifex ꝑparat̄. Cap. xxxv.

CElebratur⁹ ep̄s miſſaꝝ ſolēnia quoſdā ꝑos ꝛ orōnes
ꝑmitit ſcđm exhortationē pſalmiſte dicēt̄ Preoccu
pem⁹ faciē ei⁹ i. ꝯ. ꝛ i. pſ. iu. ei. Dicit aūt hos. v. q̄ dilecta.
Bn̄dixiſti. Inclina. Credidi. De ꝓfūdis. Ut q̄cq̄d imū-
dū trāſgreſſiōe. v. ſeſuū ꝯmiſit. v. ꝑoꝝ ordiatiōe deſ̄gat. q̄-
dam enim continētur in illis: que recte conueniunt cele-
braturis altaris miniſterium et euchariſtie ſacramentum

M.E.C.D. 2016

ps.lxxxij. In primo ↄcupiuit ⁊ defecit.a.m.in.a.d.⁊ altaria.t.d.v.
rex.m.⁊ de⁹ me⁹. Dñe deus virtutũ exaudi.o.m.a.p.d.ia=
cob. Protector noſter aſ.d.et.r.in.f.xp̃i tui. In ſcdo. Con=
ps.lxxxiiij uerte nos.d.ſ.n.⁊ auer.i.t.a no. Oſtẽde no.d.m.t.⁊ ſa.tuũ
da nobis. Verũtñ ꝓpe ti.e.ſ.i.vt in.g.i.t.nr̃a. In tertio.
ps.lxxxv. Aurib⁹ ꝑcipe.d.o.m.⁊ in.v.d.mee. Omnes gẽtes quaſ=
cũqȝ.f.v.et.a.c.t.d.⁊.g.n.t. Confitebor tibi de⁹ i toto cor
de meo:⁊ glorificabo nomen tuũ in eternum. In quarto.
Calicẽ ſalutaris accipiã:et nomen dñi iuocabo. Dirupiſti
ps.cxv. vincula.m.ti.ſ.h.l.⁊ no.d.iuo. Vota.m.d.r.in cõ.o.p.ei⁹
in.a.d.d.in.m.t.i. In quinto. Fiant.a.t.in.i vo.deꝑ.m.
Suſtinuit ani.m.in ver.e.ſ.a.m.in.d. Quia apud do.mi.
⁊ co.apud eũ redẽ. Oratiões vero quas addiſcit pertinẽt
ps.cxxix. manifeſte ad impetrandum cordis ⁊ corporis vel operis
mundiciam et munimentum.

¶ De pontificalibus indumentis ſcdm qd cõueniũt: vbi agitur de caligis et de ſandalijs: forma quoqȝ ſandaliorum exponitur. Capitulum.xxxvi.

Inter hec pedes põtificis in preparatiõe euã=
gelij pacis caligis ⁊ ſandalijs calciant̃. Quo=
rum pulchritudinem admirabat̃ Apl's: cũ di=
Ad Ro.x. ceret. Quã ſpecioſi pedes euangelizãtiũ pacẽ:
euãgelizãtiũ bona. Sandalia vero ſubtus hñt ſoleã inte=
gram. Deſup aũt coriũ feneſtrarũ: q: greſſus ꝑdicatoris ⁊
ſubt⁹ debent eſſe muniti ne polluant̃ terrenis. Scdm illd
dñicũ. Excutite puluerẽ de pedib⁹ vr̃is. Et ſurſum apti:
ps.xxxvi, quatin⁹ ad cognoſcẽdũ celeſtia reuelent̃. Scdm illud pro=
pheticũ. Reuela.d.v.t.ſ.in.e.⁊.i.f. Qd aũt ſandalia qui=
buſdã locis apta: qbuſdã ſunt clauſa: deſignat qd euãgeli=
cã ꝑdicatio: nec oib⁹ reuelari: nec oib⁹ debet abſcõdi. Si=
Luc.viij. cut ſcriptũ eſt. Vobis datũ eſt noſſe myſterium regni dei.
Et alibi. Nolite ſctm̃ dare canibus: nec margaritas por=
cis. Prius aũt caligis iduit̃ vſqȝ ꝓtenſis ad genua: ibiqȝ
conſtrictis: q: predicator pedib⁹ ſuis: rectos debet facere
greſſus: et genua debilia roborare. Nam qui fecerit ⁊ do=
cuerit: hic magnus vocabitur in regno celorum.

¶ De ablutione manuum. Capitulum.xxxvij.

M.E.C.D. 2016

DEinde corporaliter lauat manus: vt ſpeciali-
ter mūdet ⁊ actus. Auctoritate pſalmiſte dicē
tis. Lauabo īter īnocētes manꝰ meas ⁊c. Nō Pſal.xxv.
enim lutū manuū diuia ſacramēta ꝯtaminat.
Sed ſi qs īdigne manducat ⁊ bibit: iudiciū ſi i.ad cor.x
bi mādicat et bibit: quia nō lotis manibꝰ mādicare non
coinqnat hoiem. Que vero ꝓcedūt de ore: de corde ꝓce-
dunt: ⁊ ea coinquināt hoiem/cogitatiões male/homici-
dia/adulteria/fornicationes/furta/falſa teſtimonia/blaſ-
phemie: hec ſunt q̄ coinquinant hoiem. Unde ſollicite ſa
tagēdum eſt: vt nō tā exteriora manuum ꝙ̄ interiora tātū
inquinamenta purgentur.

¶ De amictu vbi agitur de duabus naſtulis: quibꝰ ami-
ctus ante pectus ligatur. Capitulum.xxxviij.

LOtis itaqꝫ manibꝰ aſſumit amictū: qui ſuper
humeros circūquaqꝫ diffundit: ꝑ quē operum
fortitudo ſignatur: humeri quippe fortes ſunt
ad opa pagēda. Scđm illud patriarche Jacob Geñ.xlix.
Suppoſuit humerū ad portādū: et factus eſt tributis ſer-
uiēs. Duo naſtuli qbꝰ amictus ante pectus ligatᷣ ſignifi-
cāt intētionē ⁊ finem: quibꝰ informādū eſt opus ne fiat in
fermento malicie et nequitie: ſed in azimis ſinceritatis et
veritatis. Sacerdos ergo non debet ocioſus exiſtere: ſed
opibꝰ inſudare. Scđm qđ inq̄t apl's ad tymotheū. Labo-
ra ſicut bonus miles xp̄i ieſu.

¶ Quare romanus pontifex vel epiſcopus poſt albam
orale et crucem aſſumit. Capitulum.xxxix.

ROmanus autē pontifex: vel ep̄s poſt albam et
cingulū aſſumit orale: qđ circa caput īuoluit: ⁊
replicat circa humeros legalis pōtificis ordi-
nē ſequēs: qui poſt lineā ſtrictā ⁊ zonā īduebat
ephot.i.ſuphumerale: cuius locū modo tenet amictus: et
quia ſigno crucis auri lamina ceſſit: pro lamina quā pon-
tifex ille gerebat in fronte: pōtifex iſte crucē gerit in fron-
te/vel in pectore. Nam miniſteriū qđ in quattuor lr̄is au
ri lamina cōtinebat in quattuor partibꝰ crucis explicuit.
Juxta qđ inq̄t apl's. Ut poſſitis ꝯprehēdere cū oibꝰ ſctis: Ad eph.iij

M.E.C.D. 2016

q̄ ſit latitudo ꝛ lõgitudo: q̄ ſublimitas et ꝓfundū. Ideoqꝫ romanus pontifex crucē quādā inſertā cathenulis: ꝛ collo ſuſpenſam ſibi ſtatuit ante pectus: vt ſacramētū ꝙ tūc p̄ferebat in fronte: hic iā recondat in pectore. Nam corde creditur ad iuſticiam: ore autem confeſſio fit ad ſalutem.

¶ De alba et eius myſterio. Caplm. xl.

Alba mēbris corporis ꝯueniēter aptata: nichil ſuperfluū aut diſſolutū in vita ſacerdotis eſſe debere demõſtrat. Hec ob ſpeciē cādoris mundiciā ſignificat. Scdm qđ legitur. Omni tpe ſint veſtimēta tua cādida. Fit aūt de byſſo vel lino. Scdm qđ ſcriptū eſt Byſſinū iuſtificatiões ſctoꝝ. Sicut aūt byſſus vel linū candorē quā ex natura nõ habet multis tortionib⁹ attritū ꝑ artē acq̄rit: ſic ꝛ oīs caro īmūdiciā quā non obtinet ꝑ naturā multis macerationib⁹ caſtigata obtinet ꝑ gratiā. Unde ſacerdos ſcdm Aplm. Caſtiget corp⁹ ſuū ꝛ in ſeruitutē redicat: ne forte cum alijs p̄dicauerit ipſe reprob⁹ fiat. Hec veſtis in veteri ſacrificio ſtricta eſſe deſcribit ꝓpt ſpm̄ ſeruitutis i timore. In nouo larga ꝓpt ſpm̄ adoptiõis in libertatē. Qđ autem aurifrigū habet: ꝛ malogranata diuerſis in locis et varijs operibus ad decorē illud inſinuat. Qđ ꝓpheta dicit in pſalmo. Aſtitit regina a dextris tuis: in veſtitu deaurato circūdata varietate.

Eccles. ix.

Apo. xix.

Alba in veteri teſtō ſtricta: ꝛ in nouo cur larga.

¶ De zona et ſuccinctorio. Caplm. xlj.

Debet ergo alba zona ſuccigi circa lūbos: vt caſtitas ſacerdotis nullis incētiuoꝝ vitijs diſſoluat. Unde ſint lūbi veſtri p̄cincti: ꝛ lucerne ardētes in manib⁹ veſtris. In lūbis enim luxuria dn̄at. Sicut dn̄s loquēs de diabolo manifeſtat. Uirtus eī̄ in lūbis eius: ꝛ fortitudo illi⁹ in vmbilico ventris eius. Debēt ergo lūbi p̄cingi ꝑ ꝯtinētiā. Debent ſuccingi ꝑ abſtinētiā. Qm̄ hoc genus demonij nõ eijcit niſi i oratiõe et ieiunio. Hinc etiā Apls ait. State ſuccincti lūbos in veritate.

¶ De ſtola. Caplm. xlij.

Orarium.

Poſt hec ſtolā q̄ alio noīe vocat orariū ſup cõllū ſibi ſacerdos iponit: vt iugum dn̄i ſe ſuſcepiſſe ſignificet q̄ a collo ꝑ anteriora deſcendēs: dextrū ꝛ ſiniſtrū lat⁹ adornat:

M.E.C.D. 2016

qꝛ ꝑ arma iuſticie a dextris ⁊ a ſiniſtris. i. ī ꝓſpis: ⁊ ī aduer
ſis oꝫ eē munit⁹. Stola q̃ppe ſignificat patiētiā. De qua Stola pa-
ſcriptū habet. Patiētia vobis neceſſaria eſt: vt reportetis tientia no
ꝓmiſſiões. et iteꝝ. In patiētia vr̄a poſſidebit aīas vr̄as tatur.
Hinc eſt ergo qḋ ſtola cū zona colligat: qꝛ ꝟtutes ꝟtutib⁹
aſſociant: ne aliquo tētatiōis īpulſu moueant. Debet aūt
ſacerdos ſcḋꝫ decretū brachanēſis ꝯcilij. c. xxiij. de eccl̄i.
de vno eodēq; orario ceruicē parit ⁊ vtrūq; humeꝝ p̄mēs
ſignū cruc ī ſuo pectore p̄pare. Si q̃s aūt aliter egerit ex-
cōicatiōi debite ſubiaceat: niſi forte q̃s dixerit hoc decre-
tū ꝑ cōtrariam romane eccleſie ꝯſuetudinem abrogatum.
Capl̄m. xliij.

¶ De tunica.

Deinde tunicā īduit pōtifex poderi. i. talarē ſignificā Tunica p-
tē pſeuerātiā. Uñ Joſeph int̄ f̄res ſuos tunicā tala- ſeuerātia
rē habuiſſe deſcribit. Cū em̄ cetere ꝟtutes currāt ī ſtadio ſignificat.
pſeuerātia t̄m accipit brauiū. Om̄ q̄ pſeuerauerit vſq; ī fi- Aduerte
nē ſalu⁹ erit. Uñ p̄cipit. Eſto fidelis vſq; ad mortē: ⁊ dabo diligēter.
tibi coronā vite. Habebat aūt hec veſtis ī vet̄i ſacerdotio Apoc. ii.
ꝑ fimbrijs mala punica cū tintinabulis aureis: quoꝝ ſu-
pra myſteriū expoſuim⁹. ¶ De dalmatica. ca. xliiij

Super tunicā eps̄ veſtit dalmaticā ſic dictam: eo qḋ Uñ dalma
ī dalmatia ſit repta: q̄ ſui forma ſignificat largitatē: qꝛ lar tica veſtis
gas hꝫ manicas ⁊ ꝓtēſas. Uñ ſcḋm apl̄z. Opꝫ epm̄ eē nō nomen ac-
turpis lucri cupidū ſꝫ hoſpitalē. Non ergo manū hēat ad cepit.
dādū collectā: ⁊ ad recipiendū porrectā: ſꝫ illud efficiat qḋ Ad titū. i.
ꝓpheta ſuadet. Frāge eſuriēti panē tuū: ⁊. e. v. ī in. do. ⁊c. Eſa. lviii.
Ob hoc ergo dyacōi ſpāl̄r vtunt dalmatic: qꝛ ſpāl̄r electi
ſūt ab apl̄is vt mēſis ex offō miſtrēt. Debꝫ aūt hr̄e duas li
neas dalmatica coccineas. Hinc inde ante ⁊ retro: a ſūmo
vſq; deorſū. Ut pōtifex hēat feruorē charitatis ad dn̄m ⁊
ad ꝓximū ⁊ ī ꝓſpis ⁊ ī aduerſis. Juxta vet̄is ⁊ noui teſt̄i p-
ceptū: qḋ ē. Diliges do. t. ex. t. c. t. ⁊ ꝓ. t. ſ. teip̄ꝫ. Uñ iohēs
k̄mi. nō mādatū nouū mādo vob: ſꝫ mādatū vet⁹ qḋ habui Joānis. ij.
ſtis ab īitio. Et iteꝝ mādatū nouū do vob: vt diligat īui ep̄la.
cē ⁊c. In ſiniſtro aūt latere dalmatica fimbrias ſolet hr̄e:
ſollicitudines actiue vite ſignificās: quas eps̄ ſolet hr̄e ꝓ
ſubdit. Juxta qḋ īqt apl̄s. Pret̄ illa q̄ extriſec⁹ ſūt īſtātia Ad cori. xi.
mea cotidiana ſollicitudo oīꝫ eccl̄aꝝ. De cyrothec. c. xlv

M.E.C.D. 2016

Quoniam vero pleriq; bonuz quod faciunt in
vani gloria corrumpunt: ſtatim eps manuz ope
rit cyrothecis/ vt neſciat ſiniſtra ſua qd faciat
dextera: per cyrothecã ergo candella congrue
deſignatur: que ſic facit opus in publico quod intentionẽ
continet in occulto. Nã et ſi dominus dixerit: luceat lux
noſtra coram hominibꝰ: vt videntes opa veſtra bona glo
Mat. I. rificent patrem veſtrum qui eſt in celis: propter quod cy=
rotheca circulum habet deſuper aureũ. Ipſe tñ precepit.
Attendite ne iuſticiam veſtram faciatis coram hominibꝰ
vt videamini ab eis. Alioquin mercedem nõ habebitis
apud patrem noſtrum qui in celis eſt.

¶ De planeta. Caplm. xlvj.

ij. ad Cor. xiij. POſtremo ſup omnes veſtes induit caſulam vel plane
tam que ſignificat charitatẽ. Charitas em̃ opit mul=
Charitas. titudinem pctõꝝ de qua ait apl's. Adhuc excellẽtiorẽ viã
vobis demõſtro. Si liguis hominũ loquar: ⁊ angelorum
charitatem aũt non habuero factus ſum velut es ſonans
aut cymbalum tiniens hec veſtis eſt nuptialis de qua do
minus in euangelio. Amice quomõ huc intraſti non ha=
bens veſtem nuptialem. Quod aũt amictus ſup os pla=
nete reſoluitur: Innuit quod opus bonũ debet ad chari=
tatem referri. Nam finis precepti charitas eſt: de corde
puro et in conſcientia bona et fide non ficta. Quod extẽ=
ſione manuũ in anteriorẽ et poſteriorẽ partem diuiditur.
Charita= Significat duo brachia charitatis ad dominum ſcꝫ et ad
tis duo bra proximũ. Diliges inquid dominũ deum tuuz et proxim̃.
chia. t. ſ. t. i. In his duobus mandatis tota lex pendet: et pro=
Mat. xxij. phete. Latitudo planete latitudinẽ ſignificat charitatis
Ps. cxviij. que vſq; ad inimicos extenditur. Unde latum mandatuz
tuum nimis.

¶ De manipulo. Caplm. xlvij.

VErum quia mentibus bene compoſitis ⁊ diui
no cultu mancipatis/ ſepe ſubrepit a cedia que
torpore quodam reddit animum dormientem
Ps. cxviij. Dicente propheta. Dormitauit aĩa mea pre te=
dio. In ſiniſtra manu quedam adponitur manipula/ que
manipulus vel ſudariũ appellat̃ qua ſudorẽ mẽtis abſter=

M.E.C.D. 2016

gat: ⁊ ſoporem cordis excutiat; vt pulſo tedio/vel corpore/bonis opibꝰ diligenter inuigilet. Per manipulū vero vigilātia deſignat. De qua dn̄s ait. Vigilate qꝛ neſcitis diē neqꝫ horā. Unde ſponſa in canticis. Ego dormio: et cor meum vigilat.

¶ De Mittra. Capitulum.xlviii.

Mittra pōtificis/ſciētiā vtriuſqꝫ teſtamēti ſignificat. Nam duo cornua/duo ſunt teſtamēta/due fimbrie/ſpūs ⁊ littera. Circulus aureus qui poſteriorē ⁊ anteriorē partē cōplectit indicat qd omnis ſcriba docui in regno celorum pro.de.t.ſ.n.et.v. Caueat ergo diligēter epiſcopus ne priꝰ velit eſſe magiſter ꝙ norit eſſe diſcipulus: ne ſi cecus cecum du.am.in fo.ca. Scriptum eſt in propheta Quia tu meā ſcientiā repuliſti; ego repellam/ne ſacerdotio fungaris michi.

Cornua mittre qd figurant. Quid fimbrie.

¶ De Anulo. Capitulum.xlix.

Anulus eſt fidei ſacramētū: quo chriſtus ſponſam ſuā ſanctā eccleſiā ſubarrauit vt ea de ſe dicere valeat. Anulo ſuo ſubarrauit me dn̄s ieſus xp̄s cuiꝰ cuſtodes ⁊ pedagogi ſunt p̄lati eccleſie ⁊ epi. Anulū ꝓ ſigno ferētes in teſtimoniū. De quibꝰ ſponſa dicit in canticis. Inuenerunt me vigiles q̄ cuſtodiunt ciuitatē. Hunc anulū dedit pater filio reuerēti. Scdm illud. Date anulum in manu eius ⁊c.

Anulꝰ ſpōſi.i.xp̄i ſacramētū ē. Canti.3. Luce.15.

¶ De Baculo vbi traditur quare Romanus pontifex paſtorali virga non vtitur. Capitulum.l.

Baculus correctionē ſignificat paſtoralē ꝓpter qd in ꝯſecratione dicit conſecrato. Accipe baculū paſtoralē ⁊c. De quo dicit Apl's. In virga veniā ad vos/qd autē acutus in fine/rectꝰ in medio/recuruus in ſummo. ſignificat qd pontifex debet pungere pigros/regere debiles/colligere vagos. q̄ vno carmine quidā verificator exp̄ſſit. Collige/ſuſtēta/ſtimula/vaga/morbida/lenta. Et alibi. Attrahe ꝑ primū: medio rege: punge per imū. Romanus aūt pōtifex paſtorali virga nō vtitur qꝛ beatus Petrus apoſtolus baculū ſuū miſit Euchario primo treuenorū epo quē vna cū va-

Baculꝰ pōtificis qd repſentat. Ad cor.4. Acuties: rectitudo: et recuruitas qd denotāt in baculo pōtificis. Romanus pōtifex cur virga non vtatur. Euchariū.

M.E.C.D. 2016

Eucharius poſt theuthonibus euangeliū predicat. Maternus baculo petri de morte ſuſcitatꝰ.

lerio et materno ad predicandum euangelium theutonice genti deſtinauit cui ſucceſſit in epiſcopatu. Maternus qui per baculum petri de morte fuerat ſuſcitatus: quē baculum cum magna vſqꝫ nunc veneratione treuenſis ſeruat eccleſia.

¶ De pallio vbi materia et forma ſcdm myſterium exponitur. Capitulum. lj.

Palliū qd figuret.

Pallium quo maiores vtuntur epiſcopi ſignificat diſciplinam qua ſeipſos ꝛ ſubditos archiepiſcopi debent regere. Per hanc acquiritur torquis aureus quē bene et legitime certātes accipiunt. De quo dicit Salomon in parabolis. Audi fili mi diſciplinam patris tui: et ne dimittas legem matris tue vt addatur gratia capiti tuo et torques collo tuo. Eſt enim palliū de candida lana cōtextū deſup habens circulum humeros cōſtringētē ꝛ duas lineas ab vtraqꝫ parte pēdētes quattuor cruces purpureas āte ꝛ retro a dextris et a ſiniſtris: ſed a ſiniſtris eſt duplex et a dextris ſimplex. Hec omnia ſunt imbuta myſterijs et diuinis grauida ſacramētis. Nam vt ſcriptura teſtat. In theſauris ſapiētie ſignificatio diſcipline. In lana qppe notat aſperitas: in candore benignitas deſignat. Nā eccleſiaſtica diſciplina ꝯtra rebelles et obſtinatos ſeueritatē exercet: ſed penitētibus et humilibus exhibet pietatem propter qđ de lana nō cuiuſlibet animalis: ſed ouis tm̄ efficitur qđ māſuetū animal eſt. Unde propheta. Sicut ouis ad occiſionē ducetur: et quaſi agnus coram tondente ſe obmuteſcet et nō aperiet os ſuū. Hinc eſt qđ illius ſemiuiui vulneribꝰ quē ſamaritanus duxit in ſtabulum vinum adhibuit et oleū: vt per vinum vulnera medeantur: per oleum foueantur quatinus qui ſanādum vulneribus preeſt. In vino morſum ſeueritatis adhibeat: in oleo molliciem pietatis hec nimirum et per archam teſtamenti deſignatur. In qua cum tabulis virga continetur et māna: quoniam in men

Margin: Capite. j. (beside "cipiunt. De quo dicit Salomon in parabolis")
Margin: Eccleſi. j. (beside "cramētis")
Margin: Lana i pallio qd denotet: quid candor. (beside "ſignificatio diſcipline")
Margin: Eſaie. 53. (beside "animal eſt. Unde propheta")
Margin: Hec luc. 10 habētur. (beside "aperiet os ſuū")

M.E.C.D. 2016

te rectoris cum ſcripture ſcientia: debet eſſe virga correctionis vel diſcretionis: et manna dulcedinis ne ſeueritas immoderate non ſeuiat et pietas pluſq̃ expedit non indulgeat. Circulus pallij per quem humeri conſtringūtur eſt timor domini. Per quem opera cohercētur: ne vel ad illicita defluant / vel ad ſuperbiam ſuperflua relaxentur: quoniam diſciplina ſiniſtrā cohibet ab illicitis formidine pene: dexteram vero tēperat ab ſuperfluis amore iuſticie. Beatus ergo qui ſemper eſt pauidus. Nam ſcd̄m ſcientiam ſapientis timor domini expellit peccatum. Qui vero ſine timore exiſtit: iuſtificari non poteſt. Hinc eſt ergo qd̄ pallium et ante pectus et ſuper humerum frequenter aptatur. Quattuor autem cruces purpuree quattuor ſunt principales virtutes / iuſticia / fortitudo / prudentia / temperantia que niſi chriſti crucis ſanguine purpurentur falſum ſibi nomen virtutis vſurpant et ad veram beatitudinis gloriam non perducunt. Unde dominus inquit apoſtolis. Niſi abundauerit iuſticia veſtra pluſq̃ ſcribarum et phariſeorum: non intrabitis in regnum celorum. Hec eſt purpura regis diſtincta canalibus quā Salomon commemorat in canticis canticorum. Is ergo qui pallij gloria decoratur: ſi cupit eſſe ꝙ dicitur. In anteriori parte debet habere iuſticiam: vt reddat vnicuiq3 qd̄ ſuum eſt. In poſteriori prudētiam: vt caueat quod nociuum eſt. Fortitudinem a ſiniſtris: vt eū aduerſa non deprimant. Temperantiā a dextris: vt eum proſpera non extollant. Due linee quarum poſt dorſum vna progreditur: alia ante pectus actiuam ⁊ contemplatiuā vitā deſignāt. Quas ita debet exercere prelatus: vt exemplo moyſi nunc in montem aſcendat: et ibi philoſophetur cum domino nunc ad caſtra deſcendat: et in neceſſitatibus immineat populorum prouiſurus attentius: vt cum ſe dederit ſepe alijs. Interdum ſe ſibi reſtituat quatinus et cum martha circa frequens ſatagat miniſterium: et cum maria verbum domini audiat ſaluatoris. Utraq3 tñ aggrauat inferius: quia corpus quod corrumpitur aggrauat animam: et deprimit terrena inhabitatio

Circulus pallij.

Nā timor dn̄i ſanct⁹ permanet.

Quattuor cruces pallij quid figurent.

Math. 5.

Due linee due vite actiua ⁊ cōtēplatiua ſunt.

Martha.
Maria.

Sapie. 9.

M.E.C.D. 2016

multa cogitātē. Quapropter palliū duplex eſt in ſiniſtra ſed ſimplex eſt in dextera: quia vita p̄ſens que per ſiniſtra accipit̄ multis eſt ſubiecta moleſtijs: et vita futura que p̱ dexteram deſignat̄: in vna ſemp̱ eſt collocata quiete que veritas ipſa deſignauit cū intulit. Martha martha ſollicita es: ꝛ turbaris erga plurima. Porro vnum eſt neceſſariū. Maria optimā partem elegit que non auferet̄ ab ea. Palliū igit̄ duplex eſt in ſiniſtra: quatinꝰ ad tolerādas hu

Cur palliū duplex in ſiniſtra et ſimplex in dextra.

iuſmodi vite moleſtias p̄latus fortis exiſtat. Simplex in dextera: quatinꝰ ad obtinēdā vite future q̄etē toto ſuſpiret affectu. Juxta v̄bū pſalmiſte dicētis. Unā petij a dn̄o hanc req̄rā: vt inhabitē in domo dn̄i oībꝰ diebꝰ vite mee.

Tres acus pallij.

Tres aūt acus q̄ palleo īfingunt̄ ante pectꝰ ſup̱ humeꝝ: ꝛ poſt tergū/ deſignant cōpaſſionē ꝓximi/ adminiſtrationē officij/ diſtrictionē iudicij. Quarū prima pungit animū p̱ dolorē. Secūda p̱ laborē. Tertia p̱ terrorē. Prima pungebat ap̄lm cū dicebat. Quis infirmat̄ ꝛ ego non infirmor. quis ſcandalizatur et ego non vror. Secūda cū dicebat: preter illa que extrinſecus ſunt inſtantia mea quotidiana omniū eccleſiaꝝ. Super dextrū humerū nō īfingit̄ acus: qm̄ in eterna quiete nullus eſt afflictiōis aculeus: nullus ſtimulus cōpunctionis. Quoniā abſterget dn̄s omnē lachrymā ab oculis: et iā nō eſt amplius neq̧ clamor neq̧ dolor: qm̄ priora trāſierūt. Acus aūt eſt aurea ſed īferius acuta ꝛ ſup̱ius rotūda: lapidem continēs precioſum quia nimirū bonus paſtor ꝓpter curā ouiū in terris affligitur: ſed in celis eternaliter coronat̄. Ubi p̄cioſam illam mar-

Math. 13.

garitā habebit. De qua dn̄s in euāgelio. Simile eſt (inq̄t) regnū celoꝝ homini negociatori querenti bonas margaritas: inuēta aūt vna precioſa margarita: abijt et vēdidit oīa que habet ꝛ emit illā. Dicit̄ aūt palliū plenitudo pontificalis officij qm̄ in ipſo et cū ipſo cōfert̄ pōtificalis officij plenitudo. Nam anteq̧ metropolitanus pallio decoret̄ non debet clericos ordinare/ pōtifices conſecrare/ eccleſias dedicare.

¶ De Armatura virtutum: et quid ſignificant pontificis ornamenta. Capitulum. lij.

M.E.C.D. 2016

Iſta ſunt arma que pontifex debet induere contra ſpiritales nequitias pugnaturus. Nam vt ait apoſtolus. Arma militie noſtre non carnalia ſunt: ſed potentia deo ad deſtructionem munitionum conſilia deſtruentes. De quibus idem apoſtolus in alia dicit epiſtola. Induite vos armaturam dei: vt poſſitis ſtare aduerſus inſidias diaboli. State ergo ſuccincti lumbos veſtros in veritate: et induti lorica iuſticie et calciati pedes in preparatione euãgelij pacis. In omnibus ſumentes ſcutum fidei: in quo poſſitis omnia tela nequiſſimi ignea extinguere: et galeam ſalutis aſſumite et gladium ſpiritus quod eſt verbum dei. Prouideat ergo diligenter epiſcopus et attendat ſtudioſe ſacerdos vt ſignũ ſine ſignato non ferat vt veſtem ſine virtute nõ portet ne ſimilis ſit ſepulchro deforis dealbato: intus autem omni pleno ſpurcitia. Quiſquis autẽ ſacris indumẽtis ornatur et honeſtis moribus non induitur: quãto venerabilior apparet hominibus tãto redditur indignior apud dominũ. Pontificalem itaque gloriam iam non honor cõmendat veſtiũ: ſed ſplendor animarum: quoniam et illa que quondam carnalibus inblandiebantur obtutibus: ea potius que in ipſis erãt intelligenda poſcebant: vt quicquid illa velamina in fulgore auri: in nitore geminarum: et multi operis varietate ſignificabãt: hoc iã in moribus actibuſque clareſcãt. Cum et apud veteres reuerentiam ipſa ſignificationum ſpecies obtinet: et apud nos certiora ſint experimẽta rerum quam enigmata ſignificarunt. Cum valles abundãt frumẽto. Cum arietes ouium ſunt induti. 2. ad Cor. 10. Ad ephe. 6

¶ De quattuor coloribus principalibus quibus ſecundum proprietates dierum ſacre veſtes ſunt diſtinguende. Ca. liii.

Quattuor autem ſunt principales colores quibus ſecundum proprietates dierum romana eccleſia ſacras veſtes diſtinguit / albus / rubeus / niger / et viridis. Nam et in legalibus indumẽtis quattuor colores fuiſſe legitur / byſſus / et purpura / hyacinthus / et coccus. Albis vtitur indumentis in ſolẽnitatibus confeſſorum et virginum. Rubeis in feſtiuita-

M.E.C.D. 2016

tibus martyrũ et apoſtolorum. Huic ſponſa dicit in can-
Canti.5. ticis. Dilectus meus candidus michi: et rubicundus ele
ctus ex milibus. Candidus in confeſſoribus et virgini-
bus. Rubicundus in apoſtolis et martyribus. Hij et illi
In qb⁹ feſtis albis veſtimentis vti deb3 eccleſia. ſunt flores roſarum ⁊ lilia conuallium. Albis ergo veſti-
mentis vtendum eſt in ſolẽnitatibus confeſſorum et vir-
ginum propter integritatem et innocentiam. Nam can-
didi facti ſunt nazarei eius: et ambulabant cum eo ſem-
Apoca.14. per in albis. Uirgines enim ſunt ⁊ ſequuntur agnũ quo-
cũq; ierit propter eandem cauſam vtendum eſt in ſolẽni-
tatib⁹ angelorum. De quorum dominus nitore loquitur
Job.38. ad luciferum. Ubi eras cum me laudarent aſtra matuti-
Joãnes baptiſta dñi precurſor. na: et iubilarentur omnes filij dei. In natiuitate ſaluato-
ris et eius precurſoris quoniam vterq; natus eſt immun
dus ⁊ carens originali peccato. Aſcendit enim dominus
ſuper nubem leuem .i. aſſumpſit carnem a peccatis imu-
nem: et intrauit egyptum .i. venit in mundum. Juxta qđ
Xp̃s ſctũs ⁊ ꝯcept⁹ ⁊ natus eſt. angelus venit ad virginem. Spiritusſanct⁹ ſuperueniet
in te: ⁊ virtus altiſſimi obũbrabit tibi: ideoq; ⁊ qđ naſce-
Joãnes baptiſta nat⁹ qdẽ ſanct⁹ eſt: cõcept⁹ aũt imũd⁹. tur ex te ſanctum: vocabitur filius dei. Johannes autem
et ſi fuerit conceptus in peccato: fuit tamen ſanctifica-
tus in vtero. Scđm illud propheticum. Anteq; exires de
vulua ſanctificaui te. Nam et angelus venit ad zacha-
Hiere.1. riam. Spiritusſanctus replebitur adhuc ex vtero matris
ſue. In epyphania propter ſplendorem ſtelle que magos
Eſaie.6. adduxit. Scđm illud propheticum. Ambulabunt gen-
tes in lumine tuo: et reges in ſplendore ortus tui. In epa
panti propter puritatem marie. que iuxta canticum Sy-
meonis. Obtulit lumen ad reuelationem gentium: ⁊ glo
riam plebis tue iſrael. In cena domini propter conſecra-
tionem criſmatis q; ad mundationem conſecratur. Nam
et euangelica lectio. Mundiciam principaliter in illa ſo-
Joãnis.13. lẽnitate cõmendat. Qui lotus eſt (inquit) non indiget niſi
vt pedes lauet: ſed eſt mundus totus. Et iterum. Niſi la-
uero te non habebis partem mecum. In reſurrectione
propter angelum teſtẽ reſurrectionis: ⁊ nuncium qui ap-
paruit ſtola candida coopertus. De qua dicit Matheus.

M.E.C.D. 2016

Quia erat aſpectus eius ſicut fulgur:et veſtimenta eius Math.28.
ſicut nix. In aſcenſione propter lucidam nubem in qua
xp̄s aſcendit. Nā ꝛ duo viri aſtiterūt iuxta illos in veſtib⁹
albis:qui et dixerūt ꝛc. Illud autē nō ocioſe notandū:q̄d Notate.
licet in ꝯſecratione pōtificis talib⁹ ſit veſtimētis vtendū
qualia ſcd̄m diei ꝓprietatē ꝯueniūt. In dedicatiōe tñ ec-
cleſie ſemꝑ vtēdum eſt albis quocūq; die celebretur con-
ſecratio: quoniam in conſecratione pontificis cantatur
miſſa de die:ſed in dedicatione baſilice dedicationis miſ-
ſa celebratur. Nam et eccleſia virgineo nomine nuncu-
patur. Scd̄m illud apoſtoli. Deſpondi enim vos vni vi- 2.ad cor.11
ro:virginem caſtam exhibere chriſto. De qua ſponſus di-
cit in canticis. Tota pulchra es amica mea:et macula nō
eſt in te. Ueni de libano ſponſa mea:veni de libano:veni
coronaberis. Rubeis autem vtendum eſt veſtimentis.
In ſolēnitatibus apoſtoloꝝ ꝛ martyrum propter ſangui- In q̄b⁹ fe-
nem paſſionis quem pro chriſto fuderunt. Nam hi ſunt q̄ ſtis rubeis
venerūt de tribulatione magna:et lauerūt ſtolas ſuas et ornamētis
dealbauerūt eas in ſanguine agni. In feſto crucis in qua vtiť eccl'ia Apoca.7.
chriſtus pro nobis ſanguinem ſuum fudit. Unde prophe Eſaie.63.
ta. Quare ergo rubrum indumentum tuum:et veſtimen-
ta tua ſicut calcātiū in torculari. Sed in feſto crucis meli⁹
eſt albis vtēdū:q: nō paſſionis ſed inuētionis vel exalta-
tionis eſt feſtū. In pēthecoſte ꝓpter ſpūs ſcti feruorē qui
ſupꝑ apl'os in igneis linguis apparuit. Nam apparuerūt
illis diſpartite lingue tanꝗ ignis:ſeditq; ſupra ſingulos
eoꝝ. Unde ꝓpheta. De excelſo miſit ignē in oſſib⁹ meis. Trenoꝝ.1.
Licet aūt in aploꝝ petri ꝛ pauli martyrio ſit vtēdū. In cō
uerſione tñ ꝛ in cathedra vtēdū eſt albis:ſicut licet in na-
talitio ſcti Joannis vtēdū ſit albis. In decollatione tñ il
li⁹ vtēdū eſt rubeis. Cum aūt illi⁹ feſtiuitas celebrať q̄ ſi
mul eſt ꝛ martyr: ꝛ virgo martyriū virginitati preferť:q:
ſignum eſt perfectiſſime charitatis. Juxta ꝙ veritas ait.
Maiorē hac dilectionē nemo habet ꝙ̄ vt aīam ſuā ponat Martyriū virginita-
q̄s ꝓ amicis ſuis. Quapropter ꝛ in oīm cōmemoratione te excellen-
ſctoꝝ quidē rubeis vtunť indumētis:alij vero cādidis. tius.
Cum non tm̄ in eadē ſed de eadē ſolēnitate dicat eccleſia Job.15.

M.E.C.D. 2016

Apoca.7. ꝙ ſancti ſcd̃m apocalipſim ioannis. Stant amicti ſtolis
Qñ nigris albis: ⁊ palme in manibus eorum. Nigris autem in die-
vtēdū indu bus afflictionis et abſtinentie pro peccatis et pro defun-
mentis. ctis ab aduentu/ſcilicet vſq; ad natalis vigiliam: et a ſe-
ptuageſima vſq; ad ſabbatum paſche. Sponſa quippe in
Canti.1. canticis dicit. Nigra ſum/ſed formoſa filie hieruſalem ſi-
cut tabernacula cedar ſicut pelles ſalomonis. Nolite me
conſiderare qđ fuſca ſim: quia decolorauit me ſol. In inno
centum autem feſto quidam nigris alij rubeis indumen-
Hiere.3.et tis vtēdum eſſe contendunt: illi per triſticiam. Quia vox
Math.2. in rama audita eſt: ploratus ⁊ vlulatus multus rachel plo
rans filios ſuos. Nam propter eandem cauſam cantica
leticie ſubticentur: et ſine aurifrigio mittra defertur. Illi
propter martyrium qđ principaliter cōmemorans ait ec-
cleſia. Sub throno dei omnes ſcti clamant. Uindica ſan-
guinem noſtrum qui effuſus eſt deus noſter. propter triſti-
ciā: ergo quā ſilētiū innuit canticorum. mittra que defer-
tur non eſt aurifrigio inſignita: ſed propter martyrium ru
beis eſt indumentis vtendum. Sicut in letare hieruſalem
propter leticiā quā aurea roſa ſignificat. Romanꝰ enim
pontifex portat mittram aurifrigio inſignitam: ſed pro-
pter abſtinentiam viridibus vtitur indumentis. Reſtat
ergo vt in diebus ferialibus et communibus viridibus
ſit indumentis vtendum: quia viridis color medius eſt
inter albedinem et nigredinem et ruborem. Hic enim co
Canti.4. lor exprimitur cum dicitur. Cypri cum nardo nardus et
croccus. Ad hos quattuor ceteri referuntur/ad rubeum
colorem coccineus/ad nigrum violaceus/ad viridē cro-
ceus. Quāq; nōnulli roſas ad martyres/croceum ad con
feſſores/lilium ad virgines referant.

¶ Explicit liber primus.

M.E.C.D. 2016

Incipit liber ſecundus De acceſſu pontificis ad altare vbi agitur de preſbytero et dyacono qui ducunt hinc et inde pontificem et ſubdyacono qui precedit. clauſum portans codicem euangelij: et de pontifice qui cum peruenit ad altare codicē oſculatur apertū. Capitulum primū

His indumētis ornatus epiſcopus ad
altare procedit duob9 hinc et inde du
centibus eum ſacerdote videlicet: et
leuita: ſubdyacono precedente: q̄ clau
ſum portat euangelij codicem donec
epiſcopus ad altare perueniat: ibiq3
codicē oſculatur apertum: hec omnia
diuinis plena ſunt ſacramentis. Epi
ſcopus enim illum in ſe pontificem repreſentat. De quo Ad Heb.9
dicit apoſtolus. Chriſtus autem aſſiſtēs pontifex futuro
rum bonorum peramplius et perfectius tabernaculum
non manufactum. i. non huius creationis. Sacerdos τ le
uita ſignificant legem et prophetiam. Scdm illud qđ do
minus propoſuit in parabola ſauciati. Quia ſacerdos de Luce.10.
ſcendit eadem via et viſo illo preterijt. Similiter et leui
ta. Moyſes enim et helyas in figura legis et prophetie
apparuerunt in monte cum chriſto loquentes. Sacerdos
igitur et leuita deducunt epiſcopum: quia lex et prophe
te chriſtum annunciauerunt et promiſerunt. Moyſes em̄ Deut.18.et
(inquit) in lege prophetam ſuſcitabit dominus de fratri Actu.7.
bus noſtris ipſum tāq̄ me audietis. Et Eſaias. Ecce ve
niet propheta magnus: et ipſe renouabit hieruſalē. Sub
dyaconus qui precedit: ioānem baptiſtam ſignificat qui
preceſſit in ſpiritu τ virtute helye parare domino plebem
perfectam. Hic ante pontificem portat codicem euange
lij: quia ioannes ante chriſtum predicationem euange
licam inchoauit. Penitentiam (inquit) agite: appropin Math.4.
quabit enim regnū celorum. Quod autē liber clauſus te
netur donec pontifex ad altare perueniat et tunc aperi
tur: illud inſinuat qđ in apocalipſi deſcribitur. Quoniam Apoca.5.
nemo dignus inuētus eſt aperire librum qui ſcriptus eſt

M.E.C.D. 2016

intus et foris ſignatus ſigillis ſeptem: niſi leo de tribu iu
da. Radix dauid qui librum aperuit: ⁊ ſeptem eius ſigna
Quid p al tare ſignificetur. cula ſoluit. Per altare ſignificat̃ eccleſia. Iuxta qđ domi
nus ait in Exo. Si altare lapideū facietis michi: niſi edi
ficabitis illud de ſectis lapidibus. Qui ſectionem prohi
Exodi.20. bet in altari: diuiſionem fidelium prohibet in eccleſia ne
videlicet diuidatur per errores et ſciſmata. Tunc ergo li
ber aperitur cū epiſcopus peruenit ad altare: quoniā chri
ſtus primitiuam apoſtolorum congregauit eccleſiam do
cens et predicans ſcripture myſteria in parabolis reuela
uit. Vobis (inquit) datum eſt noſſe myſterium regni dei:
Luce.8. ceteris autem in parabolis. Unde poſt reſurrectionē ape
ruit illis ſenſus vt intelligerent ſcripturas. Melius igit̃
facit epiſcopus cum ipſemet librum aperit euangelicum:
quatinus ⁊ p̄ miniſtros chriſtus patefecerit myſteria ſcri
Cur ſacerdos librū euangelij oſculetur. pturarum. Qđ epiſcopus codicem euangelicum oſculet̃
inſinuat qđ chriſtus pacem in euangelio predicauit. Pa
cem meam (inquit) do vobis: pacem relinquo vobis: non
quomodo mundus dat ego do vobis.

¶ De proceſſione Romani pontificis a ſecretario ad al
tare vbi agitur de ſex ordinibus perſonarum. Caplm. ij.

Cum autem ſtationalis ſolēnitas celebrat̃ Ro
manus pontifex cum ſex prefatis ordinibus a
ſecretario proceſſionaliter ad altare progredi
tur deſignans qđ chriſtus exiuit a patre et ve
nit in mūdum. Hic enim proceſſionis ordo ge
Math.1. nerationis chriſti ſeriē repreſentat: quā Matheus euāge
Xp̄s a ſex pſōa₰ gradib⁹ origi nē traxit. liſta deſcribit. In qua ſex inueniunt̃ ordines perſonarū: a
quibus ſcđm carnem traxit originem et proceſſit in mun
dum. Reges / principes / paſtores / et duces / patriarche et
prophete. Abrahā patriarcha. Dauid p̄pheta. Salomon
rex. Samon princeps. Iudas paſtor. Zorobabel dux.

¶ De duob⁹ diaconib⁹ qui ducūt pontificē. Caplm. iij.

Abrahā et dauid xp̄i icarnatio p̄miſſa eſt. Duo diaconi qui ducūt pontificem deſignant
Abraham et Dauid quib⁹ incarnationis chri
ſti facta eſt repromiſſio: nam illi promiſſum eſt
In ſemine tuo benedicentur omnes gentes:

M.E.C.D. 2016

hinc vero pollicitum de fructu ventris tui ponam ſuper ſedem tuam. Propter qđ euãgeliſta hos duos ſignificãs in generatione chriſti premiſit. Liber inquit generationis ieſu chriſti filij dauid: filij abraham. Iſti ſunt due columne quas verus pacificus in veſtibulo tẽpli poſuit ante hoſtium quas ambit funiculus.xij.cubitorum.i.quas fides.xij.amplectitur apoſtolorum: de quorũ medio chriſtus hoſtium credentibus aperitur.

Math.i.

¶ De mapula quattuor baculis alligata que ſuper pontificem portatur extenſa. Capitulum.iiij.

Quattuor autem miniſtri ſupra pontificem mapulam ferunt quattuor baculis alligatam propter qđ ipſi miniſtri mapularij nuncupãtur. Mapula que diuerſis eſt imaginibus figurata ſcripturam ſacrã ſignificat que multis eſt myſterijs in figura iſignita: hec quattuor baculis portatur ſuper pontificem extenſa: quia ſacra ſcriptura quattuor modis ſuper chriſtum fuit expoſita. Scđm hiſtoriam/ſcđm allegoriam/ſcđm anagogiam/ſcđm tropologiam. Hic eſt fluuius paradiſi qui in quattuor capita diuiſus progreditur: hic eſt menſa propoſitionis que quattuor pedibus eleuata ſubſiſtit. Hec ergo ſuper pontificem extẽſa portatur: vt ille veniſſe monſtretur quẽ lex ſcripſerat et ꝓphete. Nam ipſemet chriſtus incipiens a moyſe et ꝓphetis. Interpretabatur in omnibus ſcripturis que de ipſo erant propter ꝙ alibi dixit. Si crediderits moyſi crederetis et michi: de me enim ille ſcripſit.

Miniſtri mapularij

Quattuor ſenſus ſcripture.

Luce.24.

¶ De cereis et incenſo. Capitulũ.v.

Et ideo preferuntur duo luminaria cũ incenſo: quia lex et prophete cum pſalmis chriſti annunciauerunt aduentum: chriſto atteſtante qui ait. Neceſſe eſt impleri omnia que ſcripta ſunt

Luce.24.

M.E.C.D. 2016

Luce.24. in lege et prophetis et pſalmis de me. In maioribus au-
tem feſtiuitatibus ſeptem cādelabra coram pontifice de-
feruntur propter qđ illud oſtenditur qđ ioannes in apo-
Apocal.1. calipſi deſcribit. Conuerſus (inquit) vidi ſeptem candela-
bra aurea: et in medio ſeptem candelabrorum aureorum
ſimile filio hominis veſtitum podere: vt ille per hoc adue
niſſe monſtretur ſuper quem requieſcit ſpiritus gratie ſe-
Eſaie.11. ptiformis. Scđm vaticiniū Eſaie prophete. Egredietur
(inquit) virga de radice ieſſe: et flos de radice eius aſcen-
det et requieſcet ſuper eum ſpiritus domini.

¶ De igne q̄ manipulo ſtupe pontifex apponit in choro.
Capitulum. vj.

IN quibuſdam baſilicis circa mediū chori ma
nipulus ſtupe ſuper colūnam appenditur: cui
epiſcopus apponit ignem vt in conſpectu po-
puli ſubito comburatur. Per hoc ſecūdū aduē
tum commemorans in quo chriſtus iudicabit viuos et
mortuos et ſeculum per ignem. Nam ignis exardebit in
conſpectu eius: et in circuitu eius tempeſtas valida. Ne
quis ergo male ſecurus exiſtat qui per primum blandi-
tur per ſecundum terret: quia qui iudicādus venit in pri-
mo iudicaturus veniet in ſecūdo. Vel potius quia ſcđm
Jacobi.4. apoſtolum iacobum. Vita veſtra vapor eſt ad modicum
parens. Pontifex ignem ponit in ſtupa: ne forte qui glo-
rioſus incedit in tēporali gloria delectetur. Nam omnis
caro fenum: et omnis gloria eius quaſi flos agri.

¶ De primicerio qui pontificis precedētis dextrum hu-
merum oſculatur. Capitulum. vij.

CUm iam pōtifex appropinquat alta-
ri primicerius ſchole cantorum acce-
dens dextrum ipſius humerū coram
aſtantibus oſculatur: quia cum chri-
ſtus naſceretur in mundo angelus il-
le cū quo facta eſt celeſtis militie mul
titudo laudantium dominū illum pa-
ſtoribus patefecit. De quo dicit pro-
pheta. Puer natus eſt nobis: et filius datus eſt nobis.

M.E.C.D. 2016

¶ De tribus ſacerdotibus qui coram altari os et pectus pontificis oſculantur. Capitulum. viij.

TRes ſacerdotes qui pontifici venienti coram altari reuerenter occurrunt: ⁊ inclinantes os eius oſculant ⁊ pectus. Tres illos magos ſignificāt qui venerunt hieroſolymā dicentes. Ubi eſt qui natus eſt rex iudeorū. Ac procidētes adorauerunt inuentū: et apertis theſauris ſuis obtulerunt ei munera/aurum/thus/et myrrhā. Per geminū oſculū geminā in xpo ꝓfitentur naturā diuinā. ſ. ⁊ humanā: diuinā quaſi latentē in pectore: humanā quaſi patentē in ore. quas per oblata quoqꝫ munera magi myſtice figurarunt. Oſculum ſignum eſt reuerētie. Juxta qđ Heſter ſummitatem virge regis legitur adoraſſe. De tribus magis.

¶ De diſpoſitione proceſſionis ⁊ ordine. Capitulum. ix.

DIſponitur aūt iſta ꝓceſſio velut caſtrorū acies ordinata. Nam maiores et fortiores quaſi cuſtodes exercitus preueniunt ⁊ ſequuntur: minores vero quaſi debiles in mediū colligunt. Precedunt enim epiſcopi et preſbyteri. Subſequuntur pontifices et dyaconi. Colliguntur in medio ſubdyaconi/et acoliti. Cantores aūt quaſi tibicines p̄cedūt epiſcopum: vt ad prelium contra demones incitent et inuitēt. De quo prelio dicit apoſtolus. Non eſt vobis colluctatio aduerſus carnē ⁊ ſanguinem ⁊c. in celeſtibꝰ. Ad ephe. 6 Unde bucinate in neomenia tuba. Crux vero qđ regale ſignum premittitur et prefert. Unde fugiāt a facie eius qui ode. eū. Nobis autem abſit gloriari niſi in cruce domini noſtri ieſu chriſti ꝑ quā nobis mūdus crucifixus: et nos debemus mundo crucifigi.

¶ De confeſſione vbi agitur de pectoris tunſione in qua tria notantur/ictus/ſonus/et tactus. Capitulum. x.

QUia vero iuſtus in principio ſui ſermonis accuſator eſt ſui. Pontifex ad altare perueniens: ⁊ ad ſeipſum reuertens anteqꝫ ſacrum ordinetur officium de peccatis ſuis coram aſtantibus confitetur pſalmū illū premittēs. Judica me deus: vt ab homine liberatus iniquo: ad altare dei dignus introeat. Illud

M.E.C.D. 2016

autem in hac confeſſione notãdum eſt ꝙ non: vt quidam minus prouide faciunt in ſpecie: ſed in genere ſunt cõfitẽda peccata: qm̃ iſta confeſſio non eſt occulta ſed manife-

Cur ĩ ꝯfeſſione pectora ꝑcutim⁹ Luce. 18.

ſta. Percutimus autem pectus cum confitemur peccata: quatinus exemplo publicani qui percutiebat pectus dicẽs. De⁹ ꝓpici⁹ eſto michi pctõri. Juſtificati deſcẽdam⁹ in domũ. In tũſione pectoris tria ſunt: ictus/ſonus/et ta-

Tria que ſignificãtur in pectoris ꝯtuſione.

ctus. Per q̃ ſignificãtur illa tria que ſunt in penitẽtia neceſſaria: videlꝫ cordis ꝯtritio/oris ꝯfeſſio/et opis ſatiſfactio. Nã ſicut trib⁹ modis peccam⁹/corde cogitãdo/ore loquẽdo/⁊ ope ꝑpetrãdo. In tribus modis penitere debemus/corde ꝑ dolorẽ/ore ꝑ pudorẽ/et opere ꝑ laborem.

¶ De incenſo qđ ſacerdos repñtat in capſula: et epiſcopus apponit in thuribulo. Capitulum. xi.

Cur pontifex icẽſum ponit thuribulo ad altare. Apoca. 8.

Ingreſſurus pontifex ad altare: incẽſum apponit thuribulo. Per hoc illud inſinuans qđ angelus ſtetit: venit ante altare habens thuribulum aureũ qđ impleuit de igne altaris: et data ſunt ei incenſa multa: vt daret de orationibus ſanctorum. Angelus enim chriſtus eſt thuribulũ aureum: corpus immaculatum/ altare eccleſia/ignis charitas/ incenſum oratio. Scdm̃ illud propheticum. Dirigatur oratio mea ſicut incenſum: in conſpectu tuo ⁊c. Venit ergo angelus. i. chriſtus: et ſtetit ante altare. i. in conſpectu eccleſie: habẽs thuribulum aureum. i. corpus immaculatũ: plenum igne. i. charitate: et data ſunt ei a fidelibus incenſa. i. oratiões: vt daret. i. preſentaret eas patri: de orationibus non dicit orationes/quia xp̄s nõ oẽs orationes exaudit: ſed de omnibus illis que pertinent ad ſalutem. Unde cum dominus rogaretur a paulo: vt ab eo ſtimu-

2. ad Cor. 12.

lum carnis auferret. Reſpõdit ei dominus. Sufficit tibi gratia mea: nam virtus in infirmitate perficitur. Epiſcopus ergo thus apponit thuribulo: quia chriſtus oratiões inſpirat animo: vt per ipſum offeratur incenſum dignum in odorem ſuauitatis. Ipſe nos preuenit in benedictiõe dulcedinis: vt eius donum ſit noſtrum meritũ/quia non accipit niſi qui tribuit ſine me inquit nichil poteſtis face

M.E.C.D. 2016

re: quia palmes non poteſt ferre fructum a ſemetipſo niſi
mãſerit in vite. Sacerdos aũt incenſum repreſentat ep̃o:
quia lex illud p̃cioſum thymiama confecit: qđ in odorem
ſuauitatis offert̃ altiſſimo. De quo dñs inquit in Exodo.
Talẽ cõpoſitionẽ nõ facietis inuſus veſtros/quia ſanctũ Exodi.3.
eſt dño. Homo quicũqꝫ fecerit ſimile vt odore illiꝰ ꝑfruat̃
ꝑibit de pplĩs ſuis. Fuerũt q̃ dicerẽt qđ ſi deſcẽdat thuri
bulũ ab altari: tũc aliud ibi thus ſine bñdictiõe ponendũ
eſt: et hoibꝰ offerẽdũ tãq̃ illud ſpectet ad latriam. Hoc ad
duliã. Melius tñ ſcđm ſpm̃ q̃ ſcđm litteram ĩtelligitur.
Nam littera occidit: ſpiritus autem viuificat.

❡ De triplici oſculo: ſcʒ altaris/oris/et pectoris. Ca.xij.

Tunc accedẽs ep̃s ſanctũ altare oſculat̃ ſignifi-
cãs qđ xp̃s adueniẽs ſanctã ſibi copulauit ec-
cleſiã. Scđm illud epythalamicũ. Oſculet̃ me Canti.1.
oſculo oris ſui. In oſculo ſiquidẽ os ori cõiun-
git̃: ⁊ in xp̃o nõ ſolũ humanitas eſt vnita diuinitati. Ue-
rũ etiã ſponſa ſponſo eſt copulata. Scđm illud ꝓpheticũ. Eſaie.91.
Quaſi ſponſum decorauit me corona: ⁊ quaſi ſponſam or
natã monilibꝰ ſuis. Unde Johãnes. Qui habet ſpõſam Joh.3.
ſpõſus eſt. Nam in ſole poſuit tabernaculũ ſuũ: ⁊ ip̃e tãq̃
ſpõſus ꝓcedẽs de thalamo ſuo. Deinde ꝯuerſus ep̃s oſcu
lat̃ dyaconos: vt oſtendat pacẽ illã in aduẽtu xp̃i veniſſe
quã ꝓphete ꝓmiſerant in xp̃i aduẽtu. Uñ Dauid. Oriet̃ Pſal.71.
in diebꝰ eiꝰ iuſticia: ⁊ abũdantia pacis donec auferat̃ lu-
na. Et aliꝰ item ꝓpheta. Pax erit in terra nr̃a cũ venerit.
Et ideo xp̃o naſcẽte ĩſonuit vox angeloꝝ. Gloria in excel
ſis deo: ⁊ in terra pax hoibꝰ bone voluntatis. Oſculũ eñ
q̃nqꝫ pacẽ ſignificat. Juxta qđ dicit apl̃s. Salutate vos 1. ad Cor.
ĩuicẽ in oſculo ſctõ. Deꝰ aũt pacis ſit cũ oibꝰ vobis. Amẽ. 16.
Dyaconꝰ vero ſtatim inclinãs oſculat̃ pectꝰ ep̃i deſignãs Cur dyaco
qđ ĩſpiratiõe diuia ꝓphete pacẽ p̃dixere futurã. Nã ⁊ ioã nus oſcule-
nes ſupra pectus dñi recũbẽs euãgelij fluenta de ipſo ſa- tur pectus
cro dñici pectore fonte potauit. epiſcopi.

❡ De thurificatione qua põtifex ĩcẽſat altare ⁊ ſacerdos ep̃m vbi agit̃ de thuribulo qđ ſacerdos accepit a dyacono: ⁊ de forma thuribuli: de duplici cã thurificandi/ſpũali/et litterali. Capitulũ.xiij.

M.E.C.D. 2016

Epiſcopus vero thuribulū accipiēs a dyacono incen
ſat altare ſacrum: ſignificanſqꝫ chꝛiſtus corpus aſſu-
mens de genere ꝓphetarum: factus ex ſemīe dauid ſcōm
carnē: ſuis oꝛationibus fouet eccleſiā: ſcōm ꝙ oꝛat in euā-
Job. 17. gelio. Pater ſancte ꝓ eis rogo: ⁊ nō ꝓ eis tm̄: ſed pro his
Quare dyaconꝰ incenſat epm̄. qui credituri ſunt per verbū illoꝝ. Quod autē dyaconus
thuribulū arripit vt incenſet epm̄: moꝛaliter inſtruit qđ ſi
digne volumus incenſum oꝛationis offerre: thuribulum
incarnationis tenere debemus. Nam ſine fide mediato-
ris homines deo placere non poſſunt: ſed iuxta verbum
Mat. 21. ꝓmiſſionis ipſius. Omnia quecūqꝫ petieritis in oꝛatio-
Thuribulū qđ repñtet ne credētes/accipietis. Per thuribulū enim verbū incar
natū accipit. Nam ſicut in thuribulo pars inferioꝛ et ſu-
perioꝛ tribus cathenulis minuitur: ita tres in chꝛiſto ſunt
Thuribuli tres cathenule qđ figurent. vniones quibꝰ diuinitas ⁊ humanitas cōiūgūtur. Unio
carnis ad animā: vnio diuinitatis ad carnem: ⁊ vnio di-
uinitatis ad animā. Quidā aūt quartā vnionē aſſignāt:
videlꝫ diuinitatis ad cōpoſitionē ex anima ſimul ⁊ carne
Nam etiā quedā thuribula habēt quattuoꝛ cathenulas.
Nume. 16. De hoc thuribulo ſpecialiter moyſes ait ad aaron. Tolle
thuribulū ⁊ hauſto igne de altari mitte icēſum deſuper.
Cur altare incenſat. Preter myſticā rationē ob hoc incēſatur altare: quatinus
ab eo omnis demonis nequitia pꝛopellatur. Fumus em̄
Incenſi fumo demones fugāt. incenſi valere dicit ad demones fugādos. Unde cū tho-
bias interrogaſſet angelū qđ remediū haberēt ea que de
Thobie. 6. piſce iuſſerat reſeruari reſpondit. Coꝛdis eius particulā
ſi ſuper carbones ponas: fumus eius omne genus demo-
niorum extirpat.

¶ De antiphona que dicitur ad introitum miſſe vbi agi-
tur cur ipſa repetitur: et interpoſita gloꝛia trinitatis: ⁊ qs
eam decantari conſtituit. Capitulum. xiiij.

Nterea choꝛus concinit antiphonā ad introitū
quā repetit interpoſita gloꝛia trinitatis. Poꝛro
ſicut introitus ſacerdotis aduentū chꝛiſti ſigni-
ficat ſic et antiphona que dicitur ad introitum
deſiderium aduentus eius inſinuat. De quo dn̄s ait apo-
Luce. 10. ſtolis. Multi reges et pꝛophete voluerūt videre que vos

M.E.C.D. 2016

videtis ⁊ nō viderūt: ⁊ audire que audiſtis ⁊ nō audierūt. Chorus vero delectat aīam ſuā: ⁊ in iubilo cantat itroitū qm̄ ꝓphete/patriarche/reges/et ſacerdotes/omneſqȝ fideles aduētū xp̄i cū magno deſiderio expectabāt: clamātes et implorantes. Emitte agnū domine dominatorem terre de petra deſerti ad montem filie ſyon. Ueni domine et noli tardare relaxa facinora plebis tue iſrael. Huic ergo ſymeon ille iuſtus et ſenex benedixit et dixit. Nunc dimittis ſeruū tuū domine ſcđm verbum tuum in pace: quia viderunt oculi mei ſalutare tuū. Ex eoꝝ ergo perſona introitus cantatur: per quos xp̄s introiuit in mundū. Juxta qđ inquit ap̄ſ. Et cū iterū itroducit vnigenitū in orbē terre dicit: et adorent eū oēs angeli dei. Antiphone repetitio multiplicationē clamoris inſinuat. Unde propheta. Manda remāda: māda remāda. Expecta reexpecta: expecta reexpecta. Modicū ibi: modicū ibi. Si morā fecerit expecta eum: quia veniens veniet ⁊ non tardabit. Interpoſitio gl'ie deſignat captionē beniuolētie. Ut em̄ qđ expectabāt facilius obtinerēt ad totā trinitatē glorificādo clamabāt. Oſtēde nobis dn̄e miſericordiā tuā: et ſalutare tuū da nobis. Qui ſedes ſup cherubin appare coram effraim/beniamin/et manaſſe. Quorū tn̄ clamorem ſpūſſanctus exaudiens vnxit eū oleo leticie p̄re conſortibus ſuis. Ad euāgelizandum pauperib⁹ deſtinauit ſcđm qđ ipſe filius per ꝓphetā teſtatur. Spiritus dn̄i ſup me eo qđ vnxit me euāgelizare paupib⁹ miſit me. Hoc ergo deſiderium antiquorum introitus repreſentat: nō ſcđm intellectum littere ſed iubilo cantilene. Celeſtinus papa conſtituit vt pſalmi Dauid.cl. ante ſacrificium cantarentur antiphonatim ex omnib⁹ qđ antea non fiebat: ſed epiſtola tm̄ ⁊ euangelium legebātur/excepta ſunt ergo de pſalmis introitus gradualia quoqȝ ac offertoria: necnon orationes que cum modulatione ceperūt ad miſſam in eccleſia romana cātari. Antiphona grece/latine dicit̃ vox reciproca: quia duo chori reciprocādo viciſſim melodiarū cantus alternant.

Eſaie.16.

Ad hebre.1

Eſaie.18.

¶ De kyrieleyſon vbi docetur quare nonies decantatur:

M.E.C.D. 2016

et quare ſex vicibus dicitur kyrieleyſon et tribus vicibus chriſteleyſon. Capitulum.xv.

Cum ergo tẽpus plenitudinis ⁊ annus benignitatis aduenerit ſicut pdictũ fuerat a propheta. Tu exurgẽs miſereberis ſyō:q₂ venit tẽpus miſerendi eius quia venit tẽpus. Congrue chorus tũc concinẽdo ſubiungit tũc kyrieleyſon:qđ interpretatur domīe miſerere noſtri. Unde pppheta. Domine miſerere noſtri:te eñ expectauim⁹ eſto brachiũ noſtrum in manu:et ſalus noſtra in tempore tribulationis. Dicit autem hoc nonies contra nouem genera peccatorum. Eſt enim peccatum originale/mortale/et veniale/hoc eſt ſerpens et mulier et vir. Serpens enim id eſt concupiſcentia ſuggerit originaliter/mulier.i.delectatio/comedit venialiter vir.i.ratio cõſentit mortaliter. Item eſt peccatum cogitationis/locutionis/et perpetrationis/cogitationis in corde/locutionis in ore/⁊ perpetrationis in opere:hoc eſt mors in domo/mors in porta/mors in monumẽto. Rurſum eſt peccatum fragilitatis ſimplicitatis et malignitatis/fragilitatis per impotentiam/ſimplicitatis per ignorantiã/malignitatis per inuidẽtiã. Hoc eſt peccatũ in patrẽ pctm̃ in filium pctm̃ in ſpm̃ ſctm̃. Ideo ter dicit ad patrem kyrieleyſon:ter ad filium Chriſteleyſon:ter ad ſpiritũ ſanctum kyrieleyſon. Sed ad patrem et ſpiritũ ſanctum ſub eodẽ tm̃ vocabulo:quia pater et ſpũs ſanctus ſunt eiuſdẽ tãtum nature:ad filium vero ſub alio quia ſi filius et ſi ſit eiuſdẽ nature cum illis:tamen alterius vt gemine gygas ſubſtantie. Uel ideo dicit hic nonies vt ordo decimus ex hominibus reparatus nouẽ aſſocietur ordinibus angelorum. Beatus Gregorius kyrieleyſon ad miſſam a clero cantari conſtituit:quod apud grecos ab omni populo cantabatur.

Pſal.101.
Eſaie.33.

Sacerdos ĩ miſſa ter dicit kyri. ad patrẽ: ter chriſte. ad filiũ:⁊ ter kyri.ad ſpm̃ ſctm̃.

¶ De Gloria in excelſis vbi agitur de triplici pace:oſtenditur etiã quis hymnũ angelicum ad miſſam cantari conſtituit. Capitulum.xvj.

Mox ſequitur hymnus angelicus tẽporali chriſti natiuitate pbibẽs teſtimoniũ quẽ ille prim⁹

M.E.C.D. 2016

inchoādo pronunciat qui angelum magni conſilij repre-
ſentat. Chorus autem cōcinēdo proſequitur: quia ſubito
facta eſt cum angelo multitudo celeſtis exercitus laudā-
tium et dicentiū. Gloria in altiſſimis deo: et in terra pax
hominibus bone voluntatis: hymnus iſte non tātum eſt
angelorum ſed hominum congratulantium: quia mulier
illa que perdiderat dragmam decimā iam lucernā accen
derat vt dragmā decimā inueniret: et paſtor dimiſſis no-
nagītanouē ouibꝰ in deſerto iam venerat vt quereret ouē
centeſimam quā admiſerat: ante natiuitatem chriſti tres
erant inimicitiarum parietes. Primus inter deum ⁊ ho-
minem. Secundus inter angelum et hominem. Tertius
inter hominem et hominem. Homo nāqꝫ per inobedien
tiam creatorem ſuum offenderat. Per ſuum caſum reſtau
rationem angelicam impedierat. Per varios ritus ſe ab
homine ſeparauerat. Judeus nāqꝫ cerimonias excolebat
Gentilis ydolatriā exercebat. Vtriqꝫ ritꝰ alterius diſpli
cebat. Sed veniens pax noſtra fecit vtraqꝫ vnum: deſtru
xit inimicitiarum machinas: et concurrentes parietes in
ſe lapide angulari copulauit vt de cetero eſſet vnum oui-
le et vnus paſtor. Abſtulit ergo peccatum: et reconcilia-
uit hominem deo. Reparauit caſum et reconciliauit ho-
minem angelo. Deſtruxit ritus: ⁊ reconciliauit hominem
homini. Reſtaurauit ergo ſcd̄m Apoſtolum que in ce-
lis et que in terris ſunt: et ob hoc celeſtis militie multi-
tudo pſallebat. Gloria in excelſis deo: id eſt in angelis
deo: et in terra pax hominibus iudeis et gentilibus bo-
ne voluntatis. Hinc etiam eſt quod angelus loquitur: et
congaudet paſtoribus/quia pax eſt inter homines et an-
gelos reſtituta. Naſcitur deus homo: quia pax eſt inter
deum et hominem reſtaurata. Ponitur em̄ in preſepi bo-
uis ⁊ aſini: quia pax eſt inter homīes ⁊ homīes reparata.
Per bouem enim iudaicus/per aſinū gētilis populus fi-
guratur. Scd̄m illud. Cognouit bos poſſeſſorē ſuum: ⁊ aſi- Eſaie.i.
nus preſepe domini ſui. Symacus papa conſtituit tā die
dominico ꝙ natalicijs martyrum Gloria in excelſis deo
ad miſſam cantari quē hymnū theleophorus nonus a pe-

M.E.C.D. 2016

tro ad miſſam nocturnā natalis domini quā iſdem cōſtituit cantari preceperat: et in eo angelorum verba que ſequuntur adiecit q̄q̄ a plurib⁹ aſſeratur qđ ea beatus hylarius pictauenſis adiecit.

¶ De candelabris et cruce media que ſuper altare collocantur. Capitulum. xvij.

Ad ſignificādum itaq̃ gaudiū bonorū pplorū de xp̄i natiuitate letātiū in cornib⁹ altaris duo ſūt cōſtituta candelabra que mediante cruce faculas ferunt accenſas. Angelus enim inq̄t paſtoribus. Annuncio vobis gaudiū magnū qđ erit omni populo: quia nat⁹ eſt vobis ſaluator rc. Hic eſt verus yſaac qui riſus interpretatur. Lumen autē candelabri fides eſt populi. Nam ad iudaicū populum inquit propheta. Surge illuminare hieruſalē: quia venit lumen tuum et gloria
Eſaie. 60. domini ſuper te orta eſt. Ad populū autem gētilem dicit apoſtolus. Eratis aliquādo tenebre: nūc autē lux in dn̄o. Nam in ortu xp̄i noua ſtella magis apparuit p vaticiniū
Nume. 24. balaam. Orietur inquit ſtella ex iacob: r conſurget virga de iſrael. Inter duo cādelabra crux in altari media collocatur: qm̄ inter duos populos chriſtus in eccleſia extitit mediator. Lapis angularis qui fecit vtraq̃ vnū. Ad quē paſtores a iudea et magi ab oriente venerunt.

¶ De ſitu orandi vbi agitur de mutatione ſacerdotis ab vna parte altaris ad alteram. Capitulum. xviij.

Pontifex oraturus ad ſedem aſcēdit: r ſtans collectā pronūciat quā libro legit aperto: quia ſicut euangeliſta teſtatur. Venit ieſus in nazareth vbi erat nutritus et intrauit ſcđm ꝯſuetudinē diei ſabbati in ſynagogā et ſurrexit legere: et traditus eſt ei liber Eſaie ꝓphete. Quē vt reuoluit inuenit lo-
Eſaie. 61. cum vbi ſcriptum erat. Spiritus domini ſuper me eo qđ vnxit me: et cum cōpleſſet librum reddidit miniſtro et ſedit. Porro ſcđm cōſuetudines aliorū epiſcopus cum orat ad dexteram conſiſtit altaris. In hoc illud ſignificās qđ fuerat prophetatum. Deus ab auſtro veniet: et quoniā ea que ſunt leta ſignificātur per dexterā ea que ſunt triſtia p

M.E.C.D. 2016

ſiniſtrā. Idcirco pontifex ad dexterā partē altaris primū
aſcendit vt gaudiū dominice natiuitatis oſtēdat: deinde
per euangeliū ad ſiniſtrā conuertitur vt triſticiā paſſionis
inſinuet: ſed iterū redit ad dexterā vt gaudiū reſurrectio-
nis annunciet. Hoc ipſum Ezechiel in deſcriptione quat- Ezechiel. 1
tuor animaliū figurauit facies inquit hominis et facies
leonis a dextris ipſorū quattuor / per hominē quippe na-
tiuitas / p leonem reſurrectio figurat / per bouem immo-
latio deſignatur: et ideo facies hominis et facies leonis
erāt a dextris / facies aūt vituli a ſiniſtris: quia natiuitas
et reſurrectio gaudiū intulerūt: paſſio autē triſticiā inſpi-
rauit propter qđ ipſe dicebat. Triſtis eſt anima mea vſq; Marci. 14
ad mortē: debet ergo ſacerdos verſus orientē orare / quia Luce. 1.
viſitauit nos oriens ex alto. De quo legit. Ecce vir oriēs Zacha. 6.
nomen eius: cuius argumentum in libro ſapiētie reperit
Oportet inquit ad oriētem orare: nō qđ diuina maieſtas
localiter ad orientem conſiſtat que tamen eſſentialiter eſt
vbiq;. Celum inquit et terrā ego impleo: ſed qđ timenti-
bus deum oritur ſol iuſticie: qui illuminat omnem homi
nem veniētem in hunc mūdum. Nam et templum ſalo-
monis et tabernaculum moyſi legitur ad orientem oſtiū
habuiſſe. In illis autē eccleſijs que hoſtium habēt ad oc-
cidentē ſacerdos coram altari aſſiſtens: vt ad occidentem
adoret: ſemper in ſalutatione ad populum ſe cōuertit ex-
cepto prefationis ⁊ fractiōis articulo cum orationi totus
intentus et cor habet ſurſum ad dominum: et euchariſtie
peragit ſacramentum.

¶ De ſalutatione maioris et minoris ſacerdotis ad po-
pulū vbi agitur de reuelatione capitis cū oratiōe oſtendi
tur quotiēs populus ſalutatur in miſſa. Capitulum. xix.

ORaturus epiſcopus mittram deponit: quia vir 1. Cor. 11.
ſcđm Apoſtolū velato capite non debet orare:
quatinus inter ipſum et dn̄m nullius malicie
velamē interſit: vt reuelata facie dn̄i gloriā cō
templetur. Pontifex ergo ſalutationē premittit ad popu
lum dicens: pax vobis. Illius vtens eloquio cuius fun-
gitur pontificio. Minor autē ſacerdos cū ſalutat populū

M.E.C.D. 2016

ait. Dominus vobiſcū: quod vtiq̧ verbum Booz legi-
tur dixiſſe meſſoribus. Quod in Booz quoq̧ figuram
domini expreſſit: velq̧ Ruth moab idem duxit vxorem.
Chorus aūt vtriq̧ reſpōdet. Et cū ſpiritu tuo: qđ ſumptū
eſt ex epiſtola Pauli ad Tymotheum. Dominus inquit
ieſus chriſtus cum ſpiritu tuo. Ut autem epiſcopus oſten
dat ſe chriſti vicarium prima vice dicit. Pax vobis: quo-
niam hec fuit prima vox domini ad diſcipulos cum eis
poſt reſurrectiōem apparuit. Ad inſtar vero ceterorꝫ pſby
terorum: poſtea dicit Dominus vobiſcum: vt ſe vnum ex
illis oſtēdat. Ceterū ſeptē vicibus populus in miſſa ſalu-
tatur: quatinus excluſis ſeptem capitalibus vicijs ſuſci-
piat gratiam ſeptiformem.

¶ Utrum ſacerdos minus q̄ duobus preſentibus de-
beat celebrare vbi docetur qđ in officio miſſe angeli pre-
ſentes aſſiſtunt. Capitulum. xx.

Statutū eſt aūt in ſacris canonib⁹ vt nullus preſby-
terorum miſſarum ſolēnia celebrare preſumat niſi
duobus preſentibus ſibiq̧ reſpondentibus ipſe tertius
habeat. Quia cum pluraliter dicitur ab eo Dominus vo-
biſcum: et illud in ſecretis Orate pro me. Apertiſſime cō
uenit vt ipſius ſalutationi reſpondeatur a pluribus. Ue-
rū alius eſt neceſſitatis articulus: alius eſt religionis con
temptus. Pie autem credendum eſt: et ſacris auctorita-
tib⁹ approbat qđ angeli dei comites exiſtūt vel aſſiſtunt
Pſal.137. orantib⁹. Scđm illud propheticum. In conſpectu ange-
lorum pſallam tibi. Et angelus ad Thobiā. Cum orabas
cum lachrymis: ego obtuli orationem tuam domio. Sed
in canone cōtinetur. Supplices te rogamus omnipotēs
deus. Jube hec ꝓferri ꝑ manus ſctī angeli tui in ſublime
altare tuū &c. Sane quilibet homo habet angelum ſuum
ad cuſtodiam. Unde legitur in actib⁹ apoſtolorū. Quod
cum puella que ꝯcurrit ad oſtiū vt petri nūciaret aduētū
Dicebat angelus eius adeſt. Et dn̄s in euāgelio loquēs
Math.18. de paruulis ait. Angeli eorū in celis ſemper vident faciē
patris mei qui in celis eſt. Illos igitur habemus in ora-
tione participes: quos habem⁹ in glorificatiōe ꝯſortes.

M.E.C.D. 2016

¶ De orationis concluſione et reſponſione vbi docetur vnde ſit forma orationis concluſionis et reſponſionis aſſumpta. Capitulum.xxi.

Salutatione premiſſa ꝑ quã auditores reddãtur attẽti: ſubdit orationes q̃ deſignãtur in apocalipſi. Per fumum aromatum qui aſcendit in conſpectu domini de manu angeli. Chriſtus enim verus homo paſſioni ꝓpter nos deſtinatus cuius illa vox eſt. Holocauſta etiã pro pec- Pſal.39.
cato nõ poſtulaſti: tunc dixi ecce venio. ſemper vnicum ſibi verbũ pro nobis orabat: quod ſcdm apoſtolum in diebus carnis ſue preces ꝛ ſupplicationes que ad deum qui ſaluum illum poſſet facere a morte cum clamore valido ꝛ lachrymis offerens exauditus in omnibus eſt pro ſua reuerentia. Quod autem poſt finem orationis ſubiungitur Per dominum noſtrum ieſum chriſtum: illud ſignificat quod ipſe dicit in euangelio. Quicquid petieritis patrem in nomine meo fiet vobis: non enim per aliam viã ad vos eterna dei beneficia ad nos poſſunt diffluere: quã per eum qui eſt mediator dei et hominum homo chriſtus ieſus: ſicut mediãte criſtallo mutuamus ignem in eſcam ſuppoſito igne a ſole longinquo. Sumptũ eſt autẽ ab epiſtola ad romanos. Gloriamur. Per dominum noſtrum ieſum xp̄m. Illud autẽ qđ ſequitur. Qui tecũ viuit ꝛ regnat in vnitate ſpũſſancti deus: ita poteſt ſimpliciter et non imprudẽter intelligi. Qui cũ patre viuit ꝛ regnat in vnitate ſpirituſſancti deus. i. vna cũ ſpirituſancto. Nam pater et filius et ſpirituſſanctus ſunt vnus deus: vel in vnitate ſpirituſſancti: id eſt cum ſpirituſancto: qui eſt vnitas patris et filij. Amor et connexio vtriuſqꝫ Per omnia ſecula ſeculorum. Hoc conſecutiue vel anthonomaſice poteſt intelligi conſecutiue ſicut generationes generationũ Anthonomaſice ſicut cantica canticorum. Amen obtantis vel affirmantis notat affectum. Nam in fine pſalmorum vbi nos dicim⁹ fiat fiat. Hebreus dicit Amen amẽ. Et chriſtus in euangelio ſepe dicit. Amen amen dico vobis. Hoc eſt verum verum dico vobis. Scdm illud quod alibi dicit. Sit ſermo veſter eſt eſt. Reſpicit ergo vel ad

M.E.C.D. 2016

formā orationis vt qđ orat optet: vel ad modū cōcluſio-
nis vt qđ ↄcludit affirmet. Uerbi gratia. Cum ſacerdos
orat. Da nobis domine ſalutē mētis ⁊ corporis populus
reſpondet optando Amen. i. fiat. Uel cū ſacerdos conclu
dit: qui tecū viuit ⁊ regnat in vnitate ſpiritusſancti deus:
per oīa ſecula ſeculoꝝ. Amē. Populus affirmādo reſpon-
det Amen. i. verum eſt.

¶ Quare oratiōes dicūtur collecte: et quot ſunt in miſſa dicēde vbi traditur q̄ fuere haꝝ auctores. Caplm. xxij.

ORationes autē que circa principium miſſe dicuntur collecte vocātur eo qđ ſacerdos qui fungitur ad dñm legatione: pro populo petitiōes omniū in eis colligat ⁊ concludat: proprie tamē collecte dicūtur que ſuper collectam populi fiūt: dū colligitur populus ad ſtationē faciēdā de vna eccleſia ꝓcedat ad alia. Orationū vͦ plures et varij fuerūt auctores et intātū numerus earū et diuerſitas excreſcebat ꝙ octauum affricanū conciliū cui beatus Auguſtinus interfuit ↄſtituit vt nulle preces/vel orationes/vel miſſe/vel prefationes/vel manus impoſitiones dicātur niſi in concilio fuerint approbate. Nam Gelaſius papa tam a ſe ꝙ̄ ab alijs cōpoſitas ꝑces dicitur ordinaſſe. Beatus vero Gregorius ſecluſis his que nimia vel incōgrua videbātur rationalia coadunauit ⁊ ↄgrua multa ꝑ ſe ſupaddēs neceſſaria. Quidā tñ modū ⁊ ordinē excedētes intantū oratiōes multiplicāt: vt tediū ſuis auditorib⁹ generēt ⁊ faſtidium. Cum ecōuerſo domin⁹ dicat in euāgelio. Cum oratis nolite multū loqui ſicut ethnici faciunt. Putāt enim in multiloquio exaudiri. Unde cum ei dixiſſent apoſtoli. Domine doce nos orare. Compēdioſam orationem eos docuit. Pater noſter qui es in celis ⁊c. Huius igitur oratiōis formā ſequentes ſacerdotes in miſſa ſeptenariū orationū numerū nō excedāt. Nam xp̄s ſeptē petitionib⁹ oīa neceſſaria anime et corporis comprehēdit. Quia vero deus numero īpari gaudet/ſummopere q̄dā obſeruant: vt īpares

M.E.C.D. 2016

orationes dicāt in miſſa/vel vnam/vel tres/vel quinqꝫ/
vel ſeptē. Unā ꝑpter trinitatis ſacramentū. Tres ꝑpter
trinitatis myſteriū. Quinqꝫ ꝑpter quinquipartitā domi-
ni paſſionē. Septē propter ſpm̄ gratie ſeptiformis. Deus Prouer.6.
enim diuiſionē ⁊ diſcordiā deteſtat̄. Unde cū ceteroꝝ die-
rū benedixit operibus ſecunde diei benedixiſſe non legi-
tur: quia binarius primus ab vnitate recedit: et ab eo ce-
teri numeri diuiſibiles ſortiuntur originem.

¶De Extenſione manuum ſacerdotis in miſſa vbi tra-
dit quare miniſtri ſuſtētāt hinc inde manus pontificis: et
quare ſacerdos tenet coram eo ſacramētorium. Ca.xxiij.

STans ergo pontifex ad orādū manus eleuat ⁊ extē-
dit aſtantibus hinc inde miniſtris qui manus eius Orō multū
ſuſtentant ſacerdote coram eo tenente ſacramentum. Lex efficax eſt.
quippe ſacramentū illud inſinuat. Legit̄ em̄ in exodo qḋ Exodi.17.
cū iſrael pugnaret aduerſus Amalech in deſerto moyſes
aſcendit ſup verticē montis. Cūqꝫ eleuaret man⁹ moyſes
vincebat iſrael. Si aūt paululū remiſiſſet man⁹ amalech
ſuperabat Aaron quoqꝫ et hur ſuſtētabāt manus eius ex
vtraqꝫ parte: ⁊ factū eſt vt manus eius nō laſſarētur vſqꝫ
ad ſolis occaſum. Fugauitqꝫ Joſue Amalech: et populū
eius in ore gladij propter hoc extendit ſacerdos manus
in miſſa cum orat. Nam et xp̄s cum expādiſſet manus in Xp̄s ora-
cruce pro perſecutoribus orauit ⁊ dixit. Pater dimitte il- uit ꝑ ſuis
lis: quia neſciūt quid faciunt. Moraliter inſtruēs qḋ xp̄s crucifixori-
ſemꝑ eſt paratus recipere penitētes. Juxta qḋ ipſe dixit. b⁹ brachijs
Omnis qui venit ad me nō eijcitur foras. Cum aūt ve- ⁊ manibus
rus moyſes.i.xp̄s eleuat manus.i.impendit auxiliū ⁊ ſo- extenſis.
laciū vincit iſrael.i.eccleſia. Nam ſi deus pugnat pro no- Luce.23.
bis: quis contra nos. Si aūt paululū manus remiſerit.i. Joan.6.
ſi peccatis exigentibus ſubtrahit auxiliū ⁊ ſolacium. Su- Ad rom̄.8.
perat amalech.i.diabolus: quia nō eſt volentis neqꝫ cur-
rentis: ſed miſerentis eſt dei. Quia vero xp̄s ꝓmittit ec- Mat.vlti.
cleſie. Uobiſcū ſum vſqꝫ ad cōſummationē ſeculi: ob hoc
aaron.i.mons fortitudinis: ⁊ hur.i.ignis charitatis ſuſtē-
tant manus eius vt in fortitudine ferat auxiliū: et in cha-
ritate ſolaciū ne manus eius laſſentur vſqꝫ ad ſolis occa-

M.E.C.D. 2016

ſum.i.vſq; ad finem mundi. Sicq; Joſue duce.i.chriſto ductore. Moyſes fugat amalech et populũ eius.i.eccleſia ſuperat diabolum et exercitũ eius: in ore gladii.i.per

Diabolꝰ vicit orone. virtutẽ orationis. Gladius enim eſt verbum dei. Si quis ergo vult orationis virtute ſuperare diabolum debet eleuare manus.i.actus ad dominũ: vt eius cõuerſatio ſit in celis. Unde demiſſas manus erigite: et genua debilia ro

Pſal.140. borate. Nam eleuatio manuum ſacrificiũ veſpertinum.

Jacobi.3. Bona eſt oratio cum ieiunio et elemoſyna. Fides autẽ ſi

Ad colo.3. ne operibus mortua eſt. Leuemus ergo puras manus ſine diſceptatione: querentes que ſurſum ſunt: non que ſup terram vbi chriſtus eſt in dextera dei ſedens.

¶ De Epiſtola que premittit̃ in miſſa euangelio vbi traditur quare ſubdiaconum legẽtem epiſtolã ſolus comitatur accolitus diaconum vero legentẽ euãgeliũ tã ſubdiaconi q̃ accoliti comitantur: oſtenditur etiam cur epiſtola non ſemper legitur de prophetis: non ſemper de apoſtolis/ſed interdum ſumitur de veteri teſtamẽto. Ca.xxiiii.

Epl'a que euangelio p̃mittit̃ officiũ p̃curſoris ioannis ĩſinuat

Epiſtola que premittitur euangelio precurſoris deſignat officium qđ ioãnes ante chriſtum exercuit: qui preiuit ante faciem dñi parare vias eius: ſicut ipſe teſtat̃. Ego vox clamantis in deſerto: parate viã dño. Joannes enim qui ſubdiaconus fuit.i.ſubminiſter illius: qui de ſe

Math.3. dixit non veni miniſtrari/ſed miniſtrare. Lex enim quaſi

Joãnes p̃curſor fuit ſubdiaconꝰ chriſti. pedagogus infantẽ.i.dei populũ per manũ moyſi cuſtodiendũ ſuſcipiens illius aduentũ docuit expectare: quem eidẽ populo iam adulto per os digitũq; Joannis preſen

Marci.10. tẽ in carne monſtrauit vt eum ducẽ ſequeretur ad regnũ.

Joan.1. Ecce (inquit) agnus dei: ecce qui tollit peccata mundi. Preceſſit nãq; lex euangelium ſicut vmbra lucem: virga

Joan.1. fructum: timor charitatem: initium perfectionem/dominantis preceptum/amantis conſiliũ. Nam lex p moyſen data eſt: gratia et veritas p ieſum chriſtũ facta eſt. Epiſtola vero vox legis eſt ſuam imperfectionem ioannis teſti

Joan.1. monio perhibentis: et ad perfectionẽ euangelicã trãſmittentis. Hic eſt (inquit) de quo dixi vobis. Qui poſt me venit ante me factus eſt; cuius non ſum dignus corrigiam

M.E.C.D. 2016

calciamenti ſoluere. Me oportet minui: illū aūt creſcere.
Non erat ille lux: ſed vt teſtimonium perhiberet de lumi- Joan.2.
ne. Erat lux vera que illuminat omnem hominē venien- Joan.1.
tem in hunc mundum. Lex quippe neminē duxit ad per- Ad heb.7
fectum. Hinc eſt qḋ ſubdiaconū legētem epiſtolam vnus Quare ſub diaconum
comitatur accolitus: quia predicationē euāgelij plurimi vn⁹ cōmitat accoli
ſuſceperūt. Unde diſcipuli legūtur dixiſſe ioanni. Rabbi tus et ſub
qui erat tecū poſt iordanē cui teſtimonium perhibuiſti: ec diaconus ⁊
ce hic baptizat et omnes veniunt poſt illum. Ut ergo au- omnes alij
diuit ieſus quia phariſei audierunt qḋ ieſus plures diſci- diaconum.
pulos facit quā ioānes reliquit iudeā ⁊c. Quia vero ioan Joan.3.
nes fuit limes precedentium et ſubſequentium: medius Joan.4.
inter apoſtolos ⁊ ꝓphetas. Nam lex ⁊ ꝓphete vſq ad io-
annem erāt: et ex eo regnū dei euangelizatur: ſed interdū
ſumit de veteri teſtamēto interdū de nouo: et omnis in il
lum vim facit. Ideo epiſtola nec ſemper legitur de pro- Quare nō
phetis nec ſemper de apoſtolis: quia ioannes cuius vocē ſemp legatur ep̄la de
repreſentat epiſtola cum antiquis chriſtum predixit ven prophetis:
turum. Qui poſt me venit ante me factus eſt: et cum mo- nec ſemper
dernis chriſtū oſtendit preſentem. Ecce agnus dei: ecce q̄ de ap̄lis.
tollit peccata mundi. Epiſtola enim grece latine ſupmiſ-
ſio vel ſuperegrotatio nūcupatur. Quod nomen bene cō
gruit litteris apoſtolicis que ſuperegrotate ſunt euange
lio: de quibus frequentius legūtur epiſtole. Apoſtolicus Luce.10.
enim ordo per illum ſtabularium intelligitur: cui ſamari-
tanus cōmiſit hominē a latronibus vulneratum ⁊ ſpolia-
tum et ſemiuiuum relictū. Preferēs duos denarios et di
cēs ei. Curam illius habe: et ſi quid ſupererogaueris red-
dam tibi.

¶ De Reuerētia quā ſubdiaconi exhibent epiſcopo poſt epiſtolam: vbi traditur quare ſubdiaconus poſt epiſtole finem diaconus vero ante principium euangelij reuerentiam exhibet ſacerdoti. Capitulum.xxv.

Q Uod autē ſubdiaconus cū accolito poſt lectā epiſto
lam ad ſacerdotem accedit: illud inſinuat qḋ ioan-
nes cum audiſſet in vinculis opera xp̄i. Miſit duos de
diſcipulis ſuis: ait illi. Tu es qui venturus es: an alium Math.11.

M.E.C.D. 2016

expectamus: vt peruiſa miracula chriſtum iam veniſſe
Mat.11. cognoſcerent. Unde reſpōdēs ieſus ait illis: eūtes renun
ciate ioanni que vidiſtis et audiſtis/ceci vidēt/claudi am
bulant/leproſi mundantur/ſurdi audiunt/mortui reſur-
Pſal.116. gūt/pauperes euāgelizantur. Et quia dextera domini fe
cit virtutem. Ideo ſubdiaconus oſculatur dexterā ſacer-
dotis. Quia vero peruiſa miracula cognouit eſſe: de quo
Joan.1.ca. magiſter predixerat. Qui poſt me venit ante me fact⁹ eſt:
cuius nō ſum dignus corrigiam calciamenti ſoluere: pro-
nus ad pedes pōtificis romani calciamētum oſculaꝛ. Sa
cerdos vero ſubiaconū benedicit: quia chriſtus commen
Math.11. dauit ioannem. Quid (inquit) exiſtis in deſertum videre
prophetam? Etiam dico vobis pluſq̄ prophetam. Amē
dico vobis inter natos mulierum non ſurrexit maior io-
Quare ſub diaconus poſt finem ep̄le diaconus ṽo āte pricipium euāgelij ad ſacerdotē accedit. anne baptiſta. Subdiaconus ergo poſt finem: ſed diaco-
nus ante principium lectionis ad ſacerdotem accedit et
exhibet reuerentiam: quia lex finem accepit a chriſto/ſed
euangeliū originē ſumpſit ab ipſo. Nam lex et prophete
vſq̄ ad ioannem. Euāgelium ⁊ apoſtoli poſt ioannem.
¶ De Graduali vbi monſtratur cur in diebus pētheco-
ſtes graduale non dicitur: oſtenditur etiam vnde dicatur
et qualiter ſit cantandum. Capitulum. xxvi.
Math.3. VErum quia ioannes penitētiā predicabat. Pe
nitētiam (inquit) agite: appropinquabit enim
Ibidem. regnū celorum. Et iterū. facite dignos fructus
Graduale denotat lamētū penitentie. penitētie. Merito poſt epiſtolam graduale ſe-
quitur qđ penitentie lamētum inſinuat ꝑpter qđ in die-
bus pēthecoſtes tollitur de officio: quia videlicet dies il-
li futurū in regno dei felicē ſtatum ſignificant quādo iam
area chriſti ventilabro qđ eſt in manu eius purgata: gra-
Graduale vñ dicit. ua reponentur in horreo qđ eſt felicitatis eterne. Dicitur
enim gradale vel graduale a gradib⁹ humilitatis: vtpo-
te illi conueniens qui necdum aſcendit de virtute in vir-
tutē: ſed adhuc in cōualle eſt poſitus lachrymarū. Jam ta
Pſal.83. men aſcenſiones in corde ſuo diſpoſuit. Rectius ergo fa-
ciunt qui gradale non feſtiuis aut modulatis vocib⁹ effe-
runt: ſed quaſi canticum grauem et aſperū ſimpliciter po-

M.E.C.D. 2016

tius et lamentabiliter canunt. Poteſt tamen illud reſpon ſorium qđ gradale vocatur ad vocationem apoſtolorum referri quando xp̃s vocante. Uenite poſt me ipſi: non tm̃ verbo ſed opere reſponderũt: quia relictis omnibus ſecuti ſunt eum. Et ideo gradale cantatur qm̃ apl'i gradiebã tur poſt dominũ diſcipuli poſt magiſtrum. Poſt epiſtolã vero gradale cantatur quia poſt predicationem ioannis diſcipuli ſecuti ſunt chriſtum: ſicut euangeliſta ioannes deſcribit. Stabat (inq̃t) ioannes ⁊ ex diſcipulis eius duo: ⁊ reſpiciens ieſum ambulãtem dixit. Ecce agnus dei ⁊c. et audierunt eum duo diſcipuli loquentem et ſecuti ſunt ieſum. Erat autem andreas frater ſymonis petri vnus ex duobus qui audierant a ioanne et ſecuti fuerãt eum. Hic gradale cantauit cum inuenit primo fratrem ſuum ſymonem ⁊ dixit ei. Inuenimus meſſiam qđ ĩterpretatur chriſtus et adduxit eum ad ieſum. Philippus vero gradale cantauit cũ inuenit nathanaelem: et dixit ei. Quẽ ſcripſit moyſes in lege et prophetis inuenimus ieſum filium ioſeph a nazareth veni et vide.

Graduale põt referri ad vocatiõnẽ aploꝝ. Mat.4.

Graduale poſt ep'l'am cantat.

Joan.1.

Andreas graduale cantauit.

Joan.1.

¶ De alleluya quare poſt graduale cantatur vbi docetur quid ſignificet alleluya: et quare nomen iſtud interpretatũ nõ fuit ⁊ q̃s ĩſtituit nec cantaret ad miſſam. Ca.xxvij.

Poſt luctũ ſequit̃ conſolatio. Nam beati qui lugent: quoniã ipſi conſolabũtur. Et ideo poſt gradale cantatur alleluya qđ ſignificat ineffabile gaudium angelorũ et hominum in eterna felicitate letantium: hic eſt ſemper laudate dominũ. Beati qui habitãt in domo tua domine in ſecula ſeculorum laudabunt te: in voce exultationis et ↄfeſſionis ſon⁹ epulantis. Quid ſit all'a. cxij. pſalm⁹ exponit: cui cũ all'a p̃mittit̃ in titulo ſtatim pſalm⁹ exponẽdo titulũ. Incipit laudate pueri dñm ⁊c. hoc eſt ineffabile gaudiũ vite preſentis inopia nullatenus habere meretur: ſed preguſtans illud in ſpe / ſitit et eſurit qui guſtauerit. Uñ ſpes mutetur in rem: ⁊ fides in ſpeciem. Quapropter hoc nomẽ hebraycũ in all'a ĩterp̃tatũ nõ fuit: ĩterp̃tatũ remanſit: vt pegrinũ ab hac vita gaudiũ: per pegrinũ quoqꝫ vocabulũ ſignificaret̃ potius q̃ exprimeret̃: vel de quoddã

Math.5.

Pſal.83.

Pſal.41.

M.E.C.D. 2016

gaudij ſtillicidiū de diuitijs ſupne hieruſalē: primum in
mente patriarcharū et ꝓphetarū. Poſt in apoſtolorū ora
ꝑ ſpiritū ſanctū elapſum eſt. Quoniā igit̃ all'a future bea-
titudinis quaſi ꝓpriū eſt vocabulū: non mirū ſi magis co
tēpore frequētat̃ quo xp̄s reſurgēs eiuſdem beatitudinis
ſpem nobis tribuit ꝛ ꝓmiſſum. Et autē alijs tēporib9 ca
neret̃ ad miſſam olim all'a non cantabat̃: olim eccleſie ro-
mane ꝯſuetudo non erat: ſed a beato Gregorio ſtatutū eſt
vno potius reſtitutū. Nam a tēpore Damaſi papa cū pri9
fuiſſet eadē defecerat cōſuetudo. Deinde cū de hoc ꝛ alijs
quibuſdā murmurare ſentiret tanꝙ̄ conſtantinopolitane
eccleſie conſuetudines ſequerētur nō eſt dedignatus red-
dere ratiōem. Canimus igit̃ all'a poſt graduale. Canticū
leticie poſt luctū penitētie ſummopere nitētes exprimere
magnitudinē conſolationis que repoſita eſt lugētib9. Iu-
bilātes poti9 quā canētes vnāꝗ breuem digni ſermonis
ſyllabā in pl'es pneumas ꝓtrahi: vt iocūdo all'a auditoris
mēs ita repleat̃ ꝛ rapiat̃ illuc vbi ſemꝑ erit vita ſine mor-
te/dies ſine nocte/certa ſine ſorte/dulcedo ſine amaritu-
dine/iocūditas ſine dolore/ſecuritas ſine timore/trāquil-
litas ſine labore/fortitudo ſine debilitate/rectitudo ſine
peruerſitate/ pulchritudo ſine deformitate/ veritas ſine
fallacia/charitas ſine malicia/felicitas ſine miſeria: po-
teſt tū all'a referri ad exultationem eorū qui de miraculis
xp̄i gaudebant laudātes dominū ꝛ dicebant: quia vidi-
Luce.7. mus mirabilia hodie: quia deus viſitauit plebem ſuam.
Luce.18. Tunc enim cantabat̃ in iubilo all'a cum omnis plebs: vt
vidit dedit laudem deo: et omnis populus gaudebat in
omnibus que miraculoſe fiebāt ab eo. Nam et ſeptuagin
taduo reuerſi ſunt cū gaudio dicētes. Domine etiā demo
nia ſubijciūtur nobis in nomine tuo. Hinc eſt qđ a ſeptua
geſima vſꝗ ad paſcha non canit̃ all'a: quia tēpore triſticie
non debet carmen leticie decantari. Scđm illud ꝓpheti-
Psal.136. cum. Quomodo cantabimus canticum domini in terra
aliena. Septuageſima nāꝗ tempus babylonice captiui-
Psal.136. tatis ſpecialiter repreſentat. In qua ſuper flumina baby-
lonis ſedentes et flentes in ſalicibus organa ſuſpenderūt.

M.E.C.D. 2016

Canitur aũt tractus qui cum aſperitate vocis ⁊ prolixita-
te verboꝝ miſeriam vite preſentis inſinuat. De quo dicit
pſalmiſta. Heu michi quia incolatus meus prolongatus Pſal.119.
eſt: habitaui cum habitãtibus cedar/ multum incola fuit
anima mea.

¶ De Verſu qualis eſſe debeat et quare interponatur/ et
de ſequentia: et cur in officio miſſe trium linguarum con-
currit diuerſitas. Capitulum.xxviij.

Quod autẽ interpoſito verſu bis all'a canitur: de-
ſignat qd̃ interiecta leticia ſancti geminã glorifi-
cationis ſtolã accipiẽt/ mẽtis ⁊ carnis/ ſiue cor- Pſal.vltio
dis ⁊ corporis. Nam ſcd̃m ſtolam mẽtis exulta-
bũt ſancti in gloria: letabũtur in cubilib⁹ ſuis. Scd̃m ſto- Sapie.3.
lam carnis. Fulgebũt iuſti ſicut ſol: ⁊ tãq̃ ſcintille in arũ- Verſus ni
dineto diſcurrent. Verſus ergo nichil ſiniſtrum aut triſte: chil triſte
ſed totũ iocũdũ ⁊ dulce debẽt ſonare. Quales ſunt Domi ſonare de-
nus regnauit decorẽ indutus eſt. Domin⁹ regnauit exul- bent.
tet terra. Jubilate deo. Juſtus vt palma florebit. Quo- Pſal.92. Pſal.91.
niam abſterget deus omnẽ lachrymam ab oculis.ſ.et iu. Apoca.7.
nõ.e. amplius neq̃ luctus neq̃ clamor ſiue do. qm̃ priora
tranſierunt. Hoc idẽ ſignificat q̃ in quibuſdã eccleſijs ſe-
quentia poſt all'a cantatur ſuaui modulatione dulciq̃ ca-
nore. Notãdũ aũt qd̃ in officio miſſe triũ linguarũ occur- Nota qua-
rit diuerſitas vt omnis lingua cõfiteatur: quia domin⁹ ie- re ĩ officio
ſus in gloria eſt dei patris. Quod ⁊ titulus crucis oſtẽdit miſſe ligua
qui ſcriptus eſt litteris grecis hebraycis et latinis. Jeſus rũ triũ oc-
nazarenus rex iudeorum. currit di-
uerſitas.

¶ De Sacerdotis conſenſu dum epiſtola legitur: et qua-
re graduale cantatur. Capitulum.xxix.

Hactenus tacit⁹ ſedebat ſacerdos illud ĩſinuãs
qd̃ p̃dicãte ioãne xp̄s quodãmõ tacebat: q: nõ Mar.1.
predicabat aperte. Sed vt tradit euangeliſta.
Poſtq̃ traditus eſt ioannes/ ieſus venit in ga
lileã predicans euãgeliũ regni. Vel quia ſecũde victoris Nota quid
eſt ſeſſio ſacerdotis victoriã xp̄i ſignificat qui poſt ieiuniũ ſeſſio ſacer
vicit diabolũ. Nam reliquit eũ diabolus tẽptator: et ac- dotis de-
ceſſerunt angeli et miniſtrabant ei. notat. Mat.4.

M.E.C.D. 2016

¶De Mutatiōe ſacerdotis ab vna parte altaris ad aliā cum lecturus eſt euangelium. Capitulum.xxx.

Quare euāgeliū in ſiniſtra parte legat. Mat.9. Luce.5.

His rite p̄miſſis ſacerdos ad ſiniſtram partē altaris accedēs p̄nūciat euāgelium: ſignificans qđ xp̄s nō venit vocare iuſtos: ſed peccatores. Juxta qđ domin⁹ dicit in euāgelio. Quia non indigent qui ſani ſunt medico: ſed qui male habent. Per dexterā enim iuſti/per ſiniſtrā peccatores intelligunt: propter qđ dn̄s in iudicio ſtatuet quidem oues a dextris: edos a ſiniſtris. Quidam tamen in hoc loco dixerunt qđ ideo ſacerdos in principio miſſe

Alia expoſitio.

cōſiſtit ad dexteram. Cum aūt p̄nūciat euāgeliū conuertit ad ſiniſtrā: et circa finem miſſe iterū redit ad dexterā. q: circul⁹ fidei primo fuit in pplo iudeorū: deinde trāſiuit ad gentes: et circa finē mūdi iterū reuertet ad iudeos ad p̄dicationē helye et enoch q̄ cōuertent corda patrum in fi

Hier.23.

lios: quoniam in diebus illis ſaluabitur iuda: ⁊ iſrael ha. confi. et reliquie iſrael ſalue fient. Sed cum ſacerdos qui p̄nūciat euāgeliū ipſius xp̄i repreſentat perſonam: ⁊ xp̄s non predicauit gētibus ſed iudeis. Juxta qđ ipſe dicit in

Mat.15.

euāgelio. Non ſum miſſus niſi ad oues q̄ perierant dom⁹ iſrael: vtrū illud recte dicat prudens auditor aduertat.

¶Quare diaconus qui lecturus eſt euangelium dexteram pontificis oſculatur. Capitulum.xxxi.

Porro cū ep̄s celebrat omnia ſolēnius paguntur. Diaconus enim dextera pōtificis oſculata codicē euāgelij ſuſcipiens de altari benedictionē poſtulat ab ep̄o: qua data p̄cedit ad pulpitum precedentib⁹ ceroferarij qui faculas ferunt accenſas et thuribulū cū incenſo iam figura mutat. Nam diaconus qui prius repreſentabat p̄phetam: modo repreſentat euāgeliſtā. Quid n̄: Lex ⁊ p̄phete vſq3 ad ioānem: ⁊ ex eo regnū celoꝝ euangelizat. Puteus altus eſt: et ſi fue

Eſaie.12.

rit diligēter eruditus. Hauriem⁹ diligēter aquas in gaudio de fontibus ſaluatoris. Diaconus dexterā pontificis

Predicator dz p̄dicare p glia ſēpiterna.

oſculat: quia predicator euangelizare debet p gloria ſempiterna. De qua ſponſa dicit in cāticis. Dextera illi⁹ amplexabit me. Nam ⁊ angelus q̄ gloriā reſurrectionis xp̄i

M.E.C.D. 2016

venerat nunciare:ſedebat in dextris ſtola cādida cooper- Mar.16.
tus. Licet ergo ſcd̄m apoſtolum:qui ſeminant ſpiritualia 1.ad cor.9
metere poſſunt temporalia:non eſt tamen ſeminādū pro
carnalibus et terrenis: ſed pro ſpūalibꝰ et eternis. Nam
q̇ ſeminat de bn̄dictionibꝰ ⁊ in bn̄dictiōibꝰ metet vitam
eternā. Mercenarius eſt q̇ de p̄dicationis officio nō que- Mercena-
rit premium ſempiternum:ſed comedit temporale. rius.

¶ Quādo manus ⁊ quādo pedes ſummi pontificis oſcu
lātur:vbi docet ꝙ p̄ter oblationē panis et ea que pro de-
functis offerunt:quas manus tangit ceteras recipit obla
tiones ad pedes. Capitulum.xxxij.

Ceterum diaconus manus vel pedes pontifi-
cis oſculatur:vt ⁊ ſummo pontifici ſummam
exhibeat reuerentiā: ⁊ eū illius oſtēdat eſſe vi
cariū:cuius pedes oſculabat mulier que erat Luce.7.
in ciuitate peccatrix. Adorandū enim eſt ſcabellū pedum Pſal.118.
eius:quoniā ſanctū eſt cuius pedes tenētes mulieres re-
ſurgentē a mortuis adorauerunt. Generaliter autē nemo
debet manus ſummi pontificis oſculari:niſi cum de ma-
nibus eius aliquid ſuſcipit. Uel cū ad manus eius aliq̄d Qn̄ manꝰ
tribuit:vt oſtendat qḋ ex vtroq; debemus gratias illi re- ſūmi pōtifi
fere qui ſicut ſemꝑ dat ꝓpria:ſic nūq̄ recipit aliena. Ipſe cis eſt oſcu
vero p̄ter oblationē panis nullā aliā oblationē manibus landa.
tangit niſi que pro defunctis offert/quā ideo manibꝰ ſuſci
pit:vt eoꝝ ſigillet erroribꝰ qui dogmatizant elemoſynas Error ex-
non valere defunctis. Panē vero tāgit ꝓpter reuerentiā cluditur.
ſacrificij qḋ ex pane cōficit: et quia vicarius eſt illius qui
de ſe dicit. Ego ſum panis ⁊c. Ceteras autem oblationes Joan.6.
ad pedes accipit:propter hoc qḋ in actibus apoſtolorum
habetur. Quoniā afferebāt precia eoꝝ que vendebant:⁊
ponebant ante pedes apoſtolorum.

¶ De Benedictione quam diaconus petit et accipit.
Capitulum.xxxiij.

Suſcipiens ergo diaconus codicem euangelij bene- Quid bn̄di
dictionē poſtulat ab ep̄o:quia nullus debet predica ctio ab ep̄o
re niſi mutatur. Scd̄m illud apoſtoli. Quomodo predica- ſuſcepta ſi-
bunt niſi mutātur. Et dn̄s (inquit) ap̄lis. Meſſis quidem gnificet. Ad rom.10

M.E.C.D. 2016

Luce.10. multa: operarii autē pauci. Rogate ergo dn̄m meſſis: vt
mutat oparios ſuos in menſem. Eſaias quoq cū audiſſet
vocē dn̄i dicentis quē mittā ⁊ qs ibit ex vobis: Respon-
Eſaie.6. dit. Ecce ego ſum. Mitte me. Dicit quoq dn̄s. Uade et
dices populo huic. Audite audientes ⁊c. Pontifex viſibi-
Subdiaconus non benedicitur. liter benedixit diacono qui lecturus eſt euāgelium: qd nō
fecerat ſubdiacono qui lecturus erat epiſtolam: quia xp̄s
inuiſibilis manens legem ⁊ ꝓphetas inuiſibiliter miſit.
Sed poſtq̄ in terris viſus eſt: et cum hominib⁹ conuerſa-
tus eſt apoſtolos ⁊ euāgeliſtas viſibiliter miſit et docuit.
Mar.vlti. Euntes (inquit) predicate euangelium omni creature di-
cētes appropinquat regnum celorum. Illi aūt egreſſi cir-
cuibant caſtella euangelizantes et curantes vbiq.

¶ De Suſceptione codicis euangelii. Caplm.xxxiiii.

TExtus euangelii ſumit de altari: quia de ſyon
exibit lex: ⁊ verbū dn̄i de hieruſalē. Non vtiq
lex moſayca: que quondam exierat de monte
ſyna/ ſed lex euangelica. De qua dicit ꝓpheta.
Ecce dies veniunt dicit dn̄s: et cōſummabo teſtamētum
nouū ſup domum iſrael ⁊ ſup domū iuda: non ſcd̄m teſta-
mentum qd dedi patrib⁹ eorum cum educerem eos de terra
egypti. Sed leges meas dabo et mentes eorū: et in corde
eorum ſcribam eas: ⁊ ero illis in deū: et ipſi erūt michi in po-
pulum. Lex quippe moſayca ſcripta fuit in tabulis lapi-
deis. Sed lex euangelica ſcribitur in tabulis cordis digi-
to dei. Nam illa dabat duris habētib⁹ cor lapideum: ſed
Pſal.17. hec dat obedientibus: ſicut ipſe dicit in pſalmo. Populus
quem non cognoui ſeruiuit michi: in au. a. o. michi.

¶ De his qui p̄cedūt diaconū cereis ⁊ incēſo. Ca.xxxv.

Nota de p̄dicatorib⁹. DIaconus premittit ceroferarios cū faculis et
incēſo: quia p̄dicator debet ex ſe odorem bone
opinionis emittere. Scd̄m illud apl'i. Chriſti
Luce.4. odor bonus ſumus in omni loco. Nam cuius
vita deſpicit: reſtat vt eius predicatio reſpuatur: et dici-
Math.7. tur medice cura teipſm. Ecce primo trabē de oculo tuo: ⁊
tūc eiicies feſtucā de oculo fratris tui. Debet et deſideriū
⁊ gaudiū in cordib⁹ auditorum accendere: quatinus ⁊ liben

M.E.C.D. 2016

ter audiant et gratanter obediant. Quis aũt non deſide-
ret bonũ nũcium: ⁊ de bono nũcio q̇s nõ gaudeat? Euan Euangelij
gelium bonum nuncium ipſa ſui nominis interpretatio- iterp̃tatio.
ne ſignificat. Uel ꝓpter hoc qḋ ep̃s duos p̃mittit accoli-
tos ante diaconum qui lecturus eſt euãgelium portantes
cereos ⁊ incenſum. Notat̃ qḋ xp̃s p̃mittebat binos nun- Luce.10.
cios ante faciem ſuã in omnẽ ciuitatẽ ⁊ locũ quo erat ipſe
venturus preferentes choruſcationes miraculoꝝ et odo-
rem virtutum. Unde reuerſi dixerũt. Domie. In nomie
tuo etiã demonia ſubijciunt̃ nobis. Facies enim xp̃i con
uenienter hic intelliguntur apoſtoli qui formam doctrine
ſue populis oſtendebãt: propter qḋ ip̃is aiebat. Qui vos Math.10.
recipit me recipit. Uel ideo librum euãgelicum precedũt
thuribulum ⁊ candelabrum: quia doctrinam xp̃i virtus ⁊
fama preibant euãgeliſta teſtante. Exiuit ieſus in virtute Luce.4.
ſpũs in galileam: et fama exiuit in vniuerſam regionẽ de
illo: ⁊ ipſe docebat de ſynagogis eorum.

¶ Quare ſubdiaconus in eundo ſequit̃ in redeũdo pre-
cedit referens euangelium. Capitulum.xxxvj.

Diaconus vero precedit vt doctor: ſubdiaconus ve-
ro ſequit̃ vt auditor. Ille precedit vt p̃dicet. Iſte ſe-
quit̃ vt miniſtret: quia dignus eſt operarius mercede ſua Luce.10.
Scd̃m qḋ dñs in lege p̃cepit. Non claudes os bonis tri- Deute.25.
turãtis. Poſt lectionẽ vero ſubdiaconus ſufficienter edo- Quare ſub
ctus p̃cedit referens euãgelium: quia mercedẽ euangelij diacon⁹ re-
de ſui p̃dicatiõe reportat. Quod dñs ait in euãgelio. Qui ferẽs euan
recipit ꝓphetã in nomie ꝓphete: mercedem ꝓphete acci geliũ p̃ce-
piet quã ideo premittit diacon⁹ ad ep̃m vt oſtendat fru- dit.
ctum predicationis ſe referre. De quo dñs iuſſerat. Poſui Mat.10.
vos vt eatis et fruc. affe. et. f. v. m. In quibuſdam tamen Joan.15.
eccleſijs ſubdiaconus precedit diaconum. Ferens pului-
nar quem libro ſupponit: vt molliter ſedeat. Per puluillũ
qui feſſo ſupponitur ad quietem ſignificatur vite ſolaciũ:
vt videlicet auditores: quaſi ꝑ mercede laboris p̃dicanti
ſibi neceſſaria ſubminiſtret. Nam vt (inquit) apoſtolus. 1.ad coꝛ.9
Qui altario deſeruiunt: cum altario participentur.

¶ Quare diaconus per vnam partem aſcendit ad pul-

pitum: ⁊ per aliam partem deſcendit vbi docet qd diaco
nus cum ſilentio debet incedere nichil ferens preter co-
dicem euangeliorum. Capitulum.xxxvij.

PRecedit ergo diaconus cum ſilẽtio ni-
chil ferens preter codicem euangelij.
Luce.10. Preter illud qd dñs precepit in euãge
lio. Neminẽ ſalutaueritis: ⁊ nichil tu-
leritis in via. Subdiaconus nõ p vnã
viam: ⁊ diaconus per aliã aſcendit ad
pulpitum: quoniam ille docẽdo: et iſte
diſcendo precedit ad augmentũ ſcien-
tie. Uel quia miniſtrator p meritũ opis: ⁊ pdicator p me-
ritum oris pgredit in augmentum iuſticie. De quo dicit
Pſal.35. pſalmiſta. Juſticia tua ſicut montes dei: ſed p eãdẽ viam
reuertuntur ad preſulem: quia per finalem perſeuerantiã
Mat.10. ptingũt ad premiũ. Sicut dñs ait. Qui pſeuerauerit vſqʒ
in finẽ: hic ſaluus erit. Et qꝛ pdicatio nõ ſufficit ſine ope-
Actuũ.1. re. Cepit enim ieſus facere ⁊ docere. Idcirco p eandẽ viã
Diacon9 lectur9 euangelium ab vna parte pcedit: et ab altera regredit. reuertitur: per quã miniſtrator acceſſerat. Uel ideo diaco
nus q lecturus eſt ab vna parte pgredit: ⁊ ab altera par-
te regredit: qm apoſtoli prius pdicauere iudeis: et poſtea
pdicauere gentib9. Scdm qd inquiunt ad iudeos. Quia
repuliſtis verbum dei et indignos nos feciſtis: ecce con-
Actuũ.13. uertimur ad gentes.

¶ Quare verſus aquilonem legatur Euangelium: vbi
traditur qd Euãgelium pronunciari debet in alto: et qui
lecturus Euãgelium conſignet ſibi pectus/os/frontem/
et librum. Capitulum.xxxviij.

Quare diacon9 lecturus euãgeliũ aſcẽdit. DIaconus igitur in ambonem aſcẽdit: vt annunciet
euãgelium. Scdm illud ppheticum. Sup montem
excelſum aſcende tu qui euangelizas ſyon: exalta in forti-
Mat.10. tudine vocẽ tuã. Et dñs in euangelio. Quod dico vobis
in tenebris dicite in lumine: ⁊ qd in aure audiſtis pdicate
ſup tecta. Nam ⁊ ipſe dñs aſcẽdit in montẽ vt euãgelium
pdicaret: ⁊ aperiẽs os ſuũ docebat diſcipulos ſuos dicẽs.
Mat.5. Beati paupes ſpũ: qm ipoꝝ eſt regnũ celoꝝ ⁊c. Faciẽ aũt
ſuã verſus aquilonẽ apponit vt oſtẽdat pdicationẽ xpi cõ

M.E.C.D. 2016

tra eũ ſpecialiter dirigi:qui ait. Ponã ſedẽ meã ad aqui- Eſaie.14.
lonẽ:⁊ ero ſimilis altiſſimo. Nam et ſcd͂m ꝓphetam. Ab Hiere.1.
aquilone pandet̃ omne malũ:ſuꝑ habitatores terre. Ad-
uerſus ergo aquilonẽ euangeliũ legit̃:vt aquilo ſurgat ⁊
auſter veniat.i.vt diabolus fugiat:⁊ ſpũs ſanctꝰ accedat.
Unde diaconꝰ munit ſe ſignaculo crucis/ne diabolus q̇
bonis inſidiat̃ opibꝰ tollat ei deuotionẽ de corde/vel ſer
monẽ de ore. Sacerdos itaqꝫ vel diaconꝰ cũ lecturus eſt
euãgelium ſignare ſe debet in fronte/in ore pariter/et in
pectore:ac ſi dicat. Ego crucẽ xp̃i non erubeſco:ſed corde 1.ad Coꝝ.1
credo ꝙ ore predico. Predicamus (inq̇t) apoſtolus ieſum
xp̃m et hũc crucifixum. Judeis quidẽ ſcandalũ.gen.aũt
ſtul. Nos aũt gloriari oportet in cruce dñi noſtri ieſu xp̃i.
Et dñs (inq̇t) in euãgelio. Qui me erubuerit:⁊ meos ſer- Luce.9.
mones:hũc filius hoĩs erubeſcet cũ venerit in maieſtate
ſua:⁊ patris ⁊ ſanctoꝝ angeloꝝ. Debet etiã ſignare librũ
⁊ oſculari:quaſi dicat. Hic eſt liber crucifixi per quẽ recon
ciliationem accepimus.

¶ De Crucis myſterio ⁊ multiplici eiꝰ effectu. Ca.xxxix.

O q̃ ꝓfundũ eſt crucis myſteriũ q̃ arduũ eſt ſacramen- Nume.21.
tũ. Legit̃ eñ qḋ moyſes ad mãdatum dñi ſerpẽtem
eneum erexit ꝓ ſigno quẽ aſpicientes q̇ ꝑcuſſi fuerãt a ſer
pẽtibꝰ ſanabant̃. Quod xp̃s exponẽs in euãgelio (inq̇t). Joan.3.
Sicut moyſes exaltauit ſerpẽtem in deſerto:ita exaltari
opoꝛ.fi.ho.vt oĩs q̇ credit in ip̃m nõ ꝑeat:ſed ha.vi.eter-
nã. Legit̃ etiã qḋ ioſeph cũ applicuiſſet manaſſem et ef- Gene.4.
fraim ad iacob ſtatuens maiorẽ ad dexterã et minorẽ ad
ſiniſtrã:vt eis ſcd͂m ordinẽ bñdiceret iacob manus cõmu
tãs.i.in modũ crucis cãcellãs. Dexterã poſuit ſuꝑ caput
effraim minoris ⁊ ſiniſtrã ſuꝑ caput manaſſe maioris. Et
dicit. Angelꝰ q̇ eripuit me de cũctis malis:bñdicat pue- Ezechie.9
ris iſtis ⁊c. Ezechiel aũt audiuit dñm dicẽtẽ:⁊ ad viꝝ qui
erat indutꝰ lineis habẽtẽ attramẽtoriũ ſcriptoris in bñdi-
ctionibꝰ ſuis. Et dixit dñs ad eum. Trãſi per mediã ciui- De ſigno tahu.
tatẽ:⁊ ſigna tahu in frõtibꝰ viroꝝ gemẽtium ⁊ dolẽtium.
Poſt hec dixit ſeptẽ viris trãſite ꝑ mediã ciuitatẽ:⁊ ꝑcu-
tite oẽm hoĩem ſuꝑ quẽ nõ videbitis tahu. Nemini par-

Apoca.7. cet oculus veſter. Joannes quoq; vidit angelū dei aſcen-
dentem ab ortu ſolis habentem ſignum dei viui: ⁊ clama
uit voce magna quattuor angelis: quib⁹ datū eſt nocere
terre ⁊ mari dicens. Nolite nocere ter. et ma. neq; ar. quo
Exodi.12. ſig. ſ. d. n. in fron. e. Hinc eſt qđ cum dñs egyptiorū percu
teret primogenita domos hebreoꝝ abſq; leſione tranſcen
dens: eo qđ ſanguinē in ſuperliminari et in vtroq; poſte
Exodi.17. ſignatum vidiſſet. Itē moyſes dum manus tenebat extē
Exodi.15. ſas iſrael pugnās amalech ſuperabat. Item lignum miſ-
ſum in marach aquas dulcorauit amaras: ⁊ ad lignū miſ-
Lignūvite ſum in iordanē ferrū qđ inciderat enatauit. Hoc eſt lignū
vite in medio paradiſi. De quo ſapiēs proteſtat. Benedi
Pſal.92. ctum ſit lignum per qđ fit iuſticia. Quoniam regnauit a
ligno de⁹: etenim correxit orbem terre q̄ non cōmouebit.
Sapie.2. Qui dixerunt. Morte turpiſſima ꝯdēnemus eum: neſcie
Nota. runt ſacramentum dei/ neq; cōprehenderunt que ſit lati-
Crux. tudo longitudoq; ſublimitas et profunditas. Crux cū ſa-
nitatē reſtituit/ bñdictionē impēdit/ diſcernit a perfidis/
liberat a ꝑiculis/ hoſtes repellit/ victores conſtituit/ crux
miſterium fidei/ firmamentum ſpei/ clauis ſciētie/ forma
iuſticie/ magnificētia regum/ gloria ſacerdotum/ inopum
ſuſtētatio/ pauperum conſolatio/ dux cecoꝝ/ baculus clau
dorum/ ſpes deſperatorum/ reſurrectio mortuorum.

¶ Quomodo crucis ſignū ſit exprimendum. Capl'm. xl.

ESt autē ſignum crucis trib⁹ digitis exprimen
dū: quia ſub inuocatione trinitatis exprimit.
De qua dicit ꝓpheta. Quis appēdit trib⁹ di-
gitis molem terre. Itaq; a ſuperiori deſcēdat
inferius: et a dextera tranſeat in ſiniſtrā: quia xp̄s de celo
deſcendit in terrā: ⁊ a iudeis trāſiuit ad gentes. Quidam
tamen ſignum crucis a ſiniſtra ꝓducunt in dexterā: q; de
miſeria debem⁹ tranſire ad gloriā: ſicut chriſtus de morte
tranſiuit ad vitā: ⁊ de inferno ad paradiſum: preſertim vt
ſeipſos et alios vno eodē modo conſignent. Conſtat ergo
qđ cum ſup alios ſignum crucis īprimimus: ipſos aūt a ſi-
niſtra conſignamus in dexterā. Uerū ſi diligēter attēdat
etiam ſup alios ſignum crucis a dextera producim⁹ in ſi-

M.E.C.D. 2016

niſtram:quia non conſignamus eos quaſi veteres dor-
ſum:ſed quaſi faciem preſentantes.

¶De Salutatione que premittit̃ euãgelio. Capl'm.xlj.

Diacon⁹ vero iã in ambone ꝯſiſtẽs ſalutat populũ di
cens. Domin⁹ vobiſcum. Illud obſeruãs qđ domi-
nus iuſſerat. In quãcũq3 domum intraueritis:primũ di- Luce.10.
cite pax huic domui. Stans ergo populus qđ ante nõ fe-
cerat cum ep'la legeret̃ deuotus ⁊ attentus rñdit. Et cum
ſpũ tuo. Statimq3 diacon⁹ vt eos beniuolos reddat ⁊ do
ciles ſubdit. Sequentia ſcti euãgelij. Sed ipſi cum reuerẽ
tia ⁊ honore rñdẽt. Gloria tibi dñe. Glorificãtes dominũ
qui miſit eis verba ſalutis. Sicut in actib⁹ apoſtolorũ le-
git̃. Et glorificauerunt dominũ dicentes:ergo ⁊ gentib⁹
deus penitentiam dedit ad vitam.

¶De Preeminentia euangelij. Capitulum.xlij.

Sane ſicut caput preeminet corpori:et ei cetera mẽ-
bra ſubſeruiunt. Sic euãgelium toti ꝑcellit officio:⁊ Euangeliũ toti ꝑcellit officio.
ei cetere partes intellectuali ratione conſentiunt. Hoc eſt
verbum verbi/ſermo ſermonis/ſapientia ſapientie/ver-
bum verbi. Quod erat in principio apud deum. Omnia Joan.1.
per ipſum facta ſunt:⁊ ſine ipſo factum eſt nichil. Sermo Sapie.18.
ſermonis:qui venit a regalib⁹ ſedib⁹ in ſimulatũ portãs
imperium viuum et efficax et penetrabilior omni gladio
antipiti. Sapientia ſapientie:qui attingit a fine vſq3 ad Sapie.8.
finem fortiter:et diſponit omnia ſuauiter/paradiſus de-
liciarum/ortus aromatum/cella vinaria/cenaculum ma
gnum/menſa propoſitionis/quadriga aminadab/turris
dauid/gazophilatium templi/theſaurus patriſfamilias.
Hic eſt fons ortoꝝ/puteus aquarum viuentiũ que fluunt Canti.4.
impetu de libano. Quo circa diaconus corde purũ et ore
mundum/opere caſtum ſe ſtudeat exhibere:quatinus ſa- Studere dꝫ diacon⁹ ad ꝓferendum euangelium.
croſanctũ euangeliũ poſſit digne ꝓferre:q: puteus aqua-
rum viuentium.i.euangelica p̄dicatio nõ fluit impetu.i.
libere:niſi de libano.i.corde caſto et ore cãdido. Non eñ
eſt ſpecioſa laus in ore peccatoris. Sed pctõri dixit deus. Eccle.15.
Quare tu enarras iuſticias meas: et aſſumis teſtamentũ Pſal.49.
meum ꝑ os tuum. Hic iam nõ loquit̃ moyſes qui ab he- Exodi.4.

M.E.C.D. 2016

ri ⁊ nudiuſtertius non fuit eloquens:ſed etiã impeditoris lingue et tardioris factus eſt:ex quo dominũ ſibi loquen-
Eſaie.6. tẽ audiuit. Hic nõ loquitur Eſaias qui de ſe dicit. Ue mi chi quia tacui:quia vir labijs pollutus ego ſum. Sed hic
Hebre.1. loquitur pater in filio quem cõſtituit heredem vniuerſorum per quem fecit et ſecula.

Quare poſt euãgelium liber et thuribulum ad epiſcopum reportatur. Capitulum.xliij.

Euangelio per lecto liber et thuribulum ad pontificem reportãtur:qm̃ ad eũ oĩa bona ſunt referenda a quo cũcta ꝓcedũt. Unde multi pſalmoꝝ intitulanť in fine p ſalmi dauid:quia xp̄s eſt ſuus ꝯſummans. Alpha et
Apoca.1. oo primus ⁊ nouiſſimus:initium ⁊ finis. Epiſcopus vero thus odorat et codicem oſculať:quia xp̄s ꝗ inſpirauit ⁊ docuit. Hic approbat ⁊ acceptat. Deus aũt nichil accipit niſi qđ efficit/nec remunerat niſi qđ donat ſicut cuncta:quia ſicut cũcta que facit ſunt bona:ſic nulla ſunt bo-
Gene.1. na niſi que facit. Nam vidit de⁹ cuncta que fecerat:⁊ erãt valde bona.

De Symbolo qđ poſt euangelium decantatur vbi traditur qui et quot fuerunt eius auctores:et quis illũ conſtituit ad miſſam decantari. Capitulum.xliiij.

Ad ro.10. Quia corde creditur ad iuſticiam/ore aũt cõfeſſio fit ad ſalutẽ:vt oſtendat eccleſia qđ euãgelij verbũ corde crediť ⁊ recipit:mox fidei ſymbolũ ore decantat. Quod cũ ep̄s incipit vt ſignificet qđ
Jacobi.1. omne bonũ a xp̄o ꝓcedit. Nam omne datũ optimum:et omne donũ ꝑfectum de ſurſum eſt deſcendens a patre luminum. Quo circa ne muſicus ille celeſtis diceret. Cantauim⁹ vobis ⁊ non ſaltaſtis chorus catholicus euangelice doctrine conſona voce reſpondit:et ſolẽni tripudio fi-
Symbolũ q̄d ſonat. dem catholicã confitetur. Symbolũ autẽ grece latine ſonat iudicium vel collatio:tum quia regulã fidei plenam indicat et ꝑfectã:tum quia ſimul in vnũ cõtinet articulos fidei. Tradiť enim poſtq̄ apl̄i ſpm̄ paraclitũ acceperunt cũ iã forẽt ad p̄dicãdũ euãgeliũ ꝓfecturi. Conferentes in vnũ ſuꝑ duodecim articulis fidei ſtatuerũt. Ut ſicut oẽs

M.E.C.D. 2016

erant in vna fide concordes: ſic omnes vnã fidem concorditer predicarent: et ideo ſymbolũ cõponẽtes vnuſquiſq; bolum. i. particulã appoſuit. Unde ſcõm apl'oꝝ catholo-gum duodecim particulas dinoſcit ptinere. Symbolum ergo poſt euãgelium pdicationẽ poſt finẽ oſtendit. Unde Joannes. Hec eo loquẽte multi crediderũt in eũ. Nam ꝛ ſcõm apl'm. Fides eſt ex auditu: auditus aũt p verbũ dei Damaſius papa cõſtituit vt ſymbolus cantet ad miſſam ex decreto ſancte vniuerſalis ſynodi apud conſtantinopoli celebrate. Roꝫ. 10.

¶ De Duodecim partib9 vtriuſq; Symboli: tam apoſtolici q̃ conſtantinopolitani. Capitulum. xlv.

PEtrus dixit. Credo in deũ patrẽ oipotentẽ creatorẽ celi et terre. Andreas. Et in ieſum xp̄m filiũ eius vnicũ dñm noſtrũ. Jacobus. Qui cõceptus eſt de ſpũ ſctõ: natus ex maria virgine. Joannes. Paſſus ſub poncio pylato / crucifixus / mortuus / ꝛ ſepult9 Philippus. Deſcendit ad inferos: tertia die reſurrexit a mortuis. Bartholome9. Aſcẽdit ad celos: ſedet ad dexteram dei patris omnipotentis. Thomas. Jnde venturus iudicare viuos ꝛ mortuos. Matheus. Credo in ſpm̃ ſctm̃ Jacobus. Sanctam eccleſiam catholicam ſanctoꝝ cõmunionem. Symon. Remiſſionem peccatorum. Thadeus. Carnis reſurrectionẽ. Mathias. Uitam eternam Amẽ.

¶ Conſtantinopolitanum duodecim particulas dinoſcitur continere. Prima. Credo in vnũ deum. Secunda. Et in vnũ dñm ieſum xp̄m. Tertia. Qui ꝓpter nos homies. Quarta. Crucifixus etiã ꝓ nobis. Quinta. Et reſurrexit tertia die. Sexta. Et aſcẽdit in celũ. Septima. Et iterum vẽturus eſt cũ gloria iudicare viuos ꝛ mortuos. Octaua. Et in ſpm̃ ſctm̃. Nona. Et in vnã ſctãm catholicã eccleſiã Decima. Confiteor vnũ baptiſma. Undecima. Et expecto reſurrectionẽ mortuorũ. Duodecima. Et vitam venturi ſeculi Amen. ¶ Jſti ſunt duodecim panes q̃ recẽtes ꝛ calidi ſup menſam propoſitionis corã dño ponebantur. Hec ſunt dona que principes tribuunt in cõſecratione altaris duodecim obtulere diebus. Duodenarius enim nu- Symbolũ ꝯſtantinopolitanũ. Leuiti. 24 Num.

g

BIBLIOTECA DE GIRONELLA
M.E.C.D. 2016

Numerus duodena- r i⁹ mlťiplr ſacratus.

merus multipliciter eſt ſacratus. In.xij.apľis.xij.ꝓphe- tis.xij.patriarchis.xij.exploratorib⁹.xij.principib⁹.xij. tribub⁹. In.xij.fontib⁹.xij.lapidib⁹.et.xij.ſedib⁹.xij.ho ris.et.xij.annis.xij.menſib⁹. In.xij.ſignis.xij.ſtellis.et xij.gemmis. In.xij.portis.xij.angelis.et.xij.fundamē- tis. In.xij.cubitis. In.xij.cophinis. In.xij.acetabulis. In.xij.virgis.xij.mortariolis: et in.xij.bubus.xij.len- ticulis.xij.arietibus. ¶ Eſt aūt numerus ſuperabūdans cōſtās ex duob⁹ ſenarijs ſignificātib⁹ ꝑfectionē cogitatio nis ⁊ opis: ſiue mentis ⁊ corporis externario multiplica- to ꝑ quaternariū: ⁊ quaternario ꝑ ternariū ſignificātibus fidē indiuidue trinitatis et quattuor euāgeliſtarū doctri- nam ſiue tres virtutes catholicas et quattuor politicas. Hic numerus ex ſuis partib⁹ aggregatis creſcit in ſex de- nariū qui cōſtat ex ſenario ⁊ denario mandatorum execu- tionē ſignificans: quia decē ſunt legis mādata que in ſex diebus exequūtur excreſcētes in charitatis ꝑfectionem: que ſcđm apoſtolum.xv.proprietates habere dinoſcitur.

Xv.ꝓpheta tes chari- tatis. I.ad cor.13

Charitas (inquit) patiens eſt/benigna eſt/nō emulať/nō agit ꝑperā/nō inflať/nō eſt ambitioſa/non querit que ſua ſunt/nō imitať/non cogitat malū/non gaudet ſuper ini- quitate/congaudet aūt veritati. Omnia ſuffert/oīa ſpe- rat/omnia ſuſtinet/cāaritas nūq̄ excidit.

¶ Quibus diebus Symbolum ſit dicendum: quibus ⁊ vbi Symbolum ſit cantandum. Capitulum.xlvj.

Quib⁹ die- bus ſymbo lū in miſſa cātādū eſt.

Symbolum aūt in illis tm̄ ſolēnitatib⁹ cantari debet ad miſſam quib⁹ aliqua fit mētio in ſymbolo: vide- licet in oīb⁹ dieb⁹ dñicis natalis dñi/epyphania dñi/ce- na dñi/paſcha/aſcenſione/penthecoſte/omnib⁹ feſtiuita- tib⁹ beate virginis marie/ſancte crucis/angelorum/apo ſtolorum/dedicationibus eccleſiarum/⁊ cōmemoratione omnium ſanctorum q̄q̄ ⁊ ipa ſit dedicationis feſtiuitas.

Quare die innocentiū cantica le- ticie ſubti- centur.

Infra octa.natalis dñi: ⁊ ipa die innocētiū in qua canti- ca leticie ſubticentur: tū quia vox in rama audita eſt ⁊c. tū quia innocentes deſcēderunt ad inferos: tū etiā quia non loquendo ſed moriēdo cōfeſſi ſunt. In octaua tamen can- tať ꝓpter reſurrectionis gloriā quā octaua ſignificat. In

M.E.C.D. 2016

octa.epiphanie/paſche/aſcenſionis/penthecoſte/apoſto-
loꝛum petri et pauli/et aſſumptionis beate marie. Unde
licet in natiuitate ſancti Joannis baptiſte et feſtiuitate
ſancti Laurentij ſymbolū non cantet᷑. In octa.tñ eoꝛum
cantat᷑ eo qđ infra octa.apoſtoloꝛum ⁊ aſſumptionis eue-
niāt:et ob hoc in octa.ſancti Joannis pꝛefatio de apoſto-
lis. In octa.ſancti laurētij de aſſumptione cantatur. Ho-
rum omnium cōmemoꝛatio fit in ſymbolo:quoꝛūdam tñ
obſtare vt epyphanie que eſt feſtum baptiſmatis.de quo
cantat᷑ in ſymbolo. Confiteoꝛ vnū baptiſma. Cene domi
ni que eſt feſtiuitas euchariſtie:ad quē reſpicit illud qđ in
ſymbolo decantat᷑. Sanctoꝝ cōmunionē. Angeloꝝ ꝗ no-
mine celi dicūtur intelligi:cum in ſymbolo dicit᷑. Creato
rem celi ⁊ terre. Scđm illud in pꝛincipio creauit deus ce-
lum ⁊ terrā.i.naturā angelicā ⁊ humanā. Quibuſdam tñ
videt᷑ in feſtiuitatibꝰ angeloꝝ nō eſſe decantandū ſymbo
lū:eo qđ angeli nūq̄ fidē habuerunt:ſed ſunt ſpūs agno-
ſcentes nō credentes. Dedicatiōis eccleſiaꝝ:ad quē reſpi
cit illud. Sanctā eccleſiā catholicā. Tunc eñ (vt ita dicā)
ſanctificat᷑ ⁊ catholicat᷑ cum dedicat᷑ ad octa.reſpicit Re-
ſurrectio moꝛtuoꝝ. In feſtū tñ Agnetis ſcđo/ſymbolū nō
cantat᷑:qꝛ licet celebꝛet᷑ in octaua/non tñ eſt feſtū octaue.
Unde nec in kalendario ſcribit᷑/nec in eccleſia ꝓnunciat᷑
octaua. Quidā nō abſurde ſingulis diebꝰ paſchalibus:ſi-
cut oībꝰ dñicis ſymbolū cantāt a die reſurrectionis vſqȝ
ad feſtū aſcēſionis. Quidā etiā ſymbolū dicūt in feſtiuita
te beate marie magdalene dicētes illā apłoꝝ copulam ꝓ
eo qđ ipſa reſurrectiōis gaudiū apłis nunciauit. De qui-
buſdā tñ mentio fit in ſymbolo in quoꝝ cōmemoꝛatione
ſymbolum nō cantat᷑. Ut paſſionis ⁊ ſepulture:qm̄ illoꝝ
dierum officium/alioꝛum officioꝛum regulā nō ſectatur.

¶ Quibus ⁊ vbi Symbolū ſit cantādum. Capłm.xlvij.

Quia vero xp̄s nō venit p̄dicare gentibꝰ ſed iu
deis. Juxta qđ ipſe dicit in euāgelio. Nō ſum Mat.15.
miſſus niſi ad.o.q.p.d.iſrael. Unde pꝛecepit
apoſtolis. In viā gētium ne abieritis:⁊ in ci- Mat.10.
uitate ſamaritanoꝛum ne intraueritis:donec poſt reſurre-

Luce vltio ctionem precepit eiſdem. Euntes in mūdum vniuerſum predicate euangeliū omni creature. Idcirco romano pontifice ſolēniter celebrante ſymbolum fidei non cantores in choro/ſed ſubdiaconi ad altare decantant: et ibi generaliter ad vniuerſa reſpondent vſq; dum dicit Pax domini ſit ſemꝑ vobiſcum: quoniā vſq; poſt domini reſurrectionem ſola iudeorum eccleſia que ꝑ ſubdiacones deſignatur: qui ſurſum ad altare conſiſtūt/corde credidit ad iuſticiam/ꝛ ore confeſſa eſt ad ſalutem. Sed ꝛ tunc cantores in choro rñdent ꝛ vniuerſa decantant: quia poſt reſurrectionē eccleſia gētium quā cantores deſignant q̄ deorſum in choro ſubſiſtunt fidem chriſti receperūt et laudū preconia ſaluatori ꝑſoluit. Inter euangelium tamen ꝛ ſacrificium chorus concinit offertoriū: quoniā inter predicationem et paſſionem gentilitas fidei votum offerēs decantauerūt. Quoniā mulier cātica de finibus tyri egreſſa et ſydonis:
Mat.15. clamauit et dixit. Miſerere mei domine fili dauid: Filia mea male a demonibus vexatur. Cuius tamen fidē dominus conſiderās ait. O mulier magna eſt fides tua: fiat tibi ſicut vis.

¶ De Offertorio: vbi tradiẗ quare poſt euangelium cantatur Symbolum: et quare poſt Symbolum cantatur offertorium.

Capitulum.xlviij.

Dicturus ſacerdos oremus: premittit Dominꝰ vobiſcum: quia niſi dominus ſit nobiſcū ad ſalutem noſtram orare nō poſſumus: ſtatim aūt cantatur offertorium trahens nomen ab offendo: quia dum offertorium cantatur ſacerdos accipit obla-
2.ad cori.9 tiōes a populis/vel hoſtias a miniſtris. Hylarē enim datorē diligit deus. Ordo cōueniēs ſequitur fides in corde/laus in ore/fructus in ope/fides in ſymbolo/laus in offertorio/fructus in ſacrificio. Quapropter offerenda canta-
Pſal.26. tur: quia ſacrificium laudis offertur. Unde pſalmiſta. Circuibo et immolabo in tabernaculo eius hoſtiam vociferationis cantabo et pſalmum dicā dño. Et in Paralipo-
Capi.15. menon. Cum offerent holocauſta ceperunt canere laudes dño: et in diuerſis organis q̄ dauid cōparerat cōcrepare.

M.E.C.D. 2016

¶ De Silentio poſt offertorium. Capitulum.xlix.

POſt hec ſacerdos ſilentij ſolitudinē expectat inſtante
memoria dñice paſſiōis. Illud inſinuās qḋ ieſus nō
palā ambulabat apud iudeos cū cogitarent eū interfice-
re: ſed abijt in regionem iuxta deſertum. In ciuitate que
dicit̃ effrem: et ibi morabat̃ cum diſcipulis ſuis. College- Joan.11.
runt ergo pontifices ꝛ phariſei cōſilium: ꝛ dicebāt. Quid
facimus: quia hic homo multa ſigna facit. Si dimittimꝰ
eum ſic omnes credent in eum: ꝛ ne.f.v.r.ꝛ.t.n.l.ꝛ gentē.
Unus aūt ex ipſis cū eſſet pontifex anni illius ꝓphetauit
dicens. Uos neſcitis q̄cq̄ nec cogitatis: quia expedit vo
bis vt vnus moriatur homo pro populo: ꝛ non tota gens
pereat. Ab illo ergo die cogitauerunt vt interficerent eū.
Silentium ergo ſacerdotis latibulum xp̄i ſignificat.

¶ De Ablutione manuū anteq̃ ſacrificiū offerat̃. Ca.l.

NOtandum vero ꝙ cum ſacerdos dixiſſet ore-
mus/non ſtatim ſubiunxit orationem: ſed an-
teq̃ ad altare procedat manus abluit: quatinꝰ
lotis manibus oblationem accipiat incenſum
offerat: ꝛ oratione effundat. Scriptū eſt em̄ in Exodo. Fa- Capi.30.
cies labrū ad lauādum: poneſq̃ illud in tabernaculo teſti
monij. Ad altare et miſſa aqua lauabunt in eo aaron ꝛ fi-
lij eius manus ſuas et pedes qñ ingreſſuri ſunt ad taber-
naculum teſtimonij ꝛ qñ acceſſuri ſunt ad altare. Cum er
go iam manꝰ ſuas lauaſſet ep̄s ingreſſurus ad tabernacu
lum: nunc iterū manꝰ abluit cum acceſſurus eſt ad altare
vt magis mundus offerat hoſtiā immaculatā ſanctā deo
placētē. Unde pſalmiſta. Cum eſſet mūdus petebat am- Pſal.50.
plꝰ mundari. Amplius (inq̄t) laua me ab iniq̄tate mea: ꝛ
a pctō meo munda me. Sacerdos igit̃ hoſtiā oblaturꝰ de-
bet lauare ꝯſcientiā lachrymis penitētie. Scd̄m illud. La Pſal.6.
uabo ꝑ ſingulas noctes lectū meū: lachrymis meis ſtra-
tū meū rigabo. Nam a xp̄s anteq̃ vex et vnicū ſacrificiū
in ara crucis offerret. In reſurrectione lazari: lachrymas
miseratꝰ effudit euāgeliſta teſtāte. Jeſus (inq̄t) infremuit: Joan.11.
ꝛ turbauit ſemetipſum ꝛ lachrymatus eſt.

¶ De Corporalibus: vbi docetur cur vna pars exten-

M.E.C.D. 2016

datur et altera complicetur. Capitulum.lj.

Interim aūt diacon⁹ corporales pallas ſup altare diſponit que ſignificāt lintheamina quibus inuolutū fuit corp⁹ ieſu. Pars aūt illa que plicata ponit̄ ſup calicem ſignificat ſudarium quod fuit ſup caput ieſu ſeparatim īuolutū in vnū locū: de his ita cautū reperit̄ in canone. Conſulto oīm ſtatuimus vt ſacrificiū altaris nō in ſerico pāno/aut in tincto quiſq̄ celebrare p̄ſumat: ſed in puro lintheo ab epō ꝯſecrato/ter reno.ſ.lino/procreato atq̄ cōtexto. Sicut corp⁹ dn̄i noſtri ieſu xp̄i in ſyndone mūda linea ſepultū fuit: pōt tñ in id et aliud figurari. Duplex eſt em̄ palla que dicit̄ corporalis. Una quā diacon⁹ ſup altare totā extendit: altera quā ſup calicē plicatā apponit. Pars extēta ſignificat fidē. Pars plicata ſignificat intellectū. Hoc em̄ myſterium credi debet: ſed cōprehēdi nō valet vt fides habeat meritū cui humana ratio nō p̄bet experimētū. Credam⁹ ergo de corde pu

Pſal.63. ro/⁊ ꝯſcia bona/⁊ fide nō ficta/ſed nō p̄ſumamus diſcute

Prouer.25 re: q̄r defecerūt ſcrutātes ſcrutinio. Scriptū eſt em̄. Per

Joan.6. ſcrutator maieſtatis opprimit̄ a gl̄ia: nā q̄ dixerunt durus eſt hic ſermo: et quis poteſt illud audire? Abierunt: ⁊ iam non ambulabant cum chriſto.

¶ De Oblatis et incēſo: vbi docetur quare ſacerdos tertio ſuperducit et circūducit incenſum: et quare totum vndiq̄ incenſat altare. Capitulum.lij.

Nunc ſurgēs ſacerdos ab altari procedit. Ubi miſti

Capi.12. cam oblatiōem accipit. Illud inſinuās qḋ Joānes euāgeliſta deſcribit. Jeſus (inq̄t) ante ſex dies paſche venit bethaniā vbi fuerat lazarus mortuus. Quē ſuſcitauit ieſus et fecerunt ei cenā ibi: et martha miniſtrabat. Oblatione ſuſcepta ſtatim adoletur incēſum. Per qḋ illud munitur qḋ ſtatim ab euāgeliſta ſubſequitur. Maria ergo accepit librā vnguenti nardi piſtici p̄cioſi: ⁊ vnxit pedes ieſu et do.imple.ex.o.vnguenti. Quod autem ſacerdos ſuperducit et circūducit incēſum circa corpus ieſu deſignat qḋ maria ter exhibuit ⁊ adhibuit vnguentum circa corp⁹

Mar.14. ieſu. Primo cum vnxit pedes ipſius in domo Symonis

M.E.C.D. 2016

phariſei. Secundo cū in domo Symonis leproſi ſuper ca Luce.7.
put eius vnguētū effudit. Tertio cū emit aromata: vt ve- Luce.24.
niēs vngeret corpꝰ ieſu iā poſitum in ſepulchro. Volūtas
eīn reputat̄ ꝓ facto: cum ⁊ ꝑ ipam non ſteterit quominus
īpleuerit qđ īcepit. Quod vndiqꝫ totū incēſat̄ altare: de-
ſignat qđ factum illud vndiqꝫ totam reſperſit eccleſiam.
Sicut dominꝰ ipē teſtat̄. Amē dico vobis vbicūqꝫ p̄dica Mar.14.
tū fuerit hoc euāgeliū in toto mundo fecit hec narrabitur
in memoria eius. Moraliter aūt incēſum deuotiōis ado-
lēdum eſt in thuribulo cordis igne charitatis: vt odorem
ſuauitatis emittat: de dicta ſcriptura. Fungi ſacerdotio ⁊ Eccli.45.
habere laudem in nomine eius: ⁊ offe. incen. dignū. in odo
rem ſuauitatis. Hoc enim incenſum. i. xp̄s acceptat: ⁊ in-
cenſat ex eo ſacrificium ⁊ altare.

¶ De Modo et ordine ſacrificiū offerendi: vbi agitur de aqua que miſcetur vino in calice: oſtēditur etiā cur ſignat vniuerſa que accipit. Capitulum.liij.

VErum libet adhuc myſterium oblationis ple-
nius explicare. Subdiaconꝰ eīn calicē p̄parat/
panē ⁊ vinū in illo diſponēs: qꝛ nimirū lex que
ꝑ ſubdiaconū hic cōgrue deſignat̄ huius obla-
tionis myſteriū deſignat. Docēs qđ melchiſedech rex ſa- Gene.14.
lem ꝓtulit panem ⁊ vinū. Erat eīn ſacerdos altiſſimi: qđ
exponēs ꝓpheta dicit ad xp̄m. Tu es ſacerdos in eternū: Pſal.19.
ſcđm ordinē melchiſedech. Diaconꝰ aūt calicem p̄paratū
ſuſcipiēs in altari cōponit. Qm̄ euāgelium cuiꝰ eſt figura
diaconꝰ huiꝰ ſacrificij ritū cōmēdauit eccleſie quā ꝑ alta-
re diximꝰ ſignificari. Prius tn̄ diaconꝰ patenā cū hoſtia
tradit ep̄o quā ep̄s ipſe ſup altare diſponit inſinuans qđ
ipſemet xp̄s hoc ſacrificiū inſtituit: ⁊ eccleſie tradidit cele
brādum. Hoc eſt (inqt) corpus meum qđ ꝓ vobis tradet̄. Mar.22.
Hoc facite in meā cōmemoratiōnē. Epiſcopꝰ aquā vino
cōmiſcet in calice: qꝛ xp̄s eccleſiā ſibi recōciliauit in mor-
te. Scriptum eſt enim qđ aque multe ſunt populi multi:
xp̄s autē ſanguinē ſuum fudit ꝓ populo. Sicut ipē teſtat̄
Hic eſt ſanguis q̄ ꝓ multis effundet̄ in remiſſionem oīm Mat.26.
pctōꝝ: ⁊ de latere xp̄i exiuit ſanguis ⁊ aqua in remiſſione

M.E.C.D. 2016

oīm pctōꝝ: quatinꝰ nec xp̄s ſit ſine populo: nec populus ſine xp̄o: quia cū aqua vino miſcetur xp̄o populus adunatur. Uerum hoc quoq; myſterium lex moſayca figurauit.
1. ad cor. 10 Sicut exponit ap̄ls dicēs. Bibebāt aūt de ſpeciali conſequēti eos petra: petra aūt erat xp̄s. Quapropter ampullā cum aqua tradit ſubiaconus epiſcopo quā epiſcopus fundit in calicem: vt ſicut aqua non ſeparat̄ a vino: ſic populus nunq̄ ſeparat̄ a xp̄o. Calix ponit̄ ad dexteram partis oblate: q2 dn̄i ſanguinē ſuſceptur9 q̄ de latere dn̄i dextro credit̄ pfluxiſſe. Nam ſicut panis in corpus ita pfecto vinū trāſſubſtātiabat̄ in ſanguinē. Porro cū ſacerdos accipit patenā ⁊ vrceolū calicē ⁊ thuribulum patenā cum hoſtia/ vrceolū cū aqua/ calicē cū vino/ thuribulū cū incēſo. Efficit cū ea crucis ſignaculū vt p crucis virtutē oīs conatꝰ diabolice malignitatis effugiat: ne ꝯtra ſacerdotem vel aliquo modo preualeat. Ob hoc etiā in modū crucis ſuperducit et circūducit incenſum et ſacrificium et altare: quatinus et crucis ſignaculo et thuris incenſo diabolice fraudis malignitas extricetur: ſicut preſcripſimus et oſtendimus ad vtrūq; valere.

¶ De Patena ſup quā panis ſacrificiū offert̄: vbi docet̄ quare poſt ſuſceptā oblatā ſacerdos abſcōdit ſub corporali patenā: vel ab altari remota ſubdiacono redditur conſeruāda: donec ipa hora fractiōis ab eo reſumat̄. Ca. liiij.

Patena quid deſignat.

Mat. 26.

PAtena que dicit̄ a patēdo: cor latum ⁊ amplū ſignificat ſup hanc patenā .i. ſuper latitudinē charitatis ſacrificiū iuſticie debet offerri vt holocauſtum aīe pingue fiat. Hāc cordis latitudinē habebāt apl̄i cū petrꝰ dicebat. Et ſi oportuerit me mori tecum non te negabo. Similiter ⁊ oēs diſcipuli dixerūt: propter qđ dn̄s ītulit dicēs. Spūs q̄dē promptꝰ eſt: caro aūt īfirma. Sed latitudo cordis ab eis aufugit et latuit cum oēs diſcipuli relicto magiſtro fugerunt et latuerunt ſicut eis ipſe p̄dixerat. Et ideo poſt ſuſceptā oblatam ſacerdos abſcondit ſub corporali patenam: vel ab altari remotam

M.E.C.D. 2016

ſubdiaconus retro continet obuolutā. Per qđ diſcipulo rū fuga vel latibulū deſignaṫ. Qui cum verū ſacrificium offerreṫ relicto xp̄o fugerunt ⁊ latuerūt: ſicut eis ip̄e p̄dixe rat. Omnes vos ſcandalū patiemini in me in iſta nocte. Mat.26.
Scriptū eſt em̄. Percutiam paſtorē: ⁊ diſpgenṫ oues gre gis. Poſtq̄ aūt reſurrexero p̄cedā vos in galileā. Et ideo ſacerdos dn̄ice reſurrectiōis annūciaturus eulogiū reſu mit patenā: q: cum eſſet ſero die illa vna ſabbatoꝝ ⁊ fores eſſent clauſe vbi erāt diſcipuli cōgregati ꝓpter metum iu deorum. Stetit ieſus in me. d. ſ. ⁊. d. eis. Pax vobis: reſu mens oues que trepidantes aufugerant. Ibidem. Joan.20.

¶ De Sacerdotis inclinatione. Capitulum.lv.

TUnc ſacerdos ſe inclinās ait. Primum pro ſe: deinde ꝓ populo. Monens vt ⁊ populus oret ꝓ ip̄o. Orate (inq̄t) ꝓ me fratres. Unde debe mus enim orare ꝓ inuicē ſcđm ap̄lm vt ſalue mur. Nam ⁊ dn̄s (inq̄t) in euāgelio. Amen dico vobis: q: ſi duo vel tres ꝯſenſerint ſup terrā de omnni re quācūq̄ petierint fiet illis a patre meo q̄ eſt in celis. Orauit aūt ⁊ xp̄s. Primū ꝓ ſe. Pater venit hora cla. fi. t. vt fili⁹ tu⁹. c. te. Deinde ꝓ populo dicēs. Pater ſancte ſerua eos quos dediſti michi vt ſint vnum ſicut ⁊ nos. Per hoc aūt qđ ſa cerdos ſe iclinat humiliationē xp̄i ſignificat: qui exinani uit ſemetip̄m for. ſer. acci. factus obe. vſq̄ ad mortē: mor. aūt crucis. Nunc tādē ſacerdos dicit orationē quā itermi ſit: q: tunc demū xp̄s rediȷt hieroſolymā ad domū oratio nis quā ad tēp⁹ reſeruauerat cū ſeceſſerat in effrē. Hic em̄ habeṫ in euāgelio. Cum veniſſet hieroſolymā ieſus itra uit in tēplū dei: ⁊ eiecit vendētes ⁊ emētes de tēplo dicēs Domus mea domus orationis vocabitur. Joan.16. Joan.17. Ibidem. Phil.2. Luce..

¶ De Prefatione: vbi agiṫ de hymno partim angelico partim humano: tradiṫ etiā quis hymnū decantari cōſti tuit: quiſve prefationes dictauit. Capitulum.lvj.

TUia nō iā iterū in palā ambulabat ieſus: ita qđ in craſtinū turba multa que conuenerat ad diem feſtum cum audiſſent: quia venit ieſus hieroſoly mā acceperunt ramos palmaꝝ: ⁊ obuiā proceſſe Joan.12.

M.E.C.D. 2016

runt xp̄o clamātes. Oſanna: benedictus qui venit in no-
mine dn̄i rex iſrael. Leuatꝰ iteꝝ vocē ſacerdos dicēdo pa-
lā. Per oīa ſecl'a ſcloꝝ finis oratiōis eſt initiū p̄fationis.
Per qd̄ ſacerdos inſinuat qd̄ xp̄s eſt lapis angularis q̄ fe-
cit vtraqꝫ vnū. Judeos cōtinēs ⁊ gētiles vt ſit vnum oui-
le et vnus paſtor. Unde poſt laudem iudeoꝝ euangeliſta
Joan.12. deſcribit fidē gētiū. Erant (inq̄t) quidā gentiles ex his q̄
aſcēderāt vt orarēt in die feſto. Hi rogauerūt philippum
dicētes. Domīe volumꝰ ieſum videre. Dicturꝰ aūt ſacer-
dos rē attētione digniſſimā ſalutationē p̄mittit. Rogās ⁊
optās nos tales exiſtere cum qbꝰ dn̄s dignet̄ manere: et
Luce.7. illud vobiſcum celebrare cōuiuiū. Ad qd̄ conuiuium mu-
lier illa attulit alabauſtrū vnguenti nardi piſtici precioſi:
⁊ effudit ſup caput ieſu recūbentis. Unde ſtatim ſacerdos
adiungit. Surſum corda. Habemꝰ ad dn̄m. Choruſqꝫ re-
ſpondet. Ut eccleſia ſicut mulier vnguentaria ſurſum ad
ip̄m verbū diuinū cor eleuet: ⁊ illud caput equale deo pa-
tri fide ꝯtingens vnguēto catholice ꝯfeſſionis perungat.
Cuius ſane p̄coniū ſacerdos ꝓſequit̄ dicēs. Gratias aga-
mus dn̄o deo noſtro. Choruſqꝫ rn̄det. Dignū ⁊ iuſtum eſt.
Gratias eīn oīpotenti deo debemꝰ referre Per xp̄m dn̄m
noſtrum/credentes/ꝯfitentes/qd̄ ꝑ ip̄m maieſtatem eius
laudāt angeli/adorāt dn̄atiōes/tremūt poteſtates ⁊c. Mi-
mirꝝ hoc diuinitatis archanū cōtingere p̄cipuū eſt ſup ca-
put eiꝰ vnguētū effundere: qd̄ ex euāgelici pigmenti me-
dulla Joānes euāgeliſta ꝯfecit. In pricipio erat verbū: ⁊
verbū erat apud deū: ⁊ deꝰ erat verbū. Hoc erat in princi-
pio apud deū. Omnia ꝑ ip̄m facta ſunt: ⁊ ſine ip̄o factum
eſt nichil. Hoc ſacre ꝯfeſſiōis p̄coniū/ita recte ꝯcludit ec-
cleſia: vt cū angelis ⁊ hoībꝰ decantēt/hunc deuoti pecto-
ris hymnū. Sanctꝰ. Sanctꝰ. Sanctꝰ. ⁊c. Hymnꝰ iſte par-
tim angeloꝝ: partim hoīm verba cōplectit̄. Legit̄ eīn in
Capl.6. Eſaia: qd̄ ſeraphin clamabant alter ad alteꝝ: ⁊ dicebant.
Sanctꝰ. Sanctꝰ. Sanctꝰ dn̄s deus exercituum: plena eſt
oīs terra gloria eiꝰ. Legit̄ quoqꝫ in euāgelio: qd̄ q̄ p̄ibant
Mat.21. ⁊ q̄ ſeq̄bant̄ clamabāt. Oſanna filio dauid: benedictus q̄
venit in noīe dn̄i. Oſanna in altiſſimis. Uox angeloꝝ tri

Nota ꝙ Dominus vobiſcū ab ātiquo vſu aſſūptū eſt vt pꝫ ruth 2. et. 2. Paralipo.15.

Nota ꝙ ſacerdos primo addit auditores beniuolos et attētos cū dic̄ Dn̄s vobiſcum deuotos cum dicit Surſū corda.

M.E.C.D. 2016

nitatis ꝛ vnitatis: in dn̄o cōmendat archanū. Uox hoīm
diuinitatis ꝛ humanitatis: in xp̄o ꝑſonat ſacramētū. Po
teſt tn̄ ꝑfatiōis officiū ad illud referri: qđ ieſus aſcendit in
cenaculū magnū ſtratū. Scđm qđ Joānes euāgeliſta de- Capi.18.
ſcribit. Uſq; egreſſus eſſet trās torrētem cedron. De quo
dicit Matheus. Et hymno dicto exierūt in mōtē oliueti. Capi.26.
Gelaſius papa tract⁹ ꝛ hymnos cōpoſuit: ꝛ ſacramentoꝝ Gelaſius
ꝑfatiōes cauto q̄dē ꝛ limato ſerone dictauit. Sixtus etiā tract⁹ hym
hymnus Sanctus. Sanctus. Sanct⁹. cantari conſtituit. nos prefa tiones cō poſuit.

¶ De Prefationis expoſitiōe: vbi querit̄ ꝛ oſtēdit̄ quare cū nouem ſunt ordines angeloꝝ: tres tamen ponuntur ex illis. Capitulum.lvij. Sixt⁹ ſanctus ſctūs cantari cōſtituit.

Monet ſacerdos vt ſurſum corda habeamus ad dn̄m.
Scđm exhortationē apl̄i dicentis. Que ſurſum ſunt Coloce.3.
ſapite: nō que ſup terrā. Nam vbi eſt theſaur⁹ tu⁹: vbi eſt Mat.6.
ꝛ cor tuū. Multi q̄ppe dū ore loquunt̄ celeſtia/corde me- Eſaie.29.
ditant̄ terrena. Quib⁹ dn̄s iꝓperat ꝑ ꝓphetā. Popul⁹
hic labijs me honorat: cor aūt eoꝝ lōge eſt a me. In qua-
libet igit̄ oratione pct̄m eſt: ſed in iſta ꝑiculū eſt cor habe-
re ab ore diuiſum. Uel os habere diuiſum a corde. Nā q̄
ſemetipm̄ nō audit: nec illū de⁹ exaudit. Chor⁹ ergo rn̄dēs
ꝓfitet̄ ſe ſacerdotis monita ſuſcepiſſe cū ait. Habem⁹ ad
dn̄m. Diligēter ergo ꝓuideat ne cor habēs ſeorſum ad ſe-
culum: ſpūi ſctō dānabiliter mētiat̄. Sacerdos aūt poſtq̄ Hic hortatur ad gratias agendum.
attētos reddidit ꝛ deuotos hortat̄: vt gratias agam⁹ do-
mino deo noſtro: qm̄ ipe de⁹. i. creator: ipe eſt dn̄s. i. redē-
ptor. Ipſe eſt noſter. i. ſaluator. Tunc eñ veriſſime noſter: 1. ad cor.15
cū erit oīa i oib⁹. i. ſufficiētia ſinguloꝝ. Ipſe eſt ergo de⁹: Nota.
q̄ de nichilo nos creauit. Ipſe eſt enim dn̄s: q̄ ſuo ſanguīe
nos redemit. Ipſe eſt noſter: q̄ ſine munere nos ſaluauit.
Qui creādo: dedit nobis naturā. Qui redimēdo: tribuit
gratiā. Qui ſaluādo: ꝓfert gloriā. Chorus ergo rn̄dēs/ſa-
cerdotis verbū approbat ꝛ affirmat. Dignū (inq̄t) et iuſtū
eſt. Dignū eſt q̄tū ad deum: q: ipſe dn̄s de⁹ noſter. Juſtū
eſt q̄tū ad nos: quia nos ſum⁹ populus ei⁹: ꝛ oues paſcue Pſal.94.
ei⁹. Uere dignum eſt et iuſtum eſt: equum et ſalu. nos tibi
ſemꝑ ꝛc. Dignum: q: nos mera voluntate feciſti. Juſtum:

M.E.C.D. 2016

q: pura mīa redemiſti. Equū: q: nos gratuito iuſtificas.
Salutare: q: perpetuo nos glorificas. Agere gratias tibi
Pſal.102. dn̄e ſctē pr̄ omp̄s: ſemꝑ eterne deus. Unde pſalmiſta. In
Pſal.33. oī loco dn̄atiōis ei⁹: bn̄dic aīa mea dn̄o. Et iterꝫ. Benedi
1.Jo.2. cā dn̄m in oī tp̄e: ſemꝑ laus ei⁹ in ore meo. Per xp̄m dn̄m
Ad heb.5. nr̄m. Aduocatum em̄ habem⁹ apud patrem ieſum xp̄m.
Juſtum q̄ interpellat ꝓ nobis: et ipſe eſt ꝓpiciatio ꝓ pec-
catis noſtris qui exaudit in oīb⁹ ꝓ ſui reuerentia. Per eū
ergo quaſi ꝑ mediatorē laudes offerim⁹. Per eum: quaſi
ꝑ aduocatum grās exhibem⁹. Per quē maieſtatē tuā lau-
dant angeli/ adorāt dn̄atiōes/ tremunt poteſtates. Utiqꝫ
ꝑ illum/ laudāt/ adorāt/ et tremūt. Per quē oīa facta ſunt:
Gene.1. per quē oēs ſpirituū ordines ſunt creati. Nam dixit de⁹:
Pſal.32. fiat lux: et facta eſt lux. Uerbo dixit/ verbo fecit: q: verbo
Joan.1. dn̄i celi firmati ſunt: ꝛ ſpū oris ei⁹ oīs virt⁹ eoꝝ. Et in prin
cipio erat verbum: ꝛ verbum erat apud deum: et de⁹ erat
verbum. Omnia ꝑ ip̄m facta ſunt: ꝛ ſine ip̄o factum eſt ni
Pſal. vlti. chil. Laudant. Unde pſalmiſta. Laudate eum oēs angeli
1.Eſdre.9. capi. ei⁹. Adorāt. Unde Eſdras. Exercit⁹ celi te adorant. Tre-
Capi.26. munt. Unde Job. Colūne celi contremiſcunt: ꝛ pauēt ad
nutum eius. Tremere vero dicunt non metu formidinis
Ad heb.1. cum ſint ꝑfecte beati: ſed admiratiōis effectu/ vel obediē
tie famulatu. Cū ſcd̄m apl̄m. Omnes ſint adminiſtrato-
pſal.vltio. rij ſpirit⁹ in miniſterium deputati. Celi dicunt laudare q̄
laudis p̄ſtāt materiā. Unde pſalmiſta. Laudate eum celi
Seraphin celoꝝ: ꝛ aq̄ que ſuꝑ celos ſunt laudēt nomē dn̄i. Uel ꝑ ce-
interptat. los hic thronos accepit. Quia dn̄s ait. Celū michi ſedes
Eſaie.66. eſt. Seraphin ardens vel ſuccēdens iterp̄tat: eo q̄d pre ce-
teris ardēt. Uel ſuccēdunt in charitate. Reperit aūt hoc
nomen et neutrum et maſculinum. Sed neutraliter ter-
minatur in/n/in hoc loco beata ſeraphin: maſculine ter-
minat in/m/vt ibi ſeraphim clamabāt alter ad alterum.
Eſaie.6. Sex cum nouē ſint ordines angeloꝝ. Quare trib⁹ exclu-
Mouet ſis in prefatione ſex ponunt an non illi cū alijs maieſtatē
dubium. deū glorificāt: et adorāt? Abſit. Nam virtutes celoꝝ: oēs
Pſal.32. celi ordines cōprehēdunt. Un̄ pſalmiſta. Uerbo dn̄i celi
Pſal.23. firmati ſunt: ꝛ ſpū oris ei⁹ oīs virt⁹ eoꝝ. Dn̄s virtutū ip̄e

M.E.C.D. 2016

eſt rex glorie. Uel forte licet occulta tamē certa prouiſum
eſt ratiōe. Dyoniſius quippe tres eſſe tradit ordines an-
gelorum: ternos in ſingulis ponēs: vt ſimilitudo trinita-
tis in eis inſinuetur expreſſa. Sint enim tres ordines ſu- Nouē ordi
periores/tres inferiores/tres medij. Superiores/cheru- nes ange-
bin/ſeraphin/throni. Medij/dominationes/principat⁹/ lorū deſcri
poteſtates. Inferiores/virtutes/angeli/archangeli. De buntur.
ſingulis aūt hic medius ordo ſubtrahitur. De ſuperiori-
bus cherubin: de medijs principatus: de inferioribus ar-
changeli: quia cōparatione trinitatis eterne (cuius maie-
ſtas hic precipue cōmendatur) omnis alia trinitas dimi-
nuta reperitur et īperfecta. Nam quis in nubibus equa- Pſal. 88.
bitur domino: aut quis ſimilis erit dn̄o in filijs dei. Ue-
rūtamen increate trinitatis veſtigium relucet in omnib⁹
creaturis: tam in angelo ꝙ in homie ꝙ in mundo. Nam Ezech. 28.
ad angelum (inquit propheta. Tu enim ſignaculum ſimi-
litudinis plenus ſapientia: ꝛ perfect⁹ decore de homine.
Dicit ſcriptura. Fecit deus hominem ad imaginem et ſi- Gene. i.
militudinem ſuam. Deinde dicit apoſtolus. Inuiſibilia Ad rom. i.
dei per ea que facta ſunt a creatura mundi intellecta ꝯſpi
ciuntur. Quelibet aūt trinitas ſiue ſpiritualis in angelo:
ſiue corporalis in mundo: ſiue corporalis et ſpiritualis in
homine ſimilitudinem quādam trinitatis diuine oſten-
dit. Ipſius tamen ſimilitudinis non perficit veritatem.
Deus enim ſpiritus increatus immēſus. Summe potēs.
Summe ſapiēs. Summe bonus. Increat⁹: quia non ince
pit ex tempore. Immenſus: quia non circūſcribitur loco.
Incōmutabilis: quia non mutatur affectu. Summe po-
tens cui nichil eſt impotentie. Summe ſapiens: cui nichil
eſt ignorātie. Sūme bonus: cui nichil eſt inuidētie. A quo Ad rom. ii
omnia. Per quem omnia. In quo omnia. A quo omnia
ſunt potenter creata. Per quem omnia ſunt ſapienter re-
formata. In quo omnia ſunt diligenter conſeruata. Crea
ta per potentiam. Formata per ſapientiam. Conſeruata
per diligentiā. Per potentiam patrem: cauſam efficien-
tem. Per ſapientiam filium: cauſam afficientem. Per di-
ligentiam ſpiritum ſanctum: cauſam perficientem. Tres

M.E.C.D. 2016

Joan.5. enim ſunt q̃ teſtimonium dant in celo. Pater/verbum/⁊
ſpirit⁹:et hi tres vnum ſunt. Tres perſonaliter ſua quiſqꝫ
notione diſtinctus. Pater generatione. Filius filiatione
Spiritus ſanctus proceſſione vnum eſſentialiter totum
omneſqꝫ ſinguli natura potētia. Volūtate ⁊ oīno quiq̄dē
ſcōm ſubſtātiam predicatur. Hanc eternam et indiuiduā
trinitatem. Laudant angeli/adorant dominationes/tre-
munt poteſtates. Cum quibus ⁊ noſtras voces ⁊c. Duas
enim omnipotens deus rationabile condidit creaturas.
Angelicam et humanā que laudibus diuinis inſiſterēt:⁊
ei gratiarū redderēt actiōes:quas cum de pari voto cōce
lebrant tanq̄ꝫ ſuperiores et inferiores corde in celeſti ec-
cleſia conſonantur. De qua dicit Joannes. Et audiui vo-
cem ſicut cytharedoꝝ cytharizantium in cytharis ſuis:⁊
cantabāt canticum nouum ſupplici confeſſione:quaſi nō
ſuperba preſumptione ſed humili laude dicentes. San-
Dicēdo ter ſctūs trinitatis myſterium cōprobatur. ctus. Sanctus. Sanctus dominus deus ſabaoth. Ter di-
cit ſanctus:et ſemel dicitur deus:vt trinitatis et vnita-
tis myſterium approbetur. Hoc non ſolum ſeraphim cla-
mabant excelſo dei ſolio ſcōm prophetam. Sed quattuor
Capi.4. animalia ſcōm apocalipſim in circuitu ſedis requiem nō
habebāt die ac nocte dicentia. Sanctus. Sanct⁹. Sanct⁹
dn̄s de⁹ omp̄s:dn̄s de⁹ ſctūs. i. ſctificās:nō ante ſctificat⁹
Leuiti.19. Unde ſancti eſtote. qm̄ ſanct⁹ ſum dn̄s deus veſter. Sāct⁹
Joan.17. pater dicente filio. pater ſancte conſerua eos in veritate.
quos dediſti mihi. quoniā ſanctus es. Sanctus filius an-
Luce.1. gelo ꝑteſtante. Quod em̄ naſcetur ex te ſanctū vocabitur
Joan.20. filius dei. Sp̄ūſſanctus. Sāct⁹. dicēte xp̄o. Accipite ſpm̄
ſanctum quorum remiſeritis peccata remittūtur eis. Do
minus deus ſabaoth. i. domin⁹ exercituū. videlicet ange
Canti.6. lorum et hominium quoꝝ terribilis eſt vt caſtrorū acies
ordinata. tot enī exercit⁹ habet in terra. quot ſunt ordines
in eccleſia. Tot habet in celis quot ſunt in āgelis. Nomi-
ne celi et terre/angeli et homines diuina pleni gratia per
hibentur. Uel ad litterā celi et terra gloria diuina replen
Pſal.138. tur: quia deitas vbiqꝫ eſt. Un̄ ꝓpheta. Si aſcēdero in ce-
lum tu illic es. ſi deſcēdero ad īfernum ades. Super om-

nia nō elat⁹. Subter oia nō pſtrat⁹. Inter oia nō iclusus. Extra oia nō exclusus. Uñ reperit in iob. Excelsior celo est. et quid facies. Profundior iferno. et vnde cognosces? Lōgior terra mēsura ei⁹. et latior mari. Quia vero necessarium est ad eternā salutē incarnationis quoqꝫ mysterium pfiteri. Recte subiungit. bñdict⁹ qui venit in nomine domini. Ego inqt veni in nomie patris mei. Nomē patris est filius. De quo dixit propheta. Ecce nomen domini venit de longiquo. Osanna in excelsis. Uerbū hebreum est quod significat salua/obsecro. cōpositum ex osy. quod est salua et anna quod est interiectio obsecrantis. Uel osyanna. due sunt dictiones perenaliphan prolate. bis autem dicitur osanna propter duas partes salutis que sunt stola mētis et stola carnis quib⁹ sancti beatificatur in gloria. hic laudis versiculus in psalmo centesimo decimo septimo repperitur. Quod enim turbe dixerūt. Osanna qđ ibi dicitur. hoc est. O domine saluum me fac. et eisdē verbis subiungitur. Benedict⁹ qui venit in nomie domini.

Capi.xi. — Esaie.xx. — Due ptes salutis. — Ps.117.

¶ Explicit liber secundus.

M.E.C.D. 2016

¶ Incipit liber tertius Quid ſignificat ſecretum ſilentium poſt prefationem. Capitulum .i.

Capi.12. POſt acclamãtium preconium ſequi-
tur ſecretum ſilentium. Nam vt ioan
nes euangeliſta reſcribit. Jeſus fuit
honorifice receptus a turbis cum pal
mis et laudibus. Abijt et abſcondit
ſe ab eis. non vtiqꝫ trepidantis formi
dine. ſed diſpenſantis officio. quia nõ
Mat.26. dum venit hora eius. que poſtq̃ adue
Eſaie.53. nit ſpontaneus ad paſſiõem acceſſit. Surgite (inquit) ea-
mus. Ecce appropinquat qui me tradet. Oblatus eſt qꝛ
Joan.18. ipſe voluit. Unde cum cohors et miniſtri veniſſent cum
lanternis et fuſtibus. et armis vt comprehenderent eum
ſciens ieſus omnia que ventura erant ſuper eum/ proceſ-
ſit et dixit eis. Quem queritis? Jeſum nazarenum. Dixit
eis. Ego ſum. Illud vero chriſti latibulum hoc ſecretum
ſilentium repreſentat. In quo ceſſante verboꝝ tumultu/
ſola dirigitur ad dominum intenta deuotio. Tunc enim
No. de orõ ſacerdos intrare debet in cubiculum cordis et oſtio ſen-
ne mẽtali. ſuum intercluſo dominum patrem orare/ non in multilo
Mat.6. quio ſicut ethnici faciunt qui putãt exaudiri: ſed corde bo
i. ad thi.i. no et conſcientia pura/ et fide non ficta. Dominꝰ enim nõ
Ps. deſide eſt exauditor vocis: ſed cordis/ nec eſt amonendus clamo
riũ cordis ribus qui renum eſt ſcrutator et cordiũ. Quod Anna ty-
eoꝝ audi- pum gerens eccleſie dicitur obſeruaſſe que non petitione
uit auris clamoroſa: ſed tacita deuotione quod petijt impetrauit.
tua.
Psal.5. Scriptum eſt enim in libro regum. Quia anna loquebat᷑
i. Reg.i. in corde ſuo/ tantumqꝫ labia illius mouebantur ꝛ vox pe
Psal.4. nitus non audiebatur. Itẽ in pſalmo. Que dicitis in cor
dibꝰ veſtris ꝛ in cubilibꝰ veſtris cõpungimini. Spũs eſt
Eccl's.10. deus et eos qui adorãt eum in ſpiritu et veritate oportet
adorare. Ne vero muſce morientes perdant ſuauitatẽ vn
guenti flabello ſpiritus abigantur/ quatinus auſter adue
niens perflet ortum/ vt aromata fluant. hoc eſt ne impor-
tune cogitationes tollant deuotionẽ orationis iſpiratio-
ne gratie repellantur: quo ſpiritus ſanctus accedẽs mẽ
tem fecundet: vt virtutes abundent. Ceterum ne ſacro-

M.E.C.D. 2016

ſancta verba vileſcant vt omnes pene per vſum ipā ſciētes in plateis ꝛ vicis aliiſqꝫ locis incongruis decantarēt decreuit eccleſia vt hoc obſecratio que ſecreta cenſet a ſacerdote ſecrete dicatur. Unde ferunt quod cum ante conſuetudinem que poſtmodum inoleuit/quidā paſtores decantarent eam in agro diuinitus ſunt percuſſi.

Paſtores diuinitus percuſſi.

¶ Quod ymago Crucifixi debet depingi inter prefationē et canonē: ꝛ quare canon īcipit in .t. Capitulum .ii.

TAm diſcreta recolitur memoria dominice paſſionis. Uidelicet per ea que geſta ſunt per ebdomadam ante paſchalem a decima luna primi mēſis quando ieſus abiit hieroſolymam vſqꝫ ad ſeptimam decimam qn̄ reſurrexit a mortuis propter qꝺ in prefationem ꝛ canonem in pluriſqꝫ ſacratoriis ymago crucifixi depingitur vt non ſolum intellectus littere/ verum et aſpectus ſcripture memoriam dominice paſſionis inſpiceret. Et forte diuina factū eſt prouidentia licet humana non ſit induſtria ꝑcuratum vt ab ea littera canō inciperet/que ſui forma ſignum crucis oſtendit et exprimit in figura Tahu nāqꝫ miſterium crucis inſinuat docēte domino per prophetam ſigna Tahu in frōtibus viroꝝ dolentium et gementium ꝛc.

No. ꝙ canon regula eſt vt dꝛ diſt. 3. canō ꝛta quē venit Ambroſiꝰ regulās ꝛ inſtruēs ſacerdotē offerre dō ſacrificiū.

¶ De trina traditiōe ieſu: vbi agitur quare ſacerdos facit tres cruces ſuper oblatam et calicē: et quare dicit pluraliter dona munera ꝛc. Capitulum .iii.

TE igitur clemētiſſime pr̄ eadem die qua laudes ſunt xp̄o a turbis proclamate: videlꝫ decima luna primi menſis quando ſcd̄m legem typicus agnus in domo hebreorum inferebatur verus agnus ingreſſus eſt hieroſolymam et a nequiſſimis laniſtis obſceſſus multis inſidiis q̄rebatur ad mortem. Traditus autem a tribus a deo a iuda et a iudeis. De prima traditione dicit apl's. Propter qꝺ deꝰ tradidit eum. Et alibi. Proprio filio ſuo nō pepercit: ſed pro nobis omnibus tradidit illum. De ſecunda dicitur a matheo. Querebat iudas oportunitatem vt eum traderet. De tertia dicit in ioāne. Gens tua et populi tui tradiderunt te michi. Prima ex gratia quia dilexit nos ꝛ

Traditꝰ ē xp̄s a iuda ex auaricia: a deo ex grā: a iudeo ex inuidia.
Mat. 26.
Joan. 4.
Joan. 3.

M.E.C.D. 2016

Mat.26. tradidit ſemetipſum pro nobis. Secũda ex auaricia quia
conſtituerũt .xxx. argenteos: ⁊ ex eadẽ die querebãt opor
Mat.29. tunitatem vt eum traderent. Tertia ex inuidia. Sciebat
enĩ pylatus quod per inuidiã tradidiſſent eum iudei. De⁹
ergo tradidit illũ ex dono. Judas pro munere. Judei in
ſacrificium illibatum quod vtiqꝫ iudei non libauerunt:
Mat.21. ſed gentes. Quãdo ablatum eſt ab eis regnum dei et da-
tum eſt gentibus facienti fructus eius. Ad hoc igitur de-
ſignandum ſacerdos facit tres cruces ſuper oblatã et cali
cem. Cum dicit. Hec dona. Hec munera. Hec ſancta ſacri
ficia illibata. quaſi dicat offerimus tibi clementiſſime pa
ter. Hec dona. Hec munera. Hec ſancta ſacrificia illibata.
quaſi commemorantes illam traditionem quoniã de⁹ fe-
cit ex dono. Judas in munere. Jude⁹ in ſacrificiũ illiba-
tum. Singuli tamẽ ad mortẽ / mortẽ autem crucis. Nam
licet diuerſa ſint opantia / tamen vnũ et idẽ extitit opera-
tum. Hec trina traditio tũc incepit cum filius ex decreto
dei patris ex cõſilio ſpũs ſancti: necnõ ex ꝓprio bene pla-
cito veniẽs hieroſolymã ſemetipm̃ expoſuit paſſioni. Et
cum veniſſet ibidẽ expoſuit ad quid veniſſet dicens. Niſi
granum frumẽti cadẽs in terrã mortuum fuerit ipſum ſo-
lum manet / ſi aũt mortuum fuerit multum fructum affert
Et ego ſi exaltat⁹ fuero a terra oĩa trahã ad meipm̃. Hoc
autẽ dicebat ſignificãs qua morte moritur⁹ eẽt. Uel poti⁹
qm̃ indiuiſa ſunt opera trinitatis / poteſt referri totum ad
indiuiduã trinitatẽ que tota tradidit xp̃m in mortẽ vt to-
ta per xp̃m redimeret nos a morte donum dei dãtis / mu-
nus accipiẽtis. Sacrificium offerẽtis. Et pater dedit / fili
Ad heb.9. us obtulit. Spũs ſanctus accepit. Hinc ergo dicit apoſto
lus. Xp̃s per ſpiritũ ſctm̃ ſemetipm̃ obtulit deo patri im-
maculatum. Singuli tamen dederunt / obtulerunt ⁊ acce
perunt. Sed ad diſtinctionẽ dicitur pater dediſſe ꝑ aucto-
ritatẽ: filius obtuliſſe per humanitatẽ: ſpirit⁹ ſanctus ac-
cepiſſe ꝑ benignitatẽ. O liberalis gloria. O libertas gra
cioſa. Quod deus dedit in donũ. Hoc accepit a nobis in
munus. Eadẽ enĩ ſacrificia dona ſimul et munera. Dona
nobis collata. Munera ſunt a nobis oblata. Nam que ſa

M.E.C.D. 2016

cris offeruntur altarib⁹/dona ſimul ꝛ munera nũcupant.
Unde dñs (inquit) in euãgelio. Si offers mun⁹ tuum ad altare ꝛ prius recõciliari fratri tuo: ꝛ nũc offer munus tuum ad altare. Et apl's de põtifice vt offerat dona et ſacrificia ꝑ peccatis. Daniel quoqꝫ dixit ad balthaſar. Munera tua tibi ſint: et dona tua altari da. Sermonum igitur icul catio pie deuotionis eſt excitatio. Uel ineffabilis cõmen datio ſacramẽti. Non eñ vnũ aliud inuenit vocabulum: quod tantum ſacramẽtum digne valeat appellare niſi ꝙ gratia: ſed melius dicitur euchariſtia/quod exponitur bona gratia. Dicimus autẽ pluraliter dona/munera/ſacrificia: quia panis et vinum priuſqꝫ conſecrẽtur/diuerſe ſunt species ſubſtantiarũ. Sꝫ vbi cõſecratio celeſtis acceſſerit species quoqꝫ remanẽt: ꝛ ſubſtantie cõuertãtur/ita qđ diuerſa ſunt cõtinẽtia: ſed vnicum eſt ꝯtentum. Nam illud ſub vtraqꝫ ſpecie cõtinet: licet non in idẽ ſubſtãtia conuertatur. Sicut infra planius et plenius oſtenditur. Dicunt Sancta ꝛ illibata: quia panis ꝛ vinum ſignificãt ſacroſanctum corpus: et immaculatũ ſanguinẽ xp̄i. Non eñ dicũtur illibata quaſi nondum guſtata: ſed potius illibata dicuntur.i. imaculata que ſine macula mentis et corporis oportet offerri/quatinus et cor ab ĩiquitate purget ꝛ corpus ab imũditia emũdetur. Eñ vt inqt apl's. Quicũqꝫ mãducauerit panẽ et biberit calicẽ dñi indigne reus erit corporis et ſanguinis dñi/probet autẽ ſeipm̃ homo: et ſic de pane illo edat et de calice bibat. Qui enim manducat et bibit ĩdigne/iudiciũ ſibi mãducat et bibit non diiudicans corpus domini. Ideo multi ſunt infirmi et imbecilles et dormiunt multi.

Math.5.
Ad heb.5.
Quare in plurali dicunt dona ꝛ munera.
Quare dicunt ſcrã ꝛ illibata.
1.ad cor.11

De Tribus eccleſie ſacrificiis. Capitulum.iiii.

Porro tria ſunt eccleſie ſacrificia que ſignificata ſunt in veteri teſtamẽto. Per propiciatoriũ thuribulum ꝛ altare: videlicet ſacrificiũ penitẽtie/ſacrificium iuſticie: ꝛ ſacrificium euchariſtie. De primo. Sacrificium deo ſpũs cõtribulat⁹. De ſecundo. Tunc acceptabis ſacrificium iuſticie. Et alibi. Sacrificate ſacrificium iuſticie. De tertio. Sacrificabo hoſtiã laudis. Sup altare caro mactat infra

Nota de triplici ſacrificio.
Pſal.5.
Ibidem.
Pſal.4.
Pſal.115.

M.E.C.D. 2016

Notanda valde.

thuribulum thus adolet. In ꝓpiciatorium ſanguis offer
tur. Caro mactat̃ in cõtritione/thus adolet ex deuotiõe/
ſanguis offert ꝓ redemptione. Sup altare corporis infra
thuribulum cordis ad ꝓpiciatorium dei patris. In his ſa
crificijs/panis/vinum/⁊ aqua ſpũali offerunt. In ſacrifi
cio penitẽtie. Vinum doloris et cõpunctiõis. Aqua me
roris ⁊ ploratiõis. Panis laboris ⁊ afflictiõis/doloris in
corde/meroris in ore/laboris in ope. In ſacrificio iuſticie
panis fortitudinis ⁊ cõſtãtie/vinum rectitudinis et pru-
dẽtie/aqua manſuetudinis ⁊ tẽperãtie/fortitudinis inter
aduerſa/rectitudinis inter iniqua/manſuetudinis inter
opprobria. In ſacrificio euchariſtie/panis vnitatis/vinũ
charitatis/et aqua fidelitatis/panis pro corpore/vinum
ꝓ aĩa: ⁊ aqua ꝓ populo. Sicut infra planius ⁊ pleni⁹ oſten
dem⁹. Inter hec ſacrificia primum educit: ſecundũ dedu-
cit: tertium inducit: educit inſipientes: deducit proficien-
tes. Inducit ꝑficiẽtes. Ex egypto per deſertũ. In patriã
Ex egypto ꝯfuſionis. Per deſertum ꝑegrinatiõis. In pa
triam glorificatiõis. Hec tria ſacrificia ſacerdos offert in
miſſa. Primum in confeſſione. Secũdum in profeſſione.
michee. 6. Tertium in actione. Nam ⁊ tria ſunt que ſecundum pro-
phetam deus requirit ab homine diligere miſericordiam
facere iudicium et ſollicite ambulare cum deo: diligat er-
go miſericordiã qui vult offerre ſacrificiũ penitẽtie/faciat
iudicium qui vult offerre ſacrificium iuſticie. Cũ deo ſolli
citus ambularet q̃ vult offerre ſacrificiũ euchariſtie.

¶Quibus et pro quibus et qualiter et quare ſacrificium
altaris offeratur: vbi agitur de. vij. ordinibus eccleſie: et
ꝓ q̃bus ſit orandum. Capitulum. v.

In primis ⁊c. Hic in primo nobis iueſtigandum
occurrit. Videlicet qb⁹ et pro quibus et quali-
ter et quare ſacrificiũ altari debeamus offerre: q̃
quattuor ex xp̃o canone euidẽter poſſumus euertere. Qui
bus ſoli deo: videlicet indiuidue trinitati pro quib⁹. Pro
eccleſia ſancta catholica: videlicet pro omnibus orthodo
xis. Qualiter in vnitate fidei videlicet in cõmunione ſan
ctorum. Quare pro beneficijs corporalibus/ſpiritualib⁹

M.E.C.D. 2016

et eternis. Sed pro omnibus propter deum. Primū notatur cum dicitur tibi reddunt vota ſua eterno deo viuo et vero. Secundum pro eccleſia ſancta catholica. Tertiū cōmunicātes et memoriā facientes: vl' venerātes. Quartum ꝑ redēptiōe aiarū ſuaꝝ ꝑ ſpe ſalutis et icolumitatis ſue. Sacrificiū ergo laudis offertur ⁊ gn̄aliter ꝑ cunctis et ſpecialiter ꝑ quibuſdam ꝑ p̄latis et ſubditis viris et mulierib⁹/ꝑ ſacerdotib⁹ ⁊ aſtātib⁹ ꝑ nobis ⁊ noſtris. De p̄latis ⁊ ſubditis: ibi vna cū famulo tuo papa noſtro ⁊ oībus orthodoxis. De viris et mulierib⁹ ibi. Memēto domine famuloꝝ famularūq; tuaꝝ. De ſacerdotib⁹ et aſtātib⁹ ibi oīm circūaſtātiū. Et qui tibi offerūt hoc ſacrificiū laudis De noſtris et vobis ibi ꝑ ſe ſuiſq; omnib⁹. In primis. i. p̄cipaliter offerim⁹ tibi ꝑ eccleſia tua ſancta catholica. i. vniuerſali toto terraꝝ orbe diffuſa: ſʒ fidei ſacramētis vnita: qm̄ pacificare digneris: vt pacē habeat ab hereticis ⁊ ſciſmaticis et adiuuare que diſp̄ſa eſt inter ꝑfidos et paganos: qm̄ etiā cuſtodire digneris a vitijs et a demonib⁹ et regere in proſperis et aduerſis. Id ip̄m vr̄ eſſe pacificare et coadiuuare cuſtodire ⁊ gubernare regere. Tunc pacificat cū mētes fideliū adiuuat vt ꝑ ſp̄m ſc̄tm̄ charitate diffuſa multitudinis ſit cor vnū et anima vna. Tunc cuſtodit cum inter mūdi ꝑicula regit et de ſancto mittens auxiliū de ſyon tueatur. Licet eñ in apocalipſi. vij. ſcribanť eccleſie: vna tamen in cāticis eſt columba. Nam ſapientia edificauit ſibi domū: ⁊ excidit colūpnas. vij. Una eſt ergo eccleſia. vij. ordinib⁹ diſtributa. vij. cariſmatib⁹ inſignita: quā ille pacificat ⁊ adunat: ille cuſtodit et regit qui ꝑpter ipſius regnū et munimē vnū ꝑpoſuit vniuerſis: vt oēs ab vno ſicut corpus a capite gubernenť. Unde ſtatim oratur. Una cū famulo tuo papa noſtro. Unde conſtat vt dicit pelagius ab vniuerſo orbe ſeparatos eſſe qui qualibet diſſenſione inter ſacra miſteria ap̄lici pontificis ſc̄dm̄ conſuetudinem memoriā nō frequētant. Qui vero non ſunt de romana dyoceſi ꝑ ſuo dicūt orare pontifice; quatinus vnitatē ſp̄us in vīculo pacis obſeruet. Orādū etiā ꝑ p̄ncipe ap̄ls docet ad tymotheū. Obſecro inquit primū pro

Hic dicit̄ ꝑ q̄b⁹ offertur i gn̄ali

Joā. 10. vt ſit vnū ouile et vnus paſtor.

Actuū. 4.

Pſal. 19.

Apoca. 1.

Canti. 6.

Prouer. 9.

De p̄latis.

Ad eph̄. 4.

1. ad Thi. 2

M.E.C.D. 2016

omib⁹ fieri obſecratiōes/orationes/poſtulatiōes grārum
actiones pro oībus hominibus/pro regib⁹ ⁊ oībus qui in
ſublimitate ſunt ↄſtituti vt quietā vitā et tranquillā aga-
mus in omni pietate ⁊ charitate. Sicut eñ due ſunt vite/
celeſtis ſcilicet et terrena vna qua ſpūs viuit ex deo ⁊ al-
Luce.21. dicit ecce duo gladij tera qua caro viuit ex ſpiritu. Sed vtraqꝫ vita innitiẗ vt
poſſit ſubſiſtere celeſtis ſpūalib⁹ et terrena carnalib⁹. Ita
due ſunt poteſtates eccl̄iaſtica ſcꝫ et mūdana. Una q̄ mo-
deratur ſpūalia. Altera que moderatur carnalia. Iſta per
clericos. Illa per laycos: vt iſta vacet celeſtib⁹ quantum
ad animā. Illa quo ad corpus. Poſt vtrāqꝫ poteſtatē orā-
Ortho-doxi. dum eſt pro omnib⁹ orthodoxis qui ſub vtraqꝫ fidē catho
licam et aplīcam veneranẗ ⁊ colunt. Orthodoxi quaſi re-
cte glorioſi dicunẗ q̄ deum recte fidei ↄfeſſione glorificāt.
Licet autē vnus tm̄ offerat ſacrificiū/pluralr̄ tm̄ dicit offe-
rimus: quia ſacerdos non tm̄ in ſua: ſed totius eccleſie per
ſona ſacrificat. Quapropter in ſacramēto corporis xp̄i nil
Verſus. a bono maius/nil a malo minus ꝑficiẗ ſacerdote. Unde
quidam verſificator ait. Hoc ſacramentū nūqꝫ licet eſſe ſi-
niſtrū. Quāuis ꝑ prauū celebreẗ ſepe miniſtrū. Sicut de
terius nō fit pro deteriori. Sic nō fit melius pro p̄ſbytero
meliori. Dum vero ſacerdos cū ceteris in archa ↄſiſtat: et
Nota. formā ↄſeruet traditā a colūba quia non in merito ſacerdo
tis: ſed in verbo ↄficiẗ creatoris. Non ergo ſacerdotis ini
quitas effectum īpedit ſacramēti: ſicut nec īfirmitas me-
dici/virtutē impedit medicine. Quāuis eñ opārius ali-
quādo ſit immund⁹: ſemꝑ tamen opatū eſt mundū: ſed ſi-
cut oīa mūda ſunt mūdis: ſic omnia ſunt immūdis immū
da. Mal⁹ ergo cū vitā accipit/mortē incurrit. Sic etiā bo
1.ad cor.11 nus cū mortē ſuſtinet vitā acq̄rit. Nam qui manducat in-
digne/iudiciū ſibi mādūcat et bibit.

¶ In hoc loco debēt nomīa viroꝝ recitari/vbi agiẗ quā
ſctm̄ ſit miſſaꝝ intereſſe myſterijs: quot modis de⁹ dicitur
recordari ⁊ quid diciẗ ſacrificiū laudis. Ca. vj.

Memento domine famuloꝝ famularūqꝫ tuaꝝ et
oīm circūaſtantiū. Ex hac iūctura verboꝝ ma
nifeſte conitiẗ q̄d hic quidā ſit locus vbi ſacer-

M.E.C.D. 2016

dos ſpecialiter quos voluerit debeat nominare. Uiuorum tm̄ hic debet nomīa recenſere: qm̄ in ſequētibus loc⁹ occurret vbi defunctorū poterit memoriā agere ſpecialē. Hinc et euidēter apparet quā ſctm̄ ſit et ſalubre miſſarum intereſſe ſolēnijs cum ſacrificium euchariſtie ꝑ circūaſtantib⁹ ſpecialr̄ offerat. Unde cautū eſt in canonib⁹ qđ oēs fideles qui veniūt in ſacris ſolēnitatib⁹ ad eccliam ⁊ ſcripturas apłoꝝ ⁊ euangeliū audiant. Qui vero non pſeuerant in oratione vſq; dū miſſa velut inqetudines ecclie cōmouētes ꝯuenit cōmuniōe priuari. Uerum cū de⁹ nichil ignoret nec alicui⁹ valeat obliuiſci quid eſt quod petim⁹: vt deus noſtri meminerit. Porro de⁹ dicit̄ ſcire quod approbat. Uñ nouit deus qui ſunt eius et dicit neſcire quod reprobat. Uñ non noui vos. Itē deus dicit̄ obliuiſci malorum cū malus ad bonū ꝯuertitur. vñ ſi impi⁹ egerit penitentiā oīm iniqtatū ei⁹ non recordabor. Rurſus dicitur obliuiſci bonoꝝ: cum bonus ad malum ꝯuertit̄. Unde ſi iuſt⁹ ⁊ a iuſticia ſua ſe auertet: oēs iuſticias ei⁹ nō recordabor. De⁹ ergo qñq; recordat̄ ad miſerādū. Uñ Memēto mei deus me⁹: q2 vent⁹ eſt vita mea qñq; recordat̄ ad puniendū. Unde memento dñe filioꝝ edom in die hieruſalem. Cum ergo petim⁹ vt noſtri meminerit: hoc petim⁹ vt noſtri miſereatur. Scđm illud. Reminiſcere miſerationum tuaꝝ dñe: ⁊ miaꝝ tuaꝝ q̄ a ſeculo ſunt: quorum tibi fides cognita eſt: ⁊ vota deuotio quaſi q̄ ꝓpiciaris fidelib⁹ ⁊ deuotis q̄ ſolus vides in ꝯſcientijs / qui recte credant ⁊ deuote te diligāt: vtpote renum ſcrutator ⁊ cordium de⁹ ſcientiaꝝ dñs cognitor occultoꝝ oīm pſcrutator in cui⁹ ꝯſpectu nulla creatura eſt inuiſibilis. Pro qb⁹ tibi offerimus: vel qui tibi offerunt: quaſi Memento dñe: non ſolum eoꝝ ꝓ qb⁹ offerim⁹: ſed ſacerdotum q̄ offerunt. Cum eñ ſacerdos offert ꝓ pplo: nichilominus ⁊ ꝓ ſe. Uel ideo dicit. Pro qb⁹ offerim⁹: vel q̄ tibi offerunt q2 nō ſolū offerunt ſacerdotes: ſed vniuerſi fideles. Nam ꝙ ſpecialiter offert̄ miniſterio ſacerdotum: hoc vniuerſaliter agit̄ voto fideliū. Dicit̄ aūt Sacrificiū laudis. Scđm illud apoſtoli. Quicqđ facere debetis / oīa in laudē dei agite: vt deus

De ꝯſecratione diſ.i. c.oēs fideles.

Mat.25.
Ezech.18.
Eze.18.
Job.7.
Capi.136.
Pſal.24.
Pſal.5.
1.Regū.2.

Ita in baptiſmo Augu.ad Bonifaciū. de ꝯſe. diſ.4. ca.queris a me.
1.ad coꝛ.10

M.E.C.D. 2016

Expō.2. laudet̃ i vobis. Uel Sacrificiū laudis dicit̃: quia cū deo
qcq̄d offerim⁹ sua sibi reddim⁹ non nostra largimur. Un̄
Psal.44. si esuriero non dicā tibi: meus est em̄ orbis terre et pleni-
Expō.3. tudo eius: ergo immola deo sacrificium laudis: redde al-
tissimo vota tua. Uel poti⁹ Sacrificiū laudis dicit̃: quia
ꝓpter hoc maxime deū laudare debem⁹: q: nō solū dede-
rit se in p̄ciū: sed etiā dedit se nobis in cibū vt p̄ precium
redimeret nos a morte: per cibum aleret nos ad vitam.
Joan.6. Unde q̄ mādūcat me ipe viuit propter me. Pro se suisq̃
oib⁹: videlz ꝯsanguineis vel affinib⁹ familiarib⁹ vel ami-
Scdm illd Mat.5. diligite inimicos vr̄os. cis. Licet em̄ diligere tenemur: ⁊ inimicos nostros serua-
re tñ debem⁹ ordinē charitatis. Scdm illud. Introduxit
me rex in cellā vinariā ordinauit in me charitatem. Nam
Canti.2. Ad Gal.6 apl's ait. Dum tēp⁹ habem⁹: opemur bonū: ad oēs maxi-
me autem ad domesticos fidei.

¶ De Tribus donis sacrificiū laudis offert̃. Caplm. vij

Pro redēptiōe aiaꝝ suaꝝ quasi nō ꝓ tpali lucro
vel appetitu terreno: sed pro spe salutis et in-
columitatis. i. pro salute vel incolumitate spe-
rata. Spe nāq̃ salui facti sumus pro salute mē-
tis ⁊ icolumitate corporis. Nam vtraq̃ sanitas est ab il-
lo qui dicit. Salus populi ego sum. Unde vtraq̃ sanitas
ꝓuenit ex redēptione aīe. i. remissione pctī. Sicut ꝯtra de
reatu aīe pctī ꝓcedit īfirmitas vtriusq̃. Juxta sniam ve-
Joan.5. ritatis. Ecce (inq̄t) fact⁹ es san⁹ iā noli peccare: ne deteri⁹
Tria hois bona. tibi aliq̄d ꝯtigat. Porro tria sunt hois bona/corporalia/
spūalia/et eterna: videlz infima/media/et suprema. Pro
qb⁹ sacerdos se dicit offerre: pro corporalibus. i. incolumi
tate: pro spiritualibus. i. redēptione: pro eternis. i. salute.
Nam dn̄s docet nos pro his tribus orare. Pro eternis.
Mat.6. Unde Adueniat regnū tuū. Pro spūalibus. Unde Fiat
voluntas tua: sicut in celo et in terra. Pro corporalibus.
Unde Panē nostrū quotidianū da nobis hodie. Offeri-
mus ergo sacrificium pro eternis: vt dent̃ nobis in pre-
miū. Pro spūalib⁹: vt dent̃ nobis ad meritū. Pro corpo-
ralib⁹: vt dent̃ nobis adminiculū. Ut p̄ hoc et ista perue-
niam⁹ ad illa. Alioq̄n non offerim⁹ deo sacrificiū nisi pro-

M.E.C.D. 2016

pter ſeipm: quia ipſe eſt dñs deus noſter. Unde dicit pro- Pſal.94.
pheta. Confitemini dño qm̃ bon⁹: qm̃ in ſclm mia eius. Pſal.117.
Unde cum dicat apl's. Quod virt⁹ in ifirmitate pficitur.
Et iterum. Cum ifirmor: tunc fortior ſum et potẽs. Quid 1.ad cor.12
eſt qđ pro corporis incolumitate ſacrificium laudis offe-
rim⁹? Ut nobis ꝯſeruata vel reddita ſanitate: gratiarũ in
eccleſia referamus actiones.

¶ Qualiter debemus vota noſtra deo reddere: vbi agit̃
quot modis ſumitur hoc nomen deus: et quale ſacramen
tum offerendum eſt indiuidue trinitati. Capitulum.viii.

Ubi reddunt vota ſua cum noſtra donemus et
aliena reddamus quomõ vota ſi ſua ſunt red-
dunt ⁊ nõ potius donãt? Uel ſi reddunt: quo-
modo ſua ſunt ⁊ nõ poti⁹ aliena? Sane votum
bonum: ⁊ hois eſt et dei. Sed dei ꝑ auctoritatẽ gratie: ho-
minis per libertatem arbitrii. Propter qđ ait apl's. Non 1.ad cor.15
aũt ego: ſed gratia dei mecũ. Et iteꝝ. Coadiutores dei ſũ 1.ad cor.3.
mus eterno deo viuo et vero. Dii nãq; dicũtur ⁊ hoies: ⁊
demones ⁊ ymagines. Sed homies adoptiue: demones
vſurpatiue: ymagines nũcupatiue. Per adoptionem: vt
ibi. Ego dixi dii eſtis: ⁊ filii excelſi oes. Per vſurpationẽ: Pſal.81.
vt ibi. Omnes dii gentiũ demonia. Per nuncupationẽ: Pſal.95.
vt ibi. Appellauerũt deos opa manuũ hoim. Primi ſunt
viui ⁊ veri: ſ; nõ eterni. Scđi ſunt viui: nõ eterni nec veri.
Tertii non eterni nec viui nec veri. Sed ille ſol⁹ etern⁹ ⁊
verus et viuus. Immo vita veritas et eternitas qui de⁹
eſt per eſſentiã qui de ſe dixit. Ego ſum deus ⁊ non eſt ali- Deute.32.
us deus preter me. Licet autẽ hec obſecratio dirigatur ad
patrem ꝓpter auctoritatẽ principii. Nam filius ita docet
nos orare. Pater noſter qui es in celis ſctificet̃ ⁊c. propter
quod in canone dicit̃. Te igit̃ clemẽtiſſime pater ꝑ ieſum Mat.6.
xp̃m filium tuũ dñm noſtrũ ſupplices rogam⁹ ac petim⁹
Equaliter tamen indiuidue trinitati ſacrificiũ laudis offe
rimus tam patri q̃ filio q̃ vtriuſq; ſpũi/ quoꝝ ſicut inuiſi
bilis maieſtas. ſic inuiſibilis adoratio. Juxta quod veri-
tas ait. Ueri adoratores adorauerũt patrẽ in ſpũ et verita Joan.4.
te. Nam qui dominũ ſatagit veraciter adorare patrẽ ado

M.E.C.D. 2016

rat in ſpiritu ⁊ veritate. i. in filio: q2 pater eſſentialr̄ eſt in filio et filius naturaliter eſt in patre et ſpūs ſanctus ſubſtā-
Joan. 14. tialiter in vtroqꝫ Scd̄m illud. Ego in patre ⁊ pater in me eſt. Quapropter ita poteſt non indiſcrete diſtingui. Cum dicitur eterno deo viuo et vero vt quod eſt ꝯmune Scd̄m eſſentiā approꝑeꝛ Scd̄ꝫ noticiā eternitas pater ratiōe pꝛincipij quia pater a nullo eſt et omnia ſunt ab eo filius ꝑ generationē. Spūſſanct9 ꝑ ꝓceſſionē. Cetera per creationē
Joan. 14. Ueritas filio q̄ de ſe dixit. Ego ſum veritas de quo pſal-
Pſal. 84. miſta. Ueritas de terra orta eſt: ⁊ iuſticia de celo ꝓſpexit. Uita ſpūi ſancto ſicut habetur in ſymbolo. Credo in ſpm̄ ſanctū dominū ⁊ viuificantē qui ex patre filioqꝫ procedit: Totius ergo indiuidue trinitatis īdiuiſa eſt oratio que p̄ncipaliter exhibetur in ſacrificio.

¶ De trina ꝯmemoratiōe ſctōꝝ que fit in ſecreta ⁊ quod ſctōꝝ ſuffragiū nobis eſt neceſſariū. Capitulum. ix.

Communicantes ⁊c. Secreta que ſcd̄m diuerſos ⁊ canon ⁊ actio nūcupaꝛ nō tota ſimul ab vno: ſed particulariter a plurib9 ex eo quoqꝫ ꝑpenditur fuiſſe compoſita q̄d ter in eo ſanctoꝝ ꝯmemoratio repitur: licet hoc ipſum ꝯuenerit ad laudē et gl'iam trinitatis. In ſc̄da quippe cōmemoratiōe ꝯpleꝛ/ que de p̄mitiuis ſctis deeſſe videbātur in prima. Uerū in cōmemoratiōe q̄ fit ante cōſecrationem corporis xp̄i poſtulaꝛ ſanctorū ſuffragiū. In ea vero q̄ fit poſt cōſecrationē corporis xp̄i ſanctoꝝ ꝯſortiū imploratur. q2 nimirū anteq̄ corpus xp̄i q̄d eſt vniuerſaliter eccleſia anteq̄ ꝯſecreꝛ. i. anteq̄ regnū adueniat/ neceſſariū eſt nobis in via ſanctoꝝ ſuffragiū: vt meritis eoꝝ et precibus diuine protectiōis muniamur auxilio. Sꝫ vbi corp9 xp̄i fuerit ꝯſecratū. i. vbi regnū aduenerit/ aſſequamur in patriā ſanctoꝝ ꝯſortiū vt ſocietatē et partē cum ſctis apoſtolis et martirib9 habeamus. In via quippe ſanctis cōmunicamur ꝑ fidē quā ipſi habuerūt et nos habem9. In patria vero participabim9 ſanctis per ſpeciē quā ipſi habent et nos habebim9. Nos eñ fidē habem9 et ſpem. Il-
1. ad cor. 9 li aūt ſpeciē habēt et rem. Nos ꝯcurrimus ſtadiū. Illi poſſident brauiū. Nos pugnamus in via. Illi triūphant in

patria. Cōmunicamus ergo ꝛ memoriā veneramur. Apo
ſtoloꝝ ꝛ martyrū ꝛ ꝑcipue beate marie virginis dei geni=
tricis vt eorū ſuffragio de fide ꝑducamur ad ſpeciē de ſta=
dio ꝑueniamus ad brauiū de via trāſeamus ad patriam.
In hac ꝯmemoratione ſanctoꝝ illud obſeruat eccleſia qđ
ātiquitas agere ꝯſueuit vt in oratiōib⁹ ſuis recolat patrū
memoriā/quatinus eorū meritis ſuffragātibus obtineat
quod īplorat. Sicut moyſes ꝓ peccante populo ītercedēs
patrū memoriā interpoſuit. Recordare inquit abraham Exodi.32.
yſaac et iſrael ſeruoꝝ tuoꝝ ꝛc. Sic legitur aſarias adoraſſe Daniel.3.
in fornace neq̃ auferēs miam tuā a nobis dñe de⁹ noſter
ꝓpter abraham dilectū tuū et yſaac ſeruum tuum ꝛ iacob
ſanctū tuum. Multū eñ patrū merita filijs ſuffragātur.
Vñ cum ezechias diuinum auxilium poſtularet/audiuit
ꝓtegā vrbē hanc et ſaluabo eā ꝓpter me ꝛ propter dauid 4.Reg.19
ſeruum meum ꝛ cetera. ꝛ alibi. Ecce ego ſcindā regnū de 3.Regū.9.
manu ſalomonis. Verūtñ vna trib⁹ remanebit ei. ꝓpter
dauid ſeruum meum vt remaneat lucerna ſerui mei cun=
ctis diebus in iheruſalē corā me. Vñ propter dauid ſeruū
tuum non auertas faciem xp̄i tui. Et qm̄ extra vnitatem
eccleſie non eſt locus offerendi ſacrificium vnitatis. Ideo
ſanctoꝝ memoriā cōmunicam⁹ in ſacrificio: quatinus in
ſanctoꝝ ꝯmunionē ſacrificiū offeram⁹. Nam ſicut vn⁹ pa
nis ex multis granis et vnum corp⁹ ex multis membris.
ſic ex multis fidelib⁹ vna cōſtat eccleſia. Scriptum eſt eñ
Alienigena non veſcetur ex eis: qm̄ ſancta ſunt. Et ideo Leuiti.22.
non ſolum illum ad eſum hui⁹ agni recipimus qui noſtre
iunctus eſt domui. videlicet omnem domeſticum fidei a
ꝑncipe vſq̃ ad plebiciū ab apoſtolo vſq̃ ad publicanū.

¶ Quare non fit ꝯmemoratio ſanctoꝝ ꝯfeſſoꝝ in canone
vbi dicitur qs canon ordinauit. Capitulum.x.

Illud autem oportet inquiri cur in canone nulla Quare nō
fiat ſanctoꝝ ꝯmemoratio ꝯfeſſoꝝ cum inter ſan fiat memo
ctos eoꝝ memoria magnifice honoreť ab eccle= ria ſctoꝝ
ſia. Sed ad hoc poteſt ꝓbabiliter reſponderi qđ ꝯfeſſoꝝ in
canon prius fuit edit⁹ quā memoriā ꝯfeſſoꝝ eccleſia cele canone.
braret. Nam oēs fere ſcti qui cōmemoranť in canone pre=

M.E.C.D. 2016

ceſſere ſctm̄ ſilueſtrum preter ioannē et paulum marcelli-
num et petrum qui proximo ſucceſſerūt. Eccl'ia vero poſt
tempora beati ſilueſtri cepit ſanctoꝝ ꝯfeſſoꝝ memoriā ce
lebrare. Nam ⁊ ſedes epiſcopales que iuxta diſpoſitiōem
beati petri ſunt ſingulis ciuitatibꝰ antiq̃tus ꝯſtitute non
in memoriā ꝯfeſſoꝝ: ſed ad honorē apl'oꝝ ac martyrum et
precipue beate marie virginis veterū deuotio dedicauit.
Nam et in eccl'iaſtica reperitur hyſtoria. Qđ beatus bone-
facius qui quartus a beato Gregorio Rome ſedis epiſco-
patum tenebat/ſuis precibꝰ īpetrauit a foca ceſare eccl'ie
xp̄i dari templum quod ab ātiquis panteon vocabatur.
In quo eliminata om̄i ſpurcitia fecit eccl'iam dei genitri
cis atq3 oim̄ martyrum xp̄i. Canon autē ex eo loco conti
tur p̄ceſſiſſe quod apl'oꝝ cathalogus non ita reperitur diſpo
ſitus ſicut in emēdatoribꝰ euangelijs reperitur. In priori-
bus eṁ vt dicit hieronimꝰ nō ſolū euāgeliſtarum imitatꝰ
eſt ordo: ſed etiā verboꝝ et ſentētiaꝝ erat ꝯfuſa cōmixtio.
Tradidit eṁ Gelaſius papa ſecundus a petro canonē prī
cipaliter ordinaſſe. Sed vt beatus gregorius aſſerit in re-
giſtro. Scolaſticus orationē illā ꝯpoſuit que ſuper euchari
ſtiam dicitur in ſecreta.

¶ De duplici ſpecie ſeruitutis ⁊ de multiplici pace ⁊ qua
re ter oramus in miſſa et cur ſacerdos ter oſculatur altare.

Capitulum. xi.

HAnc oblationem ⁊c. Due ſunt ſpecies ſeruitu-
Latria. tis. Una que ſoli creatori debet ⁊ dicitur latria
Dulia. et altera que creaturis impēditur ⁊ dicitur du
Mat. 22. lia. Utrāq3 ſpeciē dn̄s determinat dicēs. Red
dite ergo q̄ ſunt ceſaris ceſari et q̄ ſunt dei deo. Ad latriā
ꝑtinēt templa/altaria/ſacerdotia/ſacrificia/et huiꝰ que ſo
Psal. 88. li deo ſunt exhibenda. Qui glificatur in cōcilio. Magnꝰ
et terribilis ſup oēs qui in circuitu ſunt. Non eṁ ſctis ad
honorē dei: ſed deo potius ad honorē ſanctoꝝ dedicant tē
pla/cōſecrantur altaria/ſacerdotia ſtatuunt ne forte ſi ſecꝰ
agatur nō theoſebia: ſed ydolatria ꝯmittatur. Hinc ergo
Deute. 6. deus in lege p̄cepit. Dn̄m deū tuū adorabis et illi ſoli ſer-
et 10. uies. i. ſoli deo ſeruitutē adorationis impendes. Dieſq3 no

M.E.C.D. 2016

ſtros ⁊c. Beatus Gregorius has tres petitiones in cano
ne dicitur addidiſſe. Uidelicet dieſq; noſtros in tua pace
diſponas per eū qui pro nobis traditus eſt in manus eoꝝ
qui pacē oderūt ab eterna dānatione nos eripias per eū
qui ꝓ nobis tēporali morte dānatus eſt et in electoꝝ iube
as grege numerari ꝑ eum qui ꝓ nobis deputat⁹ eſt cum Eſaie.53.
iniquis. Eſt autē pax iuſtorū et pax pctōꝝ. Pax temporis Uide de pace mul tiplici.
et pax eternitatis. Porro pax tpis interdū cōceditur ⁊ bo
nis et malis. Sed pax eternitatis nūq̄ dabitur niſi bo Eſaie.48.
nis: qꝛ nō eſt pax impijs dicit dñs de pace peccatoꝝ dicit
dñs. zelaui in peccatorib⁹ pacē peccatoꝝ videns. Aduer Pſal.72.
ſus hāc pacē dñs in euāgelio ait. Non veni mittere pacē: Mat.10.
ſed gladiū. De pace iuſtoꝝ dicit apl's. Fruct⁹ ſpūs eſt cha
ritas. Gaudiū/pax/patiētia. Hanc pacē aplūs reliquit do Ad Gal.5.
minus dicens. Pacem relinquo vobis. De pace tpis di Joan.14.
cit ꝓpheta. Orietur in dieb⁹ eius iuſticia et abundantia Pſal.71.
pacis. Hanc pacē inceſſanter petit eccleſia. Da pacē inqt
dñe in dieb⁹ noſtris: qꝛ nō eſt alius qui pugnet ꝓ nobis ni
ſi tu de⁹ noſter. De pace eternitatis dñs dicit apoſtolis.
Pacem meā do vobis nō quo modo mūdus dat ego do Joan.14.
vobis: hoc eſt ſcdm ꝓphetā. Pax ſup pacē. De qua dicit
pſalmiſta. In pace in idipm dormiā et requieſcā. Propter Pſal.4.
hanc triplicē pacē ter oram⁹ in miſſa. Dies noſtros in tua
pace diſponas. Da ꝓpicius pacē in dieb⁹ noſtris. Dona
nobis pacē. Ut de pace tēporis per pacē peccatoris tranſ
eamus ad pacē eternitatis. Ob hoc ergo ſacerdos in miſ Quare ſacerdos in miſſa ter oſculat altare.
ſa ter oſculatur altare. In pricipio. In medio. In fine.

¶ Quare Judas vendidit xpm vbi dicitur de quinq; ſi
gnis que quīto loco fiūt ſup oblatā ⁊ calicē etiā dr hoſtia/
dicitur aſcripta/rata/ratiōalis/et acceptabilis. Cap.xij.

QUam oblationē ⁊c. Quarta feria Judas vn⁹
ex duodecim a diabolo ſupplātatus inique ſa
crilegium ꝑpetrauit: dū filiū dei trigīta argē
teis vendidit phariſeis in recōpenſationē dā
ni qd icurrerat ꝓpter effuſionē vnguēti. Quare (inqt) hoc
vnguentū nō vendit̄ trecētis denarijs ⁊ datū eſt egenis.
Dixit aūt hoc nō qꝛ de egenis ꝑtinebat ad eum: ſed qꝛ fur Joan.12.

M.E.C.D. 2016

erat ⁊ loculos habēs:⁊ ea que mute b ank portabat. Quili
bet aūt argenteus valebat decem denarios vſuales:⁊ ita
dānum vnguenti qđ valuerat trecentos denarios trigin
ta recōpenſauit argēteis. Si vero dicamꝰ argēteos fuiſſe
denarios vſuales dicemus qđ Judas vendit xp̄m:quaſi
vile mācipium.xxx.denarijs qui ſunt decima.ccc.dena-
rioꝝ quos valuerat vnguentū. Propter qđ dn̄s deſpecti-
Zachar.xi. ue loqtur ꝑ ꝓphetā. Appenderunt (inq̄t) mercedem meā
xxx.argenteis:quos appreciatus ſum ab eis de eoꝝ p̄cio.
Ad ſignādum ergo p̄cij q̄titatē quo xp̄s eſt venditꝰ. Sa-
cerdos hic facit tres cruces cōmuniter ſuꝑ oblatam ⁊ ca-
licem.cū dicit. Bn̄dictā. Aſcriptā. Ratam. Nam et.ccc.
pariter:et.xxx.multiplicationē recipiunt a trinario. Poſt
modū vero ad deſignādum emptionē ⁊ venditionē duas
cruces īprimit ſigillatim. Unā ſuꝑ oblatā:⁊ alterā ſuꝑ ca
licem.cum dicit. Ut fiat corpus ⁊ ſanguis:quaſi dicat illa
vēditio fuit maledicta. Proſcripta. Irrita. Iniqua:⁊ de-
teſtabilis. Sed tu deꝰ hāc oblationē facere digneris. Be
nedictā. Aſcriptā. Ratā. Rationabilē:⁊ acceptabilē. Ju
Pſal.108. das eñi dilexit maledictionē et veniet ei:et noluit benedi
ctionē et elongabik ab eo. Sed tu deus hanc oblationem
facere digneris benedictam ꝑ quā nos in celeſtibꝰ bn̄di-
Ibidem. cas. Judas deletus eſt de libro viuentiū:et cum iuſtis nō
ſcribek. Sed tu deꝰ hāc oblationem facere digneris aſcri-
Ibidem. ptam:per quā nos inter electos aſcribas. Judas laqueo
ſe ſuſpendit:⁊ ep̄atū eiꝰ alter accepit. Sed tu deꝰ hāc obla
tionē digneris facere:ratam per quā ratū ſit noſtre ſalutis
ꝓmiſſum. Judas exijt ꝯdēnatus:⁊ oratio eius facta eſt in
Ibidem. peccatū. Sed tu deus hāc oblationem facere digneris:ra
tionabilē ꝑ quā rationabile facias ſeruitutis noſtre obſe-
Ibidem. quium. Judas reddidit mala ꝓ bonis:⁊ odium pro dile-
ctione retribuit. Sed tu deꝰ hāc oblatiōem facere digne-
Alia expō. ris acceptabilē Per quā nos tibi reddas acceptos. Uel
ideo ſacerdos facit tres cruces ſuꝑ oblatam et calicem:qꝛ
xp̄s cōmuniter tria egit circa panem ⁊ vinū. Accepit/be-
nedixit/et dedit. Poſtmodum vnā crucē facit ſpecialiter
ſuꝑ oblatam:quia dixit. Comedite. Hoc eſt corpꝰ meū:et

M.E.C.D. 2016

alterā facit ſpecialem ſup calicem: quia dicit. Bibite. Hic
eſt ſanguis meus: et ſuper hūc ſenſum recte ſubiungitur.
Qui pridie quā pateref ꝛc. Uel potius qꝛ iudas vēdidit Expō.3.
xp̄m ad crucifigendum/ſacerdotib⁹/ſcribis/et phariſeis.
Ideo ſacerdos ad notādum cōmuniter tres emptiōes fa
cit tres cruces cōmuniter ſup oblatā ꝛ calicem. cum dicit
Benedictā. Aſcriptā. Ratā. Ad notādum vero vendito-
rem ꝛ venditum facit duas cruces diſcrete ſup oblatam ꝛ
calicē. cum dicit. Ut fiat corp⁹ ꝛ ſanguis. Petim⁹ ergo vt
de⁹ hāc oblationē faciat bn̄dictā/aſcriptā/et ratā. i. vt eā
ꝯſecret approbet ꝛ cōfirmet in rationabilē hoſtiam: ꝛ veꝝ
ꝛ acceptabile ſacrificiū: vt ita nobis. i. ad noſtrā ſalutē pa-
nis fiat corp⁹: ꝛ vinū fiat ſāguis dilectiſſimi filij dn̄i nr̄i ie
ſu xp̄i. Uel oram⁹ vt de⁹ hanc oblatiōem facere dignetur: Expō.4.
acceptam. i. talē: vt de memoria ſua nulla poſſit obliuio-
ne deleri: et petim⁹ eam fieri ratam. i. talem qd̄ de bn̄pla-
cito ſuo uulla poſſit obliuione cōpelli. Ratiōabilē aūt fie-
ri depoſcim⁹. i. talem que diuine rationi cōueniat. Refert
em̄ inter rationabile ꝛ rationale: qꝛ ratiōabile dicif qd̄ de
rōne ꝓcedit: ꝛ rōne qd̄ vtif rōne. Ul' ita quā oblationē tu Expō.5.
de⁹ digneris facere ī oīb⁹: bn̄dictā. i. trāſferre in eā hoſtiā
q̄ ē oīmode bn̄dicta/aſcripta/rōnabilis et acceptabilis.
Unde benedicta dicif hoſtia ſalutaris. i. ab oī cā maledi-
ctionis immunis: tā originali q̄ actuali: tā crimiali q̄ ve
niali. Sicut Elizabeth (inq̄t) ad virginem: benedict⁹ fru- Luce.1.
ctus vētris tui. Aſcripta dicitur. i. figuris ꝛ ſcripturis ve-
terib⁹ deſignata: tam in agno paſchali q̄ in māna celeſti:
tā in yſaac imolādo q̄ in abel imolato. Qm̄ vt inq̄t ioan-
nes. Hic eſt agn⁹ q̄ occiſus ē ab origine mūdi. Rata dr̄: qꝛ Joan.1.
nō tranſitoria ſicut vetus que ceſſit vbi noua ſucceſſit: ſed
ꝑmanet in eternū ſcd̄m ordinem melchiſedech. Rationa
bilis dr̄: quaſi nō pecualis ſicut erat legalis que ſanguine
hyrcoꝝ ꝛ tauroꝝ non poterat a pctō mundare: ſed qui ſan-
guine ꝓprio mūdat ꝯſcias ab opib⁹ mortuis. Acceptabi-
lis dr̄: quaſi nō illa. De qua dixit ꝓpheta. Sacrificium et Pſal.39.
oblatiōem noluiſti. Sicut dn̄s ait. Non accipiā de domo Pſal.49.
tua vitulos: neq̄ de gregib⁹ tuis hyrcos. Sed illa de qua

M.E.C.D. 2016

Psal. 115. dicit ꝓpheta. Tibi ſacrificabo hoſtiā laudis. Uñ dñs ait.
Psal. 49. Sacrificium laudis honorificabit me. Scd̄m hanc expo-
ſitionem recte ſubiungitur. Ut fiat corpus et ſanguis fi
lij tui.

¶ De Sacramento euchariſtie: vbi agitur de tribus pa-
nibꝰ q̄ ſunt in hoc cōuiuio nobis neceſſarij. Capłm. xiij.

Ecce nūc ad ſummi ſacramēti verticē acceden-
tes cum ad ip̄m cor diuini ſacramēti penetre-
mus quicquid conamur exprimere vix vllius
Job. 38. apparet momenti deficit lingua/ſermo diſpa-
ret/ſuperat̄ ingeniū/opprimit̄ intellectꝰ. Quis enī nouit
ordinē celi: ꝛ ponet ratiōes eius in terra? Sed pulſemꝰ ad
Tres pāes nobis neceſſarij. hoſtium: ſi forte clauis dauid aperire dignet̄: vt accōmo-
det nobis tres panes amicus qui maxime erunt nobis in
hoc conuiuio neceſſarij. Fides enim petit ꝛ accipit. Spes
q̄rit ꝛ īuenit. Charitas pulſat ꝛ aperit. Petit ꝛ accipit vi-
Joan. 14. tam: querit ꝛ īuenit viā: pulſat ꝛ inuenit charitatem. Hic
enim via eſt ꝛ veritas ꝛ vita. Qui pridie quā pateret̄ ꝛc.

¶ De Signis euchariſtie que preceſſerunt in veteri te-
ſtamento. Capitulum. xiiij.

Quintadecima primi menſis que tunc extitit. vj. fe-
ria paſſus eſt dominus: ꝛ precedente nocte. xiiij. lu-
na primi menſis ad veſperam vt legis figuras impleret.
Poſt tipicū paſcha corporis et ſanguis ſui ſacramētū īſti-
Capi. 12. tuit et tradidit frequentādū ſic enī fuerat ꝓfiguratū in exo
do. Decima die primi menſis tollat vnuſquiſq; agnum ꝑ
familias et domos ſuas ꝛ ſeruabit eum vſq; ad quartā de
cimā diem mēſis huiꝰ. Immolabitq; eum vniuerſa mul
titudo filioꝝ iſrael ad veſperam ꝛ ſumēt de ſanguine agni
et ponent ſuꝑ vtrūq; poſtem inſuper liminaribꝰ domorū
in quibꝰ comedēt eū et edent carnes nocte illa aſſas igni:
et azimos panes cum lactucis agreſtibus ꝛ poſt pauca.
Eſt enī phaſe. i. tranſitus dñi. Tranſitum iſtum ioannes
Capi. 13. euangeliſta determinat dicens. Ante diem feſtum paſche
ſciens ieſus q꞉ venit eius hora vt trāſeat de hoc mūdo ad
patrem cū dilexiſſet ſuos qui erant in mundo in finem di-
lexit eos et cena facta compleuit ea que fuerant figurata.

M.E.C.D. 2016

Egyptus eſt mundus. Extermiator diabolus agn⁹ xp̄s.
Sanguis agni paſſio xp̄i domus aiaꝝ corpora dom⁹ co-
gitationū corda deſignātur. Hoc ſanguine tingimus per
paſſiōis fidē illa ꝑ paſſiōis imitationē. Signū crucis int⁹
⁊ foris opponentes cōtra aduerſarias poteſtates. Deniqꝫ
carnes agni comedim⁹ cum in ſacrificio verum corp⁹ xp̄i
ſuſcipimus: ⁊ azimos panes.i.ſincera opa cū lactucis ag-
greſtib⁹.i.amaritudīe penitētie. Sicut aūt māna fuit da- Exo.16.
tum hebreis poſt trāſitū maris rubri iam ſubmerſis egy-
ptijs: ſic euchariſtia dat̄ xp̄ianis: poſt ablutionē baptiſmi Figure eu
iam deletis peccatis: vt ꝑ baptiſmum mundemur a ma- chariſtie.
lo: per euchariſtiam ꝯſeruemur in bono. Nam ſicut māna
populum illum ꝑ vaſtitatem in via ſolitudinis ad terram
ꝓmiſſionis ꝑduxit: ſic euchariſtia populū iſtum ꝑ incola-
tum vite p̄ſentis ad patriam paradiſi ꝑducit. Unde recte Quare cor
viaticum appellat̄/q: reficiens in via deduxit ad patriā. pus xp̄i via
Sane ꝙ in māna preceſſit in euchariſtia ꝯſummat̄. Nam ticū appel-
quātālibet partem quiſqꝫ accipiat totam percipit eucha- latur.
riſtiā: ſic euenit de manna: nec qui plus collegerat habuit Exodi.16.
amplius: nec qui minus parauerat recipit minus. Hanc
ergo p̄figurauerat panis ille celeſtis. De quo ſapiēs pro-
teſtat̄. Panem de celo p̄ſtitiſti ſine labore: omne delecta- Sapie.16.
mentū in ſe habentem ⁊ oīs ſaporis ſuauitatem. qđ quaſi
de ſe exponens xp̄s ait. Ego ſum panis viuus ꝗ de celo Joan.6.
deſcendi. Si q̄s manducauerit ex hoc pane viuet in eter-
num: et panis quem ego dabo caro mea eſt ꝓ mundi vi-
ta. Hinc ergo apl's ait. Nolo vos ignorare fratres: q: oēs 1.ad cor.10
patres veſtri eādē eſcam ſpiritualē manducauerunt: ⁊ oēs
eūdē potum ſpiritalem biberūt: bibebant aūt de ſpirita-
li conſequente eos petra. Petra autem erat xp̄s.

¶ Quare ſacramentum euchariſtie conſtitutum eſt fieri
in ſpecie panis et vini. Capitulum.xv.

ACcepit panem hunc ſacrificij ritum melchiſe-
dech primus legitur celebraſſe. Offerens pa-
nem et vinum. Erat enim ſacerdos altiſſimi.
Unde Dauid inquit ad xp̄m. Tu es ſacerdos Gen.14.
in eternū ſcōm ordinē melchiſedech. Sacrificiū igit̄ euā- Pſal.109.

M.E.C.D. 2016

Capi.7. Ambroſi9 ait ſup illd Melchiſedech obtulit panē et vinū: dat̄ itelligi anteriora eē ſacramēta xpianorū q̄ iudeorum. Pſal.104. Pſal.22. Joan.6. Joan.12. Joan.15.

gelicum pceſſit legale: non ſolum dignitate ſed tpe. Sicut apl's plenius oſtendit in epl'a ad hebreos. Ideo vero panem ⁊ vinum in verū ſacrificium corporis ⁊ ſanguinis ſui xps inſtituit: quia ſicut pre ceteris cibis ⁊ potibus corporalibus panis confirmat cor homis ⁊ vinum letificat: ita corp9 ⁊ ſanguis xpi pre ceteris cibis ⁊ potibus ſpūalibus interiorē hominem reficiunt ⁊ ſaginant. Unde calix tuus inebrians q̄ preclarus eſt. In his enī duobus plena conſiſtit ⁊ pfecta refectio: ſicut ipe teſtatur. Caro mea vere eſt cib9: ⁊ ſanguis meus vere eſt potus. Panis aūt debet eſſe de frumento: vinūq; de vite: q2 xps cōparauit ſeipm frumento. cum ait. Niſi granum frumēti cadens in terram mortuum fuerit ipſum ſolū manet et viti. cum dicit. Ego ſum vitis vera ⁊c. Porro nec racemus vue nec granum frumēti debet offerri niſi vl' expreſſus in vinū vel redactū in panem: quia xps ⁊ panem ſe dixit et frumento ſe comparauit. Quia xps accepit panē ⁊ calicē in ſctās ac venerabiles manus ſuas. Et ſacerdos exemplo xpi panē et calicem in manus accipiens vtrūq; per ſe crucis ſignaculo bn̄dicit. Cum tamen ſacerdos plures ſimul bn̄dicit oblatam vnam p oib9 in manib9 accipit: nam et in vnum xpi corpus omnes ſimul hoſtie conuertuntur.

¶ Quare panis azimus non fermentatus debet offerri: vbi agit̄ quot modis dicit̄ paſcha: ⁊ qn̄ mulieres parauerunt vnguentū ad vnguendū ieſum: et de panib9 primitiarum qui offerebantur in penthecoſte. Capitulum. xvi.

PAnis aūt non fermentatus ſed azimus debet in ſacrificium offerri: tum ratione facti/tum ratiōe myſterij. Sic enim legitur preceptum in Exodo. (Capi.12.) Primo menſe quartadecima die mēſis ad veſperam comedetis azima vſq; ad diem viceſimā primā eiuſdē mēſis ad veſperā. Septē dieb9 fermētatam nō inueniet̄ in domib9 veſtris. Qui comederit fermētatū peribit aīa ei9 de cetu iſrael: tā de aduenis q̄ de idigenis terre. Omne fermentatū nō comedetis: in cunctis habitaculis veſtris edetis azima. Cum ergo xps. xiiij. die primi menſis ad veſperam cenauerit cum diſcipulis ſuis et

M.E.C.D. 2016

agnum paſchalē comederit: ꝛ vtiqꝫ ritu legali cum lactu-
cis aggreſtibus ꝛ azimis panibus conſtat qđ ea hora fer-
mentatum nō inueniebatur in domibꝰ hebreoꝝ: et ita pa
nem azimum in corpꝰ ſuum veraciter ꝛ abſqꝫ dubio conſe — Xp̄s panē azimū con
crauit. Fermentū enī corruptiōem ſignificat apl'o teſtāte — ſecrauit.
qui ait. Modicum fermenti totam maſſam corrumpit. — 1.ad cor.5
Ut ergo nil corruptum ſiue corrūpens: ſed totum ſincerū
atqꝫ ſincerans in hoc eſſe ſacramento monſtretur non fer-
mentatum ſed azimum ꝯſecramꝰ. Nam ſcđm apoſtolum
Paſcha noſtrum imolatꝰ eſt xp̄s: itaqꝫ epulemur nō in fer — 1.ad cor.5.
mento veteri neqꝫ in fermento malicie et nequitie: ſed in
azimis ſinceritatis ꝛ veritatis. Greci tamen in ſuo perti- — Et greci d̄
naci errore de fermento cōficiunt aſſerentes in paraſceue — fermētato
lunam.xiiij.extitiſſe in qua verus eſt agnus imolatꝰ: vt — conficiūt.
legis iplereť figura que.xiiij.luna primi menſis paſcha- — Exodi.12.
lem agnū iuſſerat imolari: dominus igitur ea die ſe paſſu — Ponit au
rum eſſe prenoſcens in precedenti veſpera neceſſitate du- — ctoritates
ctus anticipauit comedere paſcha: et quia licite tunc po- — q̄ mouent
terat comedi fermentatum: et ipſi corpus dn̄i de fermen- — grecos ad ꝯficiendū
to conficiunt. Nam ꝛ ioānes euangeliſta ait. Quod ante — de fermēto
diem feſtū paſche ieſus cum apoſtolis nocte cenauit. Di- — Capi.13.
cit etiam iudeos in paraſceue non intraſſe pretorium vt — Joan.18.
non cōtaminarentur ſed comederent paſcha. Sabbatum
quoqꝫ poſt crucem magnum diem ſabbati nominant/qđ
dici non ſolet niſi cum ſabbato feſtum concurrat. Et Lu-
cas ait. Quia mulieres in paraſceue parauerunt vnguen — Capi.23.
tū qđ eis in die feſto facere non liceret. Matheus quoqꝫ — Capi.26.
deſcribit. Quod principes ſacerdotum ꝛ ſeniores populi — Soluit au
diſpoſuerant xp̄m occidere: ſed nō in die feſto/ne forte tu- — ctoritates
multus fieret in populo. Porro que dicta ſunt eoꝝ aſſer- — quas greci p̄ ſe inducūt
tioni non conſonant ſi ſane fuerint ītellecta. Paſcha nāqꝫ — Nota.
dicitur dies ſolēnitatis agnꝰ et hora dies vt ibi. Appro- — Luce.22.
pinquat dies feſtus iudeorū qui diciť paſcha. Solēnitas — Joan.13.
vt ibi. Ante diem feſtum paſche. Agnus vt ibi. Ubi vis — Mat.26.
paremus tibi comedere paſcha. Hora vt ibi. Scitis quia — Mat.26.
poſt biduū paſcha fiet. Dies aūt feſtus paſchalis erat.xv.
luna. Scđm illud. Et in.xv.ſolēnitatē celebrabitis altiſſi

M.E.C.D. 2016

mo dño. Nam .xiiij. non erat ſolēnijs niſi tm̄ a veſpera
ante diem feſtum. Hunc dñs paſcha cum diſcipulis cele=
Capi.16. brauit. Nam (vt inqt Matheus). Prima die azimoꝝ ac=
ceſſerunt diſcipuli ad ieſum dicentes. Ubi vis parem⁹ ti
bi comedere paſcha? Et veſpere facto diſcubuit cum diſci
Capi.14. pulis .xij. Marcus aūt primū diē azimoꝝ determinat di=
Capi.22. cens qñ paſcha imolabāt. Et Lucas. In qua neceſſe erat
occidi paſcha. Conſtat ergo qð xp̄s ea die cum aplis fecit
paſcha qua neceſſario fiebat ex lege. ſ. xiiij. luna primi mē
ſis ad veſperam. Hoc etiam incunctāter poterit inuenire
quiſquis tabulam cōpoti ꝑcurrerit diligenter diē magnū
ſabbati nominabāt. In tribus ebdomadalibus ſolēnita=
tib⁹ quacūq̄ .vij. dierū cōtingeret. Nam omnes ſolēnes
erāt et ſi nō a deo ſicut primus ⁊ vltimus: ſed ad edendum
azima ſeptem diebus oportebat eos eſſe mundos. Unde
Joan.18. quolibet .vij. dierū non poterāt ꝓtoriū introire ne cōtami
narent: ſed comederent paſcha. Uel noīe paſche poteſt et
azima deſignari. Quod autē mulieres die feſto paraſſe di
cuntur vnguētū nō obeſt: qꝛ nō erāt ſub littera ſʒ ſub gra=
Capi.23. tia. Uerūtamē lucas ait. qꝛ ſabbato ſiluerūt ſcđm manda
tum. Sed ⁊ mandatū erat in lege qð in dieb⁹ azimoꝝ pri=
ma ⁊ ſeptima nil opis facerēt exceptis his que ꝑtinent ad
veſcēdū. Preterea nemo tūc etiā volētib⁹ emere vēdidiſ
Capi.16. ſet vnguēta vel aromata. Nam et marchus teſtatur quod
cum trāſiſſet ſabbatū mulieres emerūt aromata vt veniē
Cōcordat tes vngerēt ieſum. Ut ergo nil dubietatis remaneat. lu=
euangeli= cas reducat ad marcū vt intelligat qð mulieres reuerten
ſtas. tes parauerūt ſcđm lucā aromata et vnguēta. Nō tūc ſed
ſcđm Marcū cū ꝑtrāſiſſet iā ſabbatū quod longe ante pa
rauerāt qꝛ audierūt frequēter dūm in ꝓximo moriturum.
Nōne magdalena iam paraſſe videt: et per īſpirationem
Mat.26. ꝓoccupaſſe miſteriū vnctiōis teſte veritate qui dicit. Mit=
tens hoc vnguētū in corp⁹ meū ad ſepeliendum me fecit.
Joan.12. Et iterū ſinite illā vt in die ſepulture ſeruet illud: ſed vn=
guentū qð prius inceperat poſt ea ꝯſummauit. Porro di
ſpoſitio ſacerdotū diſpoſitioni dei ꝓualere non potuit qui
diſpoſuerat vt verus agn⁹ in dieb⁹ imolaret paſchalib⁹.

M.E.C.D. 2016

Et ſicut typicus agnꝰ.xiiij.luna primi mẽſis a iudeis co=
medebať i nocte.ita verũ agnũ eadẽ hora diſcipuli come
derũt. Uerũ ⁊ ſi verum eſſet qđ greci de luna ꝯtendũt cre
dendũ eſt tamẽ ita ritũ legis in hijs ſicut in alijs dominũ Mat.5.
obſeruaſſe quia non venit legẽ ſoluere:ſed adimplere.na Ad gala.4
tus de muliere factus ſub lege vt eos qui ſub lege erãt re=
dimeret. Sed ipi rurſus opponũt qꝛ cum veritas venit fi
gura ceſſauit et euanuit vmbra cum lumẽ effulſit. Cũ igi
tur ad verꝫ paſcha ꝑuentũ eſt q̄ ꝑceſſerãt i typo ceſſauerũt.
Scđm illud. Nouiſſima ſupueniẽtibꝰ vetera proijcietis. Leuiti.26.
Et apoſtolus ait. Uetera trãſierũt et ecce facta ſunt oĩa 2.ad cor.5
noua:et ideo ſicut xp̃s verꝫ paſcha ꝯfecit ſine lactucis ag
greſtibus.ſic ſine panibꝰ azimis ne veterẽ ritũ in nouo ſa
crificio retineret ac per hoc nos iudaizare doceret. Nam
vtrũqꝫ in lege pariter erat ꝑceptũ. Edẽt inquit carnes no Exo.12.
cte illa ⁊ azimos panes cum latucis aggreſtibꝰ. Sciendũ
eſt ergo qđ non omnes antique legis cõſuetudines abie=
cit eccl'ia. Sed quadam ꝓuida ꝯſideratiõe retinuit.. Un=
de ſpõſa dicit ad ſpõſum in cãtica cãticoꝝ. Omnia poma Capi.7.
noua et vetera ſeruaui tibi dicente. Adhuc eñ faciẽ plene
lune ꝯſiderat ne paſcha celebret in defectu. Adhuc confi=
cit oleũ vnctionis et thus ſuauitatis incendit. Adhuc ſol
uit decimas et primicias. Adhuc habet cãdelabrũ ⁊ lucer
nas. Ueſtes ⁊ vaſa. Põtifices ⁊ leuitas. Nam ſi ꝓpterea
repudiãdũ eſt azimum qꝛ lex illud amiſit pari ratiõe repu
dieť frumẽtatũ qꝛ lex ſtatuit in leuitico offerre panes fer= Capi.2.
mẽtatos cum hoſtia gr̃aꝝ que offertur pro pacificis. Itẽ
in pẽthecoſte. Offeretis panes ꝑmiciaꝝ de duabus deci= Leuiti.28.
mis ſimile fermẽtate. Nõ ſolũ de ꝯſtitutis legalibus verꝫ et Nu.23.
etiã de ſcriptis gẽtiliũ libẽter aſſumit eccl'ia.ſi quid in eis
ꝓbe dictum aut factum agnoſcit et tanꝗ mulieris capti=
ue reſecat vngues piloſqꝫ ſupfluos vt ab alienigena falſi=
tate mundate thalamũ veritatis digneť ĩtroire. Legales
ergo ꝯſuetudies non penitꝰ ſunt abolite neqꝫ ꝯtrarijs ſup
ueniẽtibꝰ ſunt deſtructe:ſed interdum in melius ꝯmutate
Nam cum deus circũciſionẽ mutauit non ſuperduxit con
trarium.i.ꝑpuciũ ſed ꝑtulit ei melius.i.baptiſmum quia

M.E.C.D. 2016

Ad Gal.5. circunciſio nil eſt et ꝑpucium nil eſt vt ait apoſtolus: ſꝫ fides que per dilectionē opatur et azimum ⁊ fermentatum penitus ſunt oppoſita ſicut imediata cōtraria. Non ergo decebat vt deꝰ abiceret azimum et aſſumeret fermentatū quin potius fermentatum quaſi minus bonum poſtponeret et azimum quaſi maius bonum ꝑferret. Nec illud valere putādum eſt qꝺ dicunt ſe ideo fermētatum offerre qꝛ fermētum (vt aiūt) feruorē ſpecie ſancti deſignat quo ſuꝑueniēte corpus xp̄i de virginis eſt carne conceptum. ſicut Luce.1. angelus illi ꝑdixerat. Spiritꝰ ſanctꝰ ſuꝑueniet in te ⁊ virtus altiſſimi obumbrabit tibi. Ideoqꝫ qꝺ naſcetur ex te ſanctum vocabitur filius dei. Tranſientes hanc ſignifica Mat.13. tionem fermenti ex illa parabola euangelica. Simile eſt regnum celorum fermento quod accepto mulier abſcondit in farina ſatis tribꝰ donec fermentatum eſt totum. Nā et fermētatū manifeſte ſignificat tumorē vteri virginalis et vinculum vnionis. Porro multo religioſius illud inſinuat quod ſcḋm apl̄m xp̄s de maſſa peccatrice corpꝰ ſine peccato ſuſcepit tanq̄ꝫ de fermētato ſuſcepit azimū ⁊ vt in xp̄m et ppl̄m ita malicie et neq̄tie nil interſit ſicut iter frumentū et aquā. In azimo nil veteris maſſe vel aliene corruptiōis interuenit. Nam per frumentū xp̄s per aquam Joan.12. populus deſignatᷣ ſcḋm illud. Niſi granū frumenti cadēs Eſa.33. in terrā mortuum fuerit ip̄m ſolū manet. Beati qui ſeminatis ſuꝑ aquas ſine fermento. Mixta frumento aqua deſignat populum ſine peccato xp̄o cōiunctū q̄q̄ꝫ et illꝺ valeat deſignare. quod ſicut azimus panis de pura maſſa ſine fermento cōficitᷣ. ita corpus xp̄i de illibata virgine ſine peccato eſt conceptū. Ceterū id ſolis latinis ſufficeret cōtra grecos. quod cōſtātinopolitanā eccl̄iam multarū hereſum corruptꝫo fermētauit. vt non ſolum corruptio hereticos verꝫ etiā hereſiarchas ꝑduceret. Romanā autē eccleſiam ſuper apoſtolice fidei petrā ſtabili ſoliditate firmatā et firmiſſime fundatā nulla prorſus heretice prauitatis ꝑcella potuit cōcaſſare: ſed illud integra fide ſemper ſeruauit. quod ab ipſis accepit apoſtolis qui preſentialiter eam ſacris inſtituere doctrinis et eccleſiaſtica ritus regulā do-

M.E.C.D. 2016

cuerunt. Ab ipſis ergo beatis apl'is petro et paulo quos et viuos habuit et mortuos cuſtodit hunc ſacrificii ritum quã hacten⁹ inuiolabili cultu ſeruauit. Greci vero poſtq̃ tunicam domini inconſutilẽ diuiſerunt vt ꝑpetue diuiſionis ſcandalũ interponerẽt ſacrificii ritum temere mutauerunt. Quos leo papa nonus ꝑ epl'am ad imꝑatorẽ ꝯſtantinopolitanum directam ſuꝑ variis ꝯfutauit hereſibus qui latinos inter ceteros azimitas vocabãt. Cum ipſi verius fermẽtarii nũcupentur.

¶ De tribus verbis que forme conſecrationis videntur adiecta: vbi monſtratur qꝺ tam de verbis q̃ de factis dominicis multa pretermiſerunt euangeliſte q̃ apoſtoli ſuppleuerunt. Capitulum.xvii.

Eleuatis oculis in celum. Tria quedam hic commemorantur in canone que nullus euangeliſtaꝝ deſcribit. Videlicet eleuatis oculis in celum eterni teſtamenti miſterium fidei. Quis ergo tante preſumptionis exiſtit. et audatie vt hec de corde ſuo tẽtauerit interponere. Sane formã ipſoꝝ verboꝝ ab ip̃o xp̃o acceperunt apoſtoli et ab ipſis apl'is eccleſia accepit. Multa quidẽ tam de verbis q̃ de fctis dñicis ꝑtermiſerũt euangeliſte que tñ apoſtoli cõpleuerunt. Ut eſt illud qꝺ apl's dicit in epiſtola ad corithios. Viſus eſt pluſq̃ quigẽtis fr̃ibus ſimul. deinde viſus eſt iacobo deinde apoſtolis omnib⁹. Nouiſſime autem tanquã abortiuo viſus eſt ⁊ mihi. Nã inter ipſos euãgeliſtas quedã omittũt ab vno que ſupplent ab alio. Uñ cum tres euangeliſte ꝯmemorẽt. Hoc eſt corpus meum. ſolus lucas adiecit qꝺ pro vobis tradetur ⁊ cũ Matheus ⁊ marcus dicant pro multis. Lucas dicit ꝓ nobis. Sed matheus addit in remiſſionẽ oĩm peccatoꝝ. Ea tamẽ que adduntur in canone poſſunt ex aliis locis euangelii comprobari. Joannes eñ lazari ſuſcitationẽ deſcribens teſtatur qꝺ ieſus eleuatis ſurſum oculis dicit. Pater. Gratias tibi ago qm̃ audiſti me. Item alibi dixit. Hec locutus ẽ ieſus ⁊ ſubleuatis oculis in celum dixit. Pater clarifica filium Sed ſi tunc oculos in celum leuauit ad patrẽ cum animã lazari reuocaret ad corpus quãto magis credendũ eſt qꝺ

1.ad co.15 Capi.22. Mat.26. Mar.24 Capi.9. Joan.17.

M.E.C.D. 2016

tunc oculos ad patrē in celum leuauerit cum panem ⁊ vi‑
num in corpus et ſanguinē ꝓprium ꝯuertebat. Utrobiqꝫ
tamen hec ad noſtrā inſtructionē agebat vt ⁊ nos oculos
cordis non deprimamur ad terrā: ſed eleuemus in celum:
ſi quod oramus volumus impetrare. Gratias agens iſtō
inſtituit. Gratias autem agebat non pro ſe: ſed pro nobis
i. pro reparatione hominū ſic futura.

¶ Quādo xp̄s tunc confecit et quando ſacerdos tunc cō‑
ficiat. Capitulum. xviij.

BEnedicit cum ad prolationem iſtorum verbo‑
rum. Hoc eſt corpꝰ meū. Hic eſt ſanguis meꝰ.
Sacerdos cōficiat credibile iudicatᷣ qꝺ̄ et xp̄s
eadē verba dicendo ꝯfecit. Porro quidam di‑
xerunt qꝺ̄ xp̄s confecit cū bn̄dixit litterā ꝯſtruētes hoc or‑
dine bn̄dixit ſubaudiendū eſt dicens. Hoc eſt corpꝰ meū
Prius ergo illa protulit verba vt eis vim conficiendi tri‑
bueret. Deinde ꝓtulit eadem vt apoſtolos formā cōficiē‑
di doceret. Alij vero dixerūt qꝺ̄ et ſacramētum cōfecit et
formā inſtituit. poſt bn̄dictionē cum dixit. Hoc eſt corpus
meū. Intelligētes eā bn̄dictionē fuiſſe aliqꝺ̄ ſignū qꝺ̄ ſup
panē expꝛſſit vel verbū. Quibꝰ veſter obſiſtere illud quod
prius fregit q̄ꝫ dixerit. Hoc eſt corpꝰ meū. Hec eſt etiā cre‑
Xp̄s v̄tute diuina cō‑ dibile qꝫ prius dederit q̄ꝫ fecerit. Sane dici poteſt qꝺ̄ xp̄s
fecit. virtute diuina cōfecit et poſtea formā expꝛſſit ſub qua po‑
ſtea bn̄diceret. Ipſe nāqꝫ per ſe virtute propria bn̄dixit.
Nos autē ex illa virtute quā indidit verbis.

¶ De veritate corporis xp̄i ſub ſpecie panis dum totus
panis etiā totū corpus xp̄i cōuertitᷣ. Capitulum. xix.

Joan. 1. CUm ergo ſacerdos illa xp̄i verba ꝓnūciat. Hoc
Pſal. vltīo eſt corpus meum. Hic eſt ſanguis meus panis ⁊
Gene. 19. vinū in carnē et ſanguinē ꝯuertitur. Illa verbi
Exodi. 8. virtute qua verbū caro factū eſt et habitauit in
Joan. 2. nobis. Qua dixit et facta ſunt. mandauit et creata ſunt.
4. Reg. 18. Qua feminā in ſtatuā mutauit et virgam ꝯuertit in colu‑
Ambro. de brum. Qua fontes mutauit in ſanguinē et aquā mutauit
ꝯſe. diſt. 2. in vinū. Nam ſi verbum helye potuit ignē de celo depo‑
reuera. et ī 4. diſt. 10. nere: verbū xp̄i nō poterit panem in carnē mutare. Quis

M.E.C.D. 2016

hoc audeat cōputari de eo: cui nullum verbū impoſſibile Luce.i.
per quem oīa facta ſunt: ꝛ ſine ipſo factum eſt nichil. Certe maius eſt creare qd̄ non eſt ꝙ mutari qd̄ eſt/ac longe maius qd̄ non eſt de nichilo procreare: ꝙ qd̄ eſt in aliud tranſmutare. Illud aūt nemo eſt q̄ dubitet: et hoc aliquis dubitabit? Abſit oīno. Incōparabiliter maius qd̄ deus: ita fact⁹ eſt homo qd̄ nō deſiit eſſe deus ꝙ qd̄ panis ita fit caro qd̄ deſinit eſſe panis. Illud ꝑ incarnationē ſemel factum eſt: iſtud ꝑ ꝯſecrationē iugiter fit. Sed dixerit aliq̄s Certus ſum oīno ꝗ valet/ſed nō ſum certus aliquo modo ꝗ velit. Auertat ergo qd̄ xp̄s cum accepiſſet panem benedixit ꝛ dixit. Hoc eſt corpus meum. Ueritas enim hoc dixit: ꝛ ideo verū eſt oīno qd̄ dixit. Quod ergo panis fuerat cum accepit corpus ſuum erat cum dedit panis itaq̧ mutatus erat in corpus ſuū: et ſimiliter vinum in ſanguinem non vt hereticus ſapit ſed deſipit. Ita debet intelligi qd̄ dn̄s ait. Hoc eſt corp⁹ meum .i. hoc ſignificat corp⁹ meum. Sicut qd̄ dicit apl's. Petra aūt erat xp̄s .i. petra ſignificabat xp̄m. Hoc enim poti⁹ dixiſſet de agno paſchali quā de azimo pane. Nam agn⁹ paſchalis ſine dubio figurabat dn̄icū corpus/ſed panis azimus ſincerum opus. Sicut autē Ioannes baptiſta q̄ dixerat. Ecce agnus dei: per adiunctum determīauit ecce q̄ tollit pctā mundi: ſic ꝛ xp̄s q̄ dixerat. Hoc eſt corpus meum: per adiunctū determinauit qd̄ pro vobis tradet̄. Sicut ergo corp⁹ xp̄i veraciter tradebat̄: ſic vere demōſtrabat̄ non in figura que iā ceſſauerat/ſed in veritate que iam aduenerat. Sane cum litigarēt iudei adinuicem dicentes: quomō poteſt hic carnem ſuam nobis dare ad manducandum. Dixit illis ieſus. Amen amen dico vobis niſi mādueaueritis carnem filii homis ꝛ biberitis eius ſanguinem non habebitis vitam in vobis. Qui māducat meam carnē et bibit meum ſanguinem habet vitam eternam. Ideo dixit. Amē amē dico vobis .i. in veritate non figuratiue: ſed vere intelligitur quod dixit. Niſi manducaueritis carnem filii homis ꝛ biberitis eius ſanguinem non habebitis vitā in vobis Qui ad maiorem veritatis expreſſionem adiunxit. Caro

Ioan.i.

Cōcludit obiectiōes

i.ad cor.9

Ioan.6.

Ibidem.

m

M.E.C.D. 2016

mea vere eſt cibus:et ſanguis meus vere eſt potus. Ego
vero q̃ vitam eternam deſidero habere carnē xp̄i veraci=
ter comedo:et ſanguinem eius veraciter bibo. Illā vtiq̃
carnē quā traxit de virgine ⁊ illum ſanguinē quā fudit in
cruce. Ego corde credo/et ore confiteor ꝙ ip̄m dominum
noſtrum ieſum xp̄m in hoc ſacramēto comedo:fretus au=
Joan. 6. ctoritate que dicit. Qui māducat me:viuit propter me.
De ꝯſe. di. 2. ca. q̃ mā= ducat. Non aūt cum manducatur per partes diuiditur nec la=
ceratur ſub ſacramento ſicut caro que venditur in macel=
lo/ſed illeſus ſumitur et integer manducatur. Uiuit man
ducatus/quia ſurrexit occiſus. Manducat⁹ non morit̃/q2
ſurrexit non moriturus. Chriſtus enim reſurgens a mor=
tuis iam non moritur/mors illi vltra non dominabitur.
Ad rom̄. 6. Qđ eīn mortuus eſt pctō/mortuus eſt ſemel qđ aūt viuit
3. Reg. 17. viuit in deo. Sicut eīn vidua ſaraptena quotidie comede=
bat et nunq̃ diminuebat farina de ydria et oleum de le=
chito. Sic vniuerſalis eccleſia quotidie ſumit ⁊ nunq̃ cō=
ſumit carnem et ſanguinem ieſu xp̄i ſub diuerſa ſpecie ſa=
cramenti. Sicut ergo corpus xp̄i quotidie manducatur ⁊
non deficit nec decreſcit. Ita panis trāſit quotidie in cor=
pus xp̄i/ſed ipſum corpus nec deficit nec accreſcit. Non
eīn de pane vel vino materialiter formatur corpus chri=
ſti vel ſanguis/ſed materia panis et vini mutat̃ in ſubſtā
tia corporis et ſanguinis:nec additur aliquid corpori:ſed
tranſſubſtantiatur in corpus.

¶ De fractione panis vbi agitur qđ xp̄s tunc fregit in
menſa:et quid ſacerdos in altari nunc frangit vbi querit̃
quid comedit mus dum corrodit ſacramentum. Capi. xx.

Verum an partes in partes/an totū in totū/an
totale tranſeat in totale nouit ille q̃ facit. Ego
qđ reſiduum eſt igne cōburo. Nam credere iu=
bemur/diſcutere ꝓhibemur:ſi tū querētis iſtet
improbitas. Ego ſalua fide conceſſerim qđ totalis panis
in totale corpus cōuertitur:ita qđ nulla pars panis trāſit
in aliquā partē corporis. Reor autē ſalua fidei maieſtatę
qđ vbi panis eſt conſecratus ſub tota ſpecie totum corp⁹
exiſtit:ſicut enim miraculoſe tam magnum corpus ſub tā

M.E.C.D. 2016

parua forma cõcludit. Ita miraculoſe totũ corpꝰ in ſingu
lis partibus ꝯtinet. Qđ inde cõiecto qđ in quocũqꝫ par- De ꝯſe.di.
tes ſpecies panis diuidatur ſub ſingulis partibus totus 2.ca.ſingl'i
eſt xp̃s/totus in paruo/totus in magno/totus in ĩtegro/
totus in fracto. Scio tñ qđ dicitur a quibuſdam ꝙ q̃diu
ſpecies integra perſeuerat ſub tali ſpecie et totale corpus
exiſtit. Ubi vero diuiditur in ſingulis diuiſionibus inci-
pit eſſe totum. Sicut in ſpeculo dũ eſt integra vna tãtum
inſpicientis apparet ymago. Sed eo fracto tot apparent
ymagines quot ſunt in eo fracture. Porro cum deus illã
virtutem verbis contulerit vt ad ꝓlationem eorum cor-
pus dñicũ incipiat eſſe ſub ſpecie ſacramenti/nec illa ver
ba proferant in fractione diligẽter attendant ⁊ ipſi reſpon
deant. Unde corpus xp̄i qđ ante fractionem non in ſin-
gulis partibus qui erat totum ſub totali ſpecie totaliter
exiſtebat. Poſt fractionem in ſingulas partes quodãmõ
cedit et incipit eſſe ſigillatim in ſingulis qđ ĩtegraliter in
integro erat. Licet aũt corpꝰ dñicũ cum ſit in loco locale.
Querit tñ vtrũ in ſacramẽto ſit locatum localiter vtrũ fa-
ciat localẽ diſtantiã: et an habeat ſitum locale vt dici de-
beat qꝛ iacet aut ſedet aut ſtat. Sed alia multa circa pñſen-
tem articulum poſſent inquiri que melius eſt intacta re-
linquere ꝙ̃ temere diffinire. Nam beſtia q̃ tetigerit mon- Exodi.19.
tem lapidabitur: et tricius eſt in talibus citra rationem
ſubſiſtere ꝙ̃ vltra rationem excedere. Ne forte qđ abſit
oſſa regis ydumei redigantur in cinerem.

¶ De fractione vbi dicitur in qua re fiat fractio vel at-
tritio: vt in accidentia panis et vini poſt conſecrationem
ſint in ſubiecto. Capitulum.xxi.

FRegit ſolet a multis inquiri: ſed a paucis ĩtel-
ligi qđ xp̃s in menſa tunc fregit: et quid nunc
frangat ſacerdos in altari. Fuerunt qui dice-
rent qđ ſicut poſt conſecrationem vera panis
remanent accidentia/ſic ⁊ vera panis ſubſtãtia: quia ſicut
ſubiectum non poteſt ſubſiſtere ſine accidentibus/ſic acci
dentia nõ poſſunt exiſtere ſine ſubiecto: qm̃ accidẽtis eſſe
non eſt aliud ꝙ̃ ineſſe. Sed panis ⁊ vini ſubiectis perma-

M.E.C.D. 2016

nentibus corpus et ſanguis xpi ad prolationem illorum verboꝝ incipiunt eſſe ſub illis. Ita ꝙ ſub eiſdem acciden tibus vtrūꝗ vere ſuſcipitur. Panis ⁊ caro. Vinum ⁊ ſan guis quoꝝ alterū ꝓbat ſenſus. Reliquū credit fides. Hij dicunt qḋ ſubſtantia panis frangitur ⁊ atterit̃. Inducen= tes ad hoc qḋ ait apl's. Panis quē frangimus. Et lucas.

Actuū. 2. Vna ſabbati cum veniſſent ad frangēdum panes ⁊c. Hij

Nota. facile ſoluūnt queſtionem illam qua querit̃ quid a mure comeditur cum ſacramentum corroditur. Comedit̃ enim ſcḋm illos ipſa panis ſubſtantia ſub qua corpus xpi mox eſſe deſinit. Porro qualem ſignificādi modum habet no= men accidentis in philoſophica facultate talem exiſtendi modum habet accidens nominis in theologica veritate. Nam ſicut hoc nomen albū ſignificat accidens in ſubie= cto. i. in adiacentia: ita hoc nomen albedo ſignificat acci= dens ſine ſubiecto. i. exiſtentia. Sic ante conſecrationem

Accidēs ſi= ne ſubie= cto. accidens eſt in ſubiecto: qm̄ exiſtit in alio. Sed poſt conſe= crationem accidēs eſt ſine ſubiecto: qm̄ exiſtit p ſe. Trāſit enim ſubſtantia/ſed remanent accidentia. Nec dicitur in iij. participij accidens: ſed accipiendum eſt in. iij. nomi= nis. Sicut enim ſubſtātia ibi corporis eſt. Vbi forma cor= poris non videtur ſic forma panis videtur vbi ſubſtan= tia panis non eſt. Nec eſt alius ibi panis niſi caro chriſti que nomīe panis deſignatur aliquando. Juxta qḋ domi

Joan. 6. nus ait. Panis quē ego dabo: caro mea eſt pro mundi vi=

I. ad cor. 11 ta. Et apl's. Quotieſcūꝗ mādūcabitis panem hunc: ⁊ ca= licem bibetis ⁊c. Non eñ debemus querere naturam in gratia neꝗ conſuetudinē in miraculo non ſolū aūt accidē tales: verūetiam naturales ꝓprietates remanere viden= tur: ⁊ panitas que ſaturando famē expellit̃ ⁊ vinitas que ſaturando ſitim expellit. Dicamus ergo qḋ forma panis

De ꝯfeſſio ne Beren= garij: et hr̃ I. 4. di. 128 de ꝯſecra. di. 2. c. etiā berēgari⁹. frangit̃ ⁊ atterit̃: ſed corpus xpi ſumitur et comeditur ea que notant corruptionem referētes ad formam panis ea vero que notāt acceptionē ad corp⁹ xpi. ¶ Berenga= rius quia ſuſpectus habebat̃ de hereſi ne remaneret an= guis ſub herba ad maiorem expreſſionem coram Nico= lao papa multiſꝗ preſulibus eſt cōfeſſus panem ⁊ vinum

M.E.C.D. 2016

que in altari ponuntur poſt conſecrationem non ſolum ſa-cramētum/ſed etiam vnde corpus et ſanguinem xp̄i eſſe ꝛ ſenſualiter nō ſolū ſacramētū:ſed etiā in veritate mani-bus ſacerdotū tractari/frāgi/ꝛ fideliū dētibꝰ atteri. Non autē corpꝰ xp̄i vel in partes diuidit̄ vel dentibꝰ laceratur cum ſit īmortale ꝛ īpaſſibile. Sed in qua re fiat fractio vel attritio. Auguſtinꝰ oſtēdit dicens. Quādo xp̄s mādncat̄ reficit nō deficit neq̄ quādo manducamus partes de illo facimus. Equidē in ſacramēto ſic fit. Nam ꝛ xp̄s carnalē ſenſum diſcipuloꝝ redarguit qui putabāt carnē eius ſicut aliā carnē diuidendā in partes et morſibꝰ lacerandā. dici tur autē diuidi forma panis non qui ſit:ſed q̄ fuit ſicut di-cebat̄. Simō leproſus nō qualis exiſtebat ſed qualis exti terat. Si vero querat̄ q̄d a mure corroditur cum ſacramē tum comedit̄ vel quid incinerat̄ cū ſacramentū ꝯcremat̄. Rn̄demꝰ q̄ ſicut miracl'oſe ſubſtātia panis ꝯuertit̄ in cor pus dominicū et incipit eſſe ſub ſacramento. ſic quodāmo do miraculoſe reuertitur cū ibi deſinit eſſe non q̄ illa pa-nis ſubſtātia reuertat̄ q̄ trāſiuit in carnē ſed ꝙ eiꝰ loco alia miraculoſe creat̄ accidētia ſine ſubiecto poſſunt ſicut eſſe ſic edi hoc oſtentāte miraculo falſo trahit̄ argumentū a cō iugatis:ſicut alibi falſo trahit̄ a ꝯtrariis. Eſt eīn hic color et ſapor/qualitas/et q̄ntitas cum nichil in alterutro ſit co loratū/aut ſapidū/q̄ntum/et quale. Miraculū quippe vi-cit naturā et legi detrahit diſpēſatio. Sane natura domi-ni eſt trinitas pſonaꝝ. Videlꝫ pater ꝛ filius et ſpūſſanctꝰ. In yypoſtaſi filij eſt trinitas ſubſtātiaꝝ. Videlꝫ deitas/cor pus/et aīa. In ſacramēto corporis eſt trinitas ſpecierum. Videlꝫ panis/vinū/ꝛ aqua. In natura dei nō eſt accidēs in ſubſtātia nec ſubſtātia ſub accidente. In ypoſtaſi filij et eſt accidens in ſubſtātia ꝛ ſubſtātia ſub accidēte. In ſacra mēto corporis accidēs nō eſt in ſubſtātia:ſed ſubſtātia con ſiſtit in accidēte.

Nota. Quid a mu re corrodit̄ dum ſacr̄m comedit̄.

¶ Quale corpus dedit chriſtus in menſa diſcipulis ſuis vbi agitur de quattuor qualitatibus corporis glorificati. Capitulum.xxij.

M.E.C.D. 2016

CEdit. Queri ſolet quale xp̄s corp⁹ ſuū dedit in
cena. Mortale vel imortale/paſſibile an ipaſſi
bile ꝛc. q̄ ad hāc ptinēt queſtionē. Ego diuina
ſacramenta magis venerāda q̄ꝫ diſcutiēda ꝓfi
teor ſimplicitati fidei magis ratus ſufficere. ſi dicatur qđ
tale dedit quale voluit. Et rurſus quale dederit ipē nouit
Fuerūt tamē qui dicerēt qđ ſicut ipē veraciter erat qđ da
baꝭ et qui dabat. Ita in eo quod dabat erat paſſibilis et
mortalis et in eo qđ dabaꝭ erat ipaſſibilis ꝛ mortalis. Si
cut viſibiliter geſtabat ꝛ iuiſibiliter geſtabaꝭ. Inuiſibiliꝭ
inq̄ꝫ q̄tū ad formā corporis: non q̄tū ad ſpeciē ſacramēti.
Nam in eo quod geſtabat qđ erat hoc apparebat. In eo
vero qđ geſtabaꝭ qđ erat ipſe nō videbaꝭ quia forma pa-
1. Reg. 27. nis et vini velabat formā carnis et ſanguinis. Hic eſt ille
verus dauid q̄ corā achis rege geth ſuis manib⁹ ferebaꝭ.
Qm̄ igiꝭ imortalis dabaꝭ/icorruptibilis edebaꝭ. Hij ꝑ-
fecto concedunt. Poſito ꝙ pars aliqua ſacramēti ꝑ triduū
mortis xp̄i reſeruata fuiſſet. idē corp⁹ ſimul et iacebat mor
tuū in ſepulchro ꝛ manebat viuū ſub ſacramāto in ara cru
cis ponebaꝭ et ſub forma panis nō ledebaꝭ. Sed qm̄ icre
dibile iudicatur vt ſcdm̄ eandē naturā ſimł eſſet mortalis
Opinio. 2 et imortalis qđ tūc cōgruebat ei ſcdm̄ eandē pſonā. Fue-
runt alij qui dixerūt quod xp̄s vtiq̄ꝫ mortalis fuit non ne
ceſſitate ſed volūtate. In eo quippe quod imunis extitit
ab om̄i culpa liber erat ab oī pena vt nil morti deberet ꝓ
eo quod peccati nil haberet. Suſtinuit tamen ſpōte mor-
talitatē: q̄ꝛ mortē ſuſtinere volebat: q̄ꝛ ſi mortalitatē nō ſu
ſcepiſſet oīno mori non potuiſſet. Ut ergo probaret quod
mortalis erat voluntate nō neceſſitate mortalitatē depo
Luce. 4. ſuit et quādo voluit mortalitatē recepit. Legiꝭ em̄ in euā
gelio qđ cum iudei duxerunt ieſum vſq̄ꝫ ad ſupcilium mō
tis vt eum p̄cipitarēt ipē trāſiēs ꝑ medium illoꝝ ibat cuꝫ
eſſet ducēdus teneri ſe ſicut palpabilē ꝑmittebat: ſed cum
Quattuor dotes corporis glorificati. eſſet p̄cipitād⁹ ſicut ipaſſibilis ꝑ medium illoꝝ trāſiebat.
Quattuor em̄ ſunt glorificati corporis ꝓprie qualitates.
Uidelicet claritas/Subtilitas/Agilitas/et impaſſibili-
Sapie. 3. tas. de q̄b⁹ legiꝭ. Fulgebunt iuſti ſicut ſol ꝛ tanq̄ꝫ ſcintille

M.E.C.D. 2016

in arundineto diſcurrent. Et abſterget deus omnē lachry- Apoca.21.
mam ab oculis ſanctoꝝ et iā mors vltra non erit ⁊c. Huic et.7.
etiā dn̄s dicit in euāgelio. Menſuram bonam et confertā Luce.6.
⁊ coagitatā dabūt in ſinū veſtrū. Singulas ſibi xp̄s ſigil- Quattuor
latim accepit anteꝗ̄ reſurgens a mortuis naturā glorifi- dotes cor-
cati corporis induiſſet. Subtilitatem cum naſceretur ex vir- poris glo-
gine. Claritatē cum trāſfiguraret in monte. Agilitatē cū rificati aſ-
incederet ſiccis pedib⁹ ſup mare Impaſſibilitatē cū ede- ſūpſit xp̄s
ret in cena. Sicut em̄ ſignum paſſibilitatis exhibuit ī cor- ante reſur-
pore īmortali cū poſt reſurrectionē oſtēdit man⁹ et latus. rectionē.
Sic in corpore mortali ſignum īpaſſibilitatis oſtendit cū Luce.2.
carnē et ſanguinē ante paſſionē exhibuit. Poteſt tamē ſal- Mat.17.
ua fide cōcedi qđ tale tunc dedit quale habuit. Mortale Mat.14.
videlȝ et paſſibile nō quod poſſet pati ſub ſacramēto: ſed Joan.6.
quia ſub ſacramēto poterat pati. Nūc autē ſumit a nobis Opinio ꝓ-
īmortalis ⁊ īpaſſibilis nec tamen maiorē nunc habet effi- pria hanc
caciā ſicut nec maiorē habet potentiā. Quod ante paſſibi- pōit magr̄
lis edebat: et tamen non ledebatur non erat humane na- ſentētiaꝝ.
ture: ſȝ diuīe potētie qua valebat quicquid oīno volebat.

¶ Utrum iudas acceperit corp⁹ xp̄i vbi q̄rit quare xp̄s corp⁹ ſuum ei dedit ad mādacādum. Capitulum.xxiii.

Diſcipulis ſuis. Dubitari ſolet vtrum iudas
cum aliis acceperit euchariſtiā. Lucas em̄ oſtē- Capi.22.
dit iudā īterfuiſſe cum aliis qn̄ ſtatim poſt cali-
cem cōmemorat traditorē dicens. Hic eſt calix
noui teſtamenti qui pro vobis effundetur. Uerūtamen
ecce manus tradētis mecum eſt in menſa. Quotquot au-
tem interfuerunt euchariſtiā acceperunt. Marco teſtante
qui ait. Et biberunt ex hoc omnes. Iuxta qđ ipſe p̄cepat Capi.14.
teſtāte Matheo. bibite ex hoc omnes. Ecōtra iudas non Capi.26.
īterfuiſſe ꝓbatur. Nā ſcđm matheū ſtatim dixit ieſus bi- Ibidem.
bētib⁹ calicē. Nō bibā a modo de hoc genimine vitis vſ-
ꝗ in diē illum quouſꝗ bibā illum nouum ī regno patris
mei. Iudas ergo non aderat qui cum eo non erat bibitu-
rus in regno. Bibētium quoꝗ nullum excipiens ait. pro
vobis effundetur: ſed alioꝝ multos vt inquit pro multis
effundetur in remiſſionē oīm peccatoꝝ. Unde cum ſcđm

M.E.C.D. 2016

ioannem xp̄s dixiſſet diſcipulis. Beati eritis cum feceri
tis ea ſtatim excepit non de omnibꝰ dico. Ego ſcio quos
elegerim. Et iterum. Uos mundi eſtis: ſed non omnes.
Opīo ꝓpa q̄ nō tenet̄ hodie.
Quod ergo nobis eſt in hoc caſu tenendum. Illud forte
ſine p̄iudicio alioꝝ quod ioannes inſinuat: quia cum iu-
Joan. 13.
das accepiſſet bucellā exiuit ꝯtinuo. erat eīm nox. xp̄s au
Capi. 12.
tem poſt alios cibos tradidit euchariſtiā. Luca teſtante q̄
ait. Similiter et calicē poſtq̄ꝫ cenauit dicens. Hic eſt calix
ꝛc. Patet ergo qđ iudas prius exiuit q̄ꝫ xp̄s traderet ei eu
chariſtiā. Quod autem lucas per calicē cōmemorat tradi
torem per recapitulationem poteſt ītelligi que ſepe fit in
ſacra ſcriptura vt quod prius factum fuerat poſteriꝰ enar-
Capi. 26.
Capi. 12.
retur. Sicut matheus biduo ante paſcha cōmemorat ala
bauſtrum vnguenti. quod ſcđm ioannem āte ſex dies pa
ſche mulier effudit in domo ſymonis leproſi. Conceſſo tā
men quod iudas acceperit euchariſtiam. Quod expoſito
Quare xp̄s dedit iude euchari-ſtiam.
rum pleriq; ꝯcedunt. Querendum eſt qua ratione medi
cus ſalutaris medicinā dabat egroto quam ei ſciebat eſſe
mortiferam. Sciebat eīm quod qui manducat indigne iu
i. ad cor. 11
dicium ſibi māducat et bibit ad hoc ſcꝫ dabat vt ſuo doce
Reſpōſio
ret exemplo. Quod ſacerdos non debet illi cōmunionem
negare cuius crimen et ſi ſibi ſit notum: non tamen eccl'ie
De ꝯſecra. di. 5. ca. nō ꝓhibeat. ꝛ ca. ſicut iudas. et. vij. q. i. aduerſitas.
manifeſtum ne forte nō ſit curator corrector ſed proditor.
Unde cautū repitur in canone. Non ꝓhibeat pigues ter
re diſpenſator menſam dn̄i manducare ſed noceat exacto
rem timere. Sit ita ſi nil melius eſt quod valeat reſponde
ri. Porro cum minus malum ſit reddi ſuſpectum de cri-
mine q̄ꝫ ꝯmittere crimē ꝛ de duobꝰ malis cum alterū vr-
get minus malum ſit eligendum cur diſcretus ſacerdos
non neget euchariſtiā criminoſo quatinus minus malum
incurrat vt maiꝰ malū euitet. i. vt reddat̄ ſuſpectꝰ ne mā-
ducet īdigne. Sane cum nemo debeat vnum mortale cō
Querit̄ an xp̄s ad bonū iude euchariſtiam tradiderit.
mittere ne ꝓximus aliud mortale cōmittat. eligendū eſt
potius ſacerdoti peccatorē non ꝑdere quā vt ille non pec
cet. Sed ille potius debꝫ eligere vt abſtinendo reddatur
ſuſpectus quā ꝯmunicando manducet indigne. Si vero
querat̄ vtrū xp̄s ad bonū vl' ad malū euchariſtiā iude tra-

M.E.C.D. 2016

diderit ⁊ quidem non videt̃ qd ad bonum dederit ne ſua
ſit intentione fraudatus: qui teſte propheta fecit vniuerſa
que voluit. Judas vero non ad bonum: ſed ad malum ſu- Pſal.134.
ſceperit. Sed nec ad malum dediſſe videt̃: quia xp̄s non Rn̄detur.
eſt auctor maloꝝ ſ꞉ vltor. Reſponderi poteſt et veriſſime
quia ſi prepoſitio notet intentionem vel affectum cum di
citur dedit ad malum falſa eſt prepoſitio. Si autem conſe
cutionem inſinuat ⁊ effectum vera eſt. Quia vero chriſtus De ↄſe.di.
bucellā intinctā iude ꝓtexit. Inſtitutū eſt ab eccleſia vt eu 2.ca.om̄e.
chariſtia non det̃ intincta. Conſtitutū eſt nichilominus ac Prima po
pro hereſi extirpanda que dogmatizauit xp̄m ſub neutra ſitio.
ſpecie totum exiſtere/ſed ſub vtraqꝫ ſimul exiſtere totum. Alia ratio. Tertia rō
Nec debet intelligi qd ſub bucella intincta panis chri- ꝑpter peri
ſtus euchariſtiam dederit traditori/ſed ꝑ bucellā intinctā culū ne ali-
atqꝫ porrectā ſuū deniqꝫ traditorē exp̄ſſit fortaſſis per pa- qd depeat ſic em̄ dat̃
nis intinctionem illius ſignificans fictionem. cū maiori cautela et reuerētia.

¶ De duobus modis euchariſtiā comedēdi. Ca.xxiiij.

Accipite ⁊ comedite. Non eſt intelligēdum qd
ſumptum corp⁹ de manu domini ſibi diſcipuli
nimis terret: ſed q̄ cōſecrauit idem ⁊ miniſtra-
uit: ac ſi diceret. Comedite. Itē cōedite vtraqꝫ
hui⁹ ſacramēti comeſtionem inſinuans. Dupliciter enim Dupl'r cor-
corp⁹ xp̄i comedit̃/qꝛ dupliciter ītelligit̃. Verū qd de vir- pus chriſti
gine traxit ⁊ in cruce pependit. Et myſticum qd eſt eccle- comedit̃ ⁊
ſia xp̄i ſpū vegetata. De vero corpore dn̄s ait. Hoc eſt cor habet̃ i.4.
pus meū qd ꝓ vobis tradet̃. De myſtico dicit apoſtolus diſt.9.
Unus panis ⁊ vnum corpus multi ſum⁹. Verū corp⁹ xp̄i Corp⁹ xp̄i miſticū et
comedit̃ ſacramentaliter.i.ſub ſpecie. Myſticum autem verum.
comeditur ſpūaliter.i.in fide ſub ſpecie panis in fide cor- 1.ad cor.10
dis. De comeſtione ſacramentali domin⁹ ait. Accipite et
comedite. Hoc eſt corpus meum qd ꝓ vobis tradet̃. Hoc
facite in meā cōmemorationē. Hoc modo tam mali q̄ bo
ni corpus xp̄i māducāt. Sed boni comedunt ad ſalutem: Vide i.4.
mali vero comedunt ad iudicium. Niſi em̄ ⁊ mali corpus diſt.9.
xp̄i comederent: non dixiſſet ap̄ls. Qui māducat īdigne: 1.ad cor.11
iudicium ſibi manducat ⁊ bibit non diiudicās corp⁹ dn̄i.
Nam ⁊ iudas cū alijs euchariſtiā d꞉ accepiſſe. De ſpūali

M.E.C.D. 2016

comeſtione dñs ait. Niſi manducaueritis carnem filij ho
minis ⁊ biberitis eius ſanguinem non habebitis vitã in
Joan.6. vobis. Hoc mõ corpus xp̃i comedũt ſoli boni. Unde qui
manducat carnẽ meã ⁊ bibit meũ ſanguinem in me ma-
net ⁊ ego in eo. Ut q̃ paras dentẽ ⁊ ventrẽ crede ⁊ mãdu-
De ↄſecra. caſti. Qui credit in xp̃m comedit ip̃m: qm̃ icorporat̃ xp̃o
diſ.2. c. qui p̱ fidẽ. i. mẽbrũ ei⁹ efficit̃/ vel in vnitate corporis eius fir-
diſcordat. mus ſolidat̃. Alibi ꝙ manducatur icorporatur: ⁊ q̃ man-
ducat icorporat. Hic aũt q̃ mãducatur icorporat: ⁊ q̃ man
ducat icorporat̃. Utrũqȝ modũ edẽdi iſinuat xp̃s vbi ait.
Joan.7. Sp̃us eſt q̃ viuificat: caro aũt nõ ꝓdeſt quicq̃: quia caro
chriſti vbi ſp̃ualiter comedatur: non ad ſalutem ſed ad iu
dicium comeditur.

¶ Quid fiat de corp̱e xp̃i poſtq̃ʒ acceptũ fuerit. Ca. xxv.

Fortaſſis adhuc pulſat cogitatio animũ querẽ
tis quid fiat de corpore xp̃i poſtq̃ʒ fuit ſumptũ
⁊ comeſtũ tales ſunt cogitationes hominũ vt
vix q̃eſcere velint in his maxime que queren-
Eccli.3. da nõ ſunt. Audi ↄſiliũ ſapiẽtis. Altiora te ne queſieris: ⁊
fortiora te ne ſcruteris: ſed q̃ precepit deus illa cogita ſem
Ad colo.3. per: ⁊ in plurib⁹ op̃ib⁹ ei⁹ ne fueris curioſus. Si vero p̃ſen
tia eius querit̃ corporalis: in celo queratur vbi xp̃s eſt: in
Nota. dextera dei ſedẽs. Ad tẽpus tñ preſentiã exhibuit corpo-
ralẽ: vt nos ad ſp̃ualẽ preſentiã iuitaret. Cum ſacramẽtũ
comedit̃ terit̃ et guſtat̃. Chriſtus corporaliter adeſt in vi-
ſu/ in tactu/ in ſapore: q̃ʒdiu corporalis ſenſus afficitur cor
poralis preſentia non aufert̃. Poſtq̃ʒ vero in p̱cipiẽdo cor
poralis ſenſus deficit: deinde nõ eſt q̃rẽda corporalis pre
ſentia/ ſed ſp̃ualis eſt itelligẽda vel retinẽda: diſpenſatio-
ne cõpleta xp̃s de ore tranſit ad cor. Meli⁹ eſt eñ vt ꝓce-
dat in mẽtem q̃ʒ deſcendat in ventrẽ. Cib⁹ non eſt carnis
ſed aĩe. Uenit vt comedat̃: non vt ↄſummat̃ vt guſtet̃ nõ
vt icorporet̃. Ore comedit̃: ſed ſtomacho nõ digerit̃. Re-
ficit animũ: non eff.uit in ſeceſſum. Illud ergo ſane debet
Mat.15. intelligi qđ dñs ait. Omne qđ in os itrat in ventrem va
dit ⁊ in ſeceſſum emittit̃ cũ cõſtet illud fuiſſe dictũ: nõ de
ſp̃uali cibo ſed de carnali. Qđ ſi forte ſeceſſus aut vomit⁹

M.E.C.D. 2016

poſt ſolam euchariſtie pceptionē euenerit ex accidentib⁹ ⁊ humoribus gñat. Cum iterdū humores abſq; cuiuſlibet cibi materia vel effluant in ſeceſſum vel emittant ad vomitū. Cum ergo poſt diſpēſatiōis officiū aliqd iterato ſentitur. In hoc quoq; ſpecies ad proprietatem ſenſui famulatur vt veritas ſimilitudinis vtriq; ſeruet. Nam in quo ſimilitudo deficeret in eo ſacramentum nō eſſet: ſed ibi ſe pderet ⁊ fidei locū ꝯferret: neq; iā crederet ſed videretur ꝙ ita fieri non oportet. Itaq; quātum ad nos ſeruat ꝑ oīa corruptibilis cibi ſimilitudinē: ſed quantū ad ſe non amittet inuiolabilis corporis veritatem. Species nāq; corrodit ⁊ maculatur: ſʒ nunq̄ veritas corrūpitur aut coinquinat. Sed cū tale q̄d videris noli timere cibi: ſʒ eſto ſollicit⁹ tibi ne tu forte ledaris ſi male crediderīs. Si vero queratur vtrū xp̄s deſcendat localiter de celo ⁊ aſcendat in celū: cū exhibet aut ſubtrahit preſentiā corporalem: an aliter incipiat aut deſinat eſſe ſub ſpecie ſacramenti. Reſpōdeo nō oportere nos in talibus nimis curioſos exiſtere ne pluſq̄ poſſimus preſumamus. Salubre ꝯſiliū dedit apl's. Noli plus ſape q̄ oportet ſape. Sed ſape ad ſobrietatem. Ego neſcio quomō xp̄s accedit vel quomō recedit ignoro nouit ipſe qui nichil ignorat. Nota. Ad rom. 12

¶ De Tranſſubſtantione corporis xp̄i qñ vinum mutatur in ſanguinē et panis in carnē: quare etiā cū demōſtrauit chriſtus cum dixit. Hoc eſt corp⁹ meum. Manducate ex hoc omnes. Capitulum. xxvi.

Hoc eſt corp⁹ meū. Si ad ꝓlationē iſtoꝝ verborum. Hoc eſt corp⁹ meū. Panis mutat in corpus xp̄i: et ad prolationem illoꝝ verboꝝ. Hic eſt ſanguis meus: vinum mutatur in ſanguinem cū prius ꝓferantur iſta verba q̄ illa. Prius ergo panis mutatur in corpus q̄ vinum in ſanguinē. Nunqd ergo corp⁹ eſt ſine ſanguine: vel ſanguis ſine corpore. Propterea dr̄ a qbuſdā qd cū totū eſt dictū totū eſt factū: volētes vel nō volētes ipſi⁹ cōuerſionis determiare momētū. Alij vero dicūt qd licet ad ꝓlationē p̄cedentiū panis antea mutetur in corpus: ⁊ ad ꝓlationem ſequentiū vinum

M.E.C.D. 2016

poſtea mutetur in ſanguinem: nunq̄ꝫ tn̄ corp⁹ eſt ſine ſan-
guine/vel ſanguis eſt ſine corpore ſicut neutrum eſt ſine
anima: ſꝫ ſub forma panis ſanguis exiſtit in corpore. Per
mutationē panis in corp⁹: ⁊ econuerſo non ꝙ panis mu-
tetur in ſanguinē/vel vinum in corp⁹: ſꝫ q̄ neutrū poteſt
exiſtere ſine reliquo. Sed querit̄ qđ demonſtrauit xp̄s: cū
dixit. Hoc eſt corp⁹ meū: nō panē q̄ de pane nō erat verū
qđ corp⁹ eius exiſteret: nec corp⁹ q̄ nōdū verba illa ꝓtu-
lerat ad quoꝝ ꝓlationē panē mutauit in corp⁹. Quid er-

Solutio obiectōis

go? Similis obiectio fit a logicis: cū đr. Hoc vinū eſt mor-
tuū. Poſito qđ in ꝓlatione ſubiecti ſit viuum: et in prola-
tione predicati ſit mortuū. Sed quātū diſtat oriens ab oc
caſu: tātum refert īter miraculū ⁊ naturā. Ab hmōi ergo
queſtionis laqueo facile ſe abſoluit qui dicit qđ xp̄s confe

Nota ꝙ nichil demōſtrat ſacerdos qn̄ dic̄ hoc eſt corpus meū.

Joan. 15.

Joan. 8.

Bōa q̄ſtio

Obijcit̄ de māducāte q̄ nō pōit̄ ī euāgelio dicit ꝙ ſūptū eſt ī luca. 22. cap̄. cū dic̄ xp̄s deſiderio deſideraui hoc paſcha ⁊c.

cit qn̄ bn̄dixit. Nam ſi opponatur de ſacerdote q̄ tūc ꝯſe-
crat cum illa verba ꝓnūciat: reſpondetur ꝙ ſacerdos nil
demonſtrat cum illis verbis non vtatur renunciatiue: ſed
recitatiue. Queadmodū cū ait. Ego ſum vitis vera. Ego
ſum lux mundi: et innumerabilia talia. Sed rurſus querit̄
q̄d demōſtrauit: cum dixit. Manducate ex hoc omnes: li
cet in nullo quattuor euāgeliſtaꝝ hoc legatur de corpore:
ſꝫ tm̄ de ſanguīe. Bibite ex hoc oēs. Cū em̄ panē fregiſſet
ſi demōſtrabat aliqđ fragmētoꝝ illđ nō debebāt oēs co-
medere: q̄ corp⁹ xp̄i non māducat̄ ꝑ partes ſꝫ integrū. Sa-
ne ſcđm regulā ticonij debet ītelligi ꝙ frequenter in ſacra
ſcriptura videtur dici de vno ſꝫ agitur de diuerſis. Ut eſt
illđ. Bn̄dixit/fregit/⁊ dedit. Bn̄dixit panē/fregit formā
⁊ dedit corpus. Eodē modo cū dixit. Manducate ex hoc
omnes. ꝓnomē intēdit integrū corpus ⁊ p̄poſitio innuit
formā diuiſam. Ut iſte ſit ſenſus. Comedite corpus inte-
grum ſub forma diuiſa. Nā ſola forma ꝑ partes diuiditur
⁊ totū corpus itegrū māducat̄. Simili mō pōt ītelligi qđ
ſubiunxit. Hoc eſt corp⁹ meū. i. illđ qđ p̄beo in hac forma.

¶ Quod verborum forma nec augeri nec minui nec mutari debet. Capitulum. xxvij.

QUerit̄ etiā vtrū additio/vel ſubtractio/tranſpoſitio
vel mutatio ſi forte ſint in illa forma verboꝝ quam

M.E.C.D. 2016

xp̄s expſſit.officiū ꝯſecratiōis īpediat:vt ſi dicatur addēdo.Hoc eſt corpꝰ meū quod aſſumpſi de virgīe:vel ſubtrahēdo.Hoc eſt corpus meū:aut trāſponēdo meū corpꝰ hoc eſt:vel interponēdo.Hoc eſt vtiq꜄ corpꝰ meū: ſiue mutando.Hoc eſt corpꝰ ieſu.Sane fecit deꝰ hominē rectum : ſed ipſe ſe infinitis miſcuit queſtiōibꝰ:His itaq꜄ p̄termiſſis q̄ quādoq꜄ magis ſubuertūt hominē q̄ edificēt illud ꝓ certo ſciat q̄d grauiter peccat qui q̄dlibꝫ hoꝝ quomōlibꝫ attētauerit maxie ſi formā intēdit mutare vel hereſim itroducere:q2 forma verboꝝ quā xp̄s expſſit ꝑ oīa debꝫ illibata ſeruari q̄uis ſcd̄m philoſophū nomīa ⁊ verba trāſpoſita idē ſignificent ne vtile ꝑ inutile vitiet̄.

¶ Utrum panis tranſſubſtantietur in hominem vel in creatorem. Capitulum.xxviii.

Porro cum panis trāſſubſtātiet̄ in corpus ⁊ vtiq꜄ rationāli ſpū aīatum videtur q̄d panis trāſſubſtātietur in hominē.pari ratione trāſſubſtātietur in xp̄m.Sic ergo creatū quotidie fit creator. Quidā voluerunt aſtruere q̄d trāſſubſtātiatur in xp̄m. Nā ſicut xp̄s dicitur māducari q2 corpꝰ eius comeditur. ita panis ī xp̄m mutari qm̄ in corpꝰ eiꝰ ꝯuertitur. Ego ſum inq̄t panis viuus qui de celo deſcendi ⁊ panis quē ego dabo caro mea eſt ꝓ mūdi vita. xp̄s ergo ⁊ ſeip̄m ⁊ carnē ſuā noīe panis appellat vt oſtendat ꝑ hoc q̄d panis ſicut vere mutatur in carnē ſuam ita vere mutat̄ in ip̄m. Ego tamē ſicut in aliis ita pariter ⁊ in hoc diuina ſacramēta magis venerāda q̄ diſcutienda ꝓfiteor. Scriptum eſt eñ. Non comedetis ex eo crudum quid nec coctū aqua:ſed aſſum tantum igni:et ſi ſcd̄m vi inferentie non ſequatur quod ſi panis tranſſubſtātiat̄ in corpus humanū:ideo panis trāſſubſtantiet̄ in hominē q2 non homo ſed hominis pars eſt corpus.

Opīo aliquoꝝ.

Joan.6.

Exodi.12.

¶ Quod verboꝝ forma nec augeri nec minui nec mutari debet. Capitulum.xxviii.

Ueritur autē vtrū ante ꝯſecrationē ſit ꝓcedendꝰ panis erit corpꝰ xp̄i vel poſt ꝯſecrationē id quod fuit panis eſt corpꝰ xp̄i. Quod inde videtur: qm̄ qui ſacerdos fit ſacerdos erit:⁊ qui ſacerdos eſt

De hoc vide in.4.diſtinctio.11.

M.E.C.D. 2016

factus ſacerdos eſt. Similr quod corpus ſit erit corpus et
quod corp⁹ eſt factum corpus eſt. Quis em̄ dixerit qđ hoc
ſit corpus: ſi nūꝗ̄ hoc erit illud. Tradit etiā auguſtin⁹ an-
te cōſecrationē eſſe panem ⁊ vinū quod natura formauit.
Poſt ꝯſecrationē vero carnē ⁊ ſanguinē ꝙ bn̄dictio conſe
crauit. Et ambroſius in hec verba quod erat panis ante
ꝯſecrationē. Nā et ſi panis nō erit corp⁹ xp̄i nec aliquid
aliud. panis itaqꝫ nichil erit ⁊ ita panis anichilatur. Si
vero dicatur qđ panis erit corp⁹ xp̄i ſtatim īfert̄ aliquid
fore corp⁹ xp̄i quod nec fuit natum vel paſſum nec mortu
um vel ſepultū. demōſtratis ergo diuerſis panibus opor
tet ꝯcedi qđ hoc ⁊ illud erunt idem ⁊ non fuit idem. Hoc
igitur fiet illud. Rurſus ſi hoc erit ⁊ non fuit vel eſt corp⁹
ieſu. Hoc incipiet eſſe corpus ieſu quod non eſt corp⁹ ieſu.
Sic ergo aliqn̄ erit verꝫ. Hoc eſſe corp⁹ xp̄i. Quod eſt pe-
nitus impoſſibile. Preterea ſi id quod fuit panis eſt cor-
pus xp̄i. ꝑfecto corpus xp̄i eſt illud quod fuit panis. ergo
corpus xp̄i vel fuit panis vel eſt. Diuerſa et innūerabilia
talia poſſent inferri q̄ penit⁹ a veritate diſcordāt. Propt̄
hoc et alia que cōtra ꝑſentem articulū magis ſubtiliter ꝙ
vtiliter poſſent inquiri. Non deſinunt que dicunt ꝙ ea
ratione dicitur panis mutari vel ꝯuerti ſeu tranſſubſtan-
tiari ſiue tranſire in corp⁹ xp̄i: quia corpus xp̄i ſub eiſdem
accidentibus loco panis incipit eſſe. ſic dicitur a grāmati
cis qđ. a. mutat̄ in. e. cū a ꝑſenti format̄ ꝑteritū. Ut ago
egi: quia loco illius littere. a. ponitur hec littera. e. Qui-
dam expreſſe dixerunt qđ ipſa panis eſſentia in corporis
xp̄i vere mutatur ſubſtantiā nec redigitur panis in nichi-
lum. qꝛ deſinit eſſe quod fuit: ſed mutatur in aliđ qm̄ inci
pit eſſe quod non fuit. Fit aūt ipſa ꝯuerſio non ſecundum
vnionē ſꝫ ſecūdū trāſitionē quia nequaꝗ̄ eſſentia eſſentie
in augmētum accedit: vt ꝑ id qđ accedit id ad qđ accedit
min⁹ aliquid fiat. Sꝫ id quod accedit fit vnū cum illo ad
quod accedit. Nec corp⁹ accipit eſſe panis: ſꝫ panis acci-
pit eſſe corporis. panis tranſit in corp⁹ non corp⁹ in panē.
Cum ergo cōcluditur qm̄ aliquid erit corp⁹ xp̄i quod nō
fuit natum nec paſſum ſi relatio fiat ad predicatū ē falſum

M.E.C.D. 2016

ſi vero fiat ad ſubſtantiã eſt veꝝ. Sʒ tamẽ nõ ꝯuenit. Ergo corp⁹ xp̄i non fuit natũ nec paſſum. Sicut non ſeqtur. Aliqd eſt pr̄ q̄ nõ genuit nec ſpirauit. Ergo pr̄ nõ genuit nec ſpirauit. Qđ autem īferũt. Hoc et illud idem erunt ⁊ non ſunt idẽ. Hoc igitur fiet illud non ꝯuenit: ſʒ ita recti⁹ inferretur. Hoc igitur fiet aliquid quod erit illud ſicut pater et filius ſunt idem: nõ tamẽ pater eſt filius: ſʒ id quod eſt filius. Licet autẽ hoc erit illud: nũꝗ tamen hoc erit verum hoc eſſe illud qñ hoc deſinit eſſe hoc eſt incipit eſſe illud ſicut ſanũ erit egrum: nũꝗ tamen erit verum ſanum eſſe egrum quia ſanũ deſinet eſſe ſanũ ⁊ incipiet eſſe egrũ. Quãuis etiam id quod fuit panis ſit corpus xp̄i nũꝗ tamen corpus xp̄i eſt aliquid qđ fuit panis qm̄ id quod fuit panis eſt aliud oĩno quod fuerit. Sed corp⁹ xp̄i eſt idẽ omnino quod fuit. Sicut iniquũ quod fuit ſaulus eſt paulus: non tamen paulus eſt iniquũ quod fuit ſaulus. Quod em̄ ſcđm naturã ꝯtingit in accidentib⁹ hoc ſcđm miraculum accidit in naturis. Eſt autẽ duplex ꝯuerſio. ſubſtãtialis videlʒ ⁊ formalis. Duplex cõuerſio. Nã ſicut aliqñ forma ꝯuertit̄ ſine ſubſtantia. ſic interdũ ſubſtãtia ꝯuertit̄ ſine forma nõnũꝗ vtraqꝫ cum altera. Subſtãtia vero qñqꝫ cõuertitur in id quod fit ⁊ non erat vt virga in colubrũ: ⁊ tunc forma ꝯuertitur cũ ſubſtãtia qñqꝫ ꝯuertit̄ in id quod erat ⁊ nõ fit vt panis in euchariſtiã ⁊ tunc ſubſtãtia cõuertit̄ ſine forma: ſʒ deſinamus ſcrutari ſcrutiniũ: qm̄ ꝑſcrutator maieſtatis opp̄met̄ a gloria. Nam accedet homo ad cor altum et exaltabitur deus. Prouer. 25. Pſal. 63. Sicut em̄ ĩeffabilis eſt illa vnio quia de⁹ factus eſt homo. ſic ĩeffabilis eſt illa cõuerſio qua panis fit caro: nec tamẽ ita panis dicẽdus eſt ĩcarnari qꝛ panis fit caro ſicut verbum dicitur incarnatum: qꝛ verbũ factum eſt caro qđ carnẽ aſſumpſit nõ trãſiuit in carnẽ. Sʒ panis deſinit eſſe qđ erat. ita fit caro q̄ trãſit in carnẽ non aſſumit carnem.

¶ Utrum ſanguis ſumatur ſub ſpecie corporis et econuerſo. Capitulum.xxx.

SImili modo licʒ ⁊ ſub alterutra ſpecie ſumat̄ vtrũqꝫ i. corpus ⁊ ſanguis vtraqꝫ tamen ſpecies cõſecratur: et neutra ſuꝑfluit vt oſtendatur qđ chriſtus naturã huma

M.E.C.D. 2016

nam totā aſſumpſit vt totā redimeret. panis em̄ refert ad
carnē ⁊ vinum ad animā quia vinū ſanguinem operatur
Capi.17. in quo ſedes eſt anime. Unde legitur in leuitico. Aia car
nis in ſanguine eſt. Moyſes quoq; teſtatur qꝺ caro ꝓ cor
pore. ſanguis autē offertur pro anima. Quocirca panis et
vinum in ſacrificiū offeruntur qꝺ valet ad tuitionē carnis
⁊ anime ne ſi ſub altera tm̄ ſpecie ſumeretur ad alterius tā
tum videretur ꝑtinere ſalutē ⁊ q̄uis ſub ſpecie panis ſan-
guis ſumatur in corpore ⁊ ſub ſpecie vini corpus ſumatur
cū ſanguine tamē nec ſanguis ſub ſpecie panis nec corpꝰ
ſub ſpecie vini bibitur aut comeditur. Quia ſicut nec ſan
guis comeditur nec corpus bibitur. ita neutrū ſub ſpecie
panis bibitur aut ſub ſpecie vini comeditur. Et ſi cōceſſi-
bile videatur qꝺ corpus bibēdo ⁊ ſanguis comedendo ſu
mat. Eſt ergo modus ſumendi carnē ⁊ ſanguinē quo neu-
trum manducatur aut bibitur.

¶ Utrum panis ſine vino vel vinum ſine pane poſſit cō
ſecrari. Capitulum. xxxi.

SEd queritur vtrū panis ſine vino vel vinū ſine pa-
ne/non dico debeat ſed valeat cōſecrari. Cum enim
ad ꝓlationē iſtoꝝ verboꝝ. Hoc eſt corpꝰ meū. panis mute
tur in carnē ⁊ ad ꝓlationē illorum verboꝝ. hic eſt ſanguis
meꝰ vinū mutetur in ſanguinē: ſi poſt ꝓlationē iſtoꝝ ⁊ an-
te ꝓlationē illorū īpedimentū accidat ſacerdoti quominꝰ
procedere valeat. Uidetur ergo quod panis ſit mutatus
in carnem vino in ſanguine nōn mutato. Quid ergo iudi
Quid faciēdū eſt ſi ſacerdos moriatur iter ꝯſecrationem corporis et ſanguinis.
cabitur in hoc articulo faciendum? An alius ſacerdos to-
tum repetet a p̄ncipio: ⁊ ſic ſup panē iterabitur cōſecratio
an ab eo loco īcipiet in quo ſacerdos ille dimiſit: ⁊ ſic diui-
detur miſteriū vnitatis. de hoc ita ſtatutum videtur in cō
cilio toletano. Cenſuimus cōuenire vt cum a ſacerdotibꝰ
miſſaꝝ tp̄e ſacra miſteria celebrātur ſi egritudinis accidit
cuiuſlibꝫ euentꝰ vt non queat inceptum ꝯſecratiōis exple
Opinio.1. re miſteriū. ſit libeꝝ epiſcopo aut p̄ſbitero alteri ꝯſecratio
nem exequi cepti miſterij vt p̄cedentibꝰ libenter alij pro
Opinio.2. cōplemento ſuccedant. Porro cum inter theologos de tē
pore cōſecrationis ſꝫ diſſonātia quibuſdā dicentibꝰ quod

M.E.C.D. 2016

cum eſt dictum totum eſt factum. Alijs autem dicētibus qd panis ante mutatur in corpus et vinum poſtea mutatur in ſanguinem. Plerique tutius procedentes affirmant qd alius ſacerdos conſecrationē repetere debet atque perficere. Quoniā vt tradit auctoritas: non dicit eſſe iteratū qd neſcitur eſſe factum. Uerum ne nulla fiat iteratio/vel diuiſio ſacramenti nec aliquis ſcrupulus erroris vel dubitatiōis remaneat ꝯſult9 et tuti9 iudicat vt illa talis oblatio ſtudioſiſſime recōdatur: et ſuper aliam totum officium celebretur. Sed ſi vinum inueniri nō poſſit vel aliquo caſu defuerit. Queritur vtrum neceſſitate cogente. Uel caſu intercedente ſola panis materia in euchariſtiam poſſit conſecrari: ſicut ſub ſola panis ſpecie debet euchariſtia cōſeruari. Sunt ſane q̄ dicunt qd cum verbum ⁊ elemētum efficiant ſacramentum: nec forma verborum nec materia rerum quas xp̄s expreſſit mutari non poſſe nec dimidiari cum vtrūque ſit de ſubſtantia ſacramenti: quia ſicut vinū ſine pane ſic panis ſine vino minime conſecratur. Unde ſiue aqua mittatur pro vino in calicem ſiue ordeum ꝓ frumento formetur in panem: ſicut neutrum per ſe ſic neutrū cum alio tranſſubſtātiatur in carnem aut mutatur in ſanguinē. Nam ſi panis ſine vino vel vinum ſine pane mutari poſſent in carnem aut ſanguinem. In hijs itaque regionibus in quib9 alterum inueniri non poteſt licito poſſunt alterum ſine altero conſecrari. Minus enim ignorantia vel negligentia q̄ difficultas excuſat. Alij vero dicūt qd cum xp̄s prius conuertit panem in carnem: et poſtea mutauerit vinum in ſanguinem: ſic euangelice lectionis textus oſtendit et ſine vino panem. Et ſine pane vinū cōſecrari contingit. Grauiter tamen offendit qui negligenter aut ignoranter alterutrum ſpeciem pretermittit. Grauius qui ſcienter aut ſponte maxime ſi formā intendit mutare vel hereſim introducere. Quid ergo faciēdum eſt ſacerdoti ſi poſt cōſecrationem vinum inueniat pretermiſſum. Dicūt aliqui q vinum apponere debet: ⁊ ſuper illud ſolūmodo conſecrationem repetere. Alij dicunt qd appoſito vino panem conſecratum ſicut in die paraſceue debet

Opinio ꝓpria.

Queſtio bona.

Solutio.

Opinio.2.

Panē ſine vino conſecrari poſſe

Nota dubium.

M.E.C.D. 2016

immittere ſicq; ſumere ſacrificium. Ego vero ſemꝑ in dubijs qđ tritius eſt iudicio preferendum.

¶ Cum plures ſacerdotes cum ſummo ſacerdote verba pronunciat quis eorum conficiat. Capitulum. xxxij.

Cum autem vni pontifici interdum multi ſacerdotes concelebrent: ſed forte nō omnes cōſecratoria verba pronunciant: querit an ille ſolus cōficiat qui primus pronunciat. Quid ergo ceteri faciunt? An iterant ſacramentum.

Nota queſtionē.

Poterit contingere qđ ille non conficit qui celebrat principaliter: ꝛ ille conficiat qui ſecundario celebrabit: et ſic pia celebrātis intentio defraudabitur. Sane dici poteſt et probabiliter reſponderi qđ ſiue prius ſiue poſterius proferant ſacerdotes referri debet eorum intentio ad intentionem inſtantis prolationis epiſcopi cui principaliter celebrāti cōcelebrant: ꝛ tunc omnes ſimul celebrantes conſecrant ꝛ conficiunt.

Alia rñſio.

Quāq; nonnulli conſentiant qđ qui primus pronunciat ille conſecrat nec aliorum defraudatur intentio: quia factum eſt qđ intendunt.

Quare cardinales cū papa pariter cōcelebrāt et cōmunionē ab eo recipiunt.

Conſueuerunt autē preſbyteri cardinales romanum circūſtare pontificem ꝛ cū eo pariter celebrare. Cūq; conſummatum eſt ſacrificium de manu ei⁹ cōmunio accipitur ſignificantes apoſtolos: qui cum domino pariter diſcūbentes ſacrā de manu eius euchariſtiam acceperunt: ꝛ in eo qđ ipſi celebrant oſtendunt apoſtolos: tunc a domino ritū huius ſacrificij didiciſſe.

¶ Explicit liber tertius.

M.E.C.D. 2016

¶ Incipit liber quartꝰ. ¶ Quare poſt cenam chriſtꝰ de-
dit corpus ſuum diſcipulis. Capitulum.j.

POſtq̃ cenatū eſt.xiiij.luna primi mē
ſis ad veſperā. Xp̄s ſcōm legē typicū
paſcha cum aplis celebrauit. de quo
cū dixiſſet. Deſiderio deſideraui hoc Luce.22.
paſcha māducare vobiſcū anteq̃ pa-
tiar. Cur hoc dixiſſet ſtatim adiunxit
⁊ oſtēdit vt ſcȝ veteri paſche finē īpo-
nēs nouū paſche ſubſtitueret ſacramē
tū. Accipiens eñ panē bñdixit ac fregit dedit diſcipulis
ſuis dicēs. Accipite ⁊ comedite. Hoc eſt corpꝰ meū qḋ ꝓ Luce.22.
vobis tradet̃. Similr̃ ⁊ calicē poſtq̃ cenauit dicēs. Bibi-
te ex hoc oēs. Hic eſt ſanguis meus noui teſtamēti qui ꝓ
multis effundetur in remiſſionem peccatorum: hoc facite
in meā cōmemorationē. Hac igit̃ inſtitutione formati ce-
lebramꝰ quotidie myſteriū qḋ ſemel offerebat̃ in ꝓcium.
Nam vbi veritas venit figura ceſſauit: ⁊ ſignū eſt ſubla-
tū de medio cum iā nō erat res aliqua que futura ſignifi-
caret̃: ſed que preſens perciperet̃. Manſit tñ ſignum do-
nec fuit veritate cōpletū qḋ in ſimilitudīe prius erat exhi
bitū. Ob id etiā corpꝰ ⁊ ſanguinē ſuū xp̄s dedit aplis: vt Alia ratio
hoc ſacramētum velut vltimū teſtatoris mādatū arctius
memorie cōmēdaret̃. Unde nouiſſimū cōdēs heredibus
teſtamentū. Uos (inq̄t) eſtis q̄ ꝑmāſiſtis mecū in tētatio- Luce.22.
nibꝰ meis: ⁊ ego diſpono vobis regnū ſicut diſpoſuit mi-
chi pater meus vt edatis et bibatis ſup mēſam in regno
patris mei. Patet ergo cū primū acceperūt diſcipuli eu-
chariſtiā non eos accepiſſe ieiunos. Non ideo eſt calūniā Nota.
dū eccleſie qḋ a ieiunis ꝑſonis accipit̃. Placuit eñ ſpūi Auguſt. ad
ſctō vt honorē tāti ſacramenti prius in os xp̄iani dñicum ianuariū: ⁊
corpꝰ intraret. Sic vbiq̃ mos iſte ſeruat̃. Non eñ q2 poſt hr̃ de ꝯſe.
cibos dñs dedit: ideo iā pranſi vel cenati debent illud ac- diſt.2.ca.li
cipere. Queadmodū illi faciebāt quos arguit apl's dicēs quido ap-
Conuenietibꝰ nobis in vnū: iā nō eſt dñicā cenā māduca parer.
re. Unuſquiſq̃ eñ ſuā cenā ꝑſumit ad māducādū: ⁊ alius 1.ad cor.11
quidē eſurit: alius quidem ebrius eſt. Saluator q̄ppe pre-

M.E.C.D. 2016

ſcriptis ex cauſis poſt cenā tradidit euchariſtiā. Quo aūt ordine deinceps ſumeretꝛ diſponēdum apl'is reſeruauit.

¶ Quod chriſtus vno eodem tempore totus eſt in celo: ⁊ totus in altari. Capitulum. ij.

ACcipiēs ⁊ hūc ꝑclaꝝ calicem ꝯtinens metonomice ponitꝛ ꝓ cōtēto. Nam idē ⁊ vnꝰ tūc ⁊ nūc. Hic ⁊ alibi ſacrificatꝛ ab oibꝰ totꝰ eſt in celo: totus eſt in altari. Simul et ſedet ad dexterā pr̄is

Nō mirandū eſt xp̄m eē i celo ⁊ i altari.

et manet ſub ſpecie ſacramēti. Miraris qḋ vbū dei iuxta ſacramēti veritatē totū ſimul in diuerſis locis exiſtit: ⁊ nō miraris qḋ verbū totū ſimul eſt in auribꝰ diuerſoꝝ. Quid queris naturam homis iuxta vocis naturā in xp̄i corpore cū, preter naturam ipe ſit natꝰ de virgie. Sic ergo xp̄s in diuerſis locis eſt vnus: ſicut in ſingulis partibꝰ eſt totus. Qḋ aūt vinū in calice ꝯſecrauit. Patet ex eo ꝙ ipe ſubiū-

Luce. xx.

xit. Non bibam amodo de hoc genimine vitis donec ⁊c.

¶ De Sacramento ſanguinis chriſti. Capitulum. iij.

Quare dictū eſt vetꝰ teſtamētū.

HIc eſt ſanguis noui ⁊ eterni teſtamenti. Vetus teſtamētū qḋ hyrcoꝝ ⁊ vituloꝝ fuit ſāguie dedicatū. Promittebat homini tꝑalia. Nouū quod xp̄i fuit ſanguine cōfirmatū ꝓmittit eterna. ⁊ ideo teſtamentū illud fuit vetꝰ

Quare dr̄ nouū teſtamentum.

⁊ trāſitoriū. Hoc autē nouū eſt ⁊ eternū. i. ꝑpetuū. Vn̄ nouum aſſeritꝛ. i. vltimū. Nouiſſimū hoīs teſtamentū imobile ꝑſeuerat qꝛ teſtatoris morte firmatꝛ. Juxta quod docet

Ad heb. 9.

apl's. Teſtamentū inq̄t in mortuis confirmatū. Alioquin nōdum valet dū viuit qui teſtatus eſt. Porro teſtamentū dicitꝛ nō ſolum ſcriptura ſꝫ ⁊ ꝓmiſſio. Juxta quē modum

Xp̄s noui teſtamenti mediator eſt.

dicit apl's. Ideo noui teſtamenti mediator eſt vt ꝓmiſſionem accipiant qui vocati ſunt eterne hereditatis: et ſcd̄m hunc modum dicitur. Hic eſt ſanguis noui teſtamēti ⁊ eterni. i. cōfirmator noue paſſionis ⁊ eterne. Sicut dn̄s ipe ꝓ

Joan. 6.

mittit. Qui māducat carnē meā et bibit meū ſanguinem habet vitā eternā. Unde nec primum teſtamentum ſcd̄m

Ad heb. 9.

apl'm ſine ſanguine dedicatū eſt. Lecto em̄ vniuerſo legis mādato moyſes accipiēs ſanguinē hyrcoꝝ ⁊ vituloꝝ ipm̄

Exodi. 24.

quoqꝫ librū ⁊ omnē ppl'm aſpſit dicens. Hic eſt ſanguis teſtamenti quē mādauit ad nos dicēs. Ecce ꝙ ꝓprie moy-

M.E.C.D. 2016

ſes predixit qbus vſus xp̄s in cena.

¶ Utrum aqua cum vino ꝯuertatur in ſanguine. vbi agitur vtrū xp̄s in reſurrectione ſanguinē quē effudit in cruce ⁊ an vmbilicū ⁊ p̄pucium reſumpſerit ⁊ vtrū aqua pura aut fleumatica de latere xp̄i ꝓfluxit ⁊ quod in calice plus debet poni de vino q̄ꝫ de aqua ⁊ vtrum ſi cōficiat̄ cum vino vel aceto ſit ſacramentum. Capitulum.iiij.

SEd queritur vtrum aqua cum vino in ſanguinē conuertatur: ſi cōuertitur ergo ſacramentū nō eſt ſanguinis imo populi. Nam aque mlte ſunt ppl̄i multi: ⁊ ob hoc aqua miſcetur vino vt xp̄s populo adiunctus ſignificet. Nam de latere xp̄i exiuit ſanguis ⁊ aqua. Si non cōuertitur vbi poſt ꝯſecrationē exiſtit ⁊ quomodo ſeparatur a vino cum fuerat in vinū cōmixta. Preterea non ſolum ſanguinem bibet ſacerdos in hoc ſacramēto ſi poſt ꝯſecrationem aqua pura pmāſerit. Poſt vnam ergo ſuſceptionem iterum eodem die cōmunicare non debꝫ ac ſi prius aquā bibiſſet. Nam idcirco ſacerdos poſtq̄ꝫ aquā pfudit eodem die iterꝫ non ſacrificat quia vinū purum aſſumit. an forte ſicut vinum mutatur in ſacramentū redēptiōis. ſic ⁊ aqua trāſit in ſacramentum regeneratiōis et ablutionis que de latere xp̄i pariter effluxerunt quis audeat diffinire. Nam ⁊ illud inquiritur. Utrum chriſtus reſurgēs a mortuis ſanguinem illum reſumpſerit quē effuderit in cruce. Si enim capillus de capite veſtro non peribit q̄to magis ſanguis ille non perit q̄ fuit de veritate nature. Quid ergo de circūciſione preputij vel vmbilici preciſione dicetur. an in reſurrectione chriſti ſimilr̄ redijt ad veritatē humane ſubſtātie. Creditur tamen in lateraneum baſilica cōſeruari. Licet a quibuſdā dicatur ꝙ preputiū chriſti fuit in hieruſalē delatum ab angelo carolo magno qui tranſtulit illud ⁊ poſuit aquis grani: ſed poſtea a karolo caluo poſitum eſt in eccleſia ſaluatoris apud caroſium. Melius eſt tamen deo totum cōmittere q̄ꝫ aliqd temere diffinire. Illud omnino nephas eſt opinari qđ q̄dam dicere preſumpſerunt videlicet aquam in flegma conuerti. Nā et de latere chriſti nō aquā ſed humorē aquaticum. i. flegma mētiuntur exiſſe

Quare aq̄ adminiſtretur vino.

Xp̄s reſūpſit ſanguinē quē fudit ī cruce. Luce.21.

Opinio heretica.

M.E.C.D. 2016

non attendentes q̄ꝺ de latere chriſti duo precipue eccleſie ſacramenta fluxerūt. Videlicet ſacramentū redēptionis in ſanguine: ⁊ ſacramentum regenerationis in aqua. Nō eñ baptizant in flegmate ſz in aqua. Juxta ſententiā euāgelij.

Joānis.3.

Niſi quis renatus fuerit ex aqua ⁊ ſpū ſancto nō poteſt introire regnū dei. Quibuſdā tamen non abſurde videtur q̄ꝺ aqua cum vino ꝯuertatur in ſanguinē ea: videlꝫ ratione q̄ꝺ aqua ꝑ admixtionē trāſit in vinū: ⁊ vinū ꝑ cōſecrationē tranſit in ſanguinem. Quis eñ ambigat aquā in vinum trāſire? cum multo vini modicū aque īfunditur alio cum tota vini ſubſtantia ꝓpter guttā aque mutatur: vt q̄dam fiat ex illo cōfuſum q̄ꝺ nec ſit aqua neq; vinum. Sic ergo tota fontis vel fluminis aqua ꝓpter modicam vini ſtillam in ꝯfuſionis ſpēm mutaret. nec panis ille poſſet in euchariſtiā cōſecrari: quia factus eſt de frumēto cui forte cōmixtū fuerit vnum granum ordei vel auene. Q̄ꝺ autem ſi plus apponat aqua vel vini erit irritum ſacramētum. Oportet tñ vt tantum vini ponat q̄ꝺ aqua per mixtum ſaporē vini retineat.

Vinū optimū q̄rendū pro ſacramento.

Licꝫ autē diligēti ſtudio vinum optimum ſit querendum: vt in ſacrificium offerat vinum quod melius inuenitur: vitium tamen vini non maculat mundiciā ſacramenti.

Muſtum pōt offerri

Q̄ꝺ circa ſiue vinum quod dicitur muſtum ſiue vinum acidum quod appellatur acetum i ſacrificium offerantur. Sacrificium cōficitur ⁊ diuinitꝰ conſecratur.

Nota ꝙ ex aceto pōt ꝯfici ⁊ hoc dicit gloſa de cō.di.2

¶ Utrū ſi vinum non cōſecratum ponatur poſt conſecrationem trāſeat in ſanguinem. Capitulum. v.

SI vero poſt calicis cōſecrationem aliud vinum mittatur in calicē illud q̄dem nec tranſit in ſanguinē nec ſanguini cōmiſcetur ſꝫ accidētibꝰ prioris vini cōmixtum corpori quod ſub eis latet vndiqꝫ circunfunditur non madidans circūfuſum. Ipſa tamen accidentia vinum appoſitum videntur afficere. Quod inde ꝯijcitur q: ſi aqua pura fuerit appoſita vini ſaporē aſſumit. Contingit igit accidētia ꝑmutare ſubiectū ſicut ⁊ ſubiectū cōtingit accidētia ꝑmutare. Cedit q̄ppe natura miraculo ⁊ virtꝰ ſupra cōſuetudinē opatur.

Opīo falſa

Quidā autē voluerunt aſtruere q̄ꝺ ſicut

M.E.C.D. 2016

aqua pura p aque bñdicte cõtactũ efficitur bñdicta. ſic vinum p ſacramẽti ꝯtactũ efficit̃ cõſecratũ ⁊ trãſit in ſanguinem. Quoꝝ aſſertioni minime ratio ſuffragat̃.

¶ Utrum ſolum vinũ cõuertatur in ſanguinẽ ſi aqua non apponatur. Capitulum.vj.

Queritur autẽ an vanum ſit quod geritur ſi forte pretermittit̃ aqua. cautum eſt eñ in canone quod nec poteſt calix dñi eſſe ſola aqua aut ſolum vinum ſed vtrumq; miſceat̃ ſicut nec corpus dñi poteſt eſſe farina ſola niſi vtrumq; fuerit adunatum ⁊ panis vni⁹ cõpage ſolidatus. Hoc quidẽ cõſtanter affirmãt dicẽtes qḋ ſicut aqua ſine vino cõſecrari non poteſt. ſic vinum ſine aqua trãſſubſtãtiari non valet qꝛ de latere chriſti ſimul vtrumq; manauit. Alij vero cocedũt qḋ ſi qs dũ non intẽdat hereſim ĩtroducere obliuiõe vel ignorantia ꝑtermittit aquã. Ille ſiqdem vehemẽter eſt corripiendus ⁊ grauiter: non tñ eſt irritum ſacramentum. Qḋ autẽ ꝑdictũ eſt vinum ſolum offerri non poſſe determinari debet qꝛ recipit exceptionẽ. Hoc modo non poteſt niſi fiat ſimplr̃ vel ignorãter vel non poteſt. i. non debet quia non dicit̃ poſſe fieri qḋ de iure non fit. Nam ⁊ grecorum eccleſia dicit̃ aquã non apponere ſacramẽto. Ait eñ cypanus. Si qs de añceſſorib⁹ noſtris ignoranter vel ſimpliciter non hoc obſeruauerit quod nos dñs exẽplo ⁊ magiſterio facere docuit poteſt ſimplicitati eius indulgẽtia domini venia cõcedi. Nobis vero non poteſt ignoſci q̃ nunc a dño inſtructi ſumus: vt calicẽ dñi cum vino mixtum ſcḋꝫ qḋ dñs obtulit offeram⁹. Hic ergo colligit̃ qḋ vinũ aqua mixtum chriſtus in cena diſcipulis tradidit.

De ꝯſe. d. ⁊ ca. non debes.

Opinio.

Opinio verior.

Nota itelligit̃ ꝙ vinũ ſolũ offerri nõ poteſt.

Greci aquã non apponũt ſacramento.

De ꝯſe. di. ⁊. c. ex ſcriptura.

Xp̃s vinũ aq̃ mixtuꝫ dedit diſcipul' i cena.

¶ Utrum de pane fermẽtato poſſit fieri ſacr̃m. Ca.vij.

Queritur autem vtrum q̃ ſacramentum fermentatũ ſacrificat cõficiat ſacramẽtũ. Preſertĩ ſi negligenter aut ignoranter hoc faciat. Supius eñ hoc ſufficiẽter oſtenſum eſt qḋ chriſtus azimũ cõſecrauit cum ſacramentũ inſtituit. Sed adhuc multi de fermẽtato ſacrificãt q̃bus tanq̃ vere catholicis eccleſia romana cõmunicat. Uerũ hec q̃ſtio meli⁹ ſoluẽda differtur: vt alias cõpetẽtius abſoluat̃.

M.E.C.D. 2016

¶ Quib⁹ cauſis chriſtus ſub alia ſpecie corpus ſuum ſumendum inſtituit. Capitulum. viij.

Xp̄s ꝓpter tria ſuum corpus ſub alia forma ſumendū ꝓbuit.

TRib⁹ aūt ex cauſis ſacramētū corporis ⁊ ſanguinis xp̄s ſub alia forma ſumēdū īſtituit/ad augēdū meritū/⁊ fouēdū ſenſum/⁊ ad vitandū ridiculū. Ad augēdum meritum qm̄ ibi aliud cernit̄ et aliud credit̄: vt fides habeat meritū cui humana ratio non p̄bet experimētū. Ad fouēdum ſenſum ne abhorreret anim⁹ qd̄ cerneret oculus qd̄ nō ꝯſueuimus carnē crudā comedere/vel ſanguinē humanū potare. Ad vitādum ridiculum ne inſultaret paganus: ſi id ageret xp̄ianus. Ut ita veritas adſit: et ridiculum deſit. Ad hoc ergo xp̄s ſub ſpecie ſpecialis edulij ſumendā propoſuit euchariſtiā: vt fides edificaret̄ in vno ⁊ ſenſus foueret̄ in altero. Fouet̄ eīm ſenſus in vno dum ſolita ꝑcipit: fides edificat̄ in altero dū in eo qd̄ videt: quale ſit illud qd̄ nō videt agnoſcit. Proponit̄ aūt ſpecies panis ⁊ vini: quatinus in ſumptiōe corporis ⁊ ſanguīs doceat̄ ꝑfecta eſſe refectio. Plena q̄ppe refectio cib⁹ et pot⁹ eſt. Cibi aūt ⁊ pot⁹: panis ⁊ vini pⁱcipalis eſt ſubſtātia.

De hoc in quarto ſententiaꝝ di. ii. ⁊ de conſecratione diſt. 2.

Gregori⁹ in omelia paſchali.

Auguſt. de conſe. diſtinctiōe. 2. ca. ſub figura.

Quare ſub duplici ſpecie. vide in 4. ſē. di. ii.

¶ Quod ſacr̄m altaris: ⁊ veritas eſt ⁊ figura. Capl'm. ix.

Erronea opinio.

MYſterium fidei ex hijs alijſq; ſcripture verbis quidā munimētum erroris ducere putauerūt dicētes. In ſacr̄o altaris veritatem corporis ⁊ ſanguīs dn̄i nō eſſe: ſed ymaginē dn̄i tm̄: ⁊ ſpeciē et figuram. Pro eo qd̄ ſcriptura memorat aliquotiens id qd̄ in altari ſuſcipit̄ eſſe ſacr̄m et myſteriū ⁊ exemplum: qui ꝓfecto laqueum erroris incurrunt: q: nec ſacr̄a dei reuerenter ſuſcipiunt: nec auctoritates ſcripture cōueniēter intelligunt neſcientes ſcripturas neq; virtutes dei. Quid enim? nunq̄d ideo ſacr̄m altaris veritas nō eſt q: figura eſt: ergo nec mors xp̄i veritas eſt q: figura eſt: ⁊ reſurrectio xp̄i veritas non eſt q: figura eſt. Nā ⁊ mortē ⁊ reſurrectionē xp̄i figurā ⁊ ymaginē ⁊ ſilitudinē.

Ad ro. 4.

Manifeſte declarat ap'ls dicēs. Xp̄s mortuus eſt ꝓ delictis noſtris: ⁊ reſurrexit ꝓpter iuſtificationē noſtram.

1. Pe. 3.

Et petr⁹ ap'ls. Xp̄s paſſus eſt ꝓ nobis: vobis relinquens exēplum vt ſequamini veſtigia ei⁹: ergo mors xp̄i exemplū fuit vt pctō moriamur: ⁊ reſurrectio ei⁹ exēplū fuit vt

M.E.C.D. 2016

iuſte viuamus. Nunquid ideo veritas nō fuit: ergo chri-
ſtus vere mortuus non eſt et vere non reſurrexit. Si mors
eius et reſurrectio vera non fuit. Abſit. Nam ꝓpheta de
ipſo predixit. Vere langores noſtros ipſe tulit: et dolores Eſaie.53.
noſtros ipſe portauit. Altaris igitur ſacramentum ⁊ veri-
tas eſt ⁊ figura.

¶ De tribus diſcretis que ſunt in hoc ſacramento et in q̄-
bus veritas eccl'iaſtica conſiſtit ⁊ qualiter xp̄m ſemper ha
bemus nobiſcum. Capitulum.x.

Tria quippe ſunt in hoc ſacramēto diſcreta. Videlꝫ Tria i hoc ſacramēto diſtincta.
forma viſibilis. Veritas corporis ⁊ virtus ſpūalis.
forma panis ⁊ vini. Veritas carnis et ſanguinis. Virtꝰ
vnitatis ⁊ charitatis. Primū oculo cernitur. Scdm ani-
mo creditur. Tertium corde percipitur. Primū eſt ſacra-
mentū et non res. Secundū eſt ſacramentū et res. Tertiū
vero res ⁊ non ſacramentū. Sed primū ſacramentū gemi
ne rei. Tertiū vero rei gemine ſacrī. Secūdum autem eſt
ſacrm̄ vnius ⁊ res alterius. Nā forma panis vtrāqꝫ car-
nē xp̄i ſignificat. i. verā ⁊ myſticā. ſ. veram carnem ⁊ cōti
net ⁊ ſignificat. Myſticā vero ſignificat: ſed nō continet.
Sicut eñ vnus panis ex multis granis conficitur ⁊ vinū Auguſt. de ſacramētis fidelium.
vnū ex multis acinis cōfluit. ſic corpus xp̄i ex multis mē
bris ꝯponit: ⁊ vnitas eccl'iaſtica ex multis ꝑſonis ꝯſiſtit. Ex quibus ꝑſonis vnitas eccl'iaſtica ꝯſiſtit
In p̄deſtinatis. Vocatis/iuſtificatis/et glorificatis. Nā
quos p̄deſtiauit hos ⁊ vocauit ⁊ quos vocauit hos ⁊ iuſti
ficauit ⁊c. ꝓpter qđ ait apl's. Vnꝰ panis ⁊ vnū corpꝰ mul Ad rom̄.8.
ti ſumꝰ. In cuiꝰ rei typo facta eſt archa domini de lignis i. ad cor.10
ſethim que ſunt imputribilia ⁊ albe ſpine ſimilia. Vinum Exodi.25.
autē inq̄ntū rubet aut liquet ſimilitudinē ſanguinis repre Vinū quid repſentat.
ſentat inq̄ntū calet aut redolet ꝓprietatis charitatis oſten
dit. Nam vinū ſanguinē operatur et excitat charitatem:
quia cor bibētis exhilarat ⁊ dilatat. Patet ergo qđ ſubſtā Corpus et ſāguis eſt res ⁊ ſacramentum.
tia corporis ⁊ ſanguinis dn̄i eſt ſacramentū ⁊ res: ſed alte-
riꝰ ſacramēti eſt res ⁊ alteriꝰ ſacramēti rei. Eſt eñ res pri
mi: qꝛ ſignificat ⁊ ꝯtinet a primo. Videlꝫ a forma viſibli.
Et eſt ſacramentū tertii: qꝛ ſignificat ⁊ efficit tertiū. i. vni-
tatē eccl'iaſticā. Illud aūt ſane debet intelligi qđ dn̄s ait.

M.E.C.D. 2016

Joan.12. Pauperes ſemꝑ vobiſcū habebitis: me autē nō ſemꝑ ha-
Mat.vi. bebitis. Ne videatur eſſe cōtrariū illi qđ alibi dicit. Ecce
ego vobiſcū ſum vſq ad ꝯſummationē ſcli. Xp̄m em̄ ſemꝑ
habem⁹ nobiſcū ſub diuini ſpecie ſacr̄i: ꝛ nō ſemper habe-
Quare di- mus nobiſcū ſub ꝓpria forma ꝑſone. Dicit͛ em̄ myſteriū fi-
cit͛ myſte- dei: qꝛ ibi aliđ cernit͛ ꝛ aliđ credit͛. Cernit͛ ibi ſpēs panis ꝛ
riū fidei. vini: ꝛ credit͛ veritas carnis ꝛ ſanguinis. Quod autē hic
dicitur miſteriū fidei. Alibi dicitur ſpūs ꝛ vita. Spiritus
1.ad coꝛ.3. eſt miſteriū ſcđm illđ. Littera occidit/ſpūs autē viuificat.
Abacuc.2. Fides eſt vita ſcđm illđ. Juſtus ex fide viuit. Hinc ergo
Joan.6. dn̄s ait. Uerba que loquut⁹ ſum vobis ſpūs ꝛ vita ſunt.

¶ Utrum ſpecies panis ſit ſacramentū coꝛpoꝛis: et vtrū ſpecies vini ſit ſacramentū ſanguinis. Capitulum.xi.

VErum cum conſecratio perficiat ſacramentū: ꝛ poſt ꝯſecrationē nō ſit in altari panis aut vinū: quis panis eſt coꝛpoꝛis/aut qđ vinum eſt ſanguinis ſacramentū. Si dicat͛ qđ panis qui fuit vel vinum quod extitit pꝛofecto nec ille coꝛpoꝛis nec illud eſt ſanguis ſacramētū: qꝛ panis trāſiuit in coꝛp⁹ ꝛ vinū in ſanguinē. Si vero dicat͛ qđ ſpēs q̄ remanſit illa qđē nec cōſiſtit ex granis nec cōfluit ex aciuis: qm̄ ex his non ꝓuenit accidēs ſed ſubſtātia. Quā ergo ſimilitudinē aſſignabim⁹ iter ſacramētū ꝛ rē ſacramēti. Nā ſi ſacramenta nō haberēt ſimilitudinē rex: quax ſunt ſacramenta ꝓpꝛie ſacramenta nō dicerent͛. Sicut ſacramentū baptiſmi qđ eſt ablutio carnis exterioꝛ: ſimilitudinē habet ſignificātis qđ eſt ablutio mētis iterioꝛ. Sane ſacramentū illud in eo gerit ſimilitudinem coꝛpoꝛis in quo panis ſimilitudinē repſentat. Species ergo panis ſacramētū eſt coꝛpoꝛis: nō ſolū ratione rei ſignificate. Uerū etiā ratione contente.

¶ Utrum ſpecies panis et veritas coꝛpoꝛis ſint vnum ſacramentum in diuerſa. Capitulum.xii.

SEd quare vtrum ſpecies panis et veritas coꝛpoꝛis vnum ſit ſacramētum an diuerſa. Scriptum eſt em̄. Perficiāt in nobis q̄ſumus dn̄e hec ſacr̄a qđ ꝯtinēt. Sed alibi legit͛. Pꝛeſta vt hoc tui coꝛpoꝛis ſacramentū non ſit nobis reat⁹ ad penā. Pꝛeterea cū eādē rē ſacrā ſignificēt:

M.E.C.D. 2016

videt̄ qđ idē ſit ſacramentū. Sed cū diuerſa ſint ſigna: vi-
det̄ qđ diuerſa ſint ſacramenta. Sunt eñ q̄ dicunt qđ for- Opinio.
ma vini ꝛ forma panis ſint vnum ſacramētum: nō ꝓpter
vnū ſignificatū ſed ꝓpter vnum ꝯtentū. Species aūt pa
nis ꝛ veritas corporis ſunt vnum ſacramētum: nō ꝓpter
vnū ꝯtentum ſʒ vnum ſignificatū. ¶ Hij deberēt ꝯcede-
re qđ ſicut diuerſe res ꝓpter vnum ſignificatum ſunt idē
ſacramentum: ſic eadem res ꝓpter diuerſa ſignificata di-
uerſa ſunt ſacramenta. Quibꝰ obijcit̄ qđ ſi ſpecies panis
ꝛ veritas corporis idem ſunt ſacramētum cum ſpecies pa
nis ſacramētum ſit corporis: ergo veritas corporis idem
eſt ſacramentum et ita eſt ſacramentum ſui: nō ꝯuenit: qꝛ
ſpecies panis/ꝛ eſt quoddam ſacramētum qđ eſt veritas
corporis: ꝛ eſt quoddā qđ nō eſt illa qm̄ nō eſt duo diuerſa
ſacramenta. Alij dicunt qđ ſiue ſint diuerſa ſignificata ſi- Alia opīo
ue diuerſa ſignificātia ſemꝑ diuerſa ſunt ſacramēta quos
oportet concedere qđ in altari ſunt ad minus quattuor ſa
cramenta: videlʒ ſpecies panis et ſpecies vini. Veritas
corporis ꝛ veritas ſanguinis. Preterea cum panis et vi-
ni diuerſa ſint accidentia: vt ſapor/odor/pondus/ꝛ color/
quantitas/ꝛ figura: videt̄ qđ ſingula ꝑ ſe ſint varia ſacra-
menta. Nā qua ratione potiꝰ vinū quā aliud eſt ſacramē-
tū. Sed cuius rei ſacramentū dicendū eſt odor aut ſapor.
Poteſt nō incōgrue rñderi qđ oīa ſimul accepta ſunt vnū Nota.
euchariſtie ſacramentū: eo qđ nullū ꝑ ſe ſolum ſignificat.
Sed oīa ſimul panis ſpeciem repreſentant que corpꝰ xp̄i
continet ꝛ ſignificat.

¶ De Diuerſitate ſignorum et que ſunt ſigna ſacra ꝛ que non: ꝛ vnde dr̄ ſacramentum ꝛ in qbꝰ cōſiſtit. Caplm̄. xiij.

Signoꝝ aūt alia ſunt naturalia: et alia poſitiua. natu Signorū
ralia ſunt que ſcđm naturam ſignificāt: quoꝝ quedā diuiſio.
ſunt que per antecedens ſignificant cōſequens: vt rubore
veſpertino ſignificat̄ ſerenitas matutina. Alia ſunt q̄ per
cōſequens ſignificant antecedens vt fumo vel cinere ſi- Signa po
gnificat̄ ignis. Poſitiua ſunt illa que ſcđm īpoſitionē ſi- ſitiua.
gnificant: quoꝝ alia ſunt ſigna rei ſacre vt ſerpens eneus Signa rei ſacre.
erectus in heremo. Alia ſunt ſigna rei non ſacre: vt arcus Nume. 21.

M.E.C.D. 2016

triūphalis erectus in biuio. Signoꝝ rei ſacre: alia ſunt ſa-
cra vt baptiſmus: alia non ſacra vt agnus paſchalis. Sa-

Nō equal'r ſunt ſacra veteris et noui teſtamenti.

cra ſunt ſigna noui teſtamenti: nō ſacra veteris. Quāuis
eñ vtraqꝫ ſint ſigna rei ſacre. i. rē ſacrā ſignificantia: nō tñ
vtraqꝫ ſigna ſacra. i. iuſtificantia. Licet nonnulli dixerint
ſacr̄a legalia iuſtificaſſe. Hec eñ eſt differētia īter legalia ⁊

Differētia inter legalia et euangelica teſtamenta.

euangelica ſacramenta qđ legalia ſignificabāt tñ et non
iuſtificabāt. Euāgelica vō ſignificāt ⁊ iuſtificāt. Verūtñ
qñqꝫ large qñqꝫ ſtricte ſacramentum accipit̄. Large ſcđm
qđ omne rei ſacre ſiue ſit ſacrū ſiue nō ſacrū đr ſacramen-

Sacramētū qñqꝫ large quandoqꝫ ſtricte ſumit̄.

tū. Unde ſigna legalia dicūtur ſacramenta. Stricte ſcđm
qđ ſacrū ſolūmō ſignū đr ſacr̄m. Sacramētū autē ⁊ actiue
⁊ paſſiue đr: quaſi ſacrū ſignās ⁊ ſacrū ſignatū. Nā noīe ſa
cramenti qñqꝫ ſignum rei / qñqꝫ res ſigni varie nuncupat̄

Sacramētū actiue ⁊ paſſiue ſumitur.

Scđm qđ ſacr̄m accipit̄ ꝓ ſigno rei. Sacr̄m đr a ſacro et
ſigno: quaſi ſacrum ſignū. Scđm qđ ſacr̄m accipit̄ ꝓ re ſi-
gni: ſacr̄m đr a ſacro ⁊ ſecreto: quaſi ſacrum ſecretum. Spe
cies ergo panis đr ſacr̄m actiue. i. ſacrum ſignās. Unitas

Sacramētū vñ dicit̄

vero eccl'ie đr ſacr̄m paſſiue. i. ſacrum ſignatum. Corpꝰ ve
ro dñicum vtroqꝫ mō accipit̄ ſacr̄m. i. ſacrum ſignans et

Sacramētū in tribꝰ conſiſtit.

ſacrum ſignatum. Sacramentum vero conſiſtit in tribus:
in rebus / factis / ⁊ verbis: ſcđm proprietatem ſimilitudi-
nem ⁊ interp̄tationē. Leo nāqꝫ ſcđm ꝓprietatē ſignificat

1. Pe. vlti.

dyabolū. Unde aduerſariꝰ noſter dyabolus ſicut leo rugi
ens q̄rit quē deuoret. Semiare ſcđm ſilitudinē ſignificat

Mat. 13.

p̄dicare. Vñ. Exijt qui ſemiat ſeminare ſemen ſuum. Et
aliud cecidit in terrā bonā. Aliđ ſupra petrā ⁊ aliud īter

Eſaie. 7.

ſpinas. Emanuel ſcđm īterp̄tationē ſignificat xp̄m. Un-
de ⁊ vocabit̄ nomen eiꝰ emanuel qđ interp̄tat̄ nobiſcum
deus. Res vt aqua baptiſmi. Factū vt ſignaculū crucis.
Verbū vt iuocatio trinitatis. Signacl'a reperiunt̄ in hoc
excellētiſſimo ſacr̄o. Res. i. corpꝰ ⁊ ſanguis. Factū. i. eſus
⁊ potꝰ. Verbū. Hoc eſt corpꝰ meū. Hic eſt ſanguis meus.

¶ Pro qbꝰ ſanguis chriſti effuſus eſt: ⁊ quot modis pec-
catum remittatur. Capitulum. xiiij.

Qui ꝓ multis effundetur in remiſſionē oīm peccato-
rum ꝓ ſolis p̄deſtinatis effuſus eſt q̄tū ad efficaciā:

M.E.C.D. 2016

ſed ꝑ cũctis hominib⁹ effuſus eſt q̃tum ad ſufficiẽtiam. Sanguis xp̄i effuſ⁹ eſt ꝑ cũctis hoib⁹ q̃tũ ad ſufficiẽtiam.
Effuſio nãq ſanguinis iuſti ꝑ iniuſtis: tamen efficax fuit
ad p̃cium: vt ſi vniuerſitas crederet redemptorẽ nulla oi
no dyaboli vincula remanerẽt. Peccatum autẽ duobus
modis remittit̃ quo ad meritum culpe et quo ad debitũ
pene. Meritũ culpe remittit̃ ꝑ ſanguinis fidẽ qua iuſtifi Peccatum duob⁹ modis remittitur.
camur a culpa. debitũ pene remittit̃ ꝑ ſanguinis p̃cium
quo redẽpti ſum⁹ a pena. Om̄es em̄ quaſi oues errauim⁹
Vnuſq̄ſq in viã ſuã declinauit: et dn̄s poſuit in eo iniq- Eſaie.53.
tates oĩm noſtrum. Vulneratus eſt ꝓpter iniq̃tates no-
ſtros. attritus eſt ꝓpter ſcelera nr̄a. Diſciplina pacis nr̄e
ſup eum: et liuore eius ſanati ſumus. Vere langores no
ſtrás ipſe tulit et dolores noſtros ipſe portauit. Quia er-
go iniuſte punitus eſt. iiuſti iuſte ſunt liberati. Aſſumpſit
em̄ in ſe penã ꝓ omnib⁹: vt daret per ſe gl'iam vniuerſis.

¶ De diſcretione que eſt adhibenda in perceptione cor-
poris xp̄i et vtrũ quotidie ſit ꝯmunicãdũ. Capitulũ.xv.

HOc quotiẽſcũq feceritis. In perceptione corporis
⁊ ſanguinis ieſu xp̄i magna nobis adhibenda eſt di
ſcretio. Cauendum eſt em̄ ne ſi minimum differatur mor
tis periculum incurratur domino proteſtante. Niſi man-
ducaueritis carnẽ filij hominis ⁊ biberitis eius ſanguinẽ
nõ habebitis vitã in vobis. Si vero quis ĩdigne ſuſcipit Ioan.6.
iudiciũ damnatiõis incurrit ap̄lo teſtãte. Qui manducat 1.ad cor.11.
et bibit indigne iudiciũ ſibi mãducat ⁊ bibit. Ideo iuxta Nota.
vocem ap̄li ꝓbet ſeip̄m homo: ⁊ ſic de pane illo edat ⁊ de Ibidem.
calice bibat. Ingens igit̃ vobis indicitur bene viuendi
neceſſitas ne corpus dn̄i indigne ſumendo ſumamus iu-
dicium vel ſumere ceſſando nichilomin⁹ incurramus pe-
riculum. Neceſſario q̇ppe ſumend⁹ eſt agnus vt a deua-
ſtante angelo ꝓtegamur nec exire poſſum⁹ de egypto ni-
ſi celebrando phaſe. Paſchalem agnum ſumamus: dixit
ergo quiſpiã. cõmunicandũ eſt quotidie. dixit ali⁹. cõmu-
nicãdum quotidie non eſſe. faciet vnuſquiſq q̇d pie cre-
diderit faciendum. Non em̄ litigauerũt adinuicẽ. nec al-
ter alteri ſe propoſuit. Zacheus ⁊ ille centurio cum alter Luce.19.
illoꝝ gaudens in domo ſua xp̄m ſuſcepit ⁊ alter dixit. Do

M.E.C.D. 2016

Mat. 8. Nota an quotidie ſit cōicādū de ꝯſe. diſ. 2. ca. quotidie.

mine non ſum dignus vtītres ſub tectum meum. Audi
qd ſuꝑ hoc ſentiat auguſtinꝰ. Quotidie (inq̄t) euchariſtiā
ſuſcipimus nec laudo nec vitupero: om̄ibus tamen diebꝰ
dn̄icis hortor. Si tamen mens in affectu peccandi eſt: gra
uari magis dico euchariſtie ꝑceptione ꝙ purificari. ⁊ licet
quis pctō mordeatur: ſi tamen peccādi de cetero non ha-
beat volūtatē ⁊ ſatiſfaciat lachrymis ⁊ oratiōibꝰ ſecurus

Ter in āno eſt cōicādū de ꝯſe. diſ. 2. c. ⁊ ſi nō. Nota tn̄ ꝙ hodie ſolū ſufficit ſe-mel in āno ſm illā conſtitutiōem oīs vtriuſ-ꝙ ſexꝰ. extra de pꝛa. 1. ad coꝛ. 11

accedat. Sed hec de illo loquor quē peccata mortalia non
grauant. Cautum eſt tamen in canone qđ ſi non frequen
tius ſaltim ter in anno cōmunicent q̄ nolūt eccleſiaſticis
carere liminibꝰ. In paſcha penthecoſtē ⁊ natale domini.

¶ Quare xp̄s hoc inſtituit fieri in ſuam commemoratio
nem.

Capitulum. xvj.

Nam mei memoriam facietis. In hoc ſacramento
nobis quotidie mortis xp̄i memoria renouatur:
ſicut apl's determīat dicens. Quotienſcūqꝫ mā
ducabitis panē hunc ⁊ calicē dn̄i bibetis mortē
dn̄i anūciabitis donec veniat propter quod ipſe dicebat
apoſtolus. Hoc facite in meā cōmemorationē. Hanc vlti
mam ſui memoriā nobis dn̄s derelinq̄t quēadmodum ſi
quis peregre ꝓficiſcens aliquod ei pignꝰ quē diligit de-
linquat: vt quotiēſcūqꝫ illud aſpexerit ipſius debeat ami
citias memorari quē ſi perfecte dilexerit abſqꝫ magno fle

Quare ſaluator hoc inſtituit ſacramētū. Joan. 13.

tu ⁊ deſiderio neq̄t aſpicere illud. Ideoqꝫ ſaluator hoc in-
ſtituit ſacramentū: vt quia venerat hora eius qua de mun
do trāſiret ad patrē q2 verꝫ erat qđ dicebat aplīs. quo ego
vado vos non poteſtis venire. Nam ⁊ petro dicenti. Do
mine quo vadis. Rn̄dit quo ego vado tu non potes me
modo ſeq̄: cōpetentē cōſcribēs illis hereditatē viſibilem
ſui memoriā cōmendauit. Hoc inq̄t facite in meā comme
morationem. Non em̄ ſolam ſcripturaꝝ cōmemorationē
ad hoc ſufficere iudicabat q̄ litargicū venerat egrotū ſa-
nare: quota ergo pars noſtri capit illud quod in euāgelio
tam optimis vnguentis flagrat antydotū verbūqꝫ quod

Joan. 1.

erat in ꝑicipio apud dn̄m per quod om̄ia facta ſunt qđqꝫ
caro factū eſt ⁊ habitauit in nobis. Nam illud q̄ ē rumi-
nare medicina ſalubris eſt atqꝫ medela ſuꝑ mel et fauum

M.E.C.D. 2016

dulcis faucibus anime diligentis. Sed tãtus cib⁹ valde paucorũ eſt ⁊ ſolius mẽtis eſt pabulũ quo tunc anima pleniſſime ſatiabitur cum verbum ipſum in eterna felicitate guſtabit. At ille qui corpus ſumpſit et animã vt animã ⁊ corp⁹ ſatiaret pigmẽta ſua ꝓuida charitatis arte ꝯpoſuit quib⁹ letargicã mẽtẽ egroti renouata quotidie ſue ſalutis cõmemoratione precelleret et edentulã plebẽ que verbũ antiquũ ⁊ eternũ principiũ quaſi ſolidũ cibũ ruminare nõ poterat. Hoc dulciſſimo ꝯfectũ liquore in panis ac vini ſacramento conſuefaceret ſorbillare.

¶ Quod corp⁹ xp̄i cibus eſt animarum: ⁊ quare xp̄s carnem ſuã dedit in eduliũ: ⁊ ſi digne eã accepim⁹/ remiſſionem peccatoꝝ cõſequimur: et qđ xp̄s ſcđm diuinã naturã trib⁹ modis in reb⁹ exiſtit. Capitulum.xvij.

Sapientia dei que ſe ꝑ viſibilia manifeſtat volẽs manifeſte oſtẽdere qđ ipſa cib⁹ eſt animaꝝ/ carnẽ aſſumptã ꝑpoſuit in eduliũ vt ꝑ cibũ humanitatis inuitaret ad guſtũ diuinitatis de quo dicit pſalmiſta. Guſtate ⁊ vide- Pſal.33.
te qm̄ ſuauis eſt dominus. Totũ ergo xp̄s ſe exhibet nobis ĩ cibum: vt ſicut diuinitate nos reficit: quã ſp̄ualiter corde guſtamus. ita nos humanitate q̄ corporal'r ore comedimus: vt ita de viſibilib⁹ ad ĩuiſibilia. de tp̄alib⁹ ad eterna. de terrenis ad celeſtia. de humanis ad diuina nos
trãſferat. Ego ſum inq̄t panis viuus q̄ de celo deſcendi. Joan.6.
Ecce cib⁹ diuinitatis. panis ergo angeloꝝ fact⁹ eſt cibus
hominũ ſcđm illud ꝓpheticũ. Panẽ angeloꝝ mãducauit Sapie.16.
homo. quatin⁹ q̄ ſcđm animã panẽ deitatis accepimus:
etiã ſcđm carnẽ cibũ deitatis ſumam⁹. Qm̄ ſicut aĩa ra- Anaſtaſi⁹
tiõalis ⁊ caro vn⁹ eſt homo. ita deus ⁊ homo vn⁹ eſt chri-
ſtus. Et q: ꝑ guſtũ homo mortẽ incurrit: ꝑ guſtũ quoq₃ vi- Nota.
tam acq̄rit: quatin⁹ vnde mors oriebat̃/ ĩde vita reſurge-
ret. Dictũ eſt q̄ppe de illo. Quacũq₃ die ex eo comederis Gene.2.
morte morieris. xp̄s vero ait de iſto. Si quis mãducaue- Joan.6.
rit ex hoc pane viuet in eternũ. Cib⁹ ille mortalis pependit in ligno ſcientie boni ⁊ mali. Cibus iſte vitalis pepẽ-
dit in ligno vite qđ eſt in medio paradiſi. Illud fuit lignũ Nota bñ.
ſciẽtie boni et mali: ⁊ lignũ ĩobediẽtie ad qđ homo ma-

M.E.C.D. 2016

nus extēdit: vt fieret ſicut deus. Juxta quod ſerpēs illi ꝓ
Gene. 3. miſerat. Eritis ſicut dij ſciētes bonū et malū. Jſtud autē
lignū obediētie in quo deus manus extendit ⁊ factus eſt
Ad phil. 2. deus qđ dicit apl's. Exinaniuit ſe formā ſerui accipiēs in
ſimilitudine homo factus et habitu inuētus vt homo fa-
ctus obediens vſq; ad mortem / mortem autem crucis.
Ut ergo circa nos ſuam charitatem oſtenderet et noſtrā
erga ſe charitatem accenderet q̄ dedit ſe pro nobis in pre
cium. ipſe tribuit ſe nobis in cibum: vt per cibum aleret
Joan. 6. nos ad vitā. Unde q̄ māducat me ipſe viuit propter me.
Quod amplius inq; potuit pro nobis efficere precium cū
ſe dedit pro nobis ad mortem et cibū ſe tribuit nobis ad
vitam: vt mortem noſtram ſua morte redimeret et vitam
noſtrā ſua vita nutriret. Panis iſte ſi digne comedat̄ ipi-
guat ⁊ calix iſte ſi digne bibatur iebriat nō corp⁹: ſʒ cor nō
Pſal. 23. ventrem: ſed mentem. Unde poculum tuum inebriās q̄
Effect⁹ eu preclarum eſt. Per huius ſacramenti virtutem vniuerſe
chariſtie. virtutes augentur et omnium gratiarum fructus exube
rat. Js enim in hoc ſacramento ſumitur totus et integer
q̄ fons et origo totius virtutis eſt ⁊ gratie. Per cuius mi
ſteriū eripuit nos a poteſtate peccati. Per euchariſtie ſa-
Nota. cramentum liberat nos a voluntate peccandi. Nam eu-
chariſtia ſi digne ſumatur a malo liberat in bono confir-
mat venialia delet et cauet mortalia. Unde cum ꝑmitta
mus in orōne dñica panē epyſion. i. ſupſubſtantialē da no
bis hodie: ſtatim adiūgim⁹: ⁊ dimitte nobis debita nr̄a /
ne nos inducas in tētationē: ſed libera nos a malo. q̄ per
panē iſtū celeſtē liberamur a malis ꝑteritis / ꝑſentib⁹ / ⁊ fu
turis. Dedit ergo nobis hoc ſacramentū ſalutis: vt quia
nos quotidie peccam⁹: ⁊ ipſe iā mori nō poteſt ꝓpter hoc
ſacramentū qđ in memoria mortis eius accepim⁹ / remiſ
ſionē peccatoꝝ ꝯſequamur. non ſolum em̄ lauit nos a pec
catis noſtris in ſanguīe ſuo qñ ſanguinē ſuum fudit ꝓ no-
bis in crucis patibulo. Uñ etiā quotidie lauat nos a pec
catis noſtris ſanguine ſuo qñ nos in ſanguinē ſuū accipi-
mus in calicis poculo. Aſcēſurus xp̄s ergo ad patrē: quia
Mat. vlti. ꝓmiſit apl'is ⁊ eoꝝ ſequacib⁹. Vobiſcū ero cunctis dieb⁹

M.E.C.D. 2016

vſq̄ ad ɔſummationē ſcli: voluit remanere cum ipis non ſolum p ihabitatē grām / nec tm̄ p diuinā eſſentiā. Uex ⁊ p corporalē preſentiam: ⁊ ideo ſacramentum iſtud iſtituit in quo p̄ſens eſt ipe nobiſcū: ſub alia qdē forma / ſed in ꝓpria vere ſubſtātia. Congruū em̄ erat: vt de⁹ q̄ hoiem quē plaſmauit fecit ad ymaginem et ſimilitudinem ſuam expreſſius iſigniret. Diſpoſuit ergo celeſtis altitudo cōcilij vt ſicut tres ſunt pſone in vnitate ſubſtantie. Pater / verbum: ⁊ ſp̄us ſctūs / ita tres eſſent ſubſtantie in vnitate pſone. Deitas corp⁹ ⁊ aīa. Cum ergo xp̄s ſcdm naturā diuinā trib⁹ modis in reb⁹ exiſtit. In oīb⁹ p eſſentiā. In ſolis iuſtis p ihabitatē grām. In hoie aſſumpto p vnionē: voluit ipe ſcdm humanā naturā trib⁹ modis in reb⁹ exiſteret localiter in celo: pſonaliter in verbo: ſacramentaliter in altari. Sicut em̄ tot⁹ eſſentialiter ſcdm diuinitatē eſt in oīb⁹ reb⁹: ita ſcdm humanitatē tot⁹ ſacramentaliter eſt in pluribus locis: huius virtute ſacramenti poſſibile ſit vt q̄ de terra ſunt in celū aſcendāt. Ait em̄ ipe ſaluator. Nemo aſcēdit in celum niſi q̄ deſcendit de celo fili⁹ hoīs q̄ eſt in celo. Un⁹ ⁊ idē fili⁹ dei q̄ de celo deſcendit: ⁊ filius hoīs q̄ aſcendit in celum xp̄s ieſus cui tanq̄ ſuo capiti cūcta mēbra corporis adnectuntur. Omnes q̄ p fidē hui⁹ ſacrī ſeruāt vnitatē ſp̄us in vīculo pacis: ⁊ ſic vnū corp⁹ / vna pſona / vnus xp̄s / caput em̄ ſuis membris in celū aſcēdit. Dicitq̄ gratulabund⁹ glīoſam dei rep̄ſentans eccliam. Hoc nunc os ex oſſib⁹ meis: ⁊ caro de carne mea: et oſtendens ſecū illā in vnā ɔueniſſe pſonā. Erunt (inq̄t) duo in carne vna. Hoc aūt inq̄t apl's. Magnū ſacrm̄ eſt xp̄s et ecclia: qd̄ euchariſtiam ſimul efficit ⁊ figurat. Scdm qd̄ dn̄s ait. Qui mādu cat carnē meā ⁊ bibit ſanguinē meū in me manet ⁊ ego in eo. Per id ergo ⁊ ſuſcepit ipe de nr̄o: ⁊ accepimus ipi de ſuo tā iſolubili nexu ɔiungimur: vt qd̄ eſt vnū cū pr̄e p ieffabilē vnitatē fiat vnum nobiſcum p admirabilē vnionem / ac p hoc ipo cōmuniter mediante cum pr̄e vnum efficimur. Pater (inq̄t) ſerua eos quos dediſti michi vt ſint vnum ſicut ⁊ nos. Non ꝓ eis rogo tm̄: ſed pro eis q̄ credituri ſunt p verbū illoꝝ in me: vt ⁊ ipi in nobis

Gene. 1.

Xp̄s ſm diuinitatem tribus modis in reb⁹ exiſtit.

Etiam ſm hūanitatē trifariā in reb⁹ exiſtit

Magne ꝟtutis hoc ſacrm̄ euchariſtie exiſtit.

Joan. 3.

Gene. 2.

Ad ephe. 5

Joan. 6.

Joan. 17.

M.E.C.D. 2016

q̄ hyſtorie ſuus ordo ſeruet. Dicat itaq̄ qḋ ſigna ptinent
ad hyſtoriā recolēdā:ſed verba ptinēt ad eucharistiā cōſe-
crādā. Immo ptinēt ad eucharistiā ꝯſecratā hoc modo.

¶ Quare eucharistia dr̄ hoſtia pura ꝛ imaculata. Ca.xx.

NOs autem tui ſerui videlicet ſacerdotes:ſed ꝛ
plebs tua ſancta.ſ.popul⁹ xp̄ianus. Nam qḋ
populus agit voto ſacerdotes pagūt miniſte-
rio. offerim⁹ p̄clare maieſtati tue.i. pre ceteris
Mat.13. clare. Nā ſi iuſti fulgebunt:ſicut ſol in regno patris eorū.
q̄to magis clari⁹ maieſtas diuina p̄fulget de tuis donis
i.de fructib⁹ ſegetum q̄tū ad panē qui eſt cōſecrat⁹ in car
nem ac datis.i.de fructib⁹ arboꝝ q̄tum ad vinū quod eſt
ꝯſecratum in ſanguinē. de iſtis inq̄ ꝛ de illis offerim⁹ ho-
ſtiā purā/hoſtiā ſanctā/hoſtiā imaculatā.i.eucharistiā im
munē ab oī culpa origiali/veniali/et mortali/vel puram
q̄tum ad cognitionē. ſanctā q̄tum ad locutionē. Imma
1.Petri.2. culatā q̄tum ad opationē: qꝛ pctm̄ non fecit nec inuent⁹
eſt dolus in ore eius. Hoc eſt panē ſanctum.i.ſanctificātē
datorē vite eterne q̄tum ad ſtolam carnis ꝛ calicē ſalutis
Joan.6. ppetue q̄tum ad ſtolā anime. Scḋm illḋ. Ego ſum panis
viu⁹ q̄ de celo deſcēdi. Si q̄s māducauerit ex hoc pane vi
uet ineternum. Supra que ꝓpitio nobis: ac ſereno vultu
i.reſpectu placabili digneris reſpicere non qḋ vultus ei⁹
mutet aliq̄n: ſed tunc deus ſup nos vultum ſuum illumi-
nat et ſerenat:cum miam ſuā ſup nos exhibet ꝛ declarat.
Pſal.66. ſcḋm illud pſalmiſte. Illuminet vultum ſuum ſuper nos ꝛ
miſereatur noſtri.

¶ De figuris noui ſacrificij que precesserunt in veteri te
ſtamēto: ꝛ q̄s hoc in canone cātari iſtituit. Capitulū.xxi.

SIcuti accepta dignatus es habere munera abel ꝛc.
Ad verbum iſtud ſicuti ſimilitudinē innuit non ex-
primit q̄titatē. Multo q̄ppe accepti⁹ eſt hoc ſacramentū
ꝛ ſacrificium q̄ qḋ obtulit abel: vel qḋ obtulit abraham:
vl̄ qḋ obtulit melchiſedech. Valet eñ res pluſq̄ vmbra
veritas q̄ figura. Ipam igit̄ ſimilitudinē magis q̄ q̄ti-
tatem debem⁹ attendere. Similes ergo ſumus offerendo
abel:ſi recte q̄dem offerētes recte nichilomin⁹ diuidam⁹.

M.E.C.D. 2016

Quod quia caym nō elegit peccauit. Sua nāqꝫ recte cui debebat obtulit deo: ſed retinēs ſibi ſeipſum ⁊ cor ſuū auferēs deo male diuiſit. Abel autē acceptum deo intus in corde obtulit holocauſtum: quia non ſe ſibi retinuit: ſꝫ deo totum ſe ſubdidit ⁊ īpendit: ⁊ ideo reſpexit dn̄s ad abel et ad munera eius. Ad caym ⁊ ad eius munera non reſpexit Gene.4.
Prius reſpexit ad abel deus ⁊ poſtea reſpexit ad munera eius: q: non offerens placuit a muneribꝰ: ſed munera placuerunt ab offerente. Similiter abraham egregia fide totum ſe prius offerebat altiſſimo: ⁊ ꝓpterea cum ſua daret offerenda placidas hoſtias offerebat. Quod vt nos ſcientes imitaremur patrios ab illo deꝰ elegit affectus. Tolle inq̄t filium tuum quē diligis yſaac et offeres eum in holocauſtum ſuper vnū mōtium quē mōſtrauero tibi. Staticꝫ ꝓmptum ⁊ obedientē īuenit. Jmmo nobis oſtēdit. melchiſedech quoqꝫ niſi prius acceptum deo ſacrificium obtuliſſet futuroꝝ cauſas minime preuidiſſet quarum ītuitu miſticum panis et vini primus obtulit ſacrificium. Erat Gene.14.
em̄ ſacerdos dei altiſſimi. Hos igit̄ aſſiſtentes ad offeren Offerre q̄d
dum ſi recte diuidamꝰ prius nos in ſacrificium offeramꝰ. debeamꝰ.
Arietinā ꝓteruiā feritatē taurinā. Hyrcinā qꝫ libidinem iugulātes. Juxta qđ in pſalmo cātauimꝰ. Holocauſta me Pſal.65.
dullata offeram tibi cum incēſo arietum offerā tibi boues cum hyrcis. Ac deinde ſicut munꝰ abel / ſicut ſacrificium abrahe / ſicut hoſtiā melchiſedech vota noſtra dominꝰ acceptabit. Uere non ſolum in offerētibꝰ: ſed in ipſius oblationibꝰ debemꝰ ſilitudinē ītueri. Nam illa vetera ſacrificia nouum hoc ſacrificium figurabant. Quid em̄ ꝑ munꝰ abel offerentis ſacrificiū de primogenitis gregis: niſi xp̄s q̄ exprimit̄ primogenitꝰ in multis fratribus qđ ſicut abel Ad rom̄.8.
inuidioſe fuit interfectus a fratre. ſic ipſe malitioſe fuit oc Gene.4.
ciſus a populo iudeorū. Nam ſcđm apocalipſim ioānis.
Jpſe eſt agnus q̄ occiſus eſt ab origine mūdi. Quid ꝑ ſa Mat.27.
crificium abrahe dilectū ⁊ vnicū offerentis niſi paſſio dn̄i noſtri deſignat̄ de quo dicit apl's. Proprio filio ſuo nō pe Ad rom̄.8.
percit deus: ſed ꝓ nobis oībus tradidit illum. Hic eſt Math.3.
filius meus dilectus in quo michi ꝯplacui. Oblatio bo

M.E.C.D. 2016

melchiſedech tam ꝓprie nouũ ſacrificium preſignauit vt
Pſal.109. inde p̄dictũ ſit tu es ſacerdos ieternum ſcõm ordinẽ mel-
Ad heb.7. chiſedech. Qui ſcõm apl̃m aſſimilat⁹ eſt ꝑ omnia filio dei
Abel dicit̃ puer. q̄ manet ſacerdos ineternũ. Abel dicit̃ puer non tã a pue
Math.12. ritia q̄ȝ a puritate. Scõm illð. Ecce puer meus elect⁹ quẽ
Abrahã dr̃ pr̃iarcha. elegi/poſui ſup eum ſpm̃ meũ. Abrahã dicit̃ patriarcha.
non tam iſrlitice plebis q̄ȝ populi xp̄iani illi⁹ per carnẽ hu
Gene.17. iuſqȝ ꝑ fidẽ ſcõm illud. Non vltra vocabitur nomẽ tuum
abram: ſed vocaberis abraham: qm̃ patrẽ multaꝝ gentiũ
Ad heb.7. cõſtitui te. Melchiſedech interp̄tat⁹ eſt rex iuſticie. Dein-
Pſal.71. de rex ſalem. i. pacis ꝓpter illud. Orit̃ in dieb⁹ ei⁹ iuſti-
cia ꝛ habundãtia pacis donec auferat̃ luna. Sanctum ſa-
crificiũ hoſtiã ĩmaculatã. Hec addit in canone leo papa.

¶ De ſignis que. iiij. loco fiunt ſup oblatã. Cap. xxij.

Supplices te rogamus ꝛc. Hymno dicto poſt cenã
Mat.26. exijt ieſus in monte oliueti trãs torrentẽ cedron ꝛ ꝓ
greſſus puſillũ cecidit in faciẽ orans ꝛ dicens. Pater ſi fie
ri poteſt trãſeat a me calix iſte. Sed ꝛ ſcðo ꝛ tertio abijt et
Luce.22. orauit ad eundem ſermonẽ dicens. ꝛ factus in agonia ꝓli-
xius orabat: et factus ẽ ſudor eius ſicut gutte ſanguis de-
currẽtis in terram. Tunc venit ad diſcipulos ſuos dicẽs.
Mat.26. Surgite eamus hic. Appropiquat q̄ me traditur⁹ ẽ. Tra-
ditor autẽ dedit eis ſignũ dicens. quẽcũqȝ oſculat⁹ fuero
ipſe eſt tenete eum: ꝛ cõfeſtim accedẽs oſculat⁹ eſt eũ. Je-
ſus igit̃ qꝛ ꝓcidit orans ꝛ dicens. Pater ſi fieri poteſt ꝛc.
Sacerdos inclinãs orat et dicit. Supplices te rogamus
per oſculum altaris rep̄ſentãs oſculũ ꝓditoris: qꝛ vero fa
ctus in agonia ꝓlixi⁹ orabat eundẽ ſermonẽ tertio dicẽs.
Sacerdos facit tres cruces. primã ꝛ ſecundã diſtincte ſup
oblatã et calicẽ dicẽdo. Sacroſctm̃ filij tui corpus et ſan-
guinẽ. Tertiam ſeipſum ſignando in faciẽ cum dicit om̃i
benedictione celeſti ꝛ gratia repleamur. forte ꝓpter ſudo
rem corporis crucẽ imprimẽs ſup caput: et ꝓpter guttam
ſanguinis crucem faciẽs ſuper ſanguinẽ: et qꝛ ꝓcidit in fa
ciem ſuam orãs imprimit ſibi crucem in faciem. Vel po-
tius ꝓpter duas cruces quas facit ſacerdos ſuper corp⁹ ꝛ
ſanguinem: deſignant̃ vincula et flagella. Vincula quib⁹

M.E.C.D. 2016

ligatum eſt corpus:et flagella qb⁹ effuſus ſanguis. Nam
de vinculis legit. Miniſtri iudeoꝝ ꝯprehenderunt ieſum Mat.26.
et ligauerūt et vincientes duxerūt et tradiderunt pylato.
De flagellis legit. Apprehendit pylatus ieſum et flagel- Joan.18.
lauit. Cuius liuore ſanati ſum⁹. Per tertiā vero crucem
quam ſacerdos ſibi facit in facie recolit illud quod expue
bant in faciē eius et palmas in faciē eius dabant et velā-
tes faciem eius dicebāt. Prophetiza nobis xp̄e. Quis eſt Mat.25.
qui te percuſſit.

¶ De profunda quorūdam intelligēda verboꝝ/vbi agit
qualiter angelus dicit orationes noſtras offerre deo et qđ
angeli in ſacrificio preſentes aſſiſtunt: et de multiplici al-
tari. Capitulum.xxiii.

Iube hec ꝑferri ꝛc. Tāte ſunt ꝓfunditatis hec
verba vt intellectus vix ea ſufficiat penetrare.
Nam et beatus Gregori⁹ tam ſacramenti di- De ꝯſe.di.
gnus interpres quodam in loco de illis tanꝗ 2.ca.qđ ſit
de hora immolatiōis ineffabiliter loquens. Quis inquit ſanguis.
fidelium habere dubium poſſit in ipſa imolationis hora
ad ſacerdotis vocem celos appetiri: ꝛ in illo ieſu miſterio
angeloꝝ choros adeſſe: ſup̄mis vna ſociari/ terrena cele-
ſtib⁹ iungi. Unum et idem ex inuiſibilib⁹ et viſibilib⁹ fie-
ri. Idem alibi dicit. Uno eodem momento ꝛ tempore in
celo rapit miſterio angeloꝝ ꝯſociandū corpori xp̄i et ante
oculos ſacerdotis videt in altari. Saluo tñ celeſtis occlto
oraculi ſacramento poſſunt hec verba licet ſimplicius: tñ
ſecuri⁹ ſic intelligi. Iube hec.i. vota fidelium. Uidelicet
ſupplicatiōes et preces ꝑferri ꝑ manus ſancti angeli tui.
Hoc eſt per miſterium angeloꝝ ſcđm illud qđ ait angelus
ad thobiam. Qñ orabas cū lachrymis ego obtuli oratio- Thob.12.
nem tuā dño. In ſublime altare tuū. Hoc eſt in cōſpectu
diuine maieſtatis tue. Porro ſicut beat⁹ auguſtin⁹ deter-
minat non dicitur angelus orationes noſtras offerre deo
quaſi tunc primū nouit deus qđ velim⁹; qꝛ de⁹ nouit oīa
anteꝗ fiant: ſed quia neceſſe habet ratiōalis creatura tē-
porales cauſas ad eternitatem referre: ſiue petendo quid
erga ſe fiat: ſiue conſulendo quid fiat: vt qđ deo iubente

M.E.C.D. 2016

ſimplendum eſſe cognouerit. hoc nobis vel euidenter vel
latenter reportet. Hinc etiã euidenter apparet q̃ angeli
Vide acce ſemꝑ in ſacrificio p̄ſentes aſſiſtunt. Multiplex autem al=
ptiones va tare legit̄ in ſcripturis ſuperius et inferius/interiꝰ/ ⁊ ex=
rias de al= teriꝰ. Quodlibet autem eſt duplex. Nam altare ſuperius
tare. eſt deꝰ trinitas de quo legit̄. Nõ aſcendes ad altare meũ
Altare ſu= per gradus credendo ꝑſonas inequales. Eſt et altare ſu=
perius. perius triumphans eccleſia de qua dicit̄. Tunc imponẽt
Exodi. 20. ſuꝑ altare tuum vitulos. Altare inferius eſt eccleſia mili=
Pſal. 5. tans. Unde ſi altare lapideum feceris michi non edifica
Altare in= bis illud de ſectis lapidibꝰ. Et altare inferius menſa tem
ferius. pli de qua dicitur. Cõſtituite diẽ ſolẽnem in ꝯfrequẽtatio=
Exodi. 20. nibꝰ vſq̃ ad cornu altaris. Altare interius eſt cor mundũ
Pſal. 107. de quo precipit̄. Ignis in altari me ſemꝑ ardebit. Eſt et
Leuiti. 6. altare interius fides incarnationis de qua iubet̄. Altare
Altare in= de terra facietis michi. Altare exteriꝰ eſt ara crucis. Hoc
terius. eſt altare holocauſti ſuꝑ q̃ cremabat̄ ſacrificium veſperti
Exodi. 20. num. Eſt et altare exteriꝰ eccleſiaſtica ſacramẽta/de qui=
Altare ex= bus ſcriptum eſt. Altaria tua dñe ⁊c. Que vero ſint illa q̃
terius. petit in ſublime altari ꝓferri determinat ſubdens. Quot
Pſal. 73. quot ⁊c.

¶ Hic agit̄ memoria defunctoꝝ vbi dicitur q̃ ſacerdos debet hic agere de quibꝰ maluerit memoriam ſpecialem.

Capitulum. xxiiij.

MEmento domine ⁊c. Orat pia mater eccleſia non ſo=
lum pro viuis: ſed etiam ꝓ defunctis ⁊ eos ſacre in=
terceſſione oblationis ꝯmendat certiſſime credẽs q̃ ſan=
guis ille p̄cioſus qui pro multis effuſus eſt in remiſſione
omnium peccatorũ non ſolum ad ſalutem viuentium va=
leat: ſed etiã ad abſolutionem defunctoꝝ q̃ cum ſigno fi=
dei ꝓcedunt ad dñm. nõ q̃ ibi ſit fides aut ſpes vbi ſpẽs
1. ad cor. 13 et res eſt. Nam fides euacuatur/charitas nunq̃ excidit.
Sed ſignum fidei ꝓ caractere xp̄ianitatis accipitur quo fi=
Apoca. 7. deles ab infidelibꝰ diſcernunt̄. Audiui numerũ ſignatoꝝ
cxliiij. Milia ex oĩ tribu filioꝝ iſrl̄: et dormiunt in ſom=
Pſal. 4. no pacis. Scd̃m illud. In pace ĩ idipm̄ dormiã ⁊ requie=
Quare ec= ſcam. Frequenter enĩ ſacra ſcriptura defunctos dormien

M.E.C.D. 2016

tes euigilãt: ita defuncti reſurgẽt. Propter qḋ dicit apl's. cleſia ſepi⁹
Nolo vos ignorare de dormiẽtib⁹ vt nõ ↄtriſtemi: ſicut ⁊ defunctos
ceteri q̄ ſpem nõ hñt. Et dñs inq̄t i euãgelio. Lazar⁹ ami dormiẽtes
cus nr̄ dormit. Ipis dñe ⁊ oib⁹ q̄ſcẽtib⁹ i xp̄o. In hoc lo nominat. 1.ad theſ.
co ſacerdos quoꝝ maluerit debꝫ memoriã agere ſpālẽ lo- 4.
cum refrigerij. In quo nõ eſt ardor penaꝝ lucis. In quo Joan.11.
nõ eſt obſcuritas tenebraꝝ ⁊ pacis. In quo nõ eſt cõflict⁹
penaꝝ. Nã abſterget de⁹ oẽm lachrymã ab oculis eoꝝ: ⁊ Apocal.7.
iã nõ erit ampli⁹: neq꜓ luctus neq꜓ clamor/ſꝫ nec vllus do et.21.
lor: q̄m p̄ora trãſierũt: ſed delectabunt in multitudine pa
cis: ⁊ placebunt coram deo in lumine viuentium. Pſal.36.

De Secunda cõmemoratione ſanctoꝝ. Caplm.xxv.

Nobis quoq꜓ pctõrib⁹. Nã ſi dixerim⁹ q: pctm̄ non 1.Pe.1.
habem⁹: nos ipos ſeducim⁹: ⁊ veritas i nobis nõ eſt
Licet em̄ oi tpe nos debeam⁹ ex corde recognoſcere pec-
catores. Precipue tñ cũ ꝓ remiſſiõe pctõꝝ ſacroſctm̄ my Nota q̄ p̄
ſteriũ celebrat. De mltitudie miſerationũ tuaꝝ ſpantib⁹. cipue i miſ ſa debem⁹
Juxta qḋ inq̄t pſalmiſta. Scḋm mltitudinẽ miſerationũ nos pecca-
tuaꝝ dele iiq̄tatẽ meã. Una tñ eſt dei mia: nõ aliud q̄ qḋ tores reco
ipe miſericors: ſꝫ mlti ſunt ei⁹ effect⁹ q̄ miſeratiões dicunt gnoſcere.
Uñ Remiſcere miſerationũ tuarũ dñe: ⁊ miaꝝ tuarũ q̄ a Pſal.50.
ſclo ſunt. Porro cũ ipe dñs ſit oia i oib⁹. Salus p̄mium et Pſal.24.
glia ſingloꝝ. Salus inq̄t ppli ego ſum: q̄d eſt qḋ dr̄. Partẽ 1.ad coꝝ.17
aliquã ⁊ ſocietatẽ donare digneris: tãq̄ nõ oẽs ſum⁹ eũdẽ
denariũ accepturi. Sane licet vnũ ⁊ idẽ ſit p̄miũ ſingloꝝ:
videlꝫ ipe de⁹ i cui⁹ cognitiõe ſal⁹ eterna ↄſiſtit. Scḋꝫ illḋ
qḋ ipe dicit i euãgelio. Hec eſt vita eterna vt cognoſcãt te Joan.17.
veꝝ deũ: ⁊ quẽ miſiſti ieſum xp̄m: tñ ſcḋm differẽtiã meri-
toꝝ. Alij plus: alij min⁹ diuia viſiõe fruunt. Nam ſtella 1.ad coꝝ.15
differt a ſtella i claritate. Propter qḋ ipe dñs ait. In do- Joan.14.
mo p̄ris mei mãſiões mlte ſunt. Sicut vn⁹ eſt ſol: cui⁹ lu-
mine participãt vniuerſa. Alij pl⁹. Alij min⁹: ſcḋm diffe-
rẽtiã viuẽtiũ cũ Joãne/Stephano/Mathia/Barnaba.
In hac ſcḋa cõmemoratiõe ſctõꝝ ſupplent magna parte:
qui de primitiuis ſanctis videbantur deeſſe in pria. Sed Quare ioã
q̄rit quare Joannes repetit: et Stephan⁹ ſociat⁹ Joãni nes repe-
p̄mittit Matthie ac Barnabe. Sane Joães in pria cõ- titur.

M.E.C.D. 2016

memoratione diſponit ꝛ cū alijs munerat ꝓpter dignita
tē apłat⁹. In hac aūt cōmemoratiōe repetit ꝛ cū Stepha
Apoca.14. no ſociat ꝓpter priuilegiū celibat⁹. Uirgīes eñ ſunt ꝛ ſe-
quūt agnum quocūqꝫ ierit: et propterea ceteris p̄mittit.
Joan.19. Uirgītas eñ ioānis maxie cōmēdat: qꝛ xp̄s in cruce ma
trē diſcipulo virginē virgini cōmēdauit: ꝛ ex illa hora ac-
Actuū.6. cepit eā diſcipul⁹ in ſuā. Stephani vero ỽgītas ex eo loco
Uirgitas ſtephani cōprobat. maxie cōprobat: qđ deputat⁹ eſt ab aplis ad miſteriū vi-
duarꝫ: ꝛ i eo qđ femis eſt ꝑpoſit⁹ teſtioniū īuuit ſinceriſſi-
me caſtitatis. Poſſet tñ nō euāgeliſta: ſꝫ baptiſta ioānes
ītelligi: ſi non p̄mitteret cū tuis ſctis aplis ac martyrib⁹.
Uñ ꝯuicit qđ apli tm̄ iter martyres ſubnotent: q̄uis ioā
nes baptiſta merito inter martyres poſſit numerari: non
extimator meriti: qꝛ nō ſcđm exigētiā meritoꝝ tribuiſſet
min⁹ puniēdo: vel magis remunerādo q̄ꝫ quiſqꝫ meruit.
Uñ nō ſcđm pctā nr̄a fecit nobis: neqꝫ ſcđm iīq̄tates no-
Luce.6. ſtras retribuit nobis. Et alibi. Menſurā bonā ꝛ ꝯfertā ꝛ
coagitatam ꝛ ſupeffluentem dabunt in ſinum veſtrum.

¶ Quare in patre dicitur eſſe auctoritas: in filio equalitas: in ſpū ſancto communitas. Capitulum. xxvj.

Joan.1. Gene.1. PEr quē hec oia bona ſemp creas. Nā oia p ipm facta
ſunt: ꝛ ſine ipo factū ē nichil. Et vidit de⁹ cūcta q̄ fece
rat: ꝛ erāt valde bōa. Creas ḡ ꝯdēdo naturā. Sctificas cō
ſecrādo materiā. Uiuificas trāſſubſtātiādo creaturā. Eſt
aūt ſimplex p nois demonſtratio: ſicut ỽbi tp̄s cōfuſum.
Nā p̄ſens ꝯfuſum p̄ſentis non tenet vſum. Hec eñ oia. i.
panē/vinū/aquā/ſemp bona creas. Procreas ſcđm cau-
ſas primordiales: et ſctificas ſcđm cauſas ſacramētales.
Uiuificas vt trāſeāt i carnē ꝛ ſanguinē: ꝛ bñdicis vt ꝯfe-
rāt vnitatē ꝛ charitatē. Per ipm tāq̄ꝫ p mediatorē cū ipo
tāq̄ꝫ coequali. In ipo tāq̄ꝫ cōſubſtātiali. In p̄re nāqꝫ no-
tat auctoritas. In filio equalitas. In ſpū ſctō communi-
tas. Auctoritas in p̄re ꝓpter pricipiū. Equalitas i filio
ꝓpter mediū. Communitas in ſpū ſctō ꝓpter ꝯſortium.

¶ De Signis que quinto loco fiunt ſuper corpus et ſanguinem in latere calicis. Capitulum. xxvij.

SExta feria crucifix⁹ eſt dñs hora tertia liguis iudeo-

M.E.C.D. 2016

rum. qđ narrat Matheus hora. vi. manib⁹ gētiliū qđ nar Mat.26.
rat Joannes. Et circa horā nonā īclinato capite tradidit Joan.19.
ſpm̄. Ad recolēdā ergo crucifixionē q̄ hora tertia facta eſt
liguis iudeoꝝ ter clamantiū. Crucifige/crucifige/crucifi
ge eū. Et ruřſ⁹. Tolle/tolle/crucifige eū. Sacerdos facit Ibidem.
tres cruces ſup oblatā ⁊ calicē. cum dicit ſctificas/viuifi-
cas/bn̄dicis. Ad recolēdā ergo crucifixionē q̄ poſt ſpaciū
triū horaꝝ facta eſt manib⁹ gētiliū. Milites em̄ crucifixe Joan.17.
rūt ieſum. Sacerdos iteꝝ facit tres cruces cū hoſtia dicen
do ſup calicem: per ip̄m/⁊ in ip̄o/⁊ cū ip̄o. Poſtmodū au-
tē ad deſignādā diuiſionē carnis ⁊ aīe dn̄i morientis. Fa-
cit duas cruces in ore calicis. cū dicit. Tibi deo p̄ri oīpo-
tēti. In vnitate ſpūs ſcti. Cum em̄ in xp̄o tres ſint vnite
ſubſtātie: videlȝ diuitas corp⁹ ⁊ aīa. Due tm̄. i. corp⁹ ⁊ aīa
fuerūt ī morte diuiſe. Nā diuinitas a neutro eſt ſepata: ꝓ
pterea nō trib⁹ crucib⁹ ſȝ dn̄i mors deſignat̄. Sacerdos Quare ſa-
igit̄ ſup mēſā altaris man⁹ extēdit: qꝛ xp̄s ſup arā crucis cerdos ſup
man⁹ expādit. Scđm illđ ꝓpheticū. Expādi man⁹ meas mēſam al-
ad pplꝫ nō credētē michi. Subtili⁹ aūt ac ꝓfūdi⁹ hoc poſſu tarisman⁹
mus ſignificare. Tres cruces q̄ppe ſignificāt tres cruciat⁹ extendit.
quos xp̄s in cruce ſuſtinuit. Videlȝ paſſionē ⁊ ꝓpaſſionē Eſaie.65.
et ꝯpaſſionē. Paſſionē in corpore. ꝓpaſſionē in mente. cō Tres cru-
paſſionē ī corde. De paſſione corporis ait dn̄s p ꝓphetā. ciat⁹ ī cru-
O vos omnes q̄ trāſitis per viā attēdite ⁊ videte ſi eſt do ce xp̄s ſuſti
lor ſicut dolor me⁹. Foderūt em̄ man⁹ meas ⁊ pedes me- nuit.
os dinumerauerūt oīa oſſa mea. De paſſione cordis do- Hiere.1.
min⁹ inq̄t aplīs. Triſtis eſt aīa mea vſq; ad mortē. Item Pſal.20.
cepit ieſus pauere et tedere cepit cōtriſtari et meſtus eſſe Mat.26.
Ex paſſione cordis pro crucifixorib⁹ orauit dicens ad pa- Mar.14.
trem. Pater ignoſce illis qꝛ neſciūt q̄d faciunt. Si em̄ co Luce.23.
gnouiſſent nūq̄ȝ dn̄m glīe crucifixiſſent. Ideo vero ſacer- 1.ad coꝛ.2.
dos facit has cruces cum hoſtia ſup calicē qꝛ xp̄s ſuſtinuit
huiuſmodi cruciat⁹ in corpore ſup patibulū. Per calicem Luce.22.
em̄ paſſio deſignat̄ iuxta illud. Pater ſi fieri poteſt trāſeat Quare du-
a me calix iſte. Due vero cruces quas facit ſacerdos in la- as cruces
tere calicis deſignant duo ſacramēta q̄ de latere dn̄i ꝓflu facit ſacer-
xerunt. Videlicet aquā regn̄ationis et ſanguinē paſſiōis dos in late re calicis.

M.E.C.D. 2016

Capl.19. i.redemptiōis. Juxta teſtimoniū ioannis dicentis. Un⁹ militū lancea lat⁹ eius apperuit et ꝯtinuo exiuit ſanguis

Mat.27. et aqua. Corporale deſuper calicē remouet q꞉ velū templi ſciſſum eſt a ſummo vſqꝫ deorſum. Jmmo qđ de illo ſcriptum fuerat hacten⁹ erat clauſum ſicut dicit de q̄buſdam

Luce.18. et erat verbum iſtud abſcōditū ab eis/ vbi ꝯfirmatum et

Exodi.15. reuelatū eſt. Nam lignum miſſum in marach aquas dulcorauit amaras. tunc accedit dyacon⁹ ⁊ exaltatū parūper ſacrificiū de altari tam ipſe q̄ dyacon⁹ deponit: q꞉ venit

Joan.10. ioſeph ab arimathia: venit et nichodem⁹ ⁊ ipetrato a pylato corpus ieſu deponentes ſepelierunt et q꞉ aduoluit ſaxum magnū ad hoſtiū monumēti. dyaconus corporale ſu

Pſal.75. per os calicis reponit. Quia vero in pace factus eſt loc⁹ eius dyacon⁹ menſam oſculatur altaris: ⁊ q꞉ factus pricipatus ſuper humerū ei⁹: dyacon⁹ armū pontificis oſculatur vt in vtroqꝫ ſignificet xp̄m quieuiſſe poſt mortem ⁊ viciſſe poſt mortem. Juxta qđ ip̄e p̄dixit i pſalmo. Jn pace in id ip̄m dormiā et reqeſcam. Et alibi. O mors ero mors tua: morſus tuus ero inferne. xp̄s eñ poſt mortē triūphauit de morte. Nam q꞉ factus eſt obediens vſqꝫ ad mortē/ mortē autem crucis. Jdeo deus exaltauit illū ⁊ donauit illi nomen qđ eſt ſuper omne nomen. Hoc ip̄m ſignificauit quia xp̄s ſibi crucem ſup humerum baiulauit.

(Margin: Quare dyacon⁹ armū pontificis oſculatur. — Pſal.4. — Oſee.13. — Ad phil.2.)

¶ De numero ſignorum que fiunt ſuper oblatam et calicem et quare in hoc ſacramento quinqꝫ ſenſus corporis exprimuntur. Capitulum.xxviii.

Sacrificium itaqꝫ. vij. vicibus ſignatur in canone. Prima vice ter vbi dicit. Hec dona. Hec munera. Hec ſancta ſacrificia illibata. Propter trinā xp̄i traditionem que facta eſt a iuda/ a iudeis/ ⁊ a pylato. Secūda vice quiquies vbi dicit. Quā oblationem tu deus digneris facere. bn̄dictā/ aſcriptā/ et ratā: vt fiat corpus et ſanguis ꝓpter quinqꝫ pſonas venditoris venditi et emptoꝝ: videlicet. Sacerdotū/ ſcribaꝝ/ ⁊ phariſeoꝝ. Tertia vice bis vbi dicitur. Accipiens panem bn̄dixit ac fregit. Similiter et hunc p̄clarū calicē. Jtem tibi gratias agens benedixit ꝓpter bn̄dictionē panis q̄ traſſubſtātiat in carnem

M.E.C.D. 2016

⁊ vini q̄ trãſſubſtãtiat̃ in ſanguinē. Quarta vice q̄nquies vbi dicitur. Hoſtiam puram: Hoſtiam imaculatã: Hoſtiã ſanctã: panem vite eterne: ⁊ calicem ſalutis ꝑpetue. Propter quinq̧ dñi plagas duaꝝ manuũ et totidem pedum: et vnam lateris. Quĩta vice bis vbi dicit̃. ſacroſctm̃ corpus et ſanguinem: ꝓpter vincula q̄bus ligatum eſt corp⁹ et flagella quib⁹ alliſus eſt ſanguis. Sexta vice ter vbi dicitur. Sanctificas: viuificas: bñdicis propter crucifixionem q̄ facta eſt hora tertia linguis iudeoꝝ ter clamantiũ. crucifige/crucifige/crucifige eum. Septĩa vice/quinq̄s/ vbi dicit̃: cum ipo: ⁊ p ipm̃/⁊ ĩ ipo/tibi deo patri oĩpotẽti. In vnitate ſpũs ſancti. Tres ſup calicem ꝓpter tres cruciatus quos xp̃s ſuſtinuit/paſſiõis/ꝓpaſſionis/⁊ ꝯpaſſionis: ⁊ bis in latere calicis ꝓpter aquã et ſanguinē q̄ de latere xp̃i fluxerũt. Inter has ſeptē vices ſacrificiũ ſignatur duab⁹ vicib⁹ bis/⁊ duab⁹ vicib⁹ ter/⁊ duab⁹ vicib⁹ q̄nq̄s Septima bis et ter ſimul/oĩb⁹ q̄nq̄s quiq̧: q̄ ſunt ſimul xxv. Qui numerus in ſe ductus ſemp in ſeipm̃ reducitur ſi ducatur in infinitum. Quĩquies em̃ quinq̧ ſunt. xxv. quĩquies viginti quinq̧ ſunt. cxxv. quinquies. cxxv. ſunt dcxxv. et ita ſuperabũdat q̄nari⁹ in ſeipm̃ reducitur. Quãtũlibet em̃ mltipl'r eucharistie ſacramentũ ſemp eſt idem ſacrificiũ. In hoc etiã ſacramento quinq̧ ſenſus corporis exercentur. Viſus/audit⁹/odorat⁹/⁊ guſtus/⁊ tact⁹ circa colorem/ſaporem/odorem/fractionem/⁊ ſumptionem: ſi tamen caro procedat in ſpm̃: q: ſpũs eſt qui viuificat caro non prodeſt q̄cq̧ vt quinq̧ ſenſus anime ſpirituales exuberēt. Viſus itelligentie. Audit⁹ obedientie. Odorat⁹ diſcretiõis. Guſtus dilectiõis: et tactus operis de q̄b⁹ repitur in euãgelio. Domine quinq̧ talēta tradidiſti michi: ecce alia q̄nq̧ ſup lucrat⁹ ſum. Sed etiam binarius et ternari⁹ bñ ꝯgruit ſacramento. Binarius propter carnē ⁊ ſanguinē. Ternari⁹ ꝓpter panē vinũ ⁊ aquã. Binari⁹ propter duplicē modũ edendi. Sacramentalē ⁊ ſpiritualē. Sacramētalē ſub ſpecie panis ⁊ vini. Spiritualē in fide cordis. Ternari⁹ ꝓpter tria q̄ ſunt in hoc ſacramento diſcreta. Videlʒ forma panis viſibilis. Veritas corpo

1. ad cor. 3.

Quiq̧ ſenſus aie ſpirituales.

Mat. 25.

riſ: ⁊ virt⁹ ſpūalis forma panis ⁊ vini. Ueritas carnis et
ſanguinis. virtus trinitatis et charitatis: vt ternari⁹ per
binariū. i. fides trinitatis ꝑ dilectionē dei ⁊ ꝓximi opeꝛ.

¶ De vocis expulſione ⁊ de pectoris tunſione cum dicit nobis quoqꝫ peccatoribus. Capitulum. xxix.

NOn ſolum autē crucis impꝛſſio: veꝝ etiā vocis exꝓſ-
ſio q̄ geſta ſunt iuxta crucē inſinuant. cum enim ad
id ventū eſt nobis quoqꝫ peccatorib⁹ famulis tuis ſacer-
dos paululū exꝓſſa voce/ꝑcuſſo pectore ſilentiū interrū-
pit repꝛſentās ꝯtritionē ⁊ ꝯfeſſionē latronis in illo domini
Luce. 23. ce paſſionis articulo increpātis alteꝝ: ⁊ dicētis. Nos fa-
cti digna recipim⁹. Hic autē nichil mali geſſit: ⁊ dicebat
ad ieſum. Dñe memēto mei dū veneris in regnum tuum
ꝓpter qđ dixit illi ieſus. Amen dico tibi hodie mecū eris
in paradiſo. Uel ꝑ exaltationē vocis ⁊ ꝑcuſſionē pectoris
exprimit illud quod cēturio: ⁊ q̄ cū illo erant viſis his que
fiebāt timuerūt valde dicentes. Uere fili⁹ dei erat iſte. et
oīs turba q̄ ſimul ad ſpectaclm̄ iſtud aderant ꝑcutien-
tes pectora ſua reuertebant. Quia vero ieſus clamās vo
ce magna tradidit ſpm̄. Leuat ſacerdos vocem dicendo.
Per oīa ſecula ſcloꝝ. Et qꝛ mulieres lamētabant flentes
dn̄m. chorus quaſi lamētādo reſpondet amen repꝛſentās
Gene. 4. fideles q̄ dn̄m cōtrito corde lugebant. velut quondā abel
mundi fratris furore parentes ei⁹ lamentabant occiſum.
Luce. 23. Jeſus vero voce magna clamauit. Pater in man⁹ tuas
ꝯmendo ſpiritum meū: ⁊ ſacerdos eleuata voce ꝓnūtiat.
Pater noſter q̄ es in celis ſanctificetur nomen tuum.

¶ De oratione dominica. Capitulum. xxx.

Oro dñica ceteras orones ātecedit. HEc oratio mltis ex cauſis orationib⁹ ceteris antecel
lit auctoritate doctoris breuitate ſermōis. Sufficiē
tia petitionis: ⁊ fecūditate miſterioꝝ. Auctoritate docto-
ris: qꝛ fuit ipſius ſaluatoris ore prolata. Os eīn dñi loqu
Ut tutius adiſcatur. tum eſt. Breuitate ſermonis quia facile dicit ⁊ profertur.
Ut liberi⁹ diſcatur. Cum inq̄t oratis nolite multū loqui ſicut ethnici faciunt.
Mat. 6. Sufficientia petitionū: qm̄ vtriuſqꝫ vite ꝯtinet neceſſaria
Preſentis eīn ꝓmiſſionē habet vite q̄ nūc eſt ⁊ future fe-
cunditate miſterioꝝ: qm̄ in menſa continet ſacramenta.

M.E.C.D. 2016

Pertrāſibunt enī plurimi ꝛ multiplex erit ſcientia. Scit enī dn̄s q̄d velim⁹: ſed vult nos orare vocalr̄ ꝓ excitāda deuotione: q꞉ qd̄ flat⁹ facit carboni/hec ꝓnunciatio facit deuotiōi. Vn̄ ad ip̄m ore meo clamaui: ꝛ exultaui ſub lingua mea. Pro aliorum inſtructione vt cortina cortinam trahat: ꝛ q̄ audit dicat veni. Vn̄ luceat lux veſtra corā hominib⁹. Pro lingue obſequio vt qd̄ lingua peccamus ſatiſfaciamus in lingua. Vn̄ ſicut exhibuiſtis mēbra veſtra ſeruire iniq̄tati ad iniq̄tatem. ita exhibete mēbra veſtra ſeruire iuſticie in ſanctificationē. Pro rei petende commemoratione q꞉ facilius poſſideẗ ꝛ obtīneẗ qd̄ inſtantius poſtulatur. Vn̄ petite ꝛ accipietis. Petite ꝛ dabitur vobis. Pro impetrate rei cuſtodia: q꞉ qd̄ ſepius req̄riẗ diligenti⁹ cuſtodiẗ. Unde tene qd̄ habes ne alius accipiat coronam tuam. Oraẗ autem ꝓ bonis adipiſcendis ꝛ ꝓ malis vitādis. Pro bonis tp̄alib⁹ et eternis. Pro malis p̄teritis p̄ſentibus ꝛ futuris. De bonis eternis. Adueniat regnum tuum. De ſpiritualib⁹. Fiat volūtas tua ſicut in celo ꝛ in terra. De tp̄alib⁹. Panem noſtrum quotidianū da nobis hodie. Eterna petūtur in premiū. Sp̄ualia i meritū. Temporalia petunẗ in ſuſtentaculum. De malis p̄teritis. Dimitte nobis debita noſtra. De preſentibus. Libera nos a malo. De futuris. Et ne nos inducas in tentationē. Preterita ſunt delenda. Preſentia ſunt vincēda. Futura ſunt precauenda.

Daniel.12. Dn̄s vult nos orare ꝓpter.5.rationes. Pſal.65. Mat.5. Ad rom̄.6. Mat.7. Oraẗ ꝓ bonis ꝛ ꝓ malis.

¶Quot ſunt petitiones orationis dominice. Cap̄.xxxi.

Septem ſunt petitiones orationis dominice preter captatiōem beniuolentie: quare tres prime ſpectāt ad primā/tres vltime ſpectant ad preſentem vitam. Media ꝑtinet ad vtramq꞉. Porro tres prime precedunt ordine dignitatis: ſed ſuccedunt ordie tp̄is. Dn̄s autem in occaſione ſecut⁹ eſt ordinem dignitatis qui eſt artificialis vt de maiorib⁹ ad minora deſcenderet. Doctores in expoſitione ſequūtur ordinem tp̄is q̄ eſt naturalis: vt de minorib⁹ ad maiora cōſcendant. i. de tp̄alib⁹ ad eterna. Fit hec adoptio. vij. petitionum et. vij. donoꝝ. vij. virtutū. vij. beatitudinum contra. vij. vicia principalia et capitalia.

Septē petitiones in oratiōe dominica.

M.E.C.D. 2016

Nā dona petitiōibus/virtutes donis/et btitudies btu-
Septē do- tib⁹obtinent. Septē dona ſunt iſta. Sapiētia. Intellect⁹.
na. Cōſiliū. Fortitudo. Scia. Pietas: et timor. De qb⁹ īquit
Eſaie.11. ꝓpheta. Reqeſcet ſup eū ſpūs ſapie ⁊ itellect⁹. Spūs ꝯſi-
lij ⁊ fortitudis. Spūs ſcie ⁊ pietatꝭ: ⁊ reqeſcet ſup eū ſpūs
Septem timoris dñi. Septē btutes ſunt he. Pauptas ſpūs. Māſue
virtutes. tudo. Luct⁹. Eſuries iuſticie. Miſericordia. Mūdicia cor
Septem dis: et pax. Septē aūt btitudines iſte ſunt. Regnū celoꝝ.
btitudies Poſſeſſio terre. Cōſolatio. Saturitas. Mie ꝯſecutio. Vi-
Mat.5. ſio dei: ⁊ filiatio dei. De qb⁹ ꝯiūctis dñs ait. Bti paupes
ſpū: qm̄ ipoꝝ eſt regnū celoꝝ. Bti mites: qm̄ ipſi poſſide-
būt terrā. Bti q lugēt: qm̄ ipſi ꝯſolabunt. Bti q eſuriūt ⁊
ſitiunt iuſticiā: qm̄ ipſi ſaturabunt. Bti miſericordes: qm̄
ipi miam cōſequent. Bti mūdo corde: quoniam ipſi deū
videbūt. Bti pacifici: qm̄ filij dei vocabunt. Hec aūt ſunt
Septem vitia principalia. Inanis gloria. Ira. Inuidia. Accidia.
pctā mor- Auaricia. Gula. Luxuria: q ſignificata fuert i ſeptē pplis
talia. q terrā iſraeli ꝓmiſſam tenebāt. Videlȝ Etheus. Gerge-
Septē po- ſeus. Amorreus. Cananeus. Fereſeus. Eueus. Jebuſe⁹.
puli poſſi- Homo igit eſt egrot⁹: ⁊ de⁹ eſt medic⁹. Vitia ſunt lango-
dentes ter res: ⁊ petitiōes ſunt planctus. Dona ſunt antydota: ⁊ vir
rā iſraeli. tutes ſunt ſanitates: btitudies vo ſūt felicitates ⁊ gaudia.

Captio beniuolentie. Capitulum.xxxij.

Deus dr pr Pater nr ⁊c. De⁹ gnālr ⁊ ſpālr ⁊ ſinglarit dr pr. Gnālr
tribus mo- oīm ꝑ creationē. Specialiter aūt iuſtoꝝ ꝑ adoptionē.
dis. Singlariter xp̄i ꝑ regnātionē. Per creationē: vt ibi. Fle-
Ad ephe.3. cto genua ad prēm dñi nr̄i ieſu xp̄i: ex quo oīs pr i celo ⁊ i
Mat.7. terra nomiat. Per adoptionē: vt ibi. Si vos cū ſitis ma-
li noſtis bona data dare filijs nr̄is: q̄tomagis pr de celo
Mat.11. dabit ſpm̄ bonū petētib⁹ ſe. Per gnātionē: vt ibi. Nemo
Dicēdo pr nouit filium niſi pr neqȝ prēm niſi fili⁹: ⁊ cui fili⁹ voluerit
nr dehorta reuelare. Per hoc aūt qd dicit. Pr nr q es i celis: dehor-
mur a duo- tatur nos a duob⁹: a ſupbia ne dicam⁹ pr meus: putantes
bus. ꝓpriū qd eſt cōmune ab idignitate ne reddamur indigni
De⁹ eſt pr tāto prē q ꝯſiſtit i celis. De⁹ ergo ſolus xp̄s pr eſt ꝑ natu-
ꝑ naturā ⁊ ꝑ gratiā. rā: cui cōpetit dicere pr mi: fideliū aūt pr eſt ꝑ grām: qb⁹
Mat.26. ꝯpetit dicere pr nr ⁊c. Ille dicit pr mi: ſi poſſibile eſt trāſ-

M.E.C.D. 2016

ker a me calicē hūc. Iſti dicūt. Pr nr q es i celis ſcilicet nomē tuū. Hinc ipemet dicit. Uado ad prem meū ⁊ prez vrm. Meū p naturā: vrm p grām. Hortatur etiā nos ad duo. Ad ɔſeruādā grām adoptiōis. Cū ait. Pr ⁊ vnionez fraternitatis. Cū ait nr. Beniuolentia em captat a trib⁹. A psona ɔditoris. Petitoris ⁊ aſſeſſoris. Cōditor em de⁹ eſt. Petitor eſt hō. Aſſeſſor angel⁹. A psona ɔditoris. cum ait. Pr. Petitoris. cū ait. nr. Aſſeſſorꝶ. cū ait. q es i cel. i. i angel/vel i ſctis. De qb⁹ dabet. Celi enarrāt gliam dei. Uñ ſpes nobis tribuit: vt ſctōs nos faciat. Uel i cel. i. in ſecreto maieſtatis diuie p qd dat fiducia obtinendi bonū occultū: qd ocul⁹ nō vidit/nec aurꝭ audiuit/nec i cor hois aſcēdit. Dat ḡ fiduciā ipetrādi. Uñ nō dr dñe. Cui ſeruit tiore: ſz pr cui ſeruit amore: quaſi qr pr es/vis. Quia i cel es potes. Ergo libera nos a malo. Petitio liberari a malo/donū/timor. Uirt⁹ pauptas ſpūs. Beatitudo/regnū celorum. Uicium inanis gloria.

Joan. 20.
Hortatur noſ ad duo

Beniuolētia a trib⁹ captatur.

Pſal. 18.

1. ad cor. 2
Quare nō dr domie ſi cut pater.

¶ De triplici malo a quo petimus liberari: et de triplici timore. Capitulum. xxiij.

Triplex eſt malum a quo petim⁹ liberari. Innatū/additum/⁊ datum. Primum cōtrahim⁹. Scdm cōmittim⁹. Tertium ſuſtinem⁹. Primū eſt origiale. Scdm actuale. Tertiū eſt penale. Malū aūt vitam⁹ p ſpm tioris Ma vt inqt ſcriptura. Timor dñi pctm expellit. Porro triplex eſt tior quo ceſſam⁹ a malo. Seruilis. Initial: ⁊ filial. Tiore ſeruili: ceſſam⁹ a malo formidie pene. Filiali tiore: ceſſam⁹ amore iuſticie. Initiali tiore: ceſſam⁹ a malo partim formidie pene/parti amore iuſticie. Seruil tior eſt icipiētiū. Initial pficiētiū. Filial ē pficiētiū: quaſi dicat Da nobis ſpm tioris: ⁊ pauptatē ſpūs: vt p ſpm tioris vitem⁹ mala. Per pauptatē ſps abdicem⁹ bōa. ſ. tpalia. quatin⁹ excluſis vicijs ⁊ ɔtēptis terrenis hēam⁹ etna. ſ. regnū celoꝶ: qd lucifer ⁊ pmi parentes p ianē gliam amiſerunt: a qua nos retrahūt tior ⁊ pauptas ſpūs. Duo em bōa ſūt q p pauptatē abdicam⁹. Interiora: videlz ⁊ exteriora. Interiora de illis corde nō pſumēdo. Exteriora de ill cor nō apponēdo. Scdz illd. Diuitie ſi affluāt nolite cor appōere

Triplex malum a quo petimus liberari.

Eccl. 1.

Triplex timor.
Tior ſuil.
Tior filial
Timor initialis.

Duo bōa p pauptatez abdicam⁹.

Pſal. 61.

M.E.C.D. 2016

Illis ꝗ ꝯphēſis ne p̄ſumamꝰ: ⁊ iſtis deſpectis ne diffluã-
Mat. 5. mus regnū celoꝝ aſſequamur. Scḋz illḋ. Bt̄i paupes ſpū
qm̄ ipoꝝ ē regnū celoꝝ. Qḋ demões ⁊ hoīes p ianē gl'iaꝫ
amiſerūt. Illi dei ſilitudinē: iſti dei ſciam appetēdo. Luci
Eſaie. 14. fer em̄ dicit. Aſcēdam i celū: ⁊ ponā ſedē meā ad aqlonē: ⁊
ero ſimilis altiſſimo. Primis autem parentibꝰ dictum eſt
Gene. 3. Eritis ſicut dij ſcientes bonum ⁊ malum.

¶ De tribꝰ tētatiōibꝰ qbꝰ tētatur homo. Capl'm. xxxiiij

NE nos iducas i tētatiōeꝫ. Ecce petitio. Donū. Pie
tas. Uirtꝰ. Māſuetudo. Btitudo. Poſſeſſio t're. Ui
Tētat deꝰ. tiū ira. Tētat deꝰ. Tētat hō. Tētat diabolꝰ. Deꝰ tētat: vt
Tētat hō. pbet. Hō tētat: vt ſciat. Diabolꝰ: vt fallat. De pmō legit̄
Tētat dia- Tētauit deꝰ abrahā. De ſcḋo. Tētauit nos decē diebꝰ. De
bolus. Gene. 22. tertio legit̄. Cur ſathanas tētauit coꝛ tuū. Porro duobus
Daniel. 1. modis tētamur. Interiꝰ ⁊ exteriꝰ. Interiꝰ p delectationē.
Actuum. 5. Exteriꝰ p ſuggeſtionē. Uñ iterioꝛ tētatio paꝝ efficit: ⁊ ex-
Duobꝰ mo terioꝛ tētatio multū pficit ſi nō ꝯſentiat̄: ſꝫ reſiſtat̄. Scri-
dis tēta- ptū eſt em̄. Tētatio nos nō apphēdat: niſi hūana. Rurſus
mur. 1. ad coꝛ. 10 Beatꝰ vir ꝗ ſuffert tētatōeꝫ: qꝛ cū pbatꝰ fuerit accipiet co
Jacobi. 1. ronā vite. Cū ergo circa ꝯſenſum tētamur: ducimur i tēta
tionē. Cū ꝯſentimꝰ i tētationē indicimur: ſicut piſcis ante
capturā ducit̄ i rethe. Cū aūt iducit̄ capit̄ ⁊ tenet̄: tunc cō
Jacobi. 1. plet̄ qḋ Jacobꝰ apl's ait. Unuſquiſqꝫ tētat̄: a ꝯcupiſcētia
ſua abſtractꝰ ⁊ illectꝰ: deinde cū ꝯcepit parit pctm̄. Pctm̄
vo cū ꝯſummatū fuerit gñat mortē. Porro cū idē apl's di
Ibidem. cat. Quia deꝰ eſt itētatoꝛ maloꝝ: qḋ eſt qḋ petimꝰ ne deꝰ
Nota quo- nos iducat i tētationē. Sꝫ deꝰ quodāmō tētat ⁊ quodāmō
modo in- nō tētat: tētat vt pbet. Scḋm illḋ. Proba me dñe ⁊ tēta
telligit̄ ꝙ deꝰ tētat. me: vre renes meos ⁊ coꝛ meū. Nō tētat vt fallat. Scḋm
Pſal. 25. illḋ. Deꝰ neminē tētat. Petimꝰ ergo ne deꝰ nos i tētatōeꝫ
Jacobi. 1. iducat. i. ne pmittat iduci. ſicut dr. Qḋ nō eſt malū i ciui-
Amos. 3. uitate qḋ deꝰ non faciat. i. qḋ fieri nō pmittat. Scriptū eſt
1. ad coꝛ. 10 ei: fidel' deꝰ ꝗ nō patit̄ vos tētari ſupꝛa id qḋ poteſt̄. q. d.
Da nob̄ ſpm̄ pietat̄ ⁊ māſuetudinē ſpūs: vt p ſpm̄ pietat̄
vicamꝰ tētatiōem exercēdo nos ad pietatē: ⁊ p māſuetudi
Ad roꝫ. 12 nē ſpūs vicamꝰ irā: nō reddamꝰ malū p bono vł malo. Ut
ita poſſideamꝰ terra viuētiū: ꝙ p ſpm̄ pietat̄ ⁊ māſuetudi

M.E.C.D. 2016

nē ſpūs obtinebim⁹. Nā pietas ꝓmiſſionē hȝ vite: q̄ nūc est ꝛ future: et bti mites qm̄ ipi poſſidebūt terrā. Vñ pſal miſta. Manſueti aūt hereditabūt terram: et delectabuntur in multitudine pacis. 1.ad thi.4 Mat.6. Pſal.36.

¶ De trib⁹ debitis que petim⁹ nobis dimitti. Ca.xxxv.

Dimitte nobis debita noſtra ꝛc. Petitio dimitti debita. Donū. Sciētia. Luctus. Beatitudo. Cōſolatio. Uirtus. Uicium. Inuidia. Debita digna peccata que nos debitores pene conſtituūt. Non eñ hic agit̄ de debitis pecuniaꝝ: ſed de debitis offenſaꝝ. Tria vero ſunt debita q̄ petimus nobis dimitti. Uidelicet pctm̄ in dn̄m: ꝛ peccatū in ꝓximū: ꝛ peccatum in nos. Vñ peccauim⁹ cū patrib⁹ noſtris. ipie geſſimus. iniq̄tatē fecim⁹. Peccauim⁹ cū patribus noſtris in dn̄m. ipie geſſim⁹ in ꝓximū. iniq̄tatē fecim⁹ in nos ipos. quia peccauim⁹ in dn̄m: idcirco petim⁹ vt ipſe dimittat. Quia peccauim⁹ in nos. Idcirco petim⁹ vt dimittat nobis peccata noſtra. Quia peccauim⁹ in ꝓximos. Idcirco petim⁹ vt dimittat nobis ſicut ꝛ nos dimittim⁹ debitoribus noſtris. Hoc pacto ꝛ ea pactione ꝛ cautiōe nobis debita dimittant̄: ſi nos debitoribus dimittam⁹. Alioquin etiā dimiſſa reuocant̄ in debitū ſcd̄m illud. Serue neq̄ oē debitum dimiſi tibi qm̄ rogaſti me: nōne ergo oportuit te miſereri cōſerui tui: ſicut ꝛ ego tui miſertus ſum. et iratus dn̄s ei⁹ tradidit eum tortorib⁹ quo ad vſq̄ redderet vniuerſum debitū. Sic ꝛ pater veſter celeſtis faciet vobis. Si non dimiſeritis vnicuiq̄ fratri veſtro de corde veſtro. Ut ergo dn̄s euidenter oſtenderet qđ nullus totius oratiōis eſt fructus niſi debitorib⁹ dimittam⁹. In fine ſubiūxit ad omnia. Si dimiſeritis hoībus peccata eoꝝ: ꝛ pater veſter celeſtis dimittet vobis peccata veſtra. Si nō dimiſeritis hominib⁹ nec pater veſter dimittet vobis. Hijs ergo qui non dimittūt debitorib⁹/ hec oratio nō videtur prodeſſe q̄nimo videt̄ obeſſe. Nam qui ſic petit ſibi peccata dimitti: ſicut debitorib⁹ ipſe dimittit. Profecto ſi non dimittat ipe debitoribus ſuis videt̄ petere vt ſibi non dimittatur. Quid ḡ vr̄ illi ſibi dimittere q̄ non ſatiſfacere vult nec ve

Tria debita petim⁹ nobis dimitti. 3.Reg.8.

Qui nō dimittit dimiſſa reuocātur i debitum. Math.18. Mat.6.

Mat.6.

M.E.C.D. 2016

niã poſtulare. Sane diſtinguẽdum eſt inter pfectum ⁊ impfectũ. is qui viã pfectionis arripuit: debet etiã non petẽti veniã oĩmodis indulgere. Qui vero nõdũ pfectionis votum aſſumpſit/tenet qdẽ rancorẽ de corde deponere: ſed non tenet ſatiſfactionẽ debitã ꝯdonare ꝙꝙ omnes vniuerſaliter teneamur inimicos noſtros diligere/ bñfacere his
Luce.6.
q oderunt nos: ⁊ orare ꝑ pſequentib⁹ et calũniãtib⁹ nos. Quia vero ſunt culpe in qb⁹ culpa eſt relaxare vindictã: ⁊ ſi peccatũ in nos teneamur dimittere: pctm̃ tñ in dñm ⁊ pctm̃ in ꝑximũ debemus punire. Qui ergo laborat odio vel inuidia grauat magis hac oratione ꝙ viuet niſi forte iam ꝑpoſitum habeat dimittẽdi. Verũtñ non in ſua qſqꝫ ſed in pſona totius eccleſie videt orare. Vñ non dicit. Dimitte michi peccata mea: ſicut ego dimitto debitoribus meis. Sed dicit. Dimitte nobis debitoribus non ſicut et nos dimittim⁹ debitorib⁹ noſtris. Quidã etiã voluerunt ĩtelligi illd. Dimitte nobis debita nr̃a ⁊c. i. ſic dimitte nobis debita nr̃a: vt ⁊ nos dimittim⁹ debitorib⁹ nr̃is. q. d. Da nobis donũ/ſciẽtiã/et luctũ/virtutẽ / quatin⁹ tã nr̃a ꝙ aliena peccata cognoſcam⁹ ⁊ defleam⁹: vt nobis debita nr̃a dimittas. Et ita ꝯſolationẽ hẽam⁹ aduerſ⁹ iuidiã. q facit hoiem de alieno bono tabeſcere. Per ſciam em̃ et luctũ in pñti remiſſionẽ accepim⁹ ⁊ in futuro cõſolationẽ
Pſal.5. hẽbim⁹. Juxta qd legit a delicto meo mũda me: qm̃ iniqtatẽ meã ego agnoſco. Et beati q lugẽt: qm̃ ipi ꝯſolabũ
Mat.5.
Luct⁹ diſtinguitur. tur. Luct⁹ autẽ diſtiguit in irriguũ ſupi⁹ ⁊ in irriguum inferi⁹ q caleph are filie ſue dedit in dotẽ. Inferi⁹ ꝑ peccatis tã nr̃is ꝙ alienis. vñ qs infirmat ⁊ ego non infirmor.
ij.ad cor.xi Quis ſcãdalizat: ⁊ ego nõ vror. Supi⁹ ꝑ incolatu vite pſentis. Vñ cupio diſſolui ⁊ eſſe cum xp̃o: ſꝫ heu michi ⁊ de
Pſal.119. ſiderio vite celeſtis: qꝛ incolat⁹ me⁹ ꝓlõgat⁹ eſt.

¶ Quot panes ſunt nob neceſſarij. Capitulum.xxvi.

PAnẽ nr̃m quotidianũ ⁊c. Petitio panẽ dari. Donum/fortitudo/vt⁹/eſuries iuſticie. Beatitudo. Saturitas. Vicium. Accidia. Panẽ noſtrũ ⁊c. qnqꝫ panes ſunt nob neceſſarij. Quat-
Quinqꝫ panes nobis neceſſarij. tuor in via et quint⁹ in patria. Corporalis. Spũalis. Do-

M.E.C.D. 2016

etrinalis. Sacramētalis et eternalis. Corporalis ad ſuſtentationē. Spiritualis ad īformationem. Doctrīalis ad eruditionē. Sacramentalis ad expiationē. Eternalis ad fruitionē. De p̄rio dr̄. Non in ſolo pane viuit homo. De ſcdo. Amice accomoda michi tres panes. De tertio. Comedite panem meum. De quarto. Qui panem dn̄i manducat indigne re⁹ erit corporis dn̄i. De quinto. Ego ſum panis viu⁹ q̄ de celo deſcēdi. Cū em̄ fuerit hō liberat⁹ a malo/cū vicerit tētatiōes/cū fuerit dimiſſa pctā/neceſſari⁹ ē ei ſp̄s fortitudis ne p̄miū expectādo deficiat: ⁊ iō dicit. Panem nr̄z quotidianū da nob hodie. i. nob quotidie neceſſariuz aliq̄d qd nr̄m eſſet nobis dari non poſſet/da nobis hodie q.d. Da nobis ſpm̄ fortitudis: vel qꝛ q̄ mltiplici pane roborat aīam ne deficiam⁹ in p̄ſenti eſuriendo iuſticiā. Per quā expellentes accidiā plena iuſticia ſaturabimur in futuro ſcōm illud. Beati q̄ eſuriūt ⁊ ſitiunt iuſticiā: qm̄ ipſi ſaturabunt. Mathe⁹ dixit. Panē nr̄m ſupſubſtantialē: qꝛ duob⁹ modis pōt intelligi: vel vna ſit dictio vel due ſunt dictiones: quaſi diceret. Da nobis panem ſuperſubſtātialem. i. xp̄m qui eſt ſupſubſtātialis: id eſt ſuper omnes ſubſtantias qui panis nr̄ eſt in altari. Vel ita. Da nobis panem nr̄m. i. xp̄m qui eſt ſupſubſtātialis p̄pri⁹ cib⁹ fideliū ⁊ hoc ſup panem. i. p̄pter panem ſupſubſtātialē. i. neceſſarium ad ſuſtentationē quaſi dicat da nobis vtrumqꜫ panem mentis ⁊ corporis. Lucas dixit panē nr̄m quotidianum q̄ de tā corporali q̄ȝ ſacramentali pane pōt intelligi. Videlȝ de viatico. Grecus habet epyſion qd interp̄tatur ſupſubſtātialē. Hebre⁹ vo ſagrolla qd iterp̄tat egregium vl̄ peculiarem. Ob hoc forte Lucas videns Matheū dixiſſe ſagolla qd ſonat egregiū dixit epyſion. i. ſubſtātialē.

Panis corporalis. Sp̄ualis. Doctrialis Sacralis. Eternalis Deute. 8. 1. ad cor. 11 Cibauit illū domin⁹ pane vite ⁊ itellectus. Eccle. 6. et Jo. 6. Ego ſum panis vite. Joan. 6. Exponitur da nobis panem noſtrum ⁊c. Math. 5. Mar. 10.

¶ De duplici voluntate dei. Capitulū. xxxvij.

Fiat voluntas tua ⁊c. petitio voluntatem dei fieri. Donū/ꝯſiliū. Virt⁹. Mia. Btitudo mie. ꝯſecutio. vitiū. auaritia. Voluntas dei dupl̄r intelligit: et bn̄placitū dei eternū et ſignū bn̄placiti t̄pale. Bn̄placitū dei ſemp implet. Vn̄ voluntati ei⁹ q̄s reſiſtit. Oīa q̄cūqꜫ voluit fecit. Signa bn̄placiti. v. ſūt. Preceptio. Prohibitio. Promiſſio. Cōſiliū. Operatio. Vn̄ magna opa dn̄i exq̄ſita in om

Voluntas duplex. De hoc. 1. ſen. diſ. 45 Ad rom. 9. Verſus p̄cipit ac p̄hibet permittit ꝯſulit ⁊ implet.

M.E.C.D. 2016

nes voluntates ei⁹. Hec non ſemꝑ implenẗ: ſed vt ipleaẗ
oraẗ. Fiat voluntas tua. i. oꝑe ipleaẗ qḋ ꝑcipis/ qḋ conſu
lis/ qḋ ſuades/ q꞉ nō ſufficit voluntas niſi adeſt facultas.
Sicut in celo et in terra. i. ſicut in angelis. ita in homini-
bus. Vl' ſicut in ꝑfectis. ita ⁊ in ꝯuerſis. Vel ſicut in xp̄o
Ad' gala. 7 ita et in eccl'ia. Vel ſicut in mente pariter ita ⁊ i carne: vt
caro nō ꝯcupiſcat aduerſus ſpm̄: nec ſpirit⁹ aduerſ⁹ carnē.
Pſal. 8. ſcḋꝫ illḋ. Cor meū ⁊ caro mea exultauerunt in deum viuū.
quaſi dicat. Da nobis ſpm̄ cōſilij: vt faciam⁹ voluntatem
tuā. Maxie miam q̄ ꝑimit auariciā: quatin⁹ miam conſe
Mat. 5. quamur. ſcḋm illḋ. Beati miſericordes qm̄ ipſi miam cō
ſequenẗ. Sicut em̄ auaricia cōſiſtit in acq̄rendo et retinē-
do. ita mia cōſiſtit in dādo et dimittendo. Hmōi petitio-
nis ⁊ aliaꝝ duaꝝ ipletio inchoaẗ in via ⁊ ꝯſummaẗ in pa-
tria. Ubi nichil velle poſcim⁹ niſi qḋ velle dn̄i ſciemus.
Tunc diligem⁹ deum ex toto corde/ ex tota mente/ ex to-
ta aīa. Ex corde. i. ītellectu/ diligem⁹ filiū toto. i. ſine erro-
re. Ex mente. i. memoria/ diligem⁹ pr̄em tota. i. ſine obli
uione. Ex aīa. i. voluntate Diligem⁹ ſpm̄ ſctm̄ tota. i. ſine
cōtrarietate. Patrem/ potentiā/ filiū/ ſapientiā/ ſpm̄ ſan
ctum/ benignitatem.

¶ De triplici regno dei. Capitulum. xxxviij.

Adueniat regnum tuum. Petitio aduent⁹ regni do
num. Intellect⁹. Uirt⁹. mundicia cordis. beatitu-
do. Viſio dei. Vicium. gula. Adueniat regnum tuū. Re
gnum dicitur militās eccl'ia: q꞉ regiẗ ⁊ triumphās eccl'ia:
Regnum dr̄ multis modis. q꞉ regnat. Item regnū dei dr̄ ⁊ gr̄a fidei ⁊ gl'ia ſpei. Rur-
ſum regnum dei dr̄ ītellect⁹/ ſcriptura/ ⁊ loc⁹ patrie. de re-
gno militātis eccl'ie dr̄. Angeli exibunt meſſores et colli-
Mat. 13. gent de regno oīa ſcādala. De regno triumphātis eccl'ie
Luce. 13. repiẗ. Venient ⁊ recumbent cum abrahā/ yſaac/ ⁊ iacob/
Mat. 27. in regno celoꝝ. De regno fidei dicit ſcriptura. Regnum
Mat. 25. dei inter nos eſt. De regno ſpei ait dn̄s. Percipite regnū
qḋ vobis paratum eſt ab origīe mundi. De regno ſcriptu
Mat. 21. re legiẗ. Auferetur a vobis regnum dei: et dabitur genti
Mat. 16. facienti fruct⁹ ei⁹. De regno patrie repitur. Fulgebunt iu
ſti ſicut ſol in regno pr̄is eoꝝ: ſed ipe xp̄s dicitur regnum
Mat. 12. dei. ſcḋm illḋ. Si ego in digito meo eijcio demonia. Pro

M.E.C.D. 2016

fecto ꝑuenit in vos regnum dei. Adueniat regnū tuū.i. veniat regnum militās ad regnum triumphans. Uel regnum tuum adueniat.i.ad videndū te veniat vt regnum fidei ad regnum trāſeat ſpei: qm̄ hec eſt vita eterna vt cognoſcāt te ſolum verum deum ⁊ quē miſiſti ieſum chriſtū quaſi dicat. Da nobis ſpm̄ intellectus quo mundati corde itelligam⁹ te in pn̄ti regnare ꝑ fidē: vt in futuro videamus te regnātē in nobis per ſpem qḋ eſt cōtra gulam de qua dicit ꝓpheta. Quia vinum ⁊ ebrietas aufferunt cor. Tunc cognoſcem⁹ ſicut et cogniti ſum⁹ videntes nō ꝑ ſpeculum in enigmate: ſed facie ad faciē. Tūc videbim⁹ de⁹ deorum in ſyon.

Joan.17. Oſee.4. ad cor.13. Pſal.83.

¶ Quot modis nomen dei ſanctificat̄. Cap.xxxix.

SAnctificet̄ nomen tuum. Petitio. ſanctificatio nois Donum/ſapientia/virt⁹. Pax btitudo/filiatio dei/ vicium. Luxuria. Sctificet̄ nomē tuū. Nomen p̄ris quattuor modis ſanctificatur in filijs duob⁹ modis in via: et duob⁹ modis i p̄ria. In via: ꝑ efficientiā ⁊ pſeuerātiā. In p̄ria ꝑ ꝯſummatiōē ⁊ oſtenſionē. In via nāq; nomē p̄ris ſctificat̄ i filijs: qm̄ ſctificatiōis effectū opat̄ i illis/vel qm̄ ſctificatio quā accepert̄ i noie p̄ris pſeuerat i ill'. In p̄ria vo nomen ſctificat̄ i filijs: qꝛ ſctificatur ⁊ ꝯfirmatur i eis: vt nunq̄ poſſint a filiationis gr̄a ſeparari: nunc em̄ quaſi mobile manet nomen p̄ris in filijs. Nā ⁊ iudas qn̄q; fuit fili⁹ qn̄q; nō fuit. Pro qua poſſibilitate mouēdi dicit apl's Cupio diſſolui ⁊ eſſe cum xp̄o: ⁊ caſtigo corp⁹ meum: et in ſeruitutem redigo: ne forte cum alijs p̄dicauerim ipſe reprob⁹ efficiar. Ibi q; nomen p̄ris ſctificatur i filijs: qꝛ tales ibi ſunt filij in qb⁹ ſanct⁹ pr̄ apparet. Tunc erunt manifeſti q̄ nunc ſunt occulti. Scd̄m illḋ. Nos inſenſati vitā illoꝝ extimabam⁹ iſaniā: ⁊ finem illoꝝ ſine honoꝛe. Ecce quomō ꝯputati ſunt int̄ filios dei ⁊ int̄ ſctōs ſors illoꝝ eſt. q.d. Da nob ſpm̄ ſapie. put dꝛ a ſapoꝛe.i.iocūditatē et̄nā: vt guſtem⁹ q̄ ſuauis eſt dn̄s generātem in nobis pacē.i. motuum iterioꝝ q̄etē: vt caro nō ꝯcupiſcat aduerſus ſpm̄: qꝛ nō eſt pax oſſib⁹ a pctōꝝ facie. Et ita ſctificetur nomen tuū.i.pr̄ i filijs: quatin⁹ i pn̄ti difficile: in futuro nequaq̄ a filiatiōis gr̄a ſeparentur. Qḋ eſt manifeſte ꝯtra luxuriā

Nomē patris q̄ttuoꝛ modis ſctificat̄ in filijs.

Ad phil.1. 1.ad coꝛ.9 Sapie.5. Pſal.37.

M.E.C.D. 2016

qua q̄ laborat non iocundatur in dn̄o. Pacem mentis nō
Iohel.1. hꝫ q̄ filiꝰ dei nō eſt/ſꝫ iumento aſſimilatur: qꝛ quaſi iumen
Duplex ordo i orone dn̄ica. tū in ſuo ſtercore ꝯputreſcit. Vex duplex ordo notādū eſt
in oratiōe dn̄ica. Unus in deſcendendo q̄ ꝯcordat eſt do-
nis ⁊ alter in aſcendendo q̄ cōuenit cum virtutibꝰ. Dona
Eſaie.11. namq̄ꝫ de ſummis ad yma deſcendunt. Vn̄ requieſcet ſup
eum ſpiritꝰ dn̄i. Spiritꝰ ſapientie et intellectꝰ ⁊c. Uirtu-
Mat.5. tes aūt de ymis ad ſumma ꝯſcendunt. Vn̄ beati paupes
ſpū: qm̄ ipoꝝ eſt regnum celoꝝ. Item beati mites ⁊c.

¶ Recapitulatio oratiōis dominice et quis ad miſſam conſtituit decantari. Capitulum.xl.

Homo ſiqdē multis malis circūdatꝰ. Prio petit vt liberet̄ a malo: qꝛ vo tētatio eſt vita hois ſup terrā. liberatꝰ a malo petit vt in tētationē nō iducat̄: et quia dū
1.Pe.1. in hac vita ꝯſiſtit ſemp eſt i quocūq̄ꝫ pctō. Nā ſi dixerimꝰ
qꝛ pctm̄ nō hēmꝰ nos ipos ſeducimꝰ ⁊ vitas in nobis nō eſt. Ideo petit vt debita dimittant̄. Cū autē fuerit liberatꝰ a malo cū vicit tētatiōes. cū debita fuerit dimiſſa: quia p ſe ſtare nō pōt ne dū expectando deficiat petit vt panis quotidianꝰ ſibi det̄. Deiī cū fuerit liberatꝰ a malis et roboratꝰ i bonis petit vt fiat volūtas dei ſicut i celo ⁊ in t̄ra Que qm̄ i hac vita fieri nō p̄t mox petit vt regnū adueniat In quo nomē pr̄is ſctificat̄ in filijs vt nūq̄ꝫ de cetero poſſint a ſcificatōis gr̄a ſepari. Amē. Hebreꝰ vnā ex his tribꝰ pōit i fine. Amē. Sela. Salē q̄ ſonāt ve ſemp pacē. Beatꝰ gregoriꝰ orōnē dn̄icā poſt canonē ſup hoſtiā cēſuit recitari.

¶ De ſilentio poſt orationem dn̄icam. Capitulum.xlj

Quod huic ſeq̄t̄ ſecrete ſilentiū q̄etē inuit dn̄ice ſepulture mediante ſabbato quo dn̄s in ſepulchro q̄uit. Vn̄ luca teſtāte. Mulieres q̄ parauerūt vnguēta ſabbato q̄dē ſiluerunt ſcd̄m mādata: ſed q̄ ſcd̄m carnē in ſepulchro q̄uit: ſcd̄m vero aīam ad īferos deſcēdit vt fortior ſupueniēs fortē ſuparet armatū. Tūc eñ momordit infernū vt educeret victos ſuos de lacu in quo non erat aqua. Liberās eos a malis p̄teritis/p̄ñtibꝰ/⁊ futuris. ⁊ datis eis pacē ppetuā in qua ſemp ſunt liberi ⁊ turbatione ſecuri. Hec orō dr̄ embolīſmꝰ ⁊ eſt expoſitio nouiſſime petitiōis orōnis dn̄ice. ¶ Explicit liber quartus.

M.E.C.D. 2016

¶ Incipit liber qnt⁹. ¶ De reſumptiõe patene. Cap.i.

Poſt paſſionis triſticiã ad reſurrectiõis gaudiũ ꝓuenit. Scđꝫ illð qð legit. Ad veſpeꝝ demorabit flet⁹ ꝛ ad matutinũ leticia. Subdyacon⁹ ꝛ dyacon⁹ repñtãt patenam quã ſacerdos accipiẽs oſculat: ꝛ cũ ea ſignũ crucis ſibi facie ĩ facie hij tã numero ꝙ obſequio ſctãs illas mulieres ãnũciãt. De qb⁹ narrat euãgeliſta Mathe⁹ qð veſpe ſabbati q̃ luceſſit ĩ pria ſabbati venit maria magdalene ꝛ altera maria videre ſepulchꝛũ. Pñtãtes patenã.i.coꝛ patẽs latitudie charitat ĩ obſeqũ ſepulture. Juxta qð legit. Qð mulieres emerũt aromata vt venientes vngerẽt ieſum: ꝛ valde mane vna ſabbatoꝝ venerũt ad monumẽtũ ꝛc. Hãc ergo patenã.i.coꝛ mũdũ ꝛ ãplũ latitudie charitatis: ſacerdos accipit.i.xp̄s acceptat Qꝛ ho crucifix⁹ ardẽti deſiderio q̃rebat. Juxta qð inqt angel⁹ mlierib⁹, Scio ꝙ ieſũ q̃rit crucifixũ. Idcirco crux cũ patena ſignat in facie ſacerdot. Statiꝙ ſacerdos oſculat patenã: oſtendẽs qð xp̄s ꝯpleuit ꝓfeſti deſideriũ mulieꝝ. Mox em̃ eis occurrit dicẽs. Auete. Qui ꝓcidẽtes tenuerunt pedes ei⁹ ꝛ adorauerunt: haud dubium q̃n pedes ei⁹ fuerunt oſculati.

Mar.16. — Patena qd denotat. — Mat.vlti. — Mat.vlti.

¶ De fractione hoſtie. Caplm.ij.

Tunc ſacerdos frãgit hoſtiã in tres ptes: ꝛ duab⁹ extra calicẽ reſeruat cũ alia ſignũ crucis ter facit ſuꝑ calicẽ. de cui⁹ ore dyaconus remouet coꝛpoꝛale: ꝛ alta voce dicẽdo. Pax dñi ſit ſemꝑ vobiſcũ: particulã hoſtie ĩ calicẽ dimittit. Sacerdos igit frãgit hoſtiã: vt ĩ fractiõe panis dñm cognoſcam⁹: ſicut illi duo diſcipuli agnouerunt: quib⁹ ipa die reſurrectiõis ieſus appuit ĩ emaus euntib⁹. Cõmixtio panis ꝛ vini deſignat vnionẽ carnis ꝛ aĩe: q̃ in reſurrectiõe xp̄i denuo ſunt vnite. Nã vt p̄dictũ eſt panis ad carnẽ: ꝛ vinũ refert ad aĩam. Et iõ ter ſignũ crucis ꝓducit cũ hoſtia ſuꝑ calicẽ: qꝛ vt⁹ trinitat aĩam crucifixi reduxit ad carnẽ. Ut derelinq̃ret aĩaꝫ ei⁹ ĩ iferno: nec daret carnẽ ei⁹ vidẽ coꝛruptiõeꝫ. Juxta qð ipe dixit ĩ pſalmo. Ego doꝛmiui ꝛ ſopoꝛat⁹ ſum ꝛ reſurrexi: qꝛ domin⁹ ſuſcepit me. Uel iõ tres cruces fiũt cũ hoſtia ſuꝑ os calic: qꝛ tres mu

Luce.24. — Quid commixtio panis et vini denotat. — Quare ter ſignum crucis ꝓducit. — Pſal.15. — Pſal.3.

lieres q̄rebāt crucifixū ad hostiū monumenti: os igit̃ cali
cis ĩ hoc loco significat hostiū monumēti. de quo dyaconꝰ
remouet corporale: designans qđ angelꝰ dn̄i reuoluit la-
pidē ab hostio monumēti. Illđ aūt sane dꝫ ĩtelligi qđ dicit
sacerdos cū eucharistiā mittit in calicē: fiat inq̄t cōmixtio
corporis ⁊ sanguis dn̄i. Quod vtiqꝫ referēdum est ad spe-
cies panis ⁊ vini/quibus continetur corpus ⁊ sanguis.

¶ Quid significēt tres ꝑtes ille q̄ fiūt đ corpe xp̄i. Ca. iij

Quid aūt ꝑtes ille significēt. Sergiꝰ papa determīat
dicēs. Triforme est corpꝰ xp̄i. Pars oblate ĩ calicem
missa: corpꝰ xp̄i qđ iā surrexit mōstrat. Pars comesta: cor-
pus ābulās adhuc sup t̃rā. Pars in altari: vsqꝫ ad finē re-
manēs corpꝰ iacens ĩ sepl'chro: qꝛ vsqꝫ ad finē scti corpora
sctōꝝ ĩ sepulchris erūt. Pōt ⁊ alr̃ hoc mysteriū explicari.
Est eñ corpꝰ xp̄i vniuersal' eccl'a. s. caput cū mēbris. Juxta
1. ad cor. 11 qđ dicit apl's. Unꝰ panis ⁊ vnū corpꝰ mlti sumꝰ: ⁊ ĩueniūt
in isto corpe: quasi tres ꝑtes ex q̄bꝰ totū corpꝰ ꝯsistit. Una
ꝑs est ip̄m caput. Videlꝫ xp̄s q̄ ⁊ caput est et ꝑs corporis.
Alia ꝑs sūt illi quoꝝ corpa req̄escūt ĩ tumul' ⁊ aīe regnāt
cū xp̄o: ⁊ sunt quasi simul he due ꝑtes caput: ⁊ hec ꝑs cor-
Mat. 24. et Lu. 27. poris altera. sicut scriptū ē. Ubicūqꝫ fuerit corpꝰ: ibi ꝯgre-
gabunt̃ aq̄le. Propt̃ea ĩ altari due ꝑtes seorsū extra calicē
reseruāt̃: quasi extra passionē q̄ ꝑ calicē designat̃. Xp̄s eñ
resurgēs ex mortuis iā nō morit̃: mors illi vltra nō dn̄abi
Apoca. 7. tur: ⁊ q̄ cū ip̄o sunt scti. Nō esuriēt neqꝫ sitiēt āpliꝰ neqꝫ ca-
det sup illos sol: neqꝫ vllꝰ estꝰ q̄m p̄ora trāsierūt. Tertia ꝑs
ĩ calicē ponit̃ significās eos q̄ adhuc in passiōe ꝯsistūt: do
nec ab hac vita migrantes ad caput suum transeant vbi
nec moriantur amplius nec vllatenus patiantur.

¶ Cur tertio agnꝰ dei decantetur: agitur etiā de appari-
tione que facta est ianuis clausis. Caplm. iiij.

Non solū aūt ꝑ signa: sꝫ ꝑ v̄ba gaudiū resurrectionis
ĩtimat̃. Sacerdos eī alta voce ꝓnūciās. Pax dn̄i sit sꝑ vo
biscū. Insinuat qđ die illa vna sabbatoꝝ vēit iesꝰ ⁊ stetit ĩ
Luce. 24. medio discipl'oꝝ suoꝝ: ⁊ dixit eis. Pax vob. Quia v̄o iesꝰ
stati vt salutauit apl'os dedit potestatem remittendi pctā:
Joan. 20. quoꝝ inq̄t remiseritis pctā remittunt̃ eis: ⁊ quoꝝ retinue
ritis retenta erunt. Idcirco chorꝰ clamat ad ip̄m ⁊ postu-

M.E.C.D. 2016

lat. Agn⁹ dei q̄ toll' pctā mūdi: miſererē nob. Lauit ei nos a pctis nr̄is i ſāguie ſuo. Agn⁹ grece dr̄ ab agnō: qḋ ē piū: latine ab agnoſcēdo: qm̄ i magno grege ſolo balatu mr̄ez ſuā agnoſcit. Xp̄s aūt i ara crucis: ⁊ pr̄ez agnouit ⁊ mr̄ez. Pr̄ez obediētia: mr̄ez cura. Ibiq̄ pi⁹ agn⁹ obtulit ſe p̄ nobis: ⁊ ob hoc i altar' imolatiōe ter dr̄ Agn⁹ dei q̄ tol. q. d. Agne q̄ agnouiſti pr̄ez obediētia miſerē nob. Qui agnouiſti mr̄ez cura: miſerē nobis. Pie q̄ redemiſti mundū: dona nobis pacē. Porro ſcd̄z ꝯſuetudinem ſcole cantoꝝ quā adhuc ipa ꝯſeruat ⁊ in plib⁹ obſeruat' eccl'ijs nullaten⁹ variat': ſ; trib⁹ vicib⁹ vniformiter dr̄ miſerere nobis: propter tria gn̄a pctōꝝ q̄ petim⁹ nob remitti. Cogitatiōis. Locutionis ⁊ actiōis. Cogitatiōis in corde. Locutionis in ore. Actiōis i ope. Uel ꝑp' tres ordies fideliū in eccl'ia: q̄ ſunt Daniel. Noe. Job. quos Ezechiel vidit in viſiōe ſaluandos. Et ſcd̄z parabolā euāgelicā. Duo ſunt i lecto ⁊ duo in agro: ⁊ duo i mola: quoꝝ vn⁹ aſſumet' ⁊ alter relinquetur. Poſtmodū aūt mlt' ⁊ varijs aduerſitatib⁹ ⁊ errorib⁹ eccl'e ingruētib⁹ cepit ad dn̄z de tribulatiōe clamare. Da nobis pacē: ⁊ vt facili⁹ clamor ei⁹ audiret' i ipa duxit imolatiōis hora clamādū. Hec tn̄ varietas nō diſcrepat a ꝯſuetudine veter' teſtamti. Un̄ cū ſcdo repetit' parce dn̄e parce ppl'o tuo. Tertio variat': ⁊ ne des hereditatē tuā in opprobriū. Dicam⁹ ergo miſerē nobis q̄tū ad aiam. Itē miſerē nob q̄tū ad carnē. Da nob pacē ſcd̄m vtrūq̄. Ut hēam⁹ pacē pectoris ſp̄ualē: ⁊ pacem corporis tp̄alē. Sergi⁹ papa ꝯſtituit vt inter cōmunicādum. Agn⁹ dei a choro cantaretur.

Apocal'. 1.
Agnus.
Quare agn⁹ dei ter dicat'.
Mat. 24.
Johel'. 1.
Sergi⁹ papa iſtituit agn⁹ dei cātari.

¶ De oſculo pacis. Capitulum. v.

Poſtq̄ dn̄s ſalutauit apl'os. Itez dixit. Pax vobis. Oſtendēs q̄ nō ſolum debem⁹ pacē hr̄e i pectore: ne ſim⁹ de illis q̄ loquūt' pacē cū ꝓxio ſuo: mala aūt i cordib⁹ eoꝝ. Idēq̄ cū dixiſſet hoc diſcipl'is iſufflauit: ⁊ ait. Accipite ſp̄m ſctm̄. Ad qḋ vtiq̄ deſignādū ſacerdos p̄bet oſculū oris miſtro: q̄ reuerent' iclinās pect⁹ oſculat' ipi⁹: ⁊ patenā extēdit vt ꝑ pacis oſculū charitas extēdet' q̄ ꝑ patenā ſupra dixim⁹ deſignari. Quia ꝗ charitas dei diffundit' i cordib⁹ nr̄is ꝑ ſp̄m ſctm̄ qui dat⁹ eſt nobis. Ideo pacis oſculum ꝑ oēs fideles diffundit' i eccl'ia. Nā ⁊ apl's admonet.

Pſal. 27.
Joan. 20.
Ad rom̄. 5.

M.E.C.D. 2016

1.ad co2.16 Salutate vos in oſculo ſancto. In p̄mitiua q̄dē eccl'ia ſingulis dieb⁹ q̄ celebratiōi miſſaꝝ aderāt cōicare ſolebant: ſȝ excreſcēte fidelium m'ltitudīe tradiť īſtitutū vt tm̄ diebus cōicarēt dn̄icis. Poſtmodū aūt q: nec hoc potuit digne obſeruari tertia ſecuta eſt inſtitutio: vt ter ſaltē in āno q̄libȝ xp̄ian⁹ accipet euchariſtiā. hoc iuēto remedio vt ſingulis dieb⁹ pacis oſculum dareť ꝓ myſterio vnitatis. Q: vero ꝑ imolationē hoſtie ſalutaris dimiſſis peccatis recō ciliamur. Altiſſimo recte pacis oſculum tūc accipiť cum īmolatiōis myſteriū celebrať: vel cum ꝓ pctis īmolatur hoſtia ſalutaris. Innocēti⁹ aūt q̄ paciſ oſculū dari decreuit aliā cām deſignat. pacē inq̄t aſſerēs añ ꝯſecrata myſteria quoſdā ppl'is imperare vt ſibi inter ſe ſacerdotes tradere cum poſt om̄ia q̄ appetere nō debeo. pax ſit neceſſaria indicēda. Per quā ꝯſtet ad oīa ppl'm que miſterijs aguť: atq; in eccl'ia celebraň ꝑbuiſſe ꝯſenſum ac finita eē pacis ꝯcludētis ſignaculo demōſtrantur.

De m'ltiplici oſculo ꝛ q̄d oſculum ſignificat. Cap. vj.

Oſculum m'ltiplex. Oſculum in ſacra ſcriptura ſignificat vnionē/ charitatē/ pacē/ ꝛ reuerentiā. de oſculo vnionis ſponſa dicit
Canti.1. in cāticis. Oſculeť me oſculo oris ſui. De oſculo charita-
Gene.27. tis. yſaac dicit ad filium. Accede ad me: ꝛ da michi oſcu-
1.ad co2.13 lum fili mi. De oſculo pacis dicit ap'ls in epiſtolis. Salutate vos inicē ī oſculo pacis. De oſculo reuerētie dn̄s in-
Luce.7. q̄t ad ſymonē. Oſculum michi non dediſti. Hec autem ex quo ītraui nō ceſſauit oſc'lari pedes meos. Ad ſignādum ergo tres vniones in xp̄o. Sacerdos ter oſculatur altare. Videlȝ vnionē diuitatis ad aīam. diuitatis ad carnē: et carnis ad aīam. Vl' vnionē qua vnita eſt xp̄o humana na-
Pax triplex. tura. Sacra eccl'ia: ꝛ fidelis aīa. Ad ſignādā triplicē pacē. Tpalem. Spiritualē: ꝛ eternalem. Epiſcop⁹ ſolēniter celebrās ter oſculať miniſtrū ſemel ꝛ ſcd̄o dyaconum ꝛ tertio ſacerdotem. Ad notādum quoq; duoꝝ teſtamentoꝝ ꝯcor-
Exo.37. diā. ep̄s codicem duab⁹ vicib⁹ oſculať: q: tota contineť in
Quare ſacerdos oſculať patenam. medio rote: ꝛ duo cherubin ſeſe reſpiciunt v̄ſis vultib⁹ in ꝓpinatoriū. Ad notādū charitatem ſacerdos oſculatur patenā q̄ deſignat cor patens latitudine charitatis. Vn̄.
Luce.24. Nōne cor nr̄m ardēs erat in nobis dū loq̄reť in via. In

M.E.C.D. 2016

ſignū reuerētie ſubdyacon⁹ ⁊ dyacon⁹ pedes ⁊ man⁹ ſūmi
pōtificis oſculātur. Pedes ſubdyacon⁹ oſculat̃ poſt lectā
epl'am. Et dyacon⁹ ante legēdū euāgeliū manū ſubdya-
con⁹ oſculat̃ offerēs ampullā cū aqua/calicēqꝫ cū vino. Et
dyacon⁹ afferēs patenā cū hoſtia/⁊ thuribulū cū incenſo.
Uterqꝫ vo de manu pōtificis offerens euchariſtiā. Illud
quoqꝫ vacare nō credit̃ a myſterio qḋ ſūm⁹ pontifex ſeptē
modis accipit oſculū ad os/ad pect⁹/ad humerū/ad ma-
nus et brachia/ad pedes et genua: expreſſum myſterium
ſed alias exprimendum.

Sūm⁹ papa ſeptem modis accipit oſculū.

¶ Quare ſummus pontifex dyacono et ſubdyacono cō-
municat euchariſtiam. Capitulum.vij.

Tunc epiſcopus cōmunicat cū miniſtris: inſi-
nuans qḋ xp̄s poſt reſurrectiōem cum diſcipu-
lis māducauit. Nam cōueſcens p̄cepit eis ab
hieroſolymis ne diſcederent. Qḋ aūt ep̄s vnā
partē accipiēs reliquas miſtris īpēdit. Illud inſinuat qḋ
euāgeliſta lucas ꝯmēorat: q: ieſus accipiēs māducauit co
rā ap̄lis ſumēſqꝫ reliquas dedit illis: ⁊ qm̄ eodem euāge-
liſta teſtāte ieſus accipiēs panē fregit: et porrigebat illis.
Quoꝝ cor ardēs erat ī eis. Idcirco pōtifex ītegrā eucha-
riſtie medietatē accipiens ſup patenā frangit in partes: ⁊
eas miniſtris porrigit comedendas.

Actuum.i.

¶ De ablutione manuum poſt ſumptam euchariſtiam.
Capitulum.viij.

Poſt ſumptum euchariſtie ſacrificiū ſacerdos
abluit ⁊ perfundit: ne quid in caute remaneat
ex cōtactu digniſſimi ſacramenti: non qḋ qcꝫ
in mūdū ex contactu ſacramenti ꝯtraxerit: ſed
vt potius ſuā indignitatē cōmemoret q̄ ſe indicat tantis
ſacramentis celebrādis īdignū. Scḋm illud qḋ dn̄s ait.
Cum oīa feceritis dicite ſerui iutiles ſumus. Indignum
quidē exiſteret vt manus que corpus incorruptibile con-
tractarunt corruptibile corpus ꝯtingāt donec ſtudioſe la
uetur. Ablutionis aūt aqua debet in locum mūdū infun
di honeſte: vt altitudo ſacramenti reuerētius honoretur.
Trina vero ſacerdotis ablutio que fit in principio in me-

Quid tri-

na oblatio ſacerdotis denotat.

dio ⁊ in fine: deſignat mūdationem cogitatiōis/locutiōnis/⁊ actiōis. Uel purgationem peccati origīalis/criminalis/⁊ venialis. Siue qđ agitur ꝑ ignorantiā/negligentiā/⁊ induſtriā: ad quoꝝ mūdatiōem offerť ſacrificium ſalutare. Hec tamen ablutio poteſt referri ad ablutionem baptiſmi: cuius formā chriſtus poſt reſurrectionem inſtituit. Euntes inquit baptizantes. In nomine patris et filij ⁊ ſpiritusſancti. Quicūqꝫ crediderit ⁊ baptizatus fuerit ſaluus erit.

¶ Quare ſummus pontifex communicādo modum obſeruat. Capitulum. ix.

Ut aūt in ꝑceptione corporis ⁊ ſanguinis chriſti nulla poſſit fallacia ſuboriri: ſꝫ in vtraqꝫ perceptione veritas euidenter appareat/ſummus pontifex nō ſtatim particulā hoſtie dimittit in calicem: ſed eā poſt trinū crucis ſignaculum in patenā reponit: ⁊ poſt oſculum pacis ad ſedē accedēs ibiqꝫ ꝯſiſtens cūctis cernētibus minorē partē oblate ſuſcipit de patena quā ei ſubdyaconus repreſentat: ipamqꝫ dētibus diuidēs vnam particulā ſumit: et aliam mittit in calicē quā tenet coram ipſo dyaconus de quo ſanguine haurit in calamo: deinde particulā vnam oſculādo tradit dyacono. Aliāqꝫ ſubdyacono ſine oſculo quā ad altare miniſtrans ei dyaconus calicē oſculať: ⁊ tunc ſubdyaconꝰ particulā dimiſſam in calice ſumit cum ſanguine. Huius rei cauſam non allegoricā; ſed hyſtoricam tm̄ a nōnullis audiui quā qꝛ nūqꝫ tamen in autētico ſcripto potui inuenire meliꝰ reticēdam cenſui qꝫ temere aſſerendā vel recitādam: ⁊ lꝫ non omniū que introducta ſunt a maioribus ratio reddi poſſit. Reor tamen qđ in hijs ꝓfunda lateant ſacramēta. Romanus enim pontifex: ideo non cōmunicat niſi frāgit. Sed ad altare frangit: ⁊ ad ſedē cōmunicat: quia chriſtus in emaus corā duobꝰ diſcipulis fregit: ⁊ in hieruſalem corā ſex manducauit. In emaus fregiſſe legitur: ſed nō comediſſe. In hieruſalem nō legitur fregiſſe: ſed legitur comediſſe. Miniſtri repreſentāt pōtifici oblatam ⁊ calicē: ⁊ quia diſcipuli obtulerunt chriſto partē piſcis aſſi ⁊ fauum mellis/pars

Modꝰ cōmunicandi ſūmi pōtificis.

M.E.C.D. 2016

piſcis aſſi/ē corpꝰ dn̄ū crucifixi q̄ fuit in ara crucis aſſa-
tus fauum mellis ſanguis chriſti ſup mel ꝛ fauum dulcis
fau cibus anime diligentis. Ad notandū ergo diſtinctio-
nem inter ſacros ordines: et non ſacros dyaconus et qui
ſuperioris ſunt ordinis cū percipiūt euchariſtiam oſculū
ſuſcipiunt ab epiſcopo. Accolitus et qui ſunt inferioꝝ or-
dinum nō ſuſcipiunt. Subdyaconus autē qui huiuſmodi
caractere quondam inter nō ſacros: nunc autem inter ſa-
cros ordines deputatur: ꝛ in ꝑceptione corporis non ſuſci
pit oſculum ab epiſcopo: ſed in ꝑceptione ſanguinis ſuſci-
pit oſculum a dyacono: vt qui nō ſacri ſunt minus: ꝛ q̄ ſa-
cri ſunt amplius honorent̄: quatinꝰ in hec myſtica poſſit
ratio aſſignari.

¶ De antyphona que cantatur poſt cōmunionē. Cap.x.

ANtyphona q̄ poſt cōmunionē cōcinit̄. Apo-
ſtoloꝝ gaudium de xp̄i reſurrectōe ſignificat.
Scd̄m illd̄ qd̄ legit̄. Gauiſi ſunt diſcipuli vi- Joan.20.
ſo dn̄o: ꝛ pre gaudio mirabantur. Qd̄ autem
reciprocando cantat̄ inſinuat qd̄ diſcipuli reſurrectionis
gaudium ſibi mutuo nunciabāt. Unde duo diſcipuli cū
inueniſſent .xi. congregatos ꝛ eos q̄ cum ipis erāt dicen-
tes: quia ſurrexit dn̄s vere ꝛ apparuit Symoni: ꝛ ipi nar- Luce.24.
rabāt que geſta erāt in via ꝛ quomodo cognouerūt dn̄m
in fractione panis. Hec eſt dies quā fecit dn̄s exultemus Pſal.117.
ꝛ letemur in ea.

¶ De oratione nouiſſima. Capitulum.xi.

PEracto cōicatiōis myſterio pōtifex cū miſtris ad al-
tare ꝓcedit: ꝛ altare deoſculans eleuatis oclīs orōnē
vltimā exeq̄tur bn̄dictionē illā ſignificās quā xp̄s aſcen-
ſurus in celū legit̄ dediſſe diſciplis. Nā vt lucas ꝯmemo Capi.vlti.
rat eduxit eos foras i bethaniā ꝛ eleuatis manibꝰ ſuis be
nedixit eis: ꝛ factū ē cū bn̄diceret eis/receſſit ab eis: ꝛ fe-
rebat̄ i celū. Vn̄ poſt ſalutationē nouiſſimā quā ſacerdos
facit ad ppl'm/dyaconꝰ alta voce ꝓnūciat. Ite miſſa eſt. Quid ite
Repñſentās illico qd̄ dictū eſt ad ap̄los. Hic ieſus q̄ aſſum miſſa eſt
ptꝰ eſt a vobis in celū ſic veniet quēadmodū vidiſtis eūtē deſignat.
in celū. Chorꝰ autē q̄ deo gr̄as gratulādo dicit imitatur

M.E.C.D. 2016

Actuū.2. apl'os q̄ adorātes ingreſſi ſunt in hierl'm cū gaudio magno: ⁊ erāt ſemꝑ in tēplo laudātes ⁊ bñdicētes dñm: ⁊ ad hoc reſpicit q̄d in dieb⁹ ꝓfeſtis dicit̄. Bñdicamus dño. Deo grās. ſtatiq̄ȝ hymn⁹ ⁊ pſalmus ille dicit̄. Bñdicite. Laudate ⁊c. Notādū vo q̄d xp̄s poſt reſurrectionē bis legit̄ ſalutaſſe diſcipl'os dicēs. Pax vob. In ſignū duplicis pacꝭ: videlȝ pectorꝭ ⁊ eternitatꝭ. Que ſcd̄ȝ ꝓpheticū ē pax ſuꝑ pacē. De qua dñs inq̄t aplis. Pacē relinquo vob: pacē meā do vob. Hāc duplicē pacē ꝑ duplex oſculum īſinuat: cum prius oſculat̄ miniſtrum. Poſtremo oſculat̄ altare.

Duplex pax.

Hiere.29.

Joan.14.

¶ Unde dicat̄ miſſa: ⁊ in q̄b⁹ partibus diuidat̄. Ca.xij.

Miſſa d̄r: ⁊ miſteriū.i. offm̄ q̄d ꝓfert̄: ⁊ ſacrificiū q̄d offert̄. Officiū vo q̄d diuidit̄ in miſſam cathecuminoꝝ ⁊ miſſam fideliū. Miſſa cathecuminoꝝ eſt ab ītroitu vſq̄ȝ poſt offertoriū: ⁊ dicit̄ miſſa ab emittēdo: q̄ꝛ tꝑe quo ſacerdos īcipit euchariſtiā ꝯſecrare cathecumini foris de eccl'ia emittunt̄. Perlecto igit̄ euāgelio: dyacon⁹ clamare ſolebat. Si q̄s cathecuminus ē exeat forꝭ. Cathecumini ſacris miſterijs intereſſe nō debent: q̄ nō niſi baptizatꝭ fidelib⁹ cōmittātur. Sicut de q̄buſdā q̄ cathecuminoꝝ ⁊ nōdū renatoꝝ typū gerebāt. ſcriptū eſt. Ip̄e aūt ieſ⁹ nō credebat ſe ill'. Miſſa fideliū eſt ab offō vſq̄ȝ poſt cōionē: ⁊ d̄r miſſa adimittēdo/ q̄ꝛ tūc ad ꝓp̄a q̄ſq̄ȝ fidel' dimittat̄. Cōſtitutū eſt in aureliano ꝯcilio: vt cū ad celebrādas miſſas ī dei noīe ꝯuenit̄. ppl's nō aū diſcedat q̄ȝ miſſe ſolēnitas ꝯpleat̄. Totū aūt offm̄ d̄r miſſa: quaſi tranſmiſſio eo q̄d ppl's fidel' ꝑ miſteriū ſacerdotis q̄ fungit̄ vice mediatorꝭ īter deū ⁊ hoīes: ꝑces ⁊ ſupplicatiōes tranſmittat ⁊ vota altiſſimo. Ipſum vero officium ⁊ ſacrificiū.i. hoſtia miſſa notat̄: quaſi trāſmiſſa. Primū nobis a pr̄e. vt eēt nobiſcū. Poſtea a nob: vt ītercedat ꝓ nobis ad ip̄ȝ. Primū nob a pr̄e/ ꝑ īcarnatōeȝ. Poſtea pr̄ a nobis/ ꝑ paſſiōeȝ ⁊ ī ſacr̄o. Primū nob a pr̄e/ ꝑ ſc̄ificatōeȝ. Poſtea pr̄i a nob/ ꝑ oblatōeȝ. Hec em̄ ſola ſufficiēs: ⁊ ydonea miſſio ſeu legatio ad ſoluēdas īter deum ⁊ hoīes īmicitias ⁊ offenſas. Cum ḡ dyacon⁹ ait. Ite miſſa eſt. Idē eſt ac ſi diceret. Redite ad ꝓpria: q̄ꝛ oblata eſt hoſtia ſalutationis.

Miſſa cathecuminorum.

Joan.2.

Miſſa fidelium.

M.E.C.D. 2016

¶ Quod ſacerdos humerꝝ pōtificis oſculať. Capłm.xiii.

O Ratiōe finita ſacerdos q̄ aſſiſtit ep̄o mēſam altaris: ꝛ
armū dextrū pōtificis oſculať. Oſtēdēs illū eē pōtifi
cē: cui ſcđꝫ legis figurā armus ſepatiōis debeť de hoſtiis
ſalutaribꝰ ꝛ pacificis ſane ꝑ humerꝝ exprimitur p̄ncipatꝰ.
Scđm illud ꝓphete. Et factus p̄ncipatꝰ ſuꝑ humerꝝ eiꝰ. Eſaie.9.
P̄ncipatum ꝟo ſaluatoris exp̄ſſit vox āgelica/ ꝓphetica/
ꝛ legalis. Angelꝰ enī inq̄t ad ꝟginē. Dabit ei dn̄s ſedem
dauid p̄ris eiꝰ: ꝛ regnabit ī domo iacob in eternum ꝛ re- Luce.1.
gni eiꝰ nō erit finis. Propheta dicit ī pſalmo. Sedes tua Pſal.44.
deꝰ in ſcłm ſecłi virga directionis virga regni tui. Pro-
pterea vnxit te deus deꝰ tuꝰ oleo leticie, p̄re ꝯſortibꝰ tuis.
Moyſes in lege. Letamī celi ſimł cum eo: ꝛ adorent eum
oēs angeli dei ad qđ deſignādum tres humerū pōtificis
in ſignum reuerētie oſculanť. P̄micerius in p̄ncipio.
dyaconꝰ in medio. Sacerdos in fine.

¶ De bn̄dictione nouiſſima. Capitulum.xiiii.

V Ltia bn̄dictio quā facit ep̄s ſuꝑ pp̄łm miſſionē ſpiri
tus ſcti ſignificat quem de celo miſit dn̄s in ap̄łos.
Iuxta qđ eis ꝓmiſit. Accipietis inq̄t ꝟtutē ſpiritꝰ ſcti ſu- Actuū.1.
ꝑuenieńť in vos. Hec bn̄dictio ꝑ ꝟbum oris ꝛ ſignum cru
cis exp̄miť qn̄ illa miſſio ꝑ ſonum aeris ꝛ liguā ignis in-
notuit. Iuxta qđ legiť. Factꝰ eſt repente de celo ſonꝰ tāq̄
aduenieńť ſpiritꝰ vehemētis ꝛ apparuerūt diſcipłis ligue
tāq̄ ignis ꝛc. Licꝫ enī ſpiritꝰ ſanctꝰ miſſus fuerit in ap̄łos
Qꝛ tn̄ diuiſa ſunt opa trinitatis miſſionem illam tota fuit
trinitas operata. Ideoq̄ bn̄dictionem iſtā facit ep̄s ī no-
mine trinitatis. Auctoritate pſalmiſte dicētis. Bn̄dicat Pſal.66.
nos deꝰ deꝰ nr̄: bn̄dicat nos deꝰ bn̄dictionis formā legis.
exp̄ſſit auctoritas dn̄o dicente ꝑ moyſen. Inuocabis no-
men meum ſuꝑ filios iſrael: ꝛ ego dominus benedicam.

¶ Libelli concluſio. Capitulum.xv.

N Emo cū expoſitiōem iſtā audierit eſtimet hoc
officiū ſufficienter expoſitū ne forte cū opꝰ hu-
manū extulerit diuinū extenuet ſacrū. In hoc
etiā officio tot ꝛ tāta ſunt iuoluta myſteria: vt
nemo niſi ꝑ vnctionem edoctꝰ ea ſufficiat explicare. Quis Prouerb.
enī nouit ordinem celi: ꝛ ponet rationes eiꝰ in terra. Nā ꝛ 25.

M.E.C.D. 2016

pſcrutatoꝛ maieſtatis oppꝛimet a glia. Ego q̄ppe nō p̄ua
lens lipientib⁹ oculis ſolem in rota ꝯſpicere tāti myſterij
maieſtatem: quaſi p ſpeculū in enigmate michi viſus ſum
intueri: nec penetrās ad interioꝛa cenaculi: ſꝫ pꝛe foꝛibus
aſſidens in veſtibulo feci diligenter vt potui nō ſufficiēter
vt volui. Pꝛeſertim cum ex officio tot cauſaꝝ fui ipedit⁹ in
curſib⁹/tot negocioꝝ nexib⁹ irretitus: vt infra breue ſpa-
ciū tpis/nec ad meditādū ociū/nec ad dictādū nāciſci.i.
adipiſci veꝝ quietem. Et qd iunioꝛ in ſingulis diuiſus ad
ſingula vix potui meditata dictare/nec meditāda ꝯcipe.
Quocirca nō ſolū benignū iploꝛo lectoꝛē verū etiā liberū
deſidero coꝛrectoꝛē. Hāc apud hoies hui⁹ opuſculi merce
dem expectans: vt apud miſericoꝛdiſſimū iudicē ꝓ meis
pctis deuotas oꝛones effudāt: q pfecte cognoſcit qua coꝛ
dis itētiōe tractatū iſtū egerim: ꝛ ſi nō mltis ſaltē aliqb⁹
aut etiā michi ſoli vel in modico ꝓfutuꝝ. Quia vero ca-
nonem miſſe particulatim expoſui: ne quid additum vel
ſubſtractum ſeu ſuppoſitum videat: et vt legentib⁹ ipſius
expoſitionis plenioꝛ pateat intellectus totum continue
cenſui ſubſcribendum.

¶ FINIS.

¶ Habes eruditiſſime lectoꝛ/Innocētij tertij pontificis
maximi/de eccleſiaſtici oꝛdis ac altaris miniſtris: opus
ſeculis omnib⁹ ſua interpꝛetatione diſſimile. Moꝛale q̄-
dem ac miſticum: Sacerdotij ſtatum (vt verius dicā) in-
uiolabili caſtimonia angelicum demonſtrans: mendis oī
bus terſum ac noua calcographoꝛum pariſienſium Joan
nis du pꝛe et Jacobi le meſſier (in vico olerum iuxta clu-
niaceñ. collegium cōmoꝛantium) collectione purgatum.
Quod finem ſumpſit excellentiſſimum. ix idus februarij
anno dñice incarnatiōis milleſimo quingēteſimo. xviij.
¶ Venale autem habetur ab eiſdem in pꝛedicto vico et
in vico ſancti ioannis lateraneñ. ante collegium camera-
ceñ. ꝛ ad interſignium trium coꝛonarum in vico diui iaco
bi apud Egidium de gourmont.

M.E.C.D. 2016

¶Hugo de ſctō victore in expoſitione celeſtis
ierarchie ſup̱ illo v̓bo. Et ieſu participatiōis. i.
ipſam diuiniſſime euchariſtie aſſumptionem.

Deſcriptio pulcherrima Hugonis de ſctō victore.

SAne hic notandum ꝙ quidam ex hoc
loco munimentū erroris ſui ducere putaue⸗
rūt dicētes in ſacramēto altaris v̓itatē cor
poris et ſanguis xp̄i nō eē: ſʒ ymaginē illi⁹
tm̄ ⁊ figurā: ꝓpterea qꝛ ſcriptura dicit id qđ
in euchariſtia altaris ſumit̄ ymaginē eē il⸗
lius qđ in participatiōe ieſu ꝑcipiet̄. Qui ꝑ⸗
fecto hūc erroris laqū nō īciderēt: ſi vł ſacra
mēta dei recta ⁊ hūili fide ſuſcipent: vel ſcri
pturas ſacras ꝯueniēti ītelligētia tractarēt. Nūc autē qꝛ in ſacra⸗
mētis dei ſenſum ſuū fidei p̄ferūt ⁊ in ſcripturis ſacris ſanā īterp̄⸗
tatiōis formā tenere cōtēnūt. fit vt ip̄e ſermo v̓itatis āpli⁹ eos ca
ligare faciat dū nō recte ītelligit̄ errorē ꝓ v̓itate miniſtrat. Quod
tm̄ ſcripture viciū nō eſt: ſʒ legētiū ⁊ nō ītelligētiū cecitas: neqꝫ ſa⸗
cramētoꝝ dei ꝯfuſio: ſʒ p̄ſumētiū prauitas. Hic autē ꝑiculoſe erra
uerūt tot manifeſtis ſentētijs ⁊ aſſertiōib⁹ nō dubijs vnū ābiguū
p̄ferētes: ⁊ in ip̄o magis mēdaciū ꝙ̄ v̓itatē eligētes: nō qꝛ hoc ibi
magis dicebat̄: ſʒ qꝛ hoc ab alijs magis credebat̄. Quid eīm? Nūqd
ideo ſacramētū altaris v̓itas non eſt: qꝛ figura eſt. Ergo nec mors
xp̄i v̓itas ē: qꝛ figura eſt: ⁊ reſurrectio xp̄i v̓itas nō eſt: qꝛ figura ē.
Nā ⁊ mortē xp̄i ⁊ reſurrectionē figurā eē ⁊ ymaginē ⁊ ſilr̄itudinē et
ſacramētū ⁊ exēplū apl̄s manifeſte declarat dicens. Xp̄s mortuus
eſt ꝓ delictis nr̄is: ⁊ reſurrexit ꝓpter iuſtificationē nr̄am: vt pctīs
mortui iuſticie viuam⁹. Et apl̄s petrus dicit. Xp̄s paſſus eſt pro no
bis vobis reliquēs exēplū vt ſeq̄mī veſtigia ei⁹. Ergo mors xp̄i ex
emplū fuit: vt pctō moriamur: ⁊ reſurrectio ei⁹ exēplū fuit vt iuſti⸗
cie viuam⁹. Nūqd ideo v̓itas nō fuit. Ergo xp̄s v̓e mortu⁹ nō eſt:
⁊ v̓e nō reſurrexit: ſi mors ei⁹ vel reſurrectio v̓a nō fuit. Abſit. Nā
de ip̄o ſcriptū eſt: vere lāgores noſtros ip̄e tulit: ⁊ dolores nr̄os ip̄e
portauit: ergo mors xp̄i vera fuit: ⁊ tm̄ exēplū fuit. Et reſurrectio
xp̄i vera fuit: ⁊ tm̄ exēplū fuit. Quare ergo ſacramētū altaris ſilr̄itu
do eē nō pōt ⁊ v̓itas? In alio q̄dē ſilr̄itudo ⁊ in alio v̓itas. Nā cum Nota.
vnū ſit ſacramētū tria ibi diſcreta ꝓponunt̄. Sp̄ēs ſcʒ viſibilis: et
v̓itas corporis ⁊ v̓t⁹ gr̄e ſpūalis. Aliđ eſt eīm viſibilis ſp̄ēs q̄ viſibi
liter cernit̄. Aliud eſt v̓itas corporis ⁊ ſanguis q̄ ſub viſibili ſpecie
īuiſibilr̄ credit̄. Atqꝫ aliđ gr̄a ſpūalis q̄ cū corpore ⁊ ſanguīe īuiſibi
liter ⁊ ſpūalr̄ ꝑcipit̄. Quod eīm videm⁹ ſp̄ēs eſt panis ⁊ vini. quod
aūt ſub ſp̄ē illa credim⁹: verū corp⁹ eſt ⁊ verus ſanguis xp̄i ieſu qđ
pepēdit in cruce ⁊ q̄ fluxit de latere: nec ꝑ panē ⁊ vinū corp⁹ ⁊ ſan⸗
guinē tm̄ ſigr̄i. ſʒ ſub ſp̄ē panis ⁊ vini verꝫ corp⁹ ⁊ verꝫ ſanguinē ꝯſe
crari. ⁊ ſp̄ēʒ q̄dē viſibilē ſacrm̄ eē veri corpis ⁊ v̓i ſāguīs. Corp⁹ aūt

M.E.C.D. 2016

⁊ ſāguinē ſacrm̄ ēē grē ſpūal̄. Et quēadmodū illic ſpēs cernit̄: cuiꝰ
res vł ſubā ibi ēē nō credit̄. ſic res ibi ꝟaciter ⁊ ſubālr p̄ñs credit̄
cuiꝰ ſpēs nō cernit̄. Ur̄ ſpēs panis ⁊ vini ⁊ ſubā panis ⁊ vini nō cre
dit̄. Credit̄ aūt ſubā corꝑis ⁊ ſāguis xp̄i ⁊ tñ ſpēs nō cernit̄. Qd̄ ḡ
videt̄ ſm̄ ſpēm: ſacrm̄ eſt ⁊ ymago illiꝰ qd̄ credit̄ ſm̄ corporis ꝟita
tē ⁊ qd̄ credit̄ ſm̄ corporis ꝟitatē ſacrm̄ eſt illiꝰ qd̄ ꝑcipit̄ ſm̄ grām
ſpūalē. Sacrm̄ ḡ altaris ⁊ euchariſtia diuiā i ꝟo corpore ⁊ ſāguie
dn̄i nr̄i ieſu xp̄i ⁊ ymago eſt ſm̄ ſpēm panis ⁊ vini in q̄ cernit̄ ⁊ res
eſt ſm̄ ſubē ſue ꝟitatē i q̄ credit̄ illic ⁊ ꝑcipit̄. Et rurſū qd̄ nūc viſi
biliter ſm̄ ſacri ſpeciem ⁊ corporaliter ſm̄ carnis ⁊ ſanguis ꝟitatē
xp̄z i altari ſuminꝰ. Sacrm̄ eſt ⁊ ymago ꝙ ipm̄ eūdē iuiſibilr̄ ⁊ ſpi
ritualr̄ ſm̄ grē īfuſionē ⁊ ſpūs ſui ꝑticipationē in corde ſumere de
bemꝰ. Ergo diuiſſima euchariſtia q̄ i altari ⁊ ſm̄ ſpēm panis ⁊ vini
⁊ ſm̄ corꝑis ⁊ ſanguis xp̄i ꝟitatē viſibiliter ⁊ corporaliter tractat̄
ſacrm̄ ē ⁊ ſignū ⁊ ymago iuiſibilis ⁊ ſpiritualis ꝑticipatiōis ieſu q̄
itꝰ i corde ꝑ fidē ⁊ dilectōez ꝑficit̄. Uoluit em̄ ſapia dei q̄ ſe ꝑ viſibi
lia māifeſtat oñdere q̄m̄ ipa aiar̄ cibꝰ ⁊ refectio ē. Et ꝓpt̄ea carnē
aſſūptā i eduliū ꝓpoſuit vt ꝑ cibū carnis ad guſtū iuitaret diuitatis
Sz ne rurſū hūana īfirmitas ꝯtactū carnis i aſſūptōe horreret cō
ſueti ⁊ ꝑcipalis edulij ſpē illā velauit: ⁊ ſic ſumēdā ꝓpoſuit vt ſēſꝰ
i vno fouerēt̄: ⁊ fides i altero edificaret̄. Fouet̄ ei ſēſꝰ i vno dū ſoli
ta tm̄ ⁊ ſueta ꝑcipit. Edificat̄ aūt fides i altero dū i eo qd̄ videt q̄le
ſit illd̄ qd̄ nō videt agnoſcit. Proponit̄ igit̄ ſpēs panis ⁊ vini vt do
ceat̄ plena ⁊ ꝑfecta refectio ēē i ſūptiōe corꝑis ⁊ ſāguis xp̄i ex diui
nitate xp̄i plena aūt refectio cibi ⁊ potꝰ ē. Cibꝰ aūt ⁊ potus panis ⁊
vinū ꝑcipalis ſubā ē ⁊ ꝓpōit̄ ſpēs ex ꝑcipali ſubā refectiōis vt
i ea ſumat̄ ⁊ ꝑ eā ſignificet̄ ꝟitas corꝑis ⁊ ſāguis: ſic ipe teſtat̄ di
cēs. Caro mea ꝟe ē cibꝰ ⁊ ſāguis meꝰ ꝟe ē potꝰ. Que tñ corꝑis ⁊ ſā
guinis ſumptio. qz ſola ſine ſpūali effectu ſalutē nō ꝯferat ipſe idē
ſaluator māifeſtat dicēs caro nichil ꝓdeſt: ſpūs ē q̄ viuificat. Uirtꝰ
ergo ⁊ plēitudo ſpiritat̄ refectōis q̄ i corꝑe ⁊ ſāguie xp̄i ē ꝑ ſpēz q̄
dē panis ⁊ vini ſigt̄ i ꝑceptiōe aūt grē ⁊ īfuſiōe iterne ⁊ eterne re
fectiōis ꝑficit̄. Et ſic q̄dē cū tria i vno ibi ſint. i p̄io q̄dē ſignū iuēit̄
ſcd̄i. i ſcd̄o aūt cā tertij. i tertio ꝟo ꝟtꝰ ſcd̄i ⁊ ꝟitas p̄mi: ⁊ hec tria i
vno ſūt ⁊ vnū ſacrm̄. Claret itaqꝫ q̄m̄ diuiſſime euchariſtie aſſūptio
ſacrm̄ eſt: ⁊ ymago ꝑticipatiōis ieſu qz hoc ꝙ eiꝰ ſacrm̄ viſibilr̄ ꝑci
pimꝰ ſignū ē ꝙ ei ſpūaliter ⁊ iuiſibiliter vniri debemꝰ. Ipa aūt eu
chariſtia. i. bona grā ipa. ſ. hoſtia ſacra diuiſſima vocat̄ q̄m̄ diuios
fac̄ ⁊ ꝑticipes diuitatis eos q̄ ſe ꝑticipāt ⁊ qz ipa ſignū ē ⁊ ꝟitas in
q̄ ꝟa caro xp̄i ſub ſpē panis ſumit̄ ⁊ in carne eiꝰ digne ſumpta ipiꝰ
etiā diuinitatis ſuſceptio ⁊ ꝑticipatio ⁊ ꝯſortiū cōdonat̄ ꝓpterea
digniſſima ⁊ ſanctiſſima ⁊ ſcificās ſanctificātis oīa ⁊ ſancta.

¶ Laus deo.

BIBLIOTECA DE ORIHUELA
M.E.C.D. 2016

M.E.C.D. 2016

M.E.C.D. 2016

INNO
centiũ
3.
Sacrifi
Miſſæ

14
1.136